ಸಿರಿದೊಂಪ

ತುಡರ್ : ಒಂಜಿ

ಪದವಿ ತರಗತಿಲೆ ಪಠ್ಯೊ : ಒಂಜನೆ ಚತುರ್ಮಾಸ

ಕಾವ್ಯೊ ಬೊಕ್ಕ ಗದ್ಯೊದ ಕೋಪೆ

ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕೆರ್ : ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕೆರ್ : ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ
ನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕೆರ್ : ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಒಂಜನೆ ಪದವಿ ತರಗತಿಲೆ ಪಠ್ಯ : ಒಂಜನೆ ಚತುರ್ಮಾಸ
ಕಾವ್ಯೊ ಬೊಕ್ಕ ಗದ್ಯ ಸಂಕಲನೊ

ಸಿರಿದೊಂಪ

ತುಡರ್ : ಒಂಜಿ

ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ

ನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು

ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶಚಂದ್ರ ಶಿಶಿಲ

ಪ್ರೊ. ತಾರಾಕುಮಾರಿ

ಪ್ರೊ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಡಾ. ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ

ಡಾ. ಪ್ರಜ್ಞಾ ಮಾರ್ಪಳ್ಳಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕುಡ್ಲ

ತುಳು ಭವನ, ಅಶೋಕನಗರ ಪೋಸ್ಟ್, ಕುಡ್ಲ - 575 006

Siri Dompa
An Anthology of Tulu Poetry & Prose. First year Degree Tulu Textbook for First Semester. Edited by The Editorial Board. Chief Editor : Prof. B. Shivarama Shetty, SVP Institute of Kannada Studies, Mangalore University & published by **Karnataka Tulu Sahitya Academy** Mangaluru - 6 Dakshina Kannada, Karnataka, INDIA Tel : +91 824 2459389
Email : tulu.academy@yahoo.co.in

Year of Publication 2019

ಸಿರಿ ದೊಂಪ – ತುಡರ್ : ಒಂಜಿ

ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕೆರ್ :
ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ
ಗುರ್ಕಾರ್ರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕೆರ್ :
ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ
ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ – ೫೭೪ ೧೯೯

ನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕೆರ್
ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ನೆಹರು ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಕಾಲೇಜು, ಸುಳ್ಯ

ಸಂಪಾದಕೆರ್
ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶಚಂದ್ರ ಶಿಶಿಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ರಥಬೀದಿ, ಮಂಗಳೂರು
ಪ್ರೊ. ತಾರಾಕುಮಾರಿ, ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು
ಪ್ರೊ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್
ಡಾ. ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು
ಡಾ. ಪ್ರಜ್ಞಾ ಮಾರ್ಪಳ್ಳಿ, ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾ ಕಾಲೇಜು, ಉಡುಪಿ

ಪ್ರಕಾಶಕೆರ್ :
ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ.
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ತುಳುಭವನ, ಅಶೋಕನಗರ, ಕುಡ್ಲ – ೫೭೫ ೦೦೬

ಪುಟೊಕುಲು : ೧೧೬ ಪ್ರತಿಕುಲು : ೫೦೦
ಆಕಾರ : ಡೆಮಿ ೧/೮ ಕಾಕಜಿ : ೭೦ ಜಿಎಸ್‌ಎಂ ಮ್ಯಾಪ್ಲಿತೋ
ಬಿಲೆ : ರೂ. ೧೦೦
ಎದುರು ಪುಟದ ಐತ : **ಕಲ್ಲೂರು ನಾಗೇಶ**

ಬೂಕುದ ಐತ ಬೊಕ್ಕ ಅಚ್ಚಿ
ಆಕೃತಿ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್
ಲೈಟ್ ಹೌಸ್ ಹಿಲ್ ಮಾರ್ಗ, ಕುಡ್ಲ
ಫೋನ್ : 0824 2443002

ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿ ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ ಪಾತೆರೊ

ದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸೆಲೆ ಕೂಟೊಡು ಒಂಜಾಯಿನ ತುಳುಬಾಸೆಗ್ ಅಯಿತವೇ ಆಯಿನ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಪರಿಪು ಉಂಡು. ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಪಿರಾಕ್‌ದ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊ, ಪೊಸ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಕಬಿತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಯಕ್ಷಗಾನಕಾವ್ಯೊ, ನಾಟಕೊ ಬೊಕೊ ಸಿನೆಮೊಲು ದಿಂಜ ಬತ್ತೊಂದುಂಡು. ತುಳು ಬೈಲ ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ ಲೋಕೊಗೆ ಆಚಿರಾಪುನಂಚ ದೈವಾರಾಧನೆ, ನಾಗಾರಾಧನೆ, ನಲಿಕೆ, ಅಗೆಲ್, ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ, ಕಲೆ, ಆಚರಣೆ, ಕತೆ, ಕಬಿತೊ, ಸಂಧಿ, ಪಾರ್ತನೊ, ಉರಲ್, ಜೋಕ್ಲೆಪದೊ, ಸೋಬಾನೆ ಪದೊ, ತೊಟ್ಟಿಲ್ ಒಚ್ಚುನ ಪದೊ, ಮದ್ಮೆದ ಪದೊ, ಗಾದೆ, ಒಗಟ್ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಮಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆನೇ ಉಂಡು.

೧೯೯೪ನೆ ಇಸವಿಡ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಉದಿಪನೊ ಆಂಡ್. ಆತ್‌ನೆಟ ತುಳುಬಾಸೆದ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗ್ ಸಂಘೊ ಸಂಸ್ತೆದಕುಲು ಬೆನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಸೊಸಂತ್ರೊ ಬರಿಯರ ದುಂಬೆ ತುಳುಟು ನಾಟಕೊ, ಸಿನೆಮೊಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯೊಲು ಬುಲೆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಂಡ ಆತ್‌ನೇಟ ತುಳುಬಾಸೆಗ್ ಒಂಜಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉಮೇದ್ ತಿಕ್‌ದಿತ್ತ್‌ಜಿ. ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಯಿ ಬುಕ್ಕೊ ತುಳು ಬರವು ಸರವುದ ಉಮೇದ್ ಬೂಕುಲೆನ್ ನಾಡ್ದ್ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಬೂಕು ಸಮ್ಮನೊ, ತುಳು ಸಾಹಿತಿಲೆಗ್, ಜನಪದೆರೆಗ್, ಕಲಾವಿದೆರೆಗ್ ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಮರ್ಗಿಲ್‌ಡ್ ಬರೆಪುನಂಚಿಕ್ಲೆನ್ ಗುರ್ತಿಸಾದ್, ಅಕ್ಲೆನ್ ಮಿತ್ತ ಚಾವಡಿಡ್ ಕುಲ್ಲಾದ್ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಸಮ್ಮಾನೊ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಅಕುಲು ನನಾತ್ ಬರೆಪುನಂಚ ಪುಗರ್ತೆ ಮಲ್ಪುನ ಪೊಲಬುನು ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ದ್ ವರ್ಸೊ ವರ್ಸೊ ನಡಪಾವೊಂದ್ ಬತ್ತೊ.

ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ದ್ ತುಳು ಬಾಸೆನ್ ಸಾಲೆ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಓದಾವುನಂಚಿತ್ತಿನ ಪಾಠಪುಸ್ತಕೊ ತಯಾರಿದ ಯೋಜನೆ ಮಲ್ತೊ. ೨೦೧೧ಡ್ದ್ ೬ನೆ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗ್ ೨೦೧೪-೧೫ಡ್ದ್ ೧೦ನೆ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗ್ ಸಾಲೆಲೆಡ್ ತುಳುನು ಮೂಜನೆ ಬಾಸೆಯಾದ್ ಓದಿಯರ ಮಸ್ತ್ ಸಾಲೆದಕುಲು, ಜೋಕುಲು ದುಂಬು ಬತ್ತ್‌ದ್ ಓದೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಇಂದೆತೊಟ್ಟುಗು ತುಳು ಡಿಪ್ಲೊಮೊ, ತುಳು ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ಕೋರ್ಸ್, ತುಳು ಪದವಿ, ತುಳು ಎಂ.ಎ. ಸುರು ಮಲ್ಪೊಡುಂದು ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದಕ್ಲೆಡ ಕೇಂಡೊಂಡೊ.

ಅಕುಲು ಅಯಿಕ್ ಒಮ್ಮತೊ ಕೊರ್ದ್ ಹಂಪನಕಟ್ಟೆದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕೋಲೆಜ್‌ಡ್ ೨೦೧೬-೧೭ಡ್ ತುಳು ಡಿಪ್ಲಮೊ, ತುಳು ಸರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ಕೋರ್ಸ್ ಮಲ್ತೆರ್. ೨೦೧೮-೧೯ಡ್ದ್ ಬೈಯ್ಯದ ಕೋಲೆಜ್‌ಂದ್ ತುಳು ಎಂ.ಎ. ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ೨೦೧೯-೨೦ಡ್ದ್ ರಡ್ಡನೆ ಬಾಸೆಯಾದ್ ಪದವಿದ ನಾಲ್ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್‌ಗ್ ತುಳು ಬಾಸೆನ್ ಓದ್ಯರ ಮಸ್ತ್ ಕೋಲೆಜಿದಕುಲು ದುಂಬು ಬತ್ತ್‌ದೆರ್.

ತುಳುಭಾಷೆ ಪದವಿ ಪಠ್ಯೊದ ಪರಿಪುಡು ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದ ಕುಲಪತಿ ಆದಿತ್ತಿನ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಬೈರಪ್ಪ, ಕುಲಸಚಿವೆರಾಯಿನ ಪ್ರೊ. ಎ.ಎಂ. ಖಾನ್ ಬುಕ್ಕೊ ವಿಸೇಸೊ ಅಧಿಕಾರಿ ಡಾ. ಆರ್. ನಾಗಪ್ಪ ಗೌಡ, ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದಿತ್ತಿನ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ, ಇಸೇಸ ಲೆಪ್ಪುದಕುಲಾದ್ ಬತ್ತಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಶ್ರೀ ಕಾಮತ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ. ಜಾನಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ, ಶ್ರೀ ಪ್ರಭಾಕರ ನೀರ್‌ಮಾರ್ಗ, ವಿದ್ವಾಂಸೆರಾಯಿನ ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಚಂದ್ರಕಲಾ ನಂದಾವರ, ಶ್ರೀ ಸುಕುಮಾರ್‌ಗೌಡ ಪುತ್ತೂರು, ಶ್ರೀ ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ, ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆ, ಡಾ. ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ, ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ, ಡಾ. ಕಿಶೋರ್‌ಕುಮಾರ್ ರೈ ಶೇಣಿ, ಡಾ. ನಿಕೇತನ, ಡಾ. ಸಾಯಿಗೀತ, ಡಾ. ರಾಜಶ್ರೀ ಮೆಕ್ಲೆ ಸಕಾಯೊಡು ಅಕಾಡೆಮಿ ಚಾವಡಿಡ್ ಸಭೆ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಈ ಸಭೆತ ನಡವಳಿಕೆನ್ ತೆರಿದ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊತಕುಲು ತುಳು ಎಂ.ಎ.ಗ್, ಪದವಿ ತುಳು ಭಾಷೆ ಬುಕ್ಕೊ ತುಳು ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯೊಗು ತರಗತಿ ಸುರು ಮಲ್ಪೆರೆ ಅನುಮತಿ ಕೊರ್ತೆರ್. ಇಂದೆಡ್ದ್ ಬುಕ್ಕೊ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ರೆನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ೨೦೧೮-೧೯ಡ್ದ್ ಸುರೂತ ತುಳು ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಸುರುವಾಂಡ್. ಕರಿನ ಒಂಜಿ ಒರ್ಸೊಡ್ದಿಂಚ ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಒತ್ತಾಸೆಡ್ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದ ಪದವಿ ಕೋಲೆಜ್‌ದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಬಗೆಟ್ ಪೊಲಬು ಇತ್ತಿನ ಮಸ್ತ್ ವಿದ್ವಾಂಸೆರೆನ್ ಒಟ್ಟುಪಾಡ್ದ್ ಪದವಿಡ್ ತುಳು ಬಾಸೆನ್ ರಡ್ಡನೆ ಬಾಸೆಯಾದ್ ಓದುನ ಪಠ್ಯೊ ಬುಕ್ಕು ತುಳು ಐಚ್ಛಿಕ ಪಠ್ಯೊ ಪುಸ್ತಕೊನು ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನ ಸಭೆ ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಇತ್ತೆ ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ದ್ ೨೦೧೯-೨೦ಡ್ದ್ ತುಳು ಪದವಿ ಪಠ್ಯೊದ ತಯಾರಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ 'ಸಿರಿದೊಂಪ' ಪುದರ್‌ದ ರಡ್ಡ್ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್‌ದ ಪಾಠೊಲೆನ ಪಠ್ಯೊಪುಸ್ತಕೊನು ಪ್ರಿಂಟ್ ಮಲ್ಪುನ ಉಮೇದ್‌ಡ್ ಉಲ್ಲೊ. ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊ ಪುಸ್ತಕೊ ಪ್ರೆಂಟ್ ಮಲ್ಪೆರೆ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಅನುಮತಿ ಕೊರ್ತೆರ್.

'ಸಿರಿದೊಂಪ' ಪಠ್ಯೊಪುಸ್ತಕ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪೆರೆ ಸಕಾಯೊ, ಉಮೇದ್, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನೊ ಕೊರ್‌ನ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದ ದುಂಬುದ ಕುಲಪತಿ ಯೆರಾಯಿನ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಬೈರಪ್ಪೆರೆಗ್, ಪ್ರಭಾರ ಕುಲಪತಿಯೆರಾದಿತ್ತಿನ ಪ್ರೊ. ಕಿಶೋರಿ ನಾಯಕ್‌ರೆಗ್, ಇತ್ತೆದ ಕುಲಪತಿಯೆರಾಯಿನ ಪ್ರೊ. ಪಿ.ಎಸ್. ಎಡಪಡಿತ್ತಾಯೆರೆಗ್, ಕುಲಸಚಿವೆರಾಯಿನ ಪ್ರೊ. ಎ.ಎಂ. ಖಾನ್‌ರೆಗ್, ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಯಿನ

ಡಾ. ಆರ್. ನಾಗಪ್ಪ ಗೌಡೆರೆಗ್, ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕೆರಾಯಿನ ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆದ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ರೆಗ್, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕೆರಾಯಿನ ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರೆರೆಗ್, ಒಂಜನೆ ಚತುರ್ಮಾಸೊದ ಸಂಪಾದಕೆರಾಯಿನ ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶಚಂದ್ರ ಶಿಶಿಲ, ಡಾ. ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ, ಪ್ರೊ. ಪಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರೊ. ತಾರಾಕುಮಾರಿ, ಡಾ. ಪ್ರಜ್ಞಾ ಮಾರ್ಪಳ್ಳಿ; ರಡ್ಡನೆ ಚತುರ್ಮಾಸೊದ ಸಂಪಾದಕೆರಾಯಿನ ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ, ಡಾ. ಚೇತನ್ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಪ್ರೊ. ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಪ್ರೊ. ಬೇಬಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಲೋಚನಾ ಪಚ್ಚಿನಡ್ಕ ಬುಕ್ಕೊ ಕಾವ್ಯ, ಕಬಿತೆ, ಕತೆ, ಲೇಕನೊಲೆನ್ ಕೊರ್ದ್ ಸಕಾಯೊ ಮಲ್ತ್‌ನ ತುಳುತ ಮಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸೆರೆಗ್‌ಎನ್ನ ಅರ್ತಿಪಿರ್ತಿದ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ. ಬುಕ್ಕೊ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯೆರೆಗ್, ಗ್ರಂಥಪಾಲಕೆರೆಗ್, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗೊದಕ್ಲೆಗ್, ಈ ಬೂಕುಗು ಪೊರ್ಲುದ ಅಚ್ಚಿ ಬುಕ್ಕೊ ಮೋನೆಪುಟೊ ಇನ್ಯಾಸೊ ಮಾಲ್ತ್ ಕೊರ್‌ನ ಆಕೃತಿ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್ ಕುಡ್ಲದ ಕಲ್ಲೂರು ನಾಗೇಶ್, ಟೈಪ್ ಮಲ್ತ್‌ನ ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾರತಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಯತ್ರಿ, ಬೂಕುದ ಅಚ್ಚಿಗ್ ಸಮ್ಮಂದೊ ಆಯಿನ ಮಾಂತೆರೆಗ್ಲಾ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ತುಳು ಭವನ, ಕುಡ್ಲ
ಜೂನ್ ೨೦೧೯

ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ
ಗುರ್ಕಾರ್ರ್
ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ನುಡಿ ಕೊಡಿ ಏರುನ ಪೊರ್ತುಡು
ಕುಲಪತಿಲೆನ ನುಡಿಗಟ್ಟ್

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು, ದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸೆಲೆಡ್ ಒಂಜಾಯಿನ ತುಳು, ಒಂಜಿ ಬಾಸೆ ಆದ್, ಅಂಚೆನೇ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯ ಆದ್ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ್ ಒಕ್ಕೆಲ್ ಆವೊಂದುಪ್ಪುನವು ನಂಕ್ ಮಾತೆರೆಗ್‌ಲಾ ಕೊಸಿತ ಸಂಗತಿ. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಲೆನ ಪ್ರಕಾರ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಮಲಯಾಳಂ ಬಾಸೆಲು ಮೂಲದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸೆಲೆಡ್ದ್ ಪುಡದ್ ಎಗ್ಗಲಾದ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಆಪಿನೆಡ್ದ್ ದುಂಬೇ, ತುಳು ಬಾಸೆ ಬಾರಿ ಪಿರಾಕ್‌ಡೇ ಮೂಲದ್ರಾವಿಡಡ್ದ್ ಪುಡದ್ ಬೇತೆ ಆಯಿನ ಬಾಸೆಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಇಂಚ ತುಳು, ಬಾರಿ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಬಾಸೆ ಬೊಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆದಿತ್ತ್ಂಡಲಾ ಇತ್ತೆದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮೊಟು ಇದ ಮುಟ್ಟ ತುಳುಕು ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್‌ದಿಜಿ ಪನ್ಪಿನವು ಬಾರಿ ಬೇಜಾರ್ದ ಸಂಗತಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ನಮ ಮಾತ ಈ ನಿಲೆಟ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪೊಡಾಯಿನ ಇಷಯಲಾ ಅಂದ್.

ಪೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರ ಉದಯ ಆದ್, ಬಾಸೆಲೆನ ನಿಲೆಟ್ ಪಾಲಾದ್ ಪೊಸ ರಾಜ್ಯೊಲು ಉದಿಪನ ಆಪಿನೆಡ್ದ್ ದುಂಬೇ, ತುಳು ನಾಡು ನುಡಿತ ನಿಲೆನ್ ಕಾತೊನುನ ಸಾದನೆನ್ ಕರಿನ ಶತಮಾನೊದ ೪ನೇ ದಶಕೊದ ಪೊರ್ತುಡು ನಡತ್ ಬತ್ತಿನೆನ್ ನಮ ತೂವೊಲಿ. ಎಸ್ ಯು ಪಣಿಯಾಡಿಯೆರ್ನ ಮುತಾಲಿಕೆಡ್ ದುಂಬುದ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ಒಡಿಪುಡು ತುಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆಡ್ದ್ ನಡತಿನ ಪ್ರಕಟಣೆತ ಕೆಲಸೊ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತೊಡು ಬಾಸೆಲೆನ ನಿಲೆಟ್ ಪಾಲಾಯಿನೆಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಇಡೆದಾಂತೆ, ಬಾಯಿಪಾತೆರೊಡೇ ಒರಿನ ತುಳುತ ಒರುನು, ಒರಿತೊನುನ ಪೊಂರ್ಬಾಟ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಲೆಡ್ದ್ ನಡತಿನ ಕೆಲಸೊಲು, ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಒಕ್ಕೂಟೊಲೆನ ಒತ್ತಾಯೊಲು, ಆಕಾಶವಾಣಿಡ್ ತುಳು ಪಾಲ್ ದೆತೊನಿನವು, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಉದಿಪನ, ದೂರದರ್ಶನೊಡು ತುಳು ತೋಜಿದ್ ಬತ್ತಿನಿ ಇಂಚ, ಮರ್ಗಿಲ್ ಬದಲ್ತಿನ ಪೊಸ ಕಾಲೊಡು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಿಲೆಕುಲೆಡ್ ತುಳು ತನನ್ ತಾನ್ ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಕಜ್ಜೊಲೆನ್ ಮಲ್ತೊಂದು ಬಯ್ದಿಂಡ್.

ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್ ನಮ ದೇಶೊನು ಆಳುನೆಡ್ದ್ ದುಂಬು, ನಮ ಊರುಡು ನಿಲೆ ಆಯಿನ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿದಕುಲು ಈ ನೆಲತ ಬಾಸೆಯಾಯಿನ ತುಳುಟು ಬರವು

ಕೊರಿಯೆರೆಗಾದ್ ನೂತ್ರೈವ ವರ್ಸೊಡ್ದ್ ದುಂಬೇ ಶಾಲೆಲೆಡ್ ತುಳು ಕಲ್ಪಾವುನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತಿದಿನ ಸಂಗತಿನ್ ಇನಿ ನಮ ನೆನಪೊಡಾಪುಂಡು. ಕನ್ನಡನೇ ಈ ಜಿಲ್ಲೆದ ಆಡಳಿತ ಬೊಕ್ಕ ವ್ಯವಹಾರೊದ ಬಾಸೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ, ತುಳುವ ಜೋಕುಲು ತಂಕುಲೆನ ಅಪ್ಪೆಪಾತೆರೊಡೇ ಶಿಕ್ಷಣನ್ ಸುರು ಮಲ್ಪೊಡು ಪನ್ಪಿನ ನಿಲೆಟ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ದಕುಲು ೧೮೯೧ಟ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತಿನ 'Diglot First Book of Lessons in Canerese and Tulu' (Published by DPI) 'ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತುಳು ಪಾಠಗಳ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ' 'ಕರ್ನಾಟ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಪಾಟೊಲೆ ದುಂಬುದ ಪುಸ್ತಕ' ಅಚ್ಚಾದ್ ಬತ್ತಿನವು ತುಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ್ ಪ್ರವೇಶ ದೆತೊನಿನ ಸುರೂತ ಪ್ರಯತ್ನೊಂದು ಪನೊಲಿ. ಆಂಡ, ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ದಕ್ಲೆನ ಈ ಪ್ರಯತ್ನೊಗು ಊರುಡು ಮಲ್ಲ ಬೆರಿಸಾಯೊ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಅವು ಅಡೆಗೇ ಅಡಂಗ್‌ದ್ ಪೋಯಿನವೆನ್ ನಮ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ಕೇಂದ್ ತೆರಿಯೊಲಿ.

ಇನಿ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಆದ್ ಬುಳೆಯಿನ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಕರಿನ ಐವ ವರ್ಸೊಡ್ದು ದುಂಬು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ ಆದ್ ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿಡ್ ಉದಿಪನ ಆದಿತ್ತಿನ ಸಂಗತಿನ್ ನಮ ಈ ಪೊರ್ತುಡು ನೆಂಪು ಮಲ್ಪೊಡಾಪುಂಡು. ೧೯೬೮ಟ್ ಕುಡ್ಲದ ಸೈಂಟ್ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿದ ಕಟ್ಟೋನೊಡು ಸುರು ಆಯಿನ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣಡ್ ಕನ್ನಡ ಒಂಜಿ ವಿಷಯ ಆದಿತ್ತ್‌ದ್, ಬೊಕ್ಕದ ಕೆಲವೇ ವರ್ಸೊಡು, ಪಂಡ ೧೯೮೨ಟ್ ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿಡ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ ನಿಲೆ ಆಯಿನೆನ್ ನಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದ ಇತಿಹಾಸೊಡು ನೆಂಪು ದೀಯೊಡಾಯಿನ ಸಂಗತಿಯಾದುಂಡು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಡ್ ನಿರ್ದೇಶಕೆರಾದಿತ್ತಿನ ಡಾ. ಹಾಮಾ ನಾಯಕೆರ್ ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗೊಡು ತುಳುನು ಒಂಜಿ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯ ಆದ್ ದಾಯೆ ದೀಯೊನರೆ ಬಲ್ಲಿ ಪನ್ಪಿನ ಲೆಪ್ಪು ಕೊರ್ನ್‌ಡ್ದಾವರ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗೊಡು ಗುಂಡ್ಮಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಐತಾಳೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈಕುಲು ಅದ್ಯಾಪಕೆರಾದಿತ್ತಿನ ೧೯೭೬ತ ಪೊರ್ತುಡು 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಪನ್ಪಿನ ವಿಷಯೊದ ನಿಲೆಟ್ ತುಳು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಿನ ಸಂಗತಿನ್ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ್ ನಮ ನೆಂಪು ಮಲ್ಪೊಡು. 'ತುಳು ಬಾಸೆ ಬೊಕ್ಕ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಅಂಚೆನೇ, 'ತುಳು ಜಾನಪದ' ಬೊಕ್ಕ 'ಯಕ್ಷಗಾನ' ಪನ್ಪಿನ ಮೂಜಿ ಪತ್ರಿಕೆಲು ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣಡ್ ಪಾಲ್ ದೆತೊನಿನೆನ್ ನಮ ಈ ಪೊರ್ತುಡು ನೆಂಪು ಮಲ್ತೊನೊಲಿ. ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಜಾನಪದ, ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಮಿತ್ತ್ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗೊಡು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಬೊಕ್ಕ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಅಧ್ಯಯೊನುಲು ಸುರು ಆಯಿನಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್, ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ನಿಕಾಯೊದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ವಿಭಾಗೊಲೆಡ್ ಈ ನೆಲತ ಬದ್‌ಕ್ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಮಗ್ಗಿಲ್‌ಲೆನ್

ನಾಡ್‌ಪತ್ತುನ, ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಸಂಶೋಧನೆ, ಅಧ್ಯಯನೊಲು ನಡತ್ ಬತ್ತಿನೆನ್ ನಮ ತೂವೊಲಿ. ಸುಮಾರು ಐವ ವರ್ಸೊಡ್ದು ದುಂಬೇ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣೊಡ್ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ.ದ ಸೇರಿಗೆಡ್ ತುಳು ಒಂಜಿ ಅಧ್ಯಯನೊದ ವಿಷಯ ಆದ್ ಮೂಡುದು, ಬುಳೆದ್ ಬತ್ತಿನ ಸಂಗತಿನ್ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ತುಳು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಿನ ಕಡೀರ ಪ್ರಯತ್ನಂದ್ ನಂಕ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ೧೯೮೨ಟ್ ಪ್ರೊ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರೆರ್ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದಿತ್ತಿನ ಪೊರ್ತುಡು ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯೆರ್ ಸಂಪಲ್ತ್‌ದ್ ಕೊರ್ನ ತುಳುತ ಕಡೀರ್ದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಂದ್ ಪುಗಾರ್ತೆ ಪಡೆದಿತ್ತಿನ ವಿಷ್ಣುತುಂಗ ಕಬಿ ಮೊಡೆತಿನ 'ಶ್ರೀ ಬಾಗವತೊ' ಪನ್ಪಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗೊಡು ಪ್ರಕಟ ಆತಿನ ಸಂಗತಿಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನಿಲೆಟ್ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ್ ಮಲ್ಲ ಸಂಗತಿಂದ್ ಪನೊಲಿ.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗೊಡು ಎಂ.ಎ. ಬೊಕ್ಕ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಡ್ ತುಳು, ಒಂಜಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಸಯ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಅವುಲು ಕಲ್ಪುನ ಬೊಕ್ಕ ಕಲ್ಪಾವುನ ಅಂಚೆನೆ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂದೊನು ಮೊಡೆಪಿನ ಬಾಸೆ ತುಳು ಆವಂದೆ ಅವು ಕನ್ನಡನೇ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನವೆನ್ ನಮ ಗೇನೊಗು ಕನವೊಡಾಪುಂಡು. ತುಳುತಂಚಿನ ಊರ್ದ ಅತ್ತ್‌ಂಡ ಅಪ್ಪೆಬಾಸೆಲೆಗ್ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ಇಡೆ ತಿಕ್ಕ್‌ನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ನೆಗತ್ ತೋಜುಂಡು. ೨೦೧೬ನೇ ಇಸವಿಡ್, ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿದ ಗುರ್ಕಾರೆರಾದಿತ್ತ್‌ನ ಪೊರ್ತುಡು, ಪೊಸತಾದ್ ಮೊಡೆಯಿನ ಕನ್ನಡ ಪದವಿ ಪಟ್ಯೊಲೆಡ್ ತುಳು, ಕೊಡವ, ಕೊಂಕಣಿ ಬೊಕ್ಕ ಹವ್ಯಕದಂಚಿನ ಊರ್ದ ಬೊಕ್ಕ ಅಪ್ಪೆಬಾಸೆದ ಕಬಿತೆಲು ಪಠ್ಯದ ಕೋಪೆಡ್ ಸೇರ್ದ್ ಊರ್ದ ಅತ್ತ್‌ಡ ಅಪ್ಪೆಬಾಸೆಲೆಗ್ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾದ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿನವೆನ್ ನಮ ತೂವೊಲಿ.

ತುಳುತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಬೊಕ್ಕ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣಡ್ ತುಳುನು ಕಲ್ಪುನ ಬೊಕ್ಕ ಕಲ್ಪಾವುನ ಒಂಜಿ ಇಸಯ ಆದ್ ಕೊಡಿಪೆರೆ ಬಿತ್ತ್ ಬಿತ್ತಿನಾರ್ ಕರಿನ ಸರ್ತಿದ ಕುಲಪತಿಲಾದಿತ್ತಿನ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಬೈರಪ್ಪ ಇಂಬೆರ್. ಇಂಬೆರ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಬೊಕ್ಕ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ತುಳುನು ಐಚ್ಛಿಕ ಇಸಯ ಆದ್ ಕಲ್ಪೆರೆ ಬೋಡಾಪಿನ ಪರಿನಿಯಮ ಬೊಕ್ಕ ಪಟ್ಯಬೂಕುಲೆನ್ ಮೊಡೆಪಿನ ಕೂಟೊನು ಡಾ. ನಾಗಪ್ಪ ಗೌಡ ಇಂಬೆರೆನ ಮುತಾಲಿಕೆಡ್ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ತುಳು ಕೊಡಿಪೆರೆ ತುಳುತ ಬಿತ್ತ್ ದೀಯೆರ್. ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ, ಶ್ರೀ ಪ್ರಭಾಕರ ನೀರ್‌ಮಾರ್ಗ, ಚಂದ್ರಕಲಾ ನಂದಾವರ, ಡಾ. ಸುಕುಮಾರ ಗೌಡ, ಶ್ರೀ ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ, ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆ, ಡಾ. ರಾಜಶ್ರೀ, ಶ್ರೀಮತಿ ಜಾನಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ, ಡಾ. ಸಾಯಿಗೀತಾ ಹೆಗಡೆ, ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು, ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ, ಡಾ. ಕಿಶೋರ್ ಕುಮಾರ್ ರೈ ಶೇಣಿ, ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೊಕ್ಲೆನ್ ಸದಸ್ಯೆರಾದ್‌ಲಾ ಅಂಚೆನೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಶ್ರೀ ನಾಯಕ್ ಇಂಬೆರೆನ್ ಸಂಚಾಲಕೆರಾದ್‌ಲಾ ದೀವೊಂದು ಈ ಕೂಟೊನು ಕಟ್ಟೆರ್. ತುಳುವ ಗೇನದ ಗಾಳಿ ಬೀಜೆಂಡ್, ಪರಪೋಕುದ ನೀರ್ ಪರತ್‌ಂಡ್. ಪ್ರೊ. ಬೈರಪ್ಪೆರ್ ಬಿತ್ತಿನ ಬಿತ್ತ್ ಇತ್ತೆ ತುಳು ಕಲ್ಪಾಟಿಕೆದ ಕಲೊಟು ಕೊಡಿಪು ತೋಜೆಂಡ್.

ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ್ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ತುಳುತ ನಿಲೆನ್ ತೋಜಾವುನ ಮಲ್ಲ ಪರ್ವಕಾಲ ಪಂಡ ಶಾಲೆಲೆಡ್ದ್ ಪತ್ತಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮುಟ್ಟ ಪಂಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕೊಡ್ದು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಮುಟ್ಟ ತುಳುಟೇ ಕಲ್ಪುನ ಬೊಕ್ಕ ಕಲ್ಪಾವುನ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ತುಳುಟೇ ಪರೀಕ್ಷೆಡ್ ಬರವು ಬರೆಪಿನಂಚಿನ ಅವಕಾಸ ತುಳುಕು ಒದಗ್‌ದ್ ಬತ್ತ್‌ನವು. ಶಾಲೆಲೆಡ್ ತುಳು ಕಲ್ಪಾನವುನ ಕಜ್ಜ ಇಂಚೊಗು ಪಂಡ, ೨೦೧೨ಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಸುರು ಆಂಡ್. ನಮ್ಮ ಊರುದ ಶಾಲೆಲೆಡ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕಡ್ದ್ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮುಟ್ಟ ತುಳುನು ಒಂಜಿ ಬಾಸೆ ಆದ್ ಓದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕೊ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಅವಕಾಸೊ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೊರ್‌ಂಡ್. ಅಯಿಡ್ದಾವರೆ ಇನಿ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಮುಟ್ಟ ತುಳುನು ಓದಿನಕುಳು ತೂವರೆ ತಿಕ್ಯರೆ ಸಾಧ್ಯ ಆತ್‌ಂಡ್. ೨೦೧೫-೧೬ಟ್‌ಸುರುತ ಬ್ಯಾಚ್ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಪಾಸ್ ಮಲ್ತೆರ್. ಇತ್ತೆ ೪೮ ಶಾಲೆಲೆಡ್ ತುಳುನು ಕಲ್ಪಾವೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ೪ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆ ಬೊಕ್ಕ ೪೪ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ಲೆಡ್ ಒಟ್ಟು ೨೦೬೬ ಜೋಕುಲು ತುಳುನು ೩ನೇ ಬಾಸೆ ಆದ್ ಕಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಪಿಯುಸಿ.ಡ್ಲಾ ತುಳುನು ಒಂಜಿ ಬಾಸೆ ಆದ್ ಓದುನ ಅವಕಾಶೊನು ಸರಕಾರ ಉಂಡು ಮಲ್ಪುನ ಇರಾದೆಡುಂಡು. ಕರಿನ ವರ್ಸೊ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ತುಳುನು ಅಧ್ಯಯನೊ ಮಲ್ಪುನ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ತುಳು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗೊ ಸುರು ಆತ್‌ಂಡ್.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತೊದ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ತುಳುತಂಚಿನ ಇಡೆದಾಂತಿನ ಬೊಕ್ಕ ಬರವುದಾಂತಿನ ಬಾಸೆಗ್ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ಇಡೆ ತಿಕ್ಕೊಂದುಂಡು ಪನ್ಪಿನವು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ್ ಮಲ್ಲ ಸಂಗತಿ. ತುಳುನು ಓದುನ ಬೊಕ್ಕ ಬರೆಪಿನ ಬರವು ಸರವುದ ಇಸಯೊಡು ಅಧ್ಯಯನೊ ಮಲ್ಪೊಡೂಂದಾಂಡ ಅಯಿಕ್ ಬೋಡಾಪಿನ ತಾಂಗುಲು ತುಳುಟು ಬರವುದ ರೂಪೊಡು ನಮ್ಮ ಎದುರು ಉಪ್ಪೊಡಾಪುಂಡು. ಆಂಡ ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ದೇ ಬರವುದಾಂತೆ, ಓದಿಯೆರೆ, ಬರೆಯೆರೆ ಇಡೆ ಇಜ್ಜಾಂದೆ ಪಾತೆರುನ-ಕೇನುನ ಬಾಸೆಯಾದ್ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತಿನ ತುಳುಟು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನಿಲೆಟ್ ಅಯಿತ ತಾಂಗ್‌ಲೆನ್ ನಾಡ್‌ಪತ್ತುನವು ಬಾರಿ ಬಂಜದ ಬೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಬಾರಿ ಬಚ್ಚೆಲ್ದ ಸಂಗತಿಲಾ ಅಂದ್. ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮೊಟು ತುಳನು ಒಂಜಿ ಬಾಸೆಯಾದ್ ಬೊಕ್ಕ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಸಯೊ ಆದ್ ಅಯಿಕೊಂಜಿ ಒರು ಕೊರೊಡೂಂದಾಂಡ, ಅಯಿಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕನ್ ಮೊಡೆಪಿನವು ಬಂಜದ ಕೆಲಸ. ಬಾಯಿಪಾತೆರೊಡು ಮೊಡೆತಿನ ಪಾಡ್ದನ, ಗಾದೆ, ಕತೆ, ಎದುರುಕತೆಕುಲು ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಕರಿನ ಶತಮಾನೊಡ್ದಿಂಚ ಇಂಚಿಪ್ಪೊಡು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ ಬರೆತಿನ ಬರವುಲೆನ್ ಬುಡುಂಡ ತುಳುಕು ಬರವುದ ಮಲ್ಲ ಪರಂಪರೆನೇ ಇಜ್ಜೀಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಇಂಚಿತ್ತಿ

ಬಾಸೆಡ್ ಪಟ್ಯಕ್ರಮೊನು ಮೊಡೆವೊಡೂಂದಾಂಡ ಅಯಿತ ಪಿರವು ಬಾರಿ ಬಂಜ ಬರೊಡಾಪುಂಡು. ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣೊದ ಪಟ್ಯಕ್ರಮೊಟು ಇನಿ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ ತುಳು ಪಟ್ಯೊಲೆನ್ ಮೊಡೆಪಿನ ಒಂಜಿ ಕಜ್ಜೊನು ಪಟ್ಯಬೂಕುನು ಮೊಡೆಪುನ ಕೂಟ ಬಾರಿ ಪೊರ್ಲುಡು ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಈ ನಿಲೆಟ್ ಸಂಯುಕ್ತ ತುಳು ಅಧ್ಯಯನ ಕೂಟದ ಅಂಚೆನೆ, ಪಟ್ಯಬೂಕುನು ಮೊಡೆಪಿನ ಕೂಟೊದ ಗುರ್ಕಾರೆರ್ ಆಯಿನ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ರ್ ಅಂಚೆನೇ, ಪಟ್ಯಬೂಕುನು ಮೊಡೆಪಿನ ಕೂಟೊದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕೆರಾಯಿನ ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು, ಅಂಚೆನೆ, ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿದ ಮಾತ ಸದಸ್ಯರೆಗ್ಲಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದ ಪುದರ್‌ಡ್ ಸೊಲ್ಮೆಲೆನ್ ಸಂದಾವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸಂವಿಧಾನೊದ ಎಣ್ಮನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೊಡು ತುಳುನು ಸೇರಾವುನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತುಳುತ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಬೋಡಾದ್ ಬೇತೆ, ಬೇತೆ ಯೋಜನೆಲೆನ್, ಕಾರ್ಯೊಲೆನ್ ಮುಡೆದ್ ಅವೆನ್ ನಡಪುಗು ಕನಪಿನ ಬೇಲೆನ್ ಮಲ್ತೊಂದುಂಡು. ಪ್ರಾಥಮಿಕೊಡ್ದು ಸುರುಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಟ್ಟ ವಿದ್ಯಾಲಯೊಲೆಡ್ ತುಳು ಒಕ್ಕೆಲಾವೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಅಂಗಲ್ಪುಡು ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಾದ್ ಸರಕಾರೊಡ, ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಲೆಡ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಲೆಡ ಅಯಿಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಬೇಲೆಲೆನ್ ಬೆನೊಂದು ಬೈದ್‌ಂಡ್. ಪದವಿಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣೊಡುಲಾ ತುಳುನು ಕಲ್ಪಾವೊಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸರಕಾರಡ ಅರಿಕೆ ಮಂತ್‌ದ್ ಕೇನೊಂದು, ನಟ್ಟೊಂದು ಉಂಡು. ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದ ಸೇರಿಗೆಡ್ ಬರ್ಪಿಂಚಿ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾಲೇಜಿಲೆಡ್ ತುಳುನು ಬಾಸೆ ಆದ್, ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯ ಆದ್ ಸುರುಮಲ್ಪುಲೆಕಲಾ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಪಟ್ಯಕ್ರಮೊನು ಮುಡೆಪುನ, ಪಟ್ಯಬೂಕುನು ಮೊಡೆಪಿನ ಸಭೆಕುಲೆನ್, ಕಜ್ಜೊಲೆನ್ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತಿದಿನಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಪಟ್ಯಬೂಕುನು ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕಲ್ಪಾಟಿಕೆದ ಜೋಕುಲೆಗ್ ಪಟ್ಯಬೂಕುನು ಪಟ್ಪುನ ಬೇಲೆನ್ಲಾ ಬಾರಿ ಮೋಕೆಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಡ್ ಮಲ್ತೊಂದುಂಡು. ಈ ಮಾಮಲ್ಲ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿನ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿಲು, ಅಂಚೆನೇ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಆಯಿಂಚಿ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈಕುಲು, ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾತ ಸದಸ್ಯೆರ್ನಕಲೆನ್, ಅಂಚೆನೇ ಸೇವೆ ಸಂದಾವೊಂದುಪ್ಪುನ ಮಾತೆರೆಗ್‌ಲಾ ಸೊಲ್ಮೆಲೆನ್ ಸಂದಾವೆ.

ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ **ಡಾ. ಪಿ.ಎಸ್. ಯಡಪಡಿತ್ತಾಯ**

೨೭ ಜೂನ್ ೨೦೧೯

ಸಂಪೊಲಿಕೆದ ನುಡಿಕಟ್ಟ್

ಪದವಿ ತರಗತಿಲೆಡ್ ತುಳುನು ಒಂಜಿ ಬಾಸೆ ಆದ್ ಕಲ್ಪಾವೊಡು ಪನ್ಪಿನವು ತುಳುವೆರೆನ ಮಸ್ತ್ ಕಾಲೊದ ಅಂಗಲ್ಪು ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇನಿಕಾನಗ ಅವು ನಿಜ ಆಪುನಂಚ ಆತ್‌ಂಡ್. ಇಂಚ ಆಯೆರೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಒತ್ತಾಸೆಗ್ ಕುಡ್ಲ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಯಿನ ಸಮ್ಮತಿಲಾ ಕಾರಣ ಆದುಂಡು. ಅಂಚಾದ್, ನಮೊನ ಮಂಗ್ಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ೨೦೧೯-೨೦ನೇ ಸಾಲ್ದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕೊ ವರ್ಸೊಡ್ದ್ ಸುರು ಆಪಿನ ಪದವಿ ತರಗತಿಲೆಡ್ ತುಳುನು ಒಂಜಿ ಬಾಸೆ ಅದ್‌ಲಾ ಬೊಕ್ಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಂಚೆನೆ ತುಳುನ್ಲಾ ಒಂಜಿ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಸಯ ಆದ್ ಓದುನ ಅವಕಾಸೊ ಆತ್‌ಂಡ್. ನೆಕ್ಕ್ ದುಂಬೊತ್ತಾದ್ ಪಂಡ ೨೦೧೮-೧೯ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕೊ ವರ್ಸೊಡೇ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಾದ್ ತುಳುನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಲ್ಪುನ ಅವಕಾಸೊನ್ ಮಂಗ್ಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೊರ್ತ್‌ಂಡ್. ಆತೆ ಅತ್ತಂದೆ, ಪ್ರೈಮರಿಡ್ದ್ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮುಟ್ಟ ತುಳುನು ಒಂಜಿ ಬಾಸೆ ಆದ್ ಓದುನ ಅವಕಾಸೊನು ಕರ್ನಾಟಕೊ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೊರ್ತ್‌ಂಡ್. ಅವೆಡ್ದಾವರ ಇನಿ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಮುಟ್ಟ ತುಳುನು ಓದಿನಕುಳು ತೂವರೆ ತಿಕ್ಕರೆ ಸಾಧ್ಯ ಆತ್‌ಂಡ್. ಉಂದೆತ ದುಂಬುದ ಪಜ್ಜೆನ್ ದೀಪುನ ಪ್ರಯತ್ನೋ ಆದ್, ಪಿ.ಯು.ಸಿ.ಡ್ಲ ತುಳುನು ಒಂಜಿ ಬಾಸೆಂದ್ ಕಲ್ಪುನ ಅವಕಾಸೊ ಆವೊಡುಂದು, ತುಳುತ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗಾದೆ ಉಪ್ಪುನ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಅಕಾಡೆಮಿದಕುಲು ಪ್ರಯತ್ನೊಡುಲ್ಲೆರ್.

ನಮೊನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ದತಿದ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರೊದ ಪ್ರಕಾರೊ ಇತ್ತೆನೇ ಕನ್ನಡ, ಹಿಂದಿ ಬೊಕ್ಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಾಸೆಲೆನ್ ಕಲ್ಪುನ ಅವಕಾಸೊ ಜೋಕುಳೆಗ್ ಉಪ್ಪುನಗ, ತುಳುನು ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂಂದುಲಾಯಿ ಕಲ್ಪುನ ಅಗತ್ಯ ದಾನೆ? ತೆರಿನ ಬಾಸೆನ್ ಕುಡಲಾ ಕಲ್ಪುನೆತ ಮಹತ್ವ ಎಂಚಿನ? ಕುಡೊಂಜಿ ಬಾಸೆದ ಬದಲ್‌ಗ್ ತುಳುನು ಕಲ್ತ್‌ಂಡ, ಜೋಕುಳೆಗ್ ವಂಚನೆ ಆವಂದಾ? ಹಿಂದಿನ್ ಕಲ್ಪಂದೆ ಬುಡುಂಡ ಆ ಬಾಸೆಡ್ದ್ ಆಪುನ ಲಾಭ ತತ್ತ್ ಪೋವಂದಾ? ಇಂಚಿನ ಮಾಂತ ಪ್ರಶ್ನೆಲು ಸಹಜವಾದೆ ಎದುರಾಪೊ. ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾರಣೊಲೆಗಾತ್ರ ಇನಿ ತುಳು, ಪಂಡ ತುಳುವೆರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಗಂಡಾಂತ್ರೊಡುಂಡು.

ನಮ್ಮ ಊರುದ ಬಾಸೆಲು ಅಲಿಯಾಂತ್ರ ಆವೊಂದುಪ್ಪುನ ಇನಿತ ದಿನಮಾನೊಡು, ಅವೆನ್ ಒರಿತೊನೊಡು ಪನ್ಪಿ ಅಕಲ್‌ನ್ ನನ ದುಂಬುದ ಪೀಳಿಗೆದ ಮನಸ್‌ಡ್ ಪುಟ್ಟಾವುನವು ಬಾರೀ ಅಗತ್ಯ ಉಂಡು. ಅಂಚಾದೇ, ತರಗತಿಲೆಡ್ ಊರ್ದ ಬಾಸೆಲೆನ್ ಓದುನೆತ ಅಗತ್ಯ ಮಸ್ತ್ ತೋಜುಂಡು. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಗೇನ ಇನಿ ಕೋಡೆದವತ್ತ್. ಕರಿಪೋಯಿ ಶತಮಾನೊದ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿ'ದ ಕಾಲಮಾನೊಡುಲಾ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯೆರ್ ಉಂಡುಮಲ್ತಿ ಗೇನಲಾ ಉಂದುವೇ ಆದುಂಡು ಪನ್ಪಿನೆನ್ ನಮ ನೆಂಪು ಮಲ್ತೊನೊಲಿ.

ತುಳುತ ಏರ ಮೀರ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ್‌ಗ್ ತೋಜುನಾತ್ ಅತ್ತ್. ಅವು ಒರಿಯಗೊರಿ ಪಾತೆರೊನ್ನ ಬಜೀ ಬಾಸೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್; ಅವೆನ್ ಮೀರ್‌ನ ತಿರ್ಲ್‌ದ ಬಾಸೆ. ೨೦೧೧ನೇ ಇಸವಿದ ಸೆನ್ಸಸ್ ಪ್ರಕಾರ ತುಳುನು ಪಾತೆರ್ನಕುಳೆ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೮.೫ ಲಕ್ಷಾಂದ್ ದಾಖಲಾದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ವಾಸ್ತವೊಡು ಅವು ೨೦ ಲಕ್ಷೊನು ಮೀರ್ದ್‌ಂಡು. ಸೆನ್ಸಸ್‌ದಕುಳೆಗ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಮಾಹಿತಿ ಕೊರಂದಿನ ಸಮಸ್ಯೆಡ್ದ್ ಇಂಚಾತ್‌ಂಡ್. ಏತೋ ಸರ್ತಿ ತುಳು ಇಲ್ಲ ಬಾಸೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಕನ್ನಡೊಂದು ದಾಖಲಾತಿಗ್ ಕೊರ್ಪೆರ್. ಈತ್ ಮಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯೆಡ್ ಪಾತೆರ್ನಕುಲುಪ್ಪುನ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಮಲ್ಲಾದಿಗೆನ್ ತೆರಿದ್, ನೆಕ್ಕ್ ದುಂಬೇ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜಿಲೆಡ್ ಕಲ್ಪುನ ಅವಕಾಸೊ ಆವೊಡಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಜಾಗತಿಕೊ ವಲಯೊಡು ಬ್ರಿಟಿಷೆರೆನೊಟ್ಟುಗು ಬೈದಿನ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಶ್ವ ಸಂವಹನೊದ ಬಾಸೆ ಆದ್, ರಾಜಕೀಯೊ ಬೊಕ್ಕೊ ಆರ್ಥಿಕೊ ನಿಲೆಟ್ ಜನ ಮಾನ್ಯರೆನ್ ಅಯಸ್ಕಾಂತೊದಂಚ ಇನಿ ಒಯ್ತೊಂದುಂಡು. ಉಂದೆತ್ತ ಪರಿಣಾಮೊ ಆದ್ ನಮೊನ ಊರ್ದ ಅಂಚನೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬಾಸೆಲು ಸೈತೊಂದುಲ್ಲೊ. ನಮೊನ ಇಲ್ಲದುಲಾಯಿಲಾ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪಾತೆರ್‌ಂಡ ಎಂಚ? ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆಲ್ ಅವು ಒರಿದ್ ಬರುವಾ?.

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಉಳ ಮರ್ಗಿಲ್‌ನ್ ದಿಂಜಾವೊಂದುಪ್ಪುನ ಬಾಸೆ ಒಂಜಿ ಅಲಿಯುನಿ ಪಂಡ ಆ ಬಾಸೆನ್ ಪಾತೆರ್ನ ಜನಮಾನಿಲು ಮಾಯಕ ಆಯಿಲೆಕನೆ. ಅಪಗ ಒಂಜಿ ಊರ್ದ ಬಾಸೆನ್ ಒರಿಪುನೆಂಚ? ಅವೆತ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್ ಮಲ್ಪುನೆಂಚ? ಈ ಮಾಂತ ಪ್ರಶ್ನೆಲೆಗ್ ಉತ್ತರೊ ದಾದ ಪಂಡ ಆ ಬಾಸೆನ್ ಪಾತೆರ್ನಕುಳು ಅಭಿಮಾನೊಡು ಅವೆನ್ ನಿಚ್ಚೊಗು ಗಳಸೊಡು ಪನ್ಪಿನವೇ. ನಮೊನ ದೇಸೊಡು ಬಾಸೆ ಪಿರ್ಕಾರ ರಾಜ್ಯೊಲು ಉದಿತ್‌ನಪಗ ರಾಜ್ಯ ಬಾಸೆಲೆಗ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಬತ್ತ್‌ಂಡಾಂಡಲ ತುಳುತಂಚಿನ ಊರಬಾಸೆಲು ನೆಗತ್‌ದುಂತೆರಾವಂದೆ ಸಸಾರೊಡಾಯ. ಎಡ್ಡೆ ಪರಪೋಕು ಉಪ್ಪುನ ತುಳುಕು ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರೊ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕೃತ ಬಾಸೆಂದ್ ಇನಿಕ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕೊಗು ದೆತೊಂದಿಜಿ. ೧೮೫೬ಡ್ದ್ ಪಿರಾಕ್‌ಡೆ ರಾಬರ್ಟ್ ಕಾಲ್ಡ್‌ವೆಲ್ 'ದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸೆಲೆನ ತೌಲನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ'ನ್ ಬರೆದ್ ತುಳು 'ದ್ರಾವಿಡೊ ಬಾಸೆಲೆ ವರ್ಗೊಡು ಎಡ್ಡೆ ತಿರ್ಲ್‌ದ ಬಾಸೆ'ಂದ್ ಪನ್ತೆರ್. ಮಾಮಲ್ಲ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಯಿನ ಡಾ. ಪಿ.ಎಸ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಮೇರ್ 'ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೮ನೇ ಶತಮಾನೊಡ್ದು ದುಂಬೇ ಮೂಲೊ ದ್ರಾವಿಡಡ್ದ್ ಅಗತ್‌ದ್ ಬೇತೆನೇ ಆದ್ ಬುಲೆಯಿನ ಬಾಸೆ ತುಳು'ಂದು ಪನ್ತೆರ್. ಇನಿಕಾನಗ

ತುಳುಕು ೨೫೦೦ ವರ್ಸೊಡ್ದುಲಾ ಮೀರ್ನ ಪರಪೋಕು ಉಂಡು. ಪುರಾತತ್ವ ತೆರಿನ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ನಕುಲು ತುಳುನಾಡ್ದ ಪರಪೋಕುನು ರಡ್ಡರೆ ಸಾರದಾತ್ ಪಿರಾಕ್‌ದವುಂದು ಪಂತೆರ್. ತುಳುನಾಡ್ದ ಬಗೆಟ್ ಗ್ರೀಕ್‌ದ ಟಾಲೆಮಿ ಮಲ್ದಿನ ಉಟಾರ್ನೆಲು, ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈಕುಳು ಪತ್ತೆ ಮಲ್ತಿ ಗ್ರೀಕ್ ಪ್ರಹಸನೊಡು ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪಿ ತುಳು ಪದೊಕುಲು, ಅಶೋಕನ ಕಲ್ಲ ಬರವುಲೆಡ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುನ 'ಸ(ಸಾ)ತಿಯ ಪುತ', ತಮಿಳೆರೆ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಸಾಹಿತ್ಯೊಲೆಡ್ ಇತ್ತಿನ 'ಕೋಸರ್' (ಕೋಶರ್) ಜನವರ್ಗೊದ ಉಟಾರ್ನೆ, ಪಾಡ್ದೊನೊಲೆಡ್ ಬೊಕ್ಕ ತಮಿಳ್ ಕಾವ್ಯೊಲೆಡ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪಿನ "ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯ"ನ ಉಟಾರ್ನೆ, ಇಂಚಮಾಂತ ತುಳು ಪಾತೆರ್ನ ಜನಕುಲೆನ ಪರಪೋಕು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವೊದ ಕೆಲವು ಶತಮಾನೊಲೆನ ಅಂಚಿ – ಇಂಚಿದ ಕಾಲೊಗು ಪೋಪುಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ನಕುಲು ಪಂತೆರ್.

'ಸತ್ತಿಗೆದಾತ್ ಮಲ್ಲೆ, ಅರಿವಾಣದಾತ್ ಉರುಂಟು; ಪಣವುದಾತ್ ಪೊರ್ಲುಂದು' ಲೆತ್ತ್ ಪನೊಂದಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕೊ ತುಳುನಾಡ್ ಭಟ್ಕಳ ಗಿಟ್ಟದ ಕಾಸರಗೋಡುಡ್ದ್, ಇನಿತ್ತ ಕೇರಳಗ್ ಸೇರ್ದುಲ್ಲಾಯಿನ ಕಾಸರಗೋಡು ಪನ್ಪಿನಡೆ ಮುಟ್ಟ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ತೆರಿನಕುಲು ಪನ್ಪೆರ್. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ್ ಈ ತುಳುನಾಡ್ ಪಡ್ಡಾಯಿ ಕಡಲ ಮುಗುರು ಪೊಯ್ಯೆಡ್ದ್ ಮೂಡಾಯಿ ಗಟ್ಟದ ಬರಿಮುಟ್ಟ, ಬಡೆಕಾಯಿ ಸೀತಾನದಿಡ್ದ್ ತೆಂಕಾಯಿ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಸುದೆಕುಲೆ ಮುಟ್ಟದ ನಡುಟತ್ತಿ ಜಾಗೆ ತುಳುನಾಡ್‌ದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆತ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಬಡಕಾಯಿ–ಮೂಡಾಯಿಡಿತ್ತಿನ ದುಂಬುದ ಕದಂಬ ಮಂಡಲ ಬೊಕ್ಕ ಪೊಂಬುಚ್ಚ ಪ್ರದೇಶೊಲು ಉಂದು ಇತ್ತೆದ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಬೊಕ್ಕ ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಊರುಲು ದುಂಬುದ ತುಳುನಾಡ್ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಚರಿತ್ರೆಕಾರೆರ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಇನಿ ಕಾಸರಗೋಡುಡ್ದು ಉಡುಪಿ ಮುಟ್ಟ ಮಾತ್ರನೇ ತುಳುನಾಡ್‌ಂದ್ ತೆರಿಯೊಂದ. ಪಡ್ಡೆಯಿಡ್ ಅರುದಾಂತಿ ಕಡಲ್, ಮೂಡಯಿಡ್ ಸಾಲ್ ಸಾಲ್ ಗಟ್ಟೊಲೆನ ಇಡೆಟ್ ಉಪ್ಪುನ ಈ ನೆಲತ, ಅಂಚೆನೆ ಎಡೇನ ಬೆಗರ್ ಜಪ್ಪಾವುನ ಸೆಕೆ, ಮರಿಯಲೊಡು ಎಡೇನೆ ದೊರಿಯುನ ಬರ್ಸೊದಂಚಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಡ್ದಾವರ ತಂಕುಲೆನ ಬದ್‌ಕ್‌ನ ಕಟ್ಟೊನ್ನ ತುಳುವೆರ್ ಮಲ್ಲ ಬಿರ್ದ್‌ದಕುಲು ಆತೆರ್. ಈ ತಂಕೊಡ್ದಾವರ ಇನಿ ಲೋಕದ ಕೊಡಿಕಡೆ ಮುಟ್ಟ ನಿಲೆಯಾದ್ ನೆಗತ್ ತೋಜೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಲೋಕವೊರ್ಮೆ ತುಳುವೆರ್‌ಂದೇ ಲೆತ್ತೊಂದೆರ್.

ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪನ್ಪಿನವು ಇನಿ ವಿಭಿನ್ನೊ ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೆನ ಸಮುಚ್ಚಯದಂಚ ಉಂಡುಂದಾಂಡಲಾ ಅವೊಂಜಿ ತನ್ನವೇ ಆಯಿನ ಸಾರೊ ಇತ್ತಿ ಬಾಸೆ. ತುಳುಕೊಂಜಿ ತಿಗಳಾರಿ ಪನ್ಪಿ ಲಿಪಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಯಿನ ಕಾರಣೊಳೆಗಾತ್ರ ಇನಿ ಅವೆನ್ ನಮ ಗಳಸೊಂದಿಜ್ಜ. ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿನೇ ಗಳಸೊಂದುಲ್ಲ. ಆಂಡಲಾ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಉಳಯಿಡ್ ತುಳುವೇ ನಿತ್ಯೊದ ವ್ಯವಹಾರಿಕೊ ಭಾಷೆ ಆದುಂಡು ಪನ್ಪುನೆನ್ ನಮ ತೆರಿಯೊಡಾಪುಂಡು.

ತುಳುನು ಒರಿಪೊಡು ಪನ್ಪಿ ಎಚ್ಚರ ಇನಿತವತ್ತ್. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವೊಡೆ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆಲೆ ನಿಲೆಟ್ ಆ ಕಾರ್ಯ ನಡತ್ ಬತ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನೊದ ಪೂರ್ವಾರ್ದೊಡೇ ಜರ್ಮನ್‌ದ ಮಿಷನರಿನಕುಲು ಶಾಲೆದ ಜೋಕುಲೆಗ್ ತುಳುಟು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕೊಲೆನ್ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಇನಿ ತುಳುತ್ತ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್ದ ಬೇಲೆ ಮಸ್ತ್ ಆವೊಂದುಂಡು. ತುಳು ಬಾಸೆ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ – ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಯಿನ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗ್ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯೊನ ವಿಭಾಗ ಮಸ್ತ್ ಕೆಲಸೊ ಮಲ್ತೊಂದುಂಡು. ಅವು ತುಳುನು ಒಂಜಿ ವಿಷಯೊ ಆದ್ ಅಧ್ಯಯನ ಮಲ್ಪರೆ ಅವಕಾಸೊ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ನೆಡ್ದಾವರೆ, ತುಳು ವಿಷಯೊಡು ಎಂ.ಫಿಲ್., ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೊಧನೆಲೆಗ್ ಅವಕಾಶೋ ಆತ್ಂಡ್. ಒಡಿಪುದ 'ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರೊ' ಮಸ್ತ್ ಕಾರ್‍ಯೊಲೆನ್ ಮಂತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಅವ್ವತ್ತಂದೆ 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಂಗಕಲೆಕುಲೆನ ಅಧ್ಯಯನೊ ಕೇಂದ್ರ'ಡ್ ಪಿದಾಯಿ ದೇಸೊಲೆನ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆರ್‌ನಕ್ಲೆಗ್ ಅಂಚೆನೆ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ನಕುಲೆಗ್ ತುಳುತ ಮಿತ್ತ್ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಲ್ಪರೆ ಅವಕಾಸೊ ತಿಕ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ ಕೊನತ್ತಿ ೬ ಸಂಪುಟೊಲೆ ತುಳು ನಿಘಂಟು ತುಳುತ ಮಹಾಮಲ್ಲ ಸಾಧನೆ. ೧೯೭೬ಟ್ ಸುರುವಾಯಿನ ಕುಡ್ಲದ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರೊ ತುಳುವಾರ್ತೆ ಅಂಚನೆ ತುಳುತ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆನ್ ಪ್ರಸಾರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತುಳುಕು ಬೆರಿಸಾಯ ಕೊರ್ತುಂಡು. ತುಳುತ ಬೇಲೆ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಮಾತ್ರತ್ತಂದೆ ಪಿದಯಿ ಊರುದ ಪಂಡ ಬೊಂಬಾಯಿ, ಆಂದ್ರದ ಕುಪ್ಪಂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಲುಲಾ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲ.

ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆ ಆದ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ನಿತ್ಯೊದ ವ್ಯವಹಾರೊದ ಬಾಸೆ ಆದಿತ್ತಿನ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಬುಲೆಚಿಲ್‌ಗಾತ್ರ ತುಳುನು ಪಾತೆರ್ನವು ಮಾತ್ರತ್ತಂದೆ ಮಾದ್ಯಮೊ, ಶಿಕ್ಷಣೊ, ಕಾನೂನು, ವೈದ್ಯಕೀಯದಂಚಿನ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಜನಬದ್‌ಕ್‌ದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಮರ್ಗಿಲ್‌ಲೆಡ್ ತುಳುನು ಗಲಸುನಂಚಿನ ಅವಕಾಸೊಲೆನ್ ಉಂಡು ಮಲ್ಪೊಡಾಪುಂಡು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದ್ ಪನ್ಪಿನಿಂದಾಂಡ ಸರಕಾರೊ ಬೊಕ್ಕ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಲು ತುಳುಕು ಅವಕಾಸೊ ಮಲ್ತ್ ಕೊರೊಡು. ಈ ಪಿನ್ನೆಲೆಡ್ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪಟ್ಯಬೂಕು ರಚನಾ ಸಮಿತಿ ತುಳು ಬಾಸೆ ಬೊಕ್ಕ ಐಚ್ಚಿಕ ವಿಷಯೊಡು ಪದವಿ ತರಗತಿಲೆನ ಪಠ್ಯ ಸಿದ್ಧತೆ ಕಾರ್ಯೊನು ಮಂತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಈ ಬಾಸೆನ್ ಪಾತೆರ್ನಕುಳು ಅಕ್ಲೆನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ತಿರ್ಲ್ ಬೊಕ್ಕ ನಿಲೆಕ್ಲೆನ್ ಅಕ್ಲೆನ ಬಾಸೆಡೇ ಅಧ್ಯಯನ ಮಲ್ಪೊಡು ಪನ್ಪಿನ ವಿಚಾರೊ ಮುಲ್ಪದ ಉದ್ದೇಸೊ ಆದುಂಡು.

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣೊದ ತುಳು ಬಾಸೆ ಬೊಕ್ಕ ಐಚ್ಚಿಕ ವಿಸಯೊಳೆ ಪಟ್ಯಬೂಕುಲೆ ಪ್ರಕಟಣೆದ ತಯಾರಿಗಾತ್ರ ಕರಿನ ೨೦೧೮ನೇ ವರ್ಸೊದ ಎಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗೊಲ್ಡ್ ಸಮಿತಿ ರಚನೆಯಾಂಡ್. ಆ ಪ್ರಕಾರೊಡು ಸಮಿತಿ ಕೆಲವು ಸರ್ತಿ ಸಭೆ ಸೇರ್ದ್ ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ಬಾಸೆ ಕಲ್ಪುನ

ಸುರ್ಪ ಬೊಕ್ಕ ಉದ್ದೇಶೊಲೆ ಬಗೆಟ್ ಮಲ್ತಿ ಚರ್ಚೆದ ಪ್ರಕಾರೊಡು ಪಾಠೊಲೆನ್ ಆಯ್ಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದೊ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ಪದವಿ ತರಗತಿಲೆನ ಪಠ್ಯಕ್ರಮೊತ ಸ್ವರೂಪ, ಬೋಧನೆ, ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿದ ರೀತಿನ್ ತೂವೊಂದು ರಚನೆ ಮಲ್ಪೊಡಾಪುಂಡು. ಪದವಿ ತರಗತಿಲೆಡ್ ಬಾಸೆನ್ ಕಲ್ಪಾವುನ ಅತ್ತ್ಂಡ ಕಲ್ಪುನ ವಿಧಾನೊನು ನಮ್ಮಲ್ಪ ದೀವೊಂದಿಜ; ಬದಲಾದ್ ಬಾಸೆ ಕಲ್ಪುನೆಡ್ದ್ ಆ ಬಾಸೆದ ಸಾಹಿತ್ಯೊ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊರ್ಪುನ ಉದ್ದೇಸೊನು ದೀವೊಂದ. ಈ ದಿಟ್ಟಿಡ್ ಪಠ್ಯಕ್ರಮೊತ್ತ ಸುರ್ಪ ಮುಲ್ಪ ರೂಪ ಪಡೆತ್ಂಡ್.

ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ದ್ ಪೊಸ ಕಾಲ ಮುಟ್ಟ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಪರಪೋಕುನು ತೂನಗ ತುಳು ಪಾತೆರುನ ಬೊಕ್ಕ ಕೇನುನ ಬಾಯಿಪಾತೆರ ಮಾತ್ರ ಆದಿತ್ತ್ಂಡತ್ತ್ಂದೆ ಅವು ಬರೆಪಿನ ಬೊಕ್ಕ ಓದುನ ಬಾಸೆ ಆದ್, ಅರಸೊತ್ತಿಗೆದ ಆಳುನ ಬಾಸೆ ಆದ್ ಇತ್ತಿಜಿ ಪನ್ಪಿನವೆನ್ ನಮ ಗೇನೊಗು ಕೊನವೊಡಾಪುಂಡು. ಭಾರತೊ, ಭಾಗವತೊ, ಕಾವೇರಿ ಮಹಾತ್ಮೆದಂಚಿತ್ತಿನ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊಲೆನ್ ಬುಡುಂಡ ತುಳುಟು ಬರವುದ ಪರಪು ಇಜ್ಜೀಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಆಂಡಲಾ ಬಾಯಿಪಾತೆರೊಡು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಲ್ಲ ಪರಪೋಕು ತುಳುಕು ಉಂಡು ಪನ್ಪಿನವು ನಂಕ್ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ತಾಕತ್ತ್ ಕೊರ್ಪುನ ಸಂಗತಿ. ಈ ಅಂಶೊನು ಪಟ್ಯಬೂಕುನು ಮೊಡೆಪಿನ ಸಂದರ್ಬೊಡು ಪಟ್ಯಬೂಕುದ ಮೊಡೆಪಿನ ಕೂಟ ಗೇನೊಡು ದೀವೊಂದು 'ಪಟ್ಯಬೂಕು'ನು ಮೊಡೆತ್ಂಡ್.

ಪಟ್ಯಬೂಕುಲೆಡ್ ಪದ್ಯೊ ಗದ್ಯೊ ಪನ್ಪಿ ವಿಭಜನೆಡ್ ಆಯ್ಕೆ ಮಲ್ತಿ ಪಾಠೊಲು ಸಂಕಲನೊ ಆತೊ. ಪಟ್ಯೊಲೆ ಆಯ್ಕೆಡ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಾಠೊಲಾಯಿ ಕವಿತೆ, ಕತೆ, ನಾಟಕ, ಕಾದಂಬರಿಲೊಟ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞಾನೊ–ವಿಜ್ಞಾನೊ ಪನ್ಪಿ ನಿಲೆಟ್ ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗ್ ಅನುಗುಣವಾದ್ ಪಾಠೊಲೆನ ಆಯ್ಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ಂಡ್. ಆತ್ ಅತ್ತಂದೆ ಕೆಬಿಟ್ ಕೇನ್ನೊ ಬೊಕ್ಕ ಬಾಯಿಪಾತೆರೊದ ಜನಪದೊ ಸಾಹಿತ್ಯೊನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತಿನ ಬರವುಲೆನ್ ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತಿನ ಪಟ್ಯೊಲೆನ್ ಬಾಸೆದ ವೈವಿಧ್ಯತೆದ ತಿಳುವಳಿಕೆನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಲೆಗ್ ಕೊರ್ಪಿನ ದಿಟ್ಟಿಡ್ ಅವೆನ್ ಪಟ್ಯೊದ ಕೋಪೆಡ್ ಸೇರಾದ. ಅನ್ಯ ಬಾಸೆದ ಅನುಭವೊಲೆನ್ ತುಳು ಆವರಣೊದ ಉಲಾಯಿ ಕನಪಿನ ದಿಟ್ಟಿಡ್ ಅನುವಾದೊ ಸಾಹಿತ್ಯೊನುಲ ಮೂಲು ಸಂಕಲ್ತ್‌ದೊ.

ಪದವಿ ತರಗತಿಲೆನ ಬಾಸೆ ಬೊಕ್ಕ ಐಚ್ಚಿಕ ಪಟ್ಯಬೂಕುಲೆನ್ ಪ್ರತಿ ಚತುರ್ಮಾಸೊಗು ಬೋಡಾಪಿಲೆಕೊ ಬೇತೆ ಬೇತೆಯಾದೇ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್‌ದ. ಪಟ್ಯಬೂಕುಲೆನ ಉಳಮರ್ಗಿಲ್ದ್ ಜೀವೊಸತ್ವ ತುಳುತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದ್‌ಕಾದುಪ್ಪುನೆಡ್ದಾವರ ಪಟ್ಯಬೂಕುಲೆಗ್ ಪುದರ್ ದೀನಗ ಈ ಸಂಗತಿನ್ ಗೇನೊಗು ದೆತೊಂದ. ತುಳು ಬಾಸೆದ ಪಟ್ಯೊಲೆಡ್ ಒಂಜಿ ಬೊಕ್ಕ ರಡ್ಡನೇ ಚತುರ್ಮಾಸೊದ ಬೂಕುಲೆಗ್ 'ಸಿರಿದೊಂಪ – ತುಡರ್ : ಒಂಜಿ ಬೊಕ್ಕ ರಡ್ಡ್'ಂದ್ಲಾ ಮೂಜಿ ಬೊಕ್ಕ ನಾಲನೇ ಚತುರ್ಮಾಸೊದ ಬೂಕುಲೆಗ್ 'ಸಿರಿಮುಡಿ – ತುಡರ್ : ಒಂಜಿ ಬೊಕ್ಕ ರಡ್ಡ್'ಂದ್ಲಾ ಪುದರ್ ದೀತೊ. ಅಂಚನೆ 'ಐಚ್ಚಿಕ'

ಇಸಯೊಡ್ಲಾ 'ಆಲಡೆ' ಬೊಕ್ಕ 'ಸಿರಿಮಂಚ'ಂದ್‌ಲಾ ಪುದರ್ ದೀವೊಂದ. ಈ ಪಟ್ಯೊಲೆನ್ ನಮೊನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕೊ ವಲಯೊ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಲ್ಪುಂಡುಂದ್ ಪನ್ಪಿ ನಂಬಿಕೆ ಎಂಕ್ಲೆನವು ಆದುಂಡು.

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದ ದುಂಬುದ ಕುಲಪತಿಯಾದಿತ್ತಿನ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಬೈರಪ್ಪ ಇಂಬೆರ್ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ತುಳುಕು ಮಾನಾದಿಗೆ ಕೊರ್ನಾರ್. ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ತುಳುಕು ಅವಕಾಸ ಕೊರ್ನಗ, ಪಟ್ಯಕ್ರಮ ಬೊಕ್ಕ ಪಟ್ಯಬೂಕುನು ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನಗ ಪ್ರಭಾರ ಕುಲಪತಿಯೆರಾಯಿನ ಪ್ರೊ. ಕಿಶೋರ್‌ಕುಮಾರ್ ಸಿ.ಕೆ. ಪ್ರೊ. ಈಶ್ವರ ಪಿ., ಡಾ. ಕಿಶೋರಿ ನಾಯಕ್ ಮೊಕುಲು ಮಾತಾ ಪಟ್ಯಬೂಕುದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಲ್ಪುನಲ್ಪ ತೊಂದರೆ ಆವಂದಿಲೆಕೊ ಬೆರಿಸಾಯ ಕೊರ್ತೆರ್. ಈ ಪೊರ್ತುಡು ಮೊಕ್ಲೆನ್ ಮಾತೆರೆನ್ಲಾ ನೆಂಪು ಮಲ್ತೊಂದು ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾವ. ಅವ್ವತ್ತಂದೆ ಇತ್ತೆದ, ಸುರೂತ ತೌಳವ ಕುಲಪತಿಯೆರಾಯಿನ ಡಾ. ಪಿ.ಯಸ್. ಯಡಪಡಿತ್ತಾಯೆರ್ ತುಳುತ್ತ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಮಸ್ತ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರೊಂದುಪ್ಪುನಾರ್. ಇಂಬೆರೆನ ಕಾಲಾವಧಿಡ್ ಪಟ್ಯಬೂಕು ಅಚ್ಚಿ ಆದ್ ಬತ್ತಿನವು ಪೆರ್ಮೆದ ಸಂಗತಿ. ಇಂಬೆರೆಗ್ ಅಭಿನಂದನೆದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಲ್ಮೆನ್‌ಲಾ ಸಂದಾವ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಯಿನ ಸಹಕಾರ ಕೊರ್ನ ಕುಲಸಚಿವೆರಾಯಿನ ಪ್ರೊ. ಎ.ಎಂ. ಖಾನ್, ತುಳು ಪಟ್ಯಬೂಕುಲೆನ್ ಮೊಡೆಪಿನ ಕಜ್ಜೊಡು ನಿಷ್ಠೆಡ್ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಯಿನ ಕಾರ್ಯೊಲೆನ್ ಮಲ್ತ್‌ಕೊರ್ನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಯಿನ ಡಾ. ನಾಗಪ್ಪ ಗೌಡೆರ್‌ಗ್ ಪ್ರೀತಿದ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ಪದವಿ ತರಗತಿಲೆಡ್ ತುಳುನು ಕಲ್ಪಾವುನ ಕಾರ್ಯ ಆವೊಡೇಂದ್ ಕೆಲಸೊಗು ಜತ್ತಿನ, ಮಸ್ತ್ ಸಬೆಕುಲೆನ್ ಮಂತ್‌ದ್ ಪಟ್ಯಕ್ರಮೊ ಬೊಕ್ಕ ಪಟ್ಯಬೂಕುದ ರೂಪುಗು ಸಮ್ಮಂದಪಟ್ಟಿನ ತಾಂಗ್‌ಲೆನ್ ಒದಗಿಸಾದ್ ಅಸರ್ ಬಾಜೆಲ್‌ದ ಆಶ್ರಯೊಡು ಬೆರಿಸಾಯ ಕೊರ್ತಿನವು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಂದೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮವಾಯಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪ್ರಕಾರೊ ತುಳು ಪಟ್ಯೊಲೆನ ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುನ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರೆರಾಯಿನ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರ್ಲೆಗ್ ಮೋಕೆದ ಸೊಲ್ಮೆಲು. ಅಂಚೆನೆ ಪಠ್ಯ ಸಿದ್ಧತೆನ್ ಎಂಕ್ಲೆನ ಸಿರಿಚಾವಡಿಗೆ ಆವೊಡುಂದು ಹಠಪತ್ತ್‌ದ್ ಅವಕಾಶ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ನ ಅಕಾಡೆಮಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈಕುಲು, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣೊಡು ತುಳುಕು ಅವಕಾಸ ತಿಕ್ಕುಲೆಕ ಪುನೆಯಿನ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿನ ಶ್ರೀ ಪ್ರಭಾಕರ ನೀರ್‌ಮಾರ್ಗ ಬೊಕ್ಕ ಅಲ್ಪದ ಮಾತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಲೆಗ್ ಎಂಕ್ಲೆನ ಮೋಕೆದ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ಈ ಪಟ್ಯೊಲೆಡ್ ತನ್ಕುಳೆ ಕವನ, ಲೇಖನ, ಕಥೆಕ್ಕುಲೆಲ್ ಅನುವು ಮಲ್ತೊನೆರೆ ಸಂತೊಸೊಡು ಒಪ್ಪು ಕೊರ್ನ ಮಾಂತ ಬರಹಗಾರೆರೆಗ್ಲಾ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ಈ ಪಟ್ಯೊನು ಮೊಡೆಪಿನ ಕಜ್ಜೊಡು ಸಹಕಾರ ಕೊರ್ನ ಡಾ. ಕಿಶೋರ್ ಕುಮಾರ್ ಶೇಣಿ, ಅಂಚೆನೆ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿನ ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶಚಂದ್ರ ಶಿಶಿಲ, ಪ್ರೊ. ತಾರಾಕುಮಾರಿ, ಪ್ರೊ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಡಾ. ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ, ಡಾ. ಪ್ರಜ್ಞಾ ಮಾರ್ಪಳ್ಳಿ ಮೊಕ್ಲೆಗ್

ಮಾತೆರೆಗ್ಲ ಪ್ರೀತಿದ ನಂಬೊಲಿಕೆದ ಸೊಲ್ಮೆಲು. ಪಟ್ಯೊಬೂಕುಲೆ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿದ ಸದಸ್ಯರ್ ಮಸ್ತ್ ಸಲ ಸಭೆ ಸೇರ್ದ್ ಪಟ್ಯೊಕ್ರಮೊಕ್ಕು ಸರಿಯಾದ್ ಅಜತ್ತಿನ ಪಟ್ಯೊಲೆನ್ ಸಂಪಲಿತ್‌ದ್, ಪಾಟೊಲೆಗ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಪಾಟೊಲೆನ ಬೆರಿ ಅರ್ತೊನು ಕೊರ್ದ್, ಪಾಟೊದ ಕೊಡಿಮುದೆಲ್‌ನ್ ಬುಡ್ಪಾದ್ ಪನ್ಪುನ ಟಿಪ್ಪಣಿಲೆನ್ ಕೊರ್ತುನೆ ಮಾತ್ರತ್ತಂದೆ ಅಚ್ಚಿನ್ ತಿದ್ದ್‌ದ್ ಪಟ್ಯೊಬೂಕುಲೆದ ರೂಪ ಕೊರ್ನ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯೆರ್ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾವ.

ಈ ಬೂಕುಗು ಅಕ್ಷರೊಲೆನ್ ಕೋತುದು ಅಚ್ಚಿದ ಪೊರ್ಲುನು ಎಚ್ಚಿಗೆ ಮಂತ್‌ದ್ ಪೊರ್ಲ್‌ಕಂಟ್‌ಡ್ ಮುಡೆದ್ ಕೊರ್ನ ಕುಡ್ಲದ ಆಕೃತಿ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್‌ದ ಶ್ರೀ ಕಲ್ಲೂರು ನಾಗೇಶ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾರತಿ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ **ಸಂಪಾದಕೆರ್**
೨೦ ಜೂನ್ ೨೦೧೯

ದೊಂಪೊದ ಉಲಾಯಿಡ್

೧.	ದೇವಲೋಕೊಡು ವಸಿಷ್ಟ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರೆ ಪಂತೊ	ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವ	೧೯
೨.	ವಚನೊಲು	ಸಂ : ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ	೩೦
೩.	ಮುಸುಕು ದೆತ್ತ್‌ದ್ ದಕ್ಕ್	ಡಾ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ	೩೭
೪.	ಏತ್ ಪೊರ್ಲು	ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಶೆಟ್ಟಿ	೪೧
೫.	ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲಿನಕುಲು	ಡಾ. ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ	೪೪
೬.	ಪೆರಡೆ ಕೆಲೆತ್‌ಂಡ್	ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು	೪೭
೭.	ಎನ್ನ ನಲಿಕೆ	ರಘು ಇಡ್ಕಿದು	೫೦
೮.	ಪುದ್ವಾರ್	ಪಡಾರು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್	೫೫
೯.	ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ-ಕಲ್ಕುಡ ದೈವೊಲೆನ ಕತೆ	ಉಗ್ಗಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ	೬೩
೧೦.	ಪಾಡ್ದನೊಡು ಪೊಣ್ಣುನ ಸ್ಥಾನಮಾನೊದ ಕಲ್ಪನೆ	ಡಾ. ಧರಣೀದೇವಿ ಮಾಲಗತ್ತಿ	೭೪
೧೧.	ತುಳು ಭಾಷೆದ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್ ಬೊಕ್ಕ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್	ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ	೮೫
೧೨.	ತುಳುಟ್ಟು ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಸಬುದೊಲು	ಡಾ. ಕೆ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ	೯೫
೧೩.	ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ	ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ	೧೦೬

ದೇವಲೋಕೊಡು ವಸಿಷ್ಟ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರೆ ಪಂತೊ

ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವ

ಬೋಗೊ ಬಾಗ್ಯೊದ ಇಂದ್ರೆನೊಂಜಿ ರಾತ್ರೆಡ್‌ಲ ।
ಓಲೇಗೊ ಚಾವಡಿಡಿತ್ತೆ ॥
ಆನಿದ ಮಾಸಬೆಟಿತ್ತೇರ್ ಕುಲ್ಲುದು ।
ಯೋಗಿಲು ಮರ್ಯಾದಿ ಪಡೆದ್ ॥

ಸೂರ್ಯ ವಂಸೊದ ಗುರು ವಾಸಿಸ್ಟೆರಾಪೆಕ್ ।
ಈಪೆಕ್‌ಡೇ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ ॥
ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರೆರೆ ತೇಜಿದೊಜಯೊಡು ಇತ್ತೆರ್ ।
ಓಲೆಗೊ ಸುರುವಾಂಡ್ ಅಪಗ ॥

ಸಿಮ್ಮೊಪೀಟೊಡು ಕುಲ್ಲ್‌ದಿತ್ತ್‌ನ ದೇವೇಂದ್ರೆ ।
ಕಣ್ಣ್‌ಡೆ ತೂಯೆ ಯೋಗಿಲೆನ್ ॥
ಅಲ್ಪನೆ ತರೆತಗ್ಗದುಂತುದು ವಂದನೆ ।
ಮಲ್ತೊಂದೆ ಪೀಟೊಡು ಕುಲ್ಲೆ ॥

ಪಗೆಲರಸುನ ಕುಲೊತಾಕ್‌ಲ್ ಈತ್ನೇಟ ।
ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಡ್ ಬಿರ್ಸೆರಂದ್ ॥
ಆಕ್‌ಲೆ ಪೈಕಿಡ್ ಸತ್ಯೊ ದರ್ಮೊಡು ಪುದರ್‌ದ ।
ಅರಸು ಏರ್‌ಂದಿತ್ತೆ ಪನ್‌ಲೆ ॥

ಆ ವಂಸೊದ ಗುರು ಈರೆ ವಾಸಿಸ್ಟೆರ್ ।
ಈ ಸಬೆಟ್ ಪನೊಡುಂದು ಕೇನ್ವೆ ॥
ದೇವರಾಜೆನೆ ಇಂಚ ಕೇನ್ನಗರುಂದತಿ ।
ದೇವಿನ ಕಂಡಾನಿ ಪನ್‌ಪೆ ॥

ಸುರಪಾಲ ಕೇನ್‌ಲ ಪದ್‌ನಾಲ್ ಲೋಕೊದ ।
ಅರಸುಲೆ ಪೈಕಿ ತ್ರಿಸಂಕು ॥
ಮಗೆ ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರ ರಾಜೆನೆ ಸತ್ಯೊ ಧರ್ಮೊಡು ।
ಸದ್‌ರ್ ಇದ್ದ್ಯಂದ್‌ನ ಅರಸು ॥

ಆಯನ ಗುಣೊ ಮಾತ ಪನಿಯೆರೆ ನಾಲಗೆ ।
ಸಾರೊನೆ ಬೋಡಾವು ನಿಜೊನೆ ॥
ಈತ್ ಪನ್ಪುನ ಕೇನ್ದ್ ಆ ಇಸ್ವಮಿತ್ರಗ್ ।
ಕೋಪೊ ನೆತ್ತಿಗ್ ಏರ್‌ದಾಂಡ್ ॥

ತನಡ ದುಂಬೊತ್ತ ಕೇನುದ್‌ನ ಒಂಜಿ ।
ಮುನಿ ವಸಿಸ್ಟಡ ಪುರಿ ರಡ್ಡ್ ॥
ಒಯಿಕ್‌ಲ ಕೊರತೆನ್ ನಾಡುನ ಗುಣೊ ಮೂಜಿ ।
ಪಿರಿಕಾಯಿನಂಚಿನೆ ಆಂಡ್ ॥

ಕಣ್ಣ್‌ನ್ ಕೆಂಪು ರಟ್ಟಾದಲ್ಪ ಲಕ್‌ದುಂತ್ಯೆ ।
ಕುಲ್ಲುಯ ಓ ರುಸಿ ಬಗ್‌ಳಂದೆ ॥
ಸಿಮ್ಮೊ ಪೀಟೊದ ಇಂದ್ರೆ ಕೇಂಡೆಂದ್ ಪಜಿಕಳು ।
ಪನ್ಪನೆ ಮರ್ಯಾದಿ ಬುಡುದು ॥

ಅರಸು ಮಲ್ಲಾಯೆಂದ್ ಪೊಕ್ಕಡೆ ಪುಗರುವ ।
ಇನಿಮುಟ್ಟ ಆಯನ ಸತ್ಯೊ ॥
ನಡತ್‌ನ ಕತೆನೇನ್ ಕೇನ್ದ್‌ಜೆ ಪಂಡೊಂದು ।
ಕವುಸಿಕ ರುಸಿ ತೂಯೆ ಸಬೆನ್ ॥

ತನ್‌ಕೊರಿ ಮಗೆ ಬೋಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ವರುಣಡ ।
ಕಣನೀರ್ ಪಾಡ್‌ದ್ ಮಗನ್ ॥
ಪಡೆದಾದ್ ಪಂಡಿ ಪಾತೆರೊದಂಚ ನಡತೆನೊ ।
ಪನ್‌ಲಯ ಓ ಮುನಿ ಬಡವ ॥

ಪುಟ್ಟಿ ಮಗನ್ ಕೊರ್ಪೆ ನಿಕ್ಕ್ಂದ್ ವರುಣನ್ ।
ಇಸ್ಟೊಡು ನಿಜೊ ನಂಬುಸಾದ್ ॥
ಬುಕ್ಕೊ ದೆಂಗಾದ್ ತಪ್ಪಾಯಿನ ದೋಸೊಡು ।
ಬತ್ತ್‌ನೆತ್ತೊಯ ಜಲರೋಗೊ ॥

ಪಿರ ವರುಣಡ ಬುಲ್ತೆ ಏರೆನಾಂಡಲ ಕೊರ್ಪೆ
ಎನಮಗನೊರಿಪೊಲ ಪನ್ದ್ ॥
ಅಜಿಗರ್ತ ರುಸಿನವೆ ಮಗೆ ಸುನಸ್ಸೇಪನ್ ।
ತರೆಕಡ್ಪೆರೊಪ್ಪಾದ್ ಕೊರ್ಯೆ ॥

ಏರೇರೆ ಬಾಲೆನ್ ತರೆ ಕಡ್ತ್‌ದಾಂಡಲ ।
ಬಾಲೆ ತನ್ನೆನ್ ಬದ್‌ಕವುನ ॥
ಬಾರೀ ಸತ್ಯೊದ ಗುಣೊತಾಯೆನೊ ಪನ್ ಪನ್ ।
ವಾಸಿಸ್ಟ ಈ ಧರ್ಮೊ ಸಬೆಟ್ ॥

ದಿಂಜ ಪಾತೆರೊ ದಾಯೆ ಕೌಸಿಕ ಆಯಡ ।
ಒಂಜಿಯಸತ್ಯೊನು ತೋಜಾದ್ ॥
ನಂಬುಸಾವುನ ಜನೊ ಪುಟ್ಟುದೆ ಇದ್ದೆರ್ ।
ದುಂಬುಡ್ದು ಇನಿಮುಟ್ಟ ಕೇನ್ ॥

ನನ ಪುಟ್ಯೆರೆನೆ ಸಾದ್ಯೊ ಇದ್ದಿಂದ್ ಪನ್ನಗ ।
ಕುಸಿಕ ಮಗನ ಕೋಪೊ ಏರ್ದ್ ॥
ಬಗ್‌ಳಡ ವಾಸಿಸ್ಟ ಬಾಯಿಗ್ ಕೈಪತ್ತ್ ।
ನಿನಡೆಂಚಿ ಏಗಿತೊ ಉಂಡು ॥

ಆಯನ್ ಪುಗರೊಂದು ಕೊರೆಪಡ ನನಮಿತ್ತ್ ।
ಗಾಯೆನೆ ಸತ್ಯೊ ಮೀರ್ಯೆಡನೆ ।
ಈ ಎಂಚಿನಾ ಪಂತೊ ಪಾಡುವ ಪನ್ ಪನ್ ।
ಈ ದೇವ ಸಬೆಟಿತ್ತೆ ಎನಡ ॥

ಹರಿಚಂದ್ರ ರಾಯೆನೆ ಸತ್ಯೊನು ಬುಡಿಯೆಡ ।
ಬುಡುವೆನೆ ನಿತ್ಯೊದಾಚಾರೊ ॥
ಸಿವಲಿಂಗೊ ಪೂಜೆನ್ ಮಲ್ಪುಂದೆ ಬುಡೆದಿನ್ ।
ಬುಡುದೇನ್ ಊರುಡ್ದು ಪೋವೆ ॥

ಮಂಡೆನ್ ಗೀಸಾದ್ ಪುಣರುಂಡೊದೋಡುಡು ।
ಕಲಿದಿಂಜದೇನೇತೊ ಪರ್ದ್ ॥
ತೆನ್‌ಕಾಯಿ ದಿಕ್ಕ್‌ನೆ ತೂವೊಂದು ಪಾರುವೆ ।
ತನ ಪಂತೊ ಪಂಡೆ ವಾಸಿಸ್ಟೆ ॥

ಸಾದು ಸನ್ನೇಸಿಲು ಆವೊಂದು ತಡಿಪುನ ।
ದೇವ ಸಬೆಕ್ ಮಲ್ಲ ಕೊರತೆ ॥
ಪೀಟೊಡು ಕುಲ್ಲ್‌ನ ದೇವೇಂದ್ರೆ ಮನಸ್‌ಡ್ ।
ಬೇಜಾರೊದಾ ಕೋಪೊಡಿತ್ತೆ ॥

ಮುನಿ ಇಸ್ವಮಿತ್ರೆನೆ ಸಾದು ವಾಸಿಸ್ಟಡ ।
ಲಡಯಿಗ್ ನೆಲಕರೊಕ್ಕ್‌ನಗ ॥
ಕಡೆಸೇರ್ದ್ ಪಾತೆಂರ್ಡ್ ಕೋಪೊಡು ಕೌಸಿಕೆ ।
ಕೊರುವೆನೆ ಎಂಕಿತ್ತೆ ಸಾಪೊ ॥

ಈರೆನ ಪಂತೊ ಎಂಚಿನ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರೆ ।
ಈ ಸಬೆಟೀರಿತ್ತೆ ಪನ್‌ಲೆ ॥
ಆತ್ ಪೊರ್ತುಗು ಲಕ್‌ದುಂತುದು ಪನ್ಪೆನೆ ।
ದೇವತೆಲೆನ ಮೋನೆ ತೂದು ॥

ವರುಸೊ ನೂದಾವುಸೊ ಇಂದ್ರಗ್ ಆತ್ನೇಟ ।
ಕಳು ಪಂಡ್‌ಜೆಡ ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರೆ ॥
ಬರಯೆ ಈ ಸಬೆಕೇನ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಇಂದ್ರನ ।
ಎದುರುಡೆ ಬುಕ್ಕೊಲ ಪನ್ಪೆ ॥

ಯೋಗೊ ದ್ಯಾನೊದ ನಿಸ್ಟೆ ಜಪೊತಪೊದಾಚಾರೊ ।
ವೇದೊ ಸಾಸ್ತ್ರೊನು ತೆರಿದೇನ್ ॥
ಈತ್‌ನೇಟಲ ಮಲ್ತಿ ಸಾದನೆ ತಪಸ್‌ಡ್ ।
ಆಯಿನ ಪುಣ್ಯೊದ ಪಲೊಟು ॥

ಅರೆವಾಸಿನಾಯಾಗ್ ಕೊರುವೆ ಕಂಡಿತೊ ನನ ।
ನಿನಡೆಂಕ್ ಪಾತೆರೊ ಇದ್ದಿ ॥
ಕುರೆ ಆಸೆದಾ ರುಸಿ ಈಯೆ ವಾಸಿಸ್ಟ ।
ಪನ್ ನಿನ್ನವರಸುಡ ಇನಿಯೆ ॥

ನಿನ್ನ ಸತ್ಯೊನು ಹಾಲ್ ಮಲ್ಪೆರೆ ಕೌಸಿಕೆ ।
ಮಲ್ಲಾವೆ ಸಾದನೆಡುಲ್ಲೆ ॥
ನಿತ್ಯೊ ಜಾಗ್ರತೆಡುಪ್ಪು ಪಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿಪಾಲ ।
ಇದ್ದಿಡ ಹಾಲಾವ ನಿಜೊನೆ ॥

ತೇಜಿಡುಪ್ಪುಲ ಪನ್ದ್ ಸೂರ್ಯಡ, ಸುಡ್ಪುನ ।
ಈ ಸುಡ್ಲ ಪಂಡ್‌ದ್ ಅಗ್ನಿಡ, ॥
ರಾವಂದೆ ಉಂತುಲ ಮಂದಾರೊ ಗಿರಿ ಪನ್ದ್ ।
ಯಾನೆ ಪನೊಡೊ ಕೇನ್ ಮೂರ್ಕ ॥

ಮುನಿ ವಸಿಸ್ಟನ ಪಾತೆರೊಗು ಪಿಸ್‌ರೇರ್‌ದ್ ।
ಪನ್‌ಪೆನೆ ರುಸಿ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ ॥
ತೆಡಿಲ್ ಬೂರ್ನಗ ಕೊಡೆ ಕಾಪುವೊ ಆಕಾಸೊ ।
ಜರಿನಗ ಕೈ ತರೆಕ್ಯಾರ್ವೊ ॥

ಯಾನಿತ್ತೆ ಮುನಿಯೇಡ ಕಾಪುನ ರುಸಿ ಈಯೊ ।
ಓ ಬಡವ ಬುಡು ಬಡಿಯಾರೊ ॥
ಆ ಸಿವನಾಜೊಂಡು ಪನ್ ಪನ್ ಪೋಲಂದ್ ।
ಗೌಜಿ ಲಕ್ಕಾಯೆ ಕೌಸಿಕೆನೆ ॥

ಕುಲೊನು ನಾಲಗೆ ನಂಕ್ ತೆರಿಪಾವುನೆಂದ್‌ದ್ ।
ಪನುಪೂನ ಗಾದೆನೆ ಉಂಡು ॥
ಅರಸೊತ್ತಿಗೆದ ಗರ್ವೊ ತಪಸ್ ಮಲ್ತಡ ಪೋವೊ ।
ಅರಸು ಆದಿತ್ತನೆ ದುಂಬು ॥

ರುಸಿಕುಲೊ ನಿಕ್ಕಿದ್ದಿ ರಾಜರ್ಸಿ ಈಯತ್ತೊ ।
ಎನಡನೆ ಪಂತೊಗುಂತ್‌ನೆಟ್ ॥
ಕುಲೊ ನಿನ್ನವೆಂಚಿನ ಪಂಡ್‌ದ್ ಸಬೆಕಿತ್ತೆ ।
ತೆರಿದಾಂಡ್ ಈ ಮನಿಪಡಯ ॥

ರಾಜರ್ಸಿ ಯಾನ್‌ಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಮರ್ಯಾದಿ ।
ಪೂರಾ ದೆತ್ತ್‌ನ ಪಗೆಟೇನ್ ॥
ಆ ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ್ ಬೊಡಿಪಾದ್ ಮರ್ಗಾದ್ ॥
ಆಯನ ಸತ್ಯೊ ಮುರ್ಕಾವೆ ॥

ಆಜೊ ಪಾಡ್‌ದ್ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆನೆ ಕೋಪೊಡು ।
ದೇವ ಸಬೆನ್ ಬುಡ್ದು ಪೋಯೆ ॥
ದೇವತೆಲೆಗ್ ಮಾತ ಇಂದ್ರನಪ್ಪಣೆಯಾಂಡ್ ।
ಈ ಸಬೆನಗಪಾಗೊ ಪನ್ಡ್ ॥

ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವೆರ್ (೧೯೨೦–೨೦೦೭)

ಶ್ರೀ ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವೆರ್ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಕಜ್ಜೊನು ತಪಸ್ಸ್‌ದ ರೀತಿಡ್ ಮಲ್ತಿನ ಮಾಮಲ್ಲ ಕವಿ. ೦೪–೦೩–೧೯೨೦ನೇ ಇಸವಿಡ್ ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕುದ ವೀರಕಂಬ ಗ್ರಾಮೊದ ಕೆಲಿಂಜ ನಡುವಳಚ್ಚಿಲ್ ತರವಾಡ್‌ಡ್ ಪುಟ್ಟಿದಿನಾರ್. ಅಮ್ಮೆರ ಕುಂಬಳೆ ಸೀಮೆದ ಮೈರ ಮಂಜಕೊಟ್ಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಆಳ್ವೆರ್, ಅಪ್ಪೆ ಕೆಲಿಂಜೊದ ದಾರಮ್ಮ. ಕುಂಬ್ಳೆ ಸೀಮೆದ ಮುಂಡಿತಡ್ಕ ಬೊಕ್ಕ ಇಟ್ಟೆಲ್ (ವಿಟ್ಲ)ಡ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿತ್‌ದ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಮಾಸ್ಟರೆ ತರಬೇತಿನ್ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವೆರ್ ಪಡೆಯೆರ್. ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಬರವು ಕಲ್ಪಾವುನ ಕಜ್ಜೊನು ತಾನ್ ಕಲ್ತ್‌ನ ಮುಂಡಿತಡ್ಕದ ಶಾಲೆಡ್ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಟ್ಟೆಲ ಸೀಮೆದ ಒಕ್ಕೆತ್ತೂರು ಶಾಲೆಡ್ ಮುಖ್ಯ ಗುರುವಾದ್ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ೧೯೭೫ನೇ ಇಸವಿಡ್ ನಿವೃತ್ತರಾಯೆರ್. ಕೆಲಿಂಜದಾರೆಗ್ ತಾನ್

ಕಲ್ಪಾಯಿನ ಶಾಲೆದ ಜೋಕುಲೆಡ ಬಾರೀ ಮೋಕೆ. ತಾನ್ ಬರೆಯಿನ 'ತುಳು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊ' ಕೃತಿನ್ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಲೆಗ್ ಅರ್ಪಿತ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್.

ತುಳು ಮಣ್ಣ್‌ದ ಯಕ್ಷಗಾನೊ, ಜಾನಪದೊ – ಮೇರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಕಜ್ಜೊದ ಮಿತ್ತ್ ಮಾಮಲ್ಲ ಪ್ರಭಾವೊ ಬೀರ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಆರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಬೆನ್ನಿ ತುಳು ಬೊಕ್ಕ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಡ್ ಎಡ್ಡೆಡ್ ನಡತ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ತುಳು ಬಾಸೆದ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊ 'ತುಳು ಕೆಲಿಂಜ ಭಾರತೊ', ಭಗವದ್ಗೀತೆದ ತುಳು ಅನುವಾದೊ 'ಗೀತೆದ ತಿರ್ಲ್' ಸಾಂಗತ್ಯೆ ದಾಟಿಡ್ 'ತುಳು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊ', 'ಭೂಮಿಪುತ್ರೆ ಬಲಿಯೇಂದ್ರೆ' – ಮೇರೆನ ಮುಖ್ಯ ತುಳು ಕಾವ್ಯೊಲು. 'ಪಾದುಕೆದ ಪಟ್ಟಾಭಿಸೇಕೊ', 'ಶ್ರೀ ರಾಮನ ರಾಜ್ಯತ್ಯಾಗೊ', 'ವಿಭೀಷಣ ನೀತಿ', 'ಅಂಬೆನ ಅರ್ಗಂಟ್', 'ಏಕಿನ ಕರ್ಣೆ', 'ಉತ್ತರನ ಪೌರುಸೊ' – ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗೊಲು. 'ಜೋಕುಲೆ ಪದೊ', 'ತೆಲಿಕೆದ ಕತೆಕುಲು', 'ಧರ್ಮಿಷ್ಟೆ ಕರ್ಣೆ' – ಜೋಕುಲೆಗಾದ್ ಬರೆಯಿನ ಬರವುಲು.

ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅರ್ಥದಾರಿಯಾದ್, ಇಟ್ಟೆಲ್ ತುಳುಕೂಟದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್, ತುಳುವೆರೆಂಕುಲು ಕುಡ್ಲದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆರಾದ್, ತುಳುವೆರೆ ತುಡರ್ ಪತ್ರಿಕೆದ ಸುದ್ದಿ ಸಂಪಾದಕೆರಾದ್ ಎಡೇನ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ನಾರ್. ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವೆರೆನ ತುಳು ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊ ಕೃತಿಗ್ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸುರುತ ಇನಾಮು ತಿಕ್ಕ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಮೇರೆಗ್ ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪಣಿಯಾಡಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸುರುತ್ತ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸನ್ಮಾನ, ಬೇಲಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸನ್ಮಾನೊ ಸಂದ್‌ದ್‌ಂಡ್.

ಉಳತಿರ್ಲ್

ಮಹಾಕವಿ ರಾಘವಾಂಕನ 'ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದ ಮಾಮಲ್ಲ ಕೃತಿ. ಸತ್ಯೊನೇ ಸಿವೆ. ಸಿವೆನೇ ಸತ್ಯೊ ಪನ್ಪಿ ತತ್ವೊನು ಈ ಕೃತಿಡ್ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಲ್ತ್‌ನ ಮಲ್ಲಾದಿಗೆ ರಾಘವಾಂಕನವು. ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಷಟ್ಪದಿ ರೂಪೊಡು ಬತ್ತಿನ ಸುರುತ್ತ ಕೃತಿ ಪನ್ಪಿನ ಪೆರ್ಮೆ ಈ ಕೃತಿಕ್ಕುಂಡು.

ಕವಿ ರಾಘವಾಂಕೆ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಡ್ ಬರೆಯಿನ 'ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ'ದ ಆಧಾರೊಡು ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವೆರ್ ಈ 'ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊ'ನು ಪೊರ್ಲಕಂಟ್‌ಡ್ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಸಾಂಗತ್ಯೊ ದಾಟಿಡ್ ಮುಡೆದ್ ತುಳು ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗ್ ಗೌರವ ಕನಯ್ದೆರ್.

ಸತ್ಯ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಕತೆ ಪ್ರಾಕ್‌ಡ್ದೇ ಜನಜನಿತವಾಯಿನವು. ನಮ್ಮ ದೇಸೊದ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಪ್ರತೀಕೊ ಅವು. 'ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ' (ಸತ್ಯೊಗೇ ಗೆಲ್ಕಾಯಿ) ಪನ್ಪಿನ ಮದಿಪು, ನಮ್ಮ ಧರ್ಮೊದ ಮರ್ಮೊ, ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್

ದೈವೊಳೆನ್ 'ಸತ್ಯೊಳು' ಇಂದ್‌ದೇ ತೆರಿಯುನವು ರೂಢಿ. ಸತ್ಯೊದ ಮಹಾತ್ಮೆದ ಸಂಗತಿಲು ತುಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಬೋಡಾಯಿನಾತ್ ಉಂಡು. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಕತೆ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲೊಕು ಏಪಲಾ ಬೊಲ್ಪು ತೋಜಾವುನ ಬೊಂಬಾಳ ಜೀಟಿಗೆ.

ದೇವಲೋಕೊಡು ದೇವೇಂದ್ರನ ಓಲಗದ ಚಾವಡಿಡ್ ನಡತ್ತಿನ ಮಾಸಭೆಟ್ಟ್ ಭೂಲೋಕೊಡು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆದ ಬಿರ್ಸೆ ಏರ್, ಸತ್ಯಧರ್ಮೊಡು ಪುದರ್‌ದರಸೆ ಏರ್‌ಂದ್ ದೇವೇಂದ್ರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇನುವೆ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೇ ಸತ್ಯೊಧರ್ಮೊದ ಅರಸುಂದು ವಸಿಷ್ಟೆರ್ ಪನ್ನಗ ಆ ಸಬೆಟಿತ್ತಿನ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರ್ ಕೋಪೊಡು ಆಕ್ಷೇಪ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ್ ಬೊಡಿಪಾದ್ ಆಯನ ಸತ್ಯೊ ಮಾಜಾವೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆಜ ಪಾಡ್‌ದ್ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರ್ ಕೋಪೊಡು ದೇವಸಭೆನ್ ಬುಡುದು ಪೋಪೆರ್. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ್ ಸುಳ್ಳುಗಾರೆ ಮಲ್ಪರೆಗಾದ್ ಬಗೆಬಗೆತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ಪುನ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಲ ಕೊರ್ಪುಜಿ.

ಸಿವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ-ಚಂದ್ರಮತಿ-ಲೋಹಿತಾಶ್ವೆರ್ ಒಂಜಾದ್ ಅಯೋಧ್ಯೆಪುರಗ್ ಪಿರ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಸುಕೊಟ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಆಳುನವು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊದ ಕತೆ.

ಮೂಲ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊಗು ಕವಿ ಆಳ್ವೆರ್ ನಿಷ್ಠೆರಾದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ತುಳುತ್ತ ಪೊರ್ಲು ಪೊಳಿಕೆನ್ ಈ ಕಾವ್ಯೊಡು ಮೆರೆಪಾದೆರ್. ತುಳುಬಾಸೆದ ನುಡಿಗಟ್ಟ್, ಗಾದೆಲು, ಬೇತೆ ಬೇತೆ ವರ್ಣನೆಲು ತುಳುಬಾಸೆದ ಸಹಜತೆನ್ ಮೆರೆಪಾದ್‌ಂಡ್.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯಭಾಗೊ ದೇವಲೋಕೊಡು ವಸಿಷ್ಟ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ ಪಂತೊ - ತುಳು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊದ ಮುದೆಲ್.

ಬೋಗೋ ಬಾಗ್ಯೊದ ಇಂದ್ರೆ ಒಂಜಿ ರಾತ್ರೆಡ್ ಒಲೇಗೋದ ಸಭೆಟ್ ಇತ್ತೆ. ಮಾಸಭೆಟ್ ಯೋಗಿಲು ಮಾತಾ ಮರ್ಯಾದಿ ಪಡೆದ್ ಕುಲ್ಲುದಿತ್ತೆರ್.

ಸೂರ್ಯ ವಂಸೊದ ಗುರು ವಸಿಷ್ಟೆರ್, ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರೆರೆ ತೇಜೊಡು ಸಭೆಟ್ ಇತ್ತೆರ್.

ದೇವೇಂದ್ರೆ ಅಪಗ ವಸಿಷ್ಟ ಮುನಿಟ ಪಗೆಲರಸುನ (ಪೊರ್ತು ದೇವೆರೆ) ಕುಲೊತಾಕ್‌ಲ್ ಬಿರ್ಸೆರ್‌ಂದ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆತೆರ್. ಅಕ್‌ಲೆ ಪೈಕ್‌ಡ್ ಸತ್ಯೊಧರ್ಮೊಡು ಪುದರ್‌ದ ಅರಸು ಏರ್‌ಂದ್ ವಸಿಷ್ಟೆರ್ಡ ಪ್ರಸ್ನೆ ಮಲ್ಪುವೆ.

ಪದ್‌ನಾಲ್ ಲೋಕೊದ ಅರಸುಲೆ ಪೈಕಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ರಾಜೆನೆ ಸತ್ಯೊದಮೊರ್ಡು ಸದ್‌ರ್ ಇದ್ದ್ಯಂದಿನ ಅರಸು ಪನ್ದ್ ವಸಿಷ್ಟೆರ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಈ ಪಾತೆರ ಕೇನ್ದ್ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರಗ್ ಕೋಪೊ ನೆತ್ತಿಗ್ ಏರ್‌ದಾಂಡ್.

ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರೆನ ಕೋಪೊಗು ಕವಿ ಇಂಚ ಕಾರಣ ಕೊರ್ಪೆರ್.

ತನಡ ದುಂಬೊತ್ತ ಕೇನಂದ್‌ನವು ಒಂಜಿ. ಮುನಿ ವಸಿಷ್ಟಡ ಇಪ್ಪಿನ ನಂಜಿ ಬೊಕ್ಕ ಒಯಿಕ್‌ಲ ಕೊರತೆನ್ ನಾಡುನ ಗುಣೊ. ಉಂದು ಮೂಜಿ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್

ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರೆನ ಕೋಪ ಜಾಸ್ತಿ ಆಪುಂಡು.

ಕಡುಕೋಪದ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ ಬೊಕ್ಕ ವಸಿಸ್ಟನ ನಡುಟು ನಡಪಿನ ಪಾತೆರದ ಕದನೊನು ಕವಿ ನಾಟಕೀಯವಾದ್ ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ದೆರ್.

ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ ಸುರುಟು ನಡತ್‌ನ ಕತೆಕ್ಲೆನ್ ಇಸ್ವಮಿತ್ರೆ ಪನ್ಪೆ. ವರುಣಡ ತನ್‌ಕೊರಿ ಮಗೆ ಬೋಡು ಪಂಡ್‌ದ್, ಕಣನೀರ್ ಪಾಡ್‌ದ್ ಮಗನ ಪಡೆದಾದ್ ಬೊಕ್ಕ ಪಂಡಿ ಪಾತೆರೊದಂಚ ನಡ್ಪಂದಿ ಕತೆನ್ ಮುನಿ ದುಂಬು ದೀಪೆ.

ವರುಣಗ್ ತನಕ್ ಪುಟ್ಟಿ ಮಗನ್ ಕೊರ್ಪೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ನಂಬುಸಾದ್ ಬೊಕ್ಕೊ ದೆಂಗಾದ್ ತಪ್ಪಾಯಿನ ದೋಸೊನು ತೆರಿಪಾವೆ.

ಅಜಿಗರ್ತರುಸಿನ ಮಗೆ ಸುನಸ್ಸೇಪನ ತರೆ ಕಡ್ಪೆರೊಪ್ಪಾದ್ ಬಾಸೆ ತತ್ತಿನ ವಿಚಾರೊನು ವಿಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ ಪನ್ಪೆ.

ಅಪಗ ವಸಿಸ್ಟೆ ದಿಂಜ ಪಾತೆರೊ ದಾಯೆ, ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ ಒಂಜಿ ಅಸತ್ಯೊ (ಸುಳ್ಳು) ತೋಜಾದ್ ನಂಬುಸಾವುನ ಜನೊ ಪುಟ್ಟುದೆ ಇದ್ದೆರ್ ಪನ್ದ್ ಪನ್ಪೆರ್.

ಅಯಡ ತಾನ್ ಸುಳ್ಳು ಪನ್ಪಾವೆ, ಅಸತ್ಯದ ಸಾದಿ ಪತ್ತಾವುನಂಚ ಮಲ್ಪಾವೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೆ ಪಂತೊ ಪಾಡುವೆರ್.

ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರ ರಾಯೆ ಸತ್ಯೊನು ಬುಡಿಯೆಡ ತಾನ್ ನಿತ್ಯೊದಾಚಾರೊ ಬುಡುವೆ, ಸಿವಲಿಂಗೊ ಪೂಜೆನ್ ಮಲ್ಪಂದೆ ಬುಡೆದಿನ್ ಬುಡುದು ಊರು ಬುಡ್ದು ಪೋವೆ. ಮಂಡೆನ್ ಗೀಸಾದ್ ಪುಣತ ತರೆತ ತಿಪ್ಪಿ(ಓಡು)ಡ್ ಕಲಿ ದಿಂಜಾದ್ ಪರ್ದ್ ತೆನ್‌ಕಾಯಿ ದಿಕ್ಕ್‌ನ್ ತೂವೊಂದು ಪಾರುವೆ ಪನ್ಪಿನ ಘೋರವಾಯಿನ ಪಂತೊನು (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ) ವಸಿಸ್ಟೆರ್ ಪಾಡುವೆರ್.

ದೇವೇಂದ್ರೆ ದಾದ ಮಲ್ಪೊಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿಯಂದೆ ಸಬೆಟ್ ಕುಲ್ಲುದಿತ್ತೆ.

ಈರೆನ ಪಂತೊ ಎಂಚಿನ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರೆ ಪನ್‌ಲೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆತ್ ಪೊರ್ತುಗು ನಾರದೆ ಲಕ್‌ದುಂತುದು ಕೇನುವೆ. ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರೆ ಕಳು ಪಂಡ್‌ಜೆಡ ದೇವೇಂದ್ರಗ್ ವರುಸೊ ನೂದಾವುಸೊ ಆತ್ನೇಟ ಈ ಸಬೆಕ್ ಬರಯೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ ಪನ್ಪೆ. ಯೋಗೊ ದ್ಯಾನೊದ ನಿಷ್ಟೆ. ಜಪೊತಪದಾಚಾರೊ ವೇದೊ ಸಾಸ್ತ್ರೊನು ತೆರಿದ್ ಈತ್‌ನೇಟಲ ಮಲ್ತಿ ಸಾಧನೆ ತಪಸ್‌ಡ್ ಆಯಿನ ಪುಣ್ಯೊದ ಪಲೊಟು ಅರೆವಾಸಿನ್ ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರಗ್ ಕೊರುವೆ ಪಂದ್ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಲ್ಪುವೆ.

ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ ಸತ್ಯೊನು ಹಾಳ್ ಮಲ್ಪರೆ ಕೌಸಿಕೆ ಸಾಧನೆಡುಲ್ಲೆ. ನಿತ್ಯೊ ಜಾಗ್ರತೆಡುಪ್ಪು ಪಂಡ್‌ದ್ ಆಯಗ್ ತೆರಿಪಾಲೆಂದ್ ಪಾತೆರಡ್ ವಸಿಸ್ಟನ್ ತುಚ್ಚ ಮಲ್ಪುವೆ. ಆಂಡ ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ ಸತ್ಯನಿಷ್ಟೆದ ಮಿತ್ತ್ ವಸಿಷ್ಟಗ್ ಅಚಲ ಇಸ್ವಾಸ ಉಂಡು.

ತೇಜಿ (ಪ್ರಕಾಸೊ)ಡುಪ್ಪುಲ ಪನ್ದ್ ಸೂರ್ಯಡ 'ಅಗ್ನಿಡ ಸುಡ್ಲ' ಪಂಡ್‌ದ್ ಮಂದಾರ ಗಿರಿಟ ರಾವಂದೆ ಉಂತುಲಾಂದ್ ಪನ್ಪಿನ ಅಗತ್ಯ ಇಜ್ಜಿ. ಅಂಚನೆ

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೆ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯೊಡು ಉಲ್ಲೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ವಸಿಸ್ಟೆರ್ ಪನ್ನಗ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರನ ಕೋಪ ನನಲ ಎಚ್ಚುಂಡು.

ತೆಡಿಲ್ ಬೂರ್ನಗ ಕೊಡೆ ಕಾಪುವೊ?, ಆಕಾಸೊ ಜರಿನಗ ಕೈ ತರೆನ್ ತಾಂಗುವೊ?, ಅಂಚನೆ ಯಾನ್ ಇತ್ತೆ ಮುನಿಯೆಡ ಈ ಕಾಪನ ಪಂಡ್‌ದ್ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ ಗೌಜಿ ಲಕ್ಕಾವೆ. ಕುಲೊನು ನಾಲಗೆ ನಂಕ್ ತೆರಿಪಾವುನೆಂದ್‌ದ್ ಗಾದೆನೆ ಉಂಡು. ಅರಸೊತ್ತಿಗೆದ ನಿನ್ನ ಗರ್ವೊ, ತಪಸ್ಸ್ ಮಲ್ತಡ ಪೋವೊ ಪಂಡ್‌ದ್ ವಸಿಸ್ಟೆ ನಿಂದಿಸಾವೆರ್.

ಯಾನ್ ರಾಜರ್ಸಿ ಪಂಡ್‌ದ್, ಮರ್ಯಾದಿ ಪೂರಾ ದೆತ್ತ್‌ನ ಪಗೆಟ್ ಯಾನ್ ಆ ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ್ ಬೊಡಿಪಾದ್, ಮರ್ಗಾದ್, ಆಯನ ಸತ್ಯೊ ಮುರ್ಕಾವೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆಜೊ ಪಾಡ್‌ದ್ ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ ಕೋಪೊಡು ದೇವಸಬೆನ್ ಬುಡ್ದು ಪೋಪೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗೊ ವಸಿಸ್ಟ–ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆರೆನ ಈ ಸಂವಾದ ಭಾಗೊನು ಕೊರ್ತ್ಂಡ್.

ಕಾವ್ಯದ ಬರವಣಿಗೆದ ದಿಟ್ಟಿಡ್ ಈ ಪ್ರಸಂಗೊ ಮೂಲವಾದ್ ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ್ ಸುಳ್ಳುಗಾರನಾದ್ ಮಲ್ಪುನ ಬಗೆ ಬಗೆತ ಪ್ರಯತ್ನ, ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರೆ ಸತ್ಯೊದ ಪಂತೊಡು ಗೆಂದುನವು ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ವಿಚಾರೊ.

ದುಂಬಗೆ ಬೋಂಟೆ ಬವರೊದ ಸೋವತೆರೆ ಬಿರ್ಸಾತಿಗೆ, ಕಾಡಪಂಜಿದ ಮುರ್ತಾಪೊ, ನಲಿಕೆದ ಪೊಣ್ಣುಳೆನ ತಂಜಣೆ ಮಂಜಣೆ, ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ ರಾಜ್ಯೊತ್ಯಾಗೊ, ರೋಹಿತಾಶ್ವನ ಮರಣೊ, ಚಂದ್ರಮತಿನ ದುಕ್ಕೊ, ಸುಡ್ಕಿರಿದ ಗುರ್ಕಾರೆ ವೀರ ಬಾಹುಕನ ತಿತಿಮತಿ, ಬುಡೆದಿನ ಕಂಟೆಲ್ ಕಡ್ಪೆರೆ ದುಂಬಾಪುನ ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ ಧರ್ಮಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಿವ ದೇವೆರ್ ಅಬತಾರೊ ದೆತ್ತ್‌ದ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಕಾಪುನ ಪ್ರಸಂಗೊಲು ಬರ್ಪ.

ಕಾವ್ಯೊದ ಉದ್ದೊಗುಲ ಸಂವಾದೊದ ಸ್ವಾರಸ್ಯೊ ದಿಂಜಿದಿತ್ತ್‌ದ್ ಕೃತಿದ ಜೀವಂತಿಕೆಗ್ ಗೆಲ್ಮೆ ಕೊರ್ಪುಂಡು. ತುಳು ಬಾಸೆದ ನಿಲೆಬಿಲೆನ್ ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊ ಎಚ್ಚ ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್.

ಅರ್ತೊಲು

ಸದ್‌ರ್ = ಎದುರು, ಬೆಳಕು; ಪುರಿ = ನಂಜಿ, ಮಚ್ಚರ; ಪಿರಿಕಾಯಿನೊ = ಪುರಿಗಂಟ್, ಅತ್ಯಾಸೆ; ಪಜಿಕಳು = ಪಜಿ ಸುಳ್ಳು; ಕಳು = ಸುಳ್ಳು, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ; ತೇಜಿಡುಪ್ಪುಲ = ತೇಜಸ್ಸು; ತರೆಕ್ಯಾರೊ = ತರೆನ ಕಾಪುನ; ಕುಸೆಲ್ = ಯುಕ್ತಿ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಜಾಣ್ಮೆ/ತಮಾಷೆ.

ಗುಮನೊಡಿಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಸಾಲುಲು

೧. ಸತ್ಯಧರ್ಮೊಡು ಪುದರ್‌ದ ಅರಸು ಏರ್

೨. ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರ ರಾಜೆನೆ ಸತ್ಯೊಧರ್ಮೊಡು ಸದ್‌ರ್ ಇದ್ದ್ಯಂದ್‌ನ ಅರಸು

೩. ಆಯನ ಗುಣೊ ಮಾತ ಪನಿಯೆರೆ ನಾಲಗೆ ಸಾರೊನೆ ಬೋಡಾವು

೪. ಇಂದ್ರೆ ಕೇಂಡೆಂದ್ ಪಜಿಕಳು ಪನ್ಪನೆ ಮರ್ಯಾದಿ ಬುಡುದು

೫. ಪಂಡಿ ಪಾತೆರೊದಂಚ ನಡತೆನೊ ಪನ್‌ಲಯ

೬. ಒಂಜಿ ಸತ್ಯೊನು ತೋಜಾದ್ ನಂಬುಸಾವುನ ಜನೊ ಪುಟ್ಟುದೆ ಇದ್ದೈರ್

೭. ಬೊಡೆದಿನ್ ಬುಡುದೇನ್ ಊರುಡ್ದು ಪೋವೆ

೮. ಪುಣ್ಯೊದ ಪಲೊಟು ಅರೆವಾಸಿನಾಯಾಗ್ ಕೊರುವೆ

೯. ರಾವಂದೆ ಉಂತುಲ ಮಂದಾರೊ ಗಿರಿ ಪನ್ದ್ ಯಾನ್ ಪನೊಡೊ

೧೦. ತೆಡಿಲ್ ಬೂರ್ನಗ ಕೊಡೆ ಕಾಪುವೊ

೧೧. ಆಕಾಸೊ ಜರಿನಗ ಕೈ ತರೆಕ್ಯಾರ್‍ವೊ

೧೨. ಯಾನಿತ್ತೆ ಮುನಿಯೇಡ ಕಾಪುನ ರುಸಿ ಈಯಾ

೧೩. ಕುಲೊನು ನಾಲಗೆ ನಂಕ್ ತೆರಿಪಾವು

೧೪. ಹರಿಸ್ಚಂದ್ರನ್ ಬೊಡಿಪಾದ್ ಮರ್ಗಾದ್ ಆಯನ ಸತ್ಯೊ ಮುರ್ಕಾವೆ

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧. ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರೆ ವಸಿಸ್ಟೆರೆ ವಾಗ್ವಾದೊನ್ ವಿವರಿಸಾಲೆ.

೨. ಇಸ್ವಾಮಿತ್ರನ ಪಾತ್ರೊದ ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ಪುಲೆ.

೩. 'ತುಳು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊ' ಭಾಗದ ಪೊರ್ಲುನು ಬರೆಲೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಈ ಕಾವ್ಯೊನು ಇಡಿಯಾದ್ ಓದುದು ಕಾವ್ಯೊದ ಪೊಲಬುನು ದೀವೊಂದು ಪ್ರಬಂದೊ ಬರೆಲೆ.

ವಚನೊಲು

ಎನನ್ ದಾಯೆ ತೆರೀಜರ್

ಬಸವಣ್ಣೆ

ಸಂಪಾದನೆ : ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ

ದಂಡಿಗೆಡ್ ಕುಲ್ದಿನ ನಾಯಿದಲೆಕ್ಕ
ತೂಂಡ ಬುಡಂದ್ ತನ್ನ ದುಂಬುದ ಸ್ವಭಾವೊನು
ಸುಡು, ಸುಡು, ಈ ಮನಸ್ಸ್ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಕದಂಚಿ ಪರಪುಂಡು,
ಶಿವಾ, ಈರೆನ್ ದಿನನಿತ್ಯ ಎಣ್ಯೆರೆ ಬುಡಂದ್
ಎನ್ನ ಒಡೆಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ
ಈರ್ನ ಪಾದೊನೇ ಎನ್ನುನಂಚ ಅನುಗ್ರಹ ಮಲ್ಪುಲೆ,
ಸೆರಂಗ್ ಪಸರ್‌ದ್ ನಟ್ಟುವೆ, ಈರ್ನ ಧರ್ಮ. ೧

ಅಂಚಿಂಚಿ ಪೋವಂದಿಲೆಕ್ಕ,
ಚೊಟ್ಟೆ ಮಲ್ಪುಲ ಅಪ್ಪಾ
ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ತೂವಂದಿಲೆಕ್ಕ,
ಕುರುಡೆ ಮಲ್ಪುಲ ಅಪ್ಪಾ.
ಬೇತೆ ದಾದೆನ್ನಾ ಕೇನಂದಿಲೆಕ್ಕ,
ಕೆಪ್ಪೆ ಮಲ್ಪುಲ ಅಪ್ಪಾ.
ಈರ್ನ ಶರಣೆರ್ನ ಪಾದ ಅತ್ತಾಂದೆ
ಅನ್ಯ ಇಸಯೊಗು ಬಯಕಂದಿಲೆಕ್ಕ ದೀಡ್ಲೆ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ. ೨

ಎನ್ನ ಅಮ್ಮೆರ್ ಮಾದಾರ ಚನ್ನಯ್ಯೆ,
ನೇಲ್ಯಮ್ಮೆರ್ ಎನ್ನ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯೆ,
ಶಿದ್ಯಮ್ಮೆರ್ ಎನ್ನ ಅಯ್ಯೆ ತೂಲಯ್ಯಾ,

ಅಣ್ಣೆ ನಮ್ಮ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯೆ,
ಎನನ್ ದಾಯೆ ತೆರೀಜರ್, ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯಾ? ೩

ಮಂಜಲ್ ನೀರ್‌ಡ್ ಮೀದ್, ಬಂಗಾರ್ ಪದ್ದೆಯಿ ತುತ್ತೈತ ಆವೊಂದು
ಪುರುಷನ ಪ್ರೀತಿದಾಂತಿ ಪೊಣ್ಣಲೆಕ್ಕ ಯಾನುಲ್ಲೆ ಅಯ್ಯಾ
ಇಬೂತಿ ತೊಡೆತ್ದ್, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಕಟ್‌ದ್,
ಶಿವ, ಈರ್ನ ಪ್ರೀತಿ ದಾಂತಿಲೆಕ್ಕ ಯಾನುಲ್ಲೆ ಅಯ್ಯಾ.
ತೆಟ್‌ದ್ ಬಾಳುನಕುಲಿಜ್ಜಿ ಎಂಕ್‌ಲ್ನ ಕುಲೊಟು,
ನಿನ್ನಿಚ್ಚೆದಲ್ಕ ಕಾಪುಲಯ್ಯಾ, ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ ೪

ಧನರೇಖೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಪಲ ದಾದ? ಆಯುಷ್ಯ ರೇಖೆ ಇಜ್ಜಾಂದಿಮುಟ್ಟ?
ಪುಕ್ಕೆಲನ ಕೈಟ್ ಚಂದ್ರಾಯುಧ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಪಲದಾದ?
ಕುರುಡನ ಕೈಟ್ ಕನ್ನಡಿ ಇತ್ತ್‌ದ್ ಪಲದಾದ
ಮಂಗನ ಕೈಟ್ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಇತ್ತ್‌ದ್ ಪಲ ದಾದ?
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣೆರೆನ್ ತೆರಿಯಂದಿನಕ್‌ಲೆನ ಕೈಟ್
ಲಿಂಗ ಇತ್ತ್‌ದ್ ಪಲದಾದ? ಶಿವಪಂಥದ ಗೇನ ಇಜ್ಜಾಂದಿ ಮುಟ್ಟ ೫

ಈರೆನ ನೆನಪಿಜ್ಜಾಂದಿ ಸರೀರೊ

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಸಂಪಾದನೆ : ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ

ಉಪ್ಪುನೊಂಜಿ ಸರೀರೊ, ಉಪ್ಪುನೊಂಜಿ ಮನಸ್ಸ್
ಕುಡ ವಾ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ಯಾನ್ ಬಗ್‌ತಿ ಮಲ್ಪುವೆಯ್ಯಾ?
ಸಂಸಾರೊನು ಕುಡ ವಾ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ದೀವೊನೊಡಯ್ಯಾ?
ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಕೆಟ್ಟಿಯೆ ಕೆಟ್ಟಿಯೆ!
ಸಂಸಾರೊಗತ್ತ್ ಯಾನ್, ಪರಮಾರ್ಥೊಗತ್ತ್!

ರಡ್ಡ್ ಪೆತ್ತದ ನಡುಟು ಬುಡ್ತಿ ಕಂಜಿದಂಚ!
ಬಿಲ್ವ ಬೆಳವಲಕಾಯಿನೊಟ್ಟಿಗೆ ಎಂಚ ಪತ್ತೊಲಿಯೆ
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ? ೬

ಎನ್ನ ನಾಲಾಯಿದ ರುಚಿ ಈರೆಗರ್ಪಿತ
ಎನ್ನ ಮೂಂಕುದ ಕಮ್ಮೆನ ಈರೆಗರ್ಪಿತ
ಎನ್ನ ಸರ್ರೊದ ಸುಖ ಈರೆಗರ್ಪಿತ
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯಾ
ಈರೆಗರ್ಪಿಸಾವುನೇಡ್ದ್ ದುಂಬು ಮುಟ್ಟಿಯೆ ಸ್ವಾಮಿ. ೭

ಕುಂಬಾತಿ ಮರನ್ ಸೇರ್ದ್ ಪುರಿ ಸುಕಪಡೆವುನಂಚ,
ಉಳ್ಳಾಯೆಯಿಜ್ಜಾಂದಿ ಇಲ್ಲಡ್ ನಾಯಿ ಕರೆಬೂರಿನಂಚ,
ರಾಜೆಯಿಜ್ಜಾಂದಿ ದೇಸೊನು ಮಾಂಡಲಿಕೆರ್ ಪಡೆಯಿನಂಚ,
ಈರೆನ ನೆನೆಪಿಜ್ಜಾಂದಿ ಸರೀರೊ!
ಭೂತ ಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಿಳೆಗ್ ಇಲ್ಲ್ ಆಯಿನಂಚ
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ. ೮

ಕೊಳಲ್ದ ಸೊರೊಕು ಸರ್ಪೆ ತರೆ ಆಡಾಂಡ ದಾನೆ,
ಉಲಯಿದ ಇಸತಾಸೆ ಬುಡಂದಿನ ಮುಟ್ಟ?
ಪದ ಪಂಡ ದಾನೆ, ಕೇನ್ಂಡ ದಾನೆ,
ತನ್ನುಲಯಿದ ಹಾಳ್ ಗುಣ ಬುಡಂದಿನ ಮುಟ್ಟ?
ಉಲಯಿನ್ ತೆರಿದ್ ಪಿದಯಿನ್ ಮೆರೆಪುನಕ್ಲೆನ್
ಈ ಎಂಕ್ ತೋಜಾವು ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ೯

ಚಿಲಿಮಿಲಿಂದ್ ಓದುನ ಗಿಳಿನಕ್ಲೆ,
ನಿಕ್ಲು ತೂತರಾ, ನಿಕ್ಲು ತೂತರಾ
ಸೊರೊಲಕ್ಕಾದ್ ಪದಪನ್ಪಿ ಕೋಗಿಲೆನಕ್ಲೆ,
ನಿಕ್ಲು ತೂತರಾ, ನಿಕ್ಲು ತೂತರಾ
ಕೆದುತ ಬರಿಟ್ ಗೊಬ್ಬುನ ಹಂಸೊನಕ್ಲೆ

ನಿಕ್ಲು ತೂತರಾ, ನಿಕ್ಲು ತೂತರಾ.
ಗುಡ್ಡೆ ಗಬಿಕ್ಲೆಡ್ ಗೊಬ್ಬುನ ಮಯಿರ್‌ನಕ್ಲೆ,
ನಿಕ್ಲು ತೂತರಾ, ನಿಕ್ಲು ತೂತರಾ.
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನೆ ಓಲುಲ್ಲೆಂದ್ ಪನ್ಲೆಯಾ. ೧೦

ವಚನೊ

ವಚನೊ ಪಂಡ ಬಜೀ ಪದೊ-ಪಾತೆರೊ ಅತ್ತ್. ಎಡ್ಡೆ ಪಾತೆರೊ ಪನ್ಪಿ ಅರ್ಥೊ. ನರಮಾನಿ ನರಮಾನ್ಯನ್ ತಿದ್ಯರೆ ಮಂತಿನ ಎಡ್ಡೆ ಪಾತೆರೊಲು. ಗೇನದಾಂತಿನ, ಮೌಢ್ಯೊ ದಿಂಜಿನಲ್ಪ ಅಕಲ್ ಪುಟ್ಟಾದ್, ಗೇನ ದಿಂಜಾದ್ ಪೊಸ ಬೊಲ್ಪುನು ತೋಜಾವುನ ಪಾತೆರೊಲು. ಅಕಲ್ ಪುಟ್ಟಾದ್ ಲೋಕೊಡು ಸತ್ಯ ನೆಗಪವುನ, ಪ್ರತಿ ನರಮಾನಿಯನ ಉಳಯಿ ದೀಪೊನುದಿಪಾವುನ ಕಜ್ಜೊ-ಕಾವ್ಯೊ.

ವಚನೊ ಪನ್ಪುನವು ವೇದ, ಬೈಬಲ್, ಕುರಾನ್‌ದಲೆಕ್ಕ ಪವಿತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆದುಂಡು. ಪೊರ್ಲುದ ಗುಣಧರ್ಮೊದ ಪೊರ್ಲುದ ಪಾತೆರ ವಚನ. ಉಂದು ಗದ್ಯಲಾ ಆದುಪ್ಪು, ಪದ್ಯೊಲಾ ಆದುಪ್ಪು. ಪದೊನೇ ಆಂಡಲ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಬರವಣಿಗೆನ್ ವಚನಂದ್‌ಲ, ಮುಪ್ಪಿನ ಷಡಕ್ಷರಿ ದುಂಬಾಯಿ ಕವಿಕ್ಕುಲೆನ ಪದೊಕ್ಕುಲೆನ್ ವಚನಂದ್‌ಲ ಲೆತ್ತ್‌ನವು ಈ ಕಾರಣೊಗಾದ್. ಅಂಚೆನೆ ಪೊರ್ಲುದ ನಡಕ್ಕೆನೇ ಪೊರ್ಲುದ ಪಾತೆರ ಆಯಿನ ಉಂದೆತ್ತ ನನ ಒಂಜಿ ಲಕ್ಷಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾವುದಾರಿ ಬೊಕ್ಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೊ. ಉಂದು ಬಜೀ ಒಂಜಿ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಒಂಜಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಲಾ ಅಂದ್.

ಬಸವಣ್ಣೆ

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಪಂಡಿ ಕೂಡ್ಲೆ ನೆಂಪು ಆಪುನಾರ್, ಆವೊಡಾಯಿನಾರ್ ಬಸವಣ್ಣೆ – ಬಸವೇಶ್ವರೆರ್. ಸಾರತ್ತ ಇರ್ನೂದು ವರ್ಸ ದುಂಬುದ ಜನಬದ್‌ಕ್ ಬೊಕ್ಕ ಬರವು ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್‌ದ ಮಾನಾದಿಗೆದ ಗುರಿಕಾರೆರಾಯಿನ ಅಣ್ಣೆ ಪುಟ್ಟಿ ಊರು ವಿಜಾಪುರೊದ ಬಾಗೇವಾಡಿ. ಬಾಗೇವಾಡಿ ಅಗ್ರಹಾರದ ಮುತಾಲಿಕೆದ ಶೈವ ಬ್ರಾಣೆ ಮಾದಿರಾಜೆ (ಮಾದರಸೆ) ಬೊಕ್ಕ ಮಾದಲಾಂಬೆ (ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ) ಅಣ್ಣನ ಅಪ್ಪೆ ಅಮ್ಮೆ. ವೈದಿಕ ಧರ್ಮೊದ ಕಿರಮೊದಂಚ ನೂಲಮದ್ಮೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಪ್ರಾಯೊ ದಂಗ್‌ದ್ ಗೇನ ಬುಳೆದ್ ಅಕಲ್ ಗಟ್ಟಿಯಾನಗ ಜನಿವಾರೊನು ಕಡಿತ್ ದಕ್ಕ್‌ದ್ ಅಣ್ಣೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗೊನು ಪತ್ತೊಂಡೆರ್. ಮಂಡಳವೇಡತ ಸಾಮಂತ ಅರಸೆ ಬಿಜ್ಜಳನೊಟ್ಟಿಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಬರೆಪಿ ಕರಣಿಕ ಕೆಲಸೊಗು ಸೇರ್ದ್ ದುಂಬುಗ್ ಬಿಜ್ಜಳೆ ಅಲ್ಲೇ ರಾಜೆ ಆದ್ ಮಿತ್ತ್ ಏರಿ ಬೊಕ್ಕ, ಅಲ್ಲೇ ಭಂಡಾರಿ ಆಯೆರ್. ಆ ಕಲ್ಯಾಣೊನೇ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್ ಬಸವಣ್ಣೆರೆನ

ಬೆನ್ನಾಟಿಕೆದ ತಲ ಆಪುಂಡು.

ಭಕ್ತ ಭಂಡಾರಿ, ಪೊಂರ್ಬಾಟಗಾರೆ, ಎಡ್ಡೆಪ್ಪು ಮಂತ್‌ನಾರ್. ಲೋಕೊಡು ಗತಿಗೆಟ್ಟಿನಕುಲೆಗ್ ಮತಿವಂತೆರಾದ್, ಪದ ಪಾಡ್ದನದಾರಾದ್ - ಇಂಚ ಪೂರ ಅಣ್ಣಗ್ ಮಸ್ತ್ ಮೋನೆ. ಮಸ್ತ್ ವಚನಗಾರೆರೆಗ್ ಗುರುಕುಲುಲಾ ಅಂದ್, ಅನುಭವ ಮಂಟಮೆತ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸೊಂದು ಲೋಕ ತಿದ್ದುನ ನುಡಿ-ವಚನ ಕೊರ್ನ ಅಣ್ಣೆ ಈ ಸಾದಿಡೇ ನರಮಾನಿನ ಉಳಯಿದ ನಂಜಿ, ಇಸ ಮಚ್ಚರೊಲೆನ್ ದೆತ್ತ್‌ನಾರ್. ಗತ್ತ್, ನಂಜಿ, ಮಲ್ಲಾದಿಗೆ, ಅಹಂಕಾರ ಇಂಚಿನ ಕುರ್ತೆಲ್ ಕಳೆದ್ ಮನಸ್ಸ್‌ನ್ ಸುದ್ದೊ ಮಲ್ಪುನ ಆರೆನ ಮಸ್ತ್ ನುಡಿಗಟ್ಟ್ ವಚನೊಲು ಉಲ್ಲೊ.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕೆಲಾ ಅಣ್ಣನ ಕಾಲೊಡೇ ಪುಟ್ಟು ಬಲತಿನಾರ್. ಅಂಜೋವುಲೆಡ್ ಅಣ್ಣೆ ಏತ್ ಪುದರ್‌ದಾರೋ, ಆತೇ ಪೊಂಜೊವುಲೆಡ್ ಅಕ್ಕನವುಲಾ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್. ಇಂಬೆರ್ ಪುಟ್ಟುನ ಊರು ಉಡುತಡಿ (ಇನಿತ್ತ ಉಡುಗಣೆ). ಉಡುತಡಿಟ್ ಕೌಶಿಕ ರಾಜೆ ಅಕ್ಕನ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಮೋಕೆಡ್ ಮದ್ಮೆ ಆಪೆ. ಒತ್ತಾಯೊಡೇ ಇಲ್ಲ್ ದಿಂಜೋವುನ್ವೆ. ಕಂಡನಿನ ಅರಮನೆಟ್ ಅಕ್ಕನ ಭಕ್ತಿ, ನೇಮ, ಪೂಜೆಗ್ ಅಡ್ಡಿ ಬನ್ನಗ ಆ ಇಲ್ಲ್, ಕಂಡನಿ, ಚಾಕಿರಿದಕ್ಲು, ದೋಸ್ತಿ ಕೂಟ, ಬಂಗಾರ್ ಪದ್ದೆಯಿ ಮಾಂತೆನ್ಲ ಬುಡ್ದು ಅಕ್ಕ ಒರ್ತಿಯೇ 'ಎನ್ನ ಕಂಡನಿ ಈ ಅತ್ತ್, ದೇವೆರೇ, ಶಿವೇನೇ, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನೇನೇ' ಪಂಡ್ದ್ ಕಂಡನಿ ಇಲ್ಲದ ಮೊಟ್ಟೆಕಲ್ಲ್ ಜತ್ತ್‌ದ್ ತುತ್ತಿ ಕುಂಟುನ್ಲಾ ಬುಡ್ದು ಕಾಡ ಸಾದಿಡೆ ಒರ್ತಿಯೇ ಜತ್ತ್ ಪಿದಡುವಲ್. ಉಂದು ಕನ್ನಡದ ಚರಿತ್ರೆಡೇ ಒಂಜಿ ಅಪೂರ್ಪದ, ಆಚಿರೊದ ಸಂಗತಿ. ಮಾತೆನ್ಲಾ ಬುಡ್ನ ಅಕ್ಕ, ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯೊನು ಪೊಗ್ಗುದು ಅನುಭವ ಮಂಟಮೆಡ್ ಒರ್ತಿಯಾದ್ ವಚನ ಪನ್ಪಳ್. ಬೊಕ್ಕ ಕದಳಿಗ್ ಪೋಪಳ್. ಇನಿಮುಟ್ಟ ಅಕ್ಕನ ೪೨೪ ವಚಲೊಳು ತಿಕ್ಕ್‌ದ. ಅಕ್ಕನ ವಚನೊಳು ಪೊಣ್ಣ ಬಾಗ್ಯೊದ ಕತೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಅಯ್ನ ಉಳಯಿ ಆಳೆನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಕತೆಲಾ ಉಂಡು. ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಬೇನೆ, ಬೇಜಾರ್, ನಲಿಕೆ ತೆಲಿಕೆ, ತಂಕ, ಆಣ್-ಪೊಣ್ಣು ಸಂಬಂದ ಇಂಚ ಮಾತಲಾ ಉಂಡು. ದೇವೆರೆನೇ ಕಂಡನಿ ಪನ್ಪಿ ಸಂಬಂದೊದೊಲಯಿ ಇಪ್ಪಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮಸ್ತ್ ಗಟ್ಟಿಯಾಯಿನವು.

ಅಣ್ಣನ ವಚನ ಸಾರೊದ ಉಳತಿರ್ಲ್

ನರಮಾನಿ ಮನಸ್ಸ್ ಏಪಲಾ ಸ್ಥಿರ ಇಜ್ಜಿ. ಲೋಕ ಸಂಬಂಧ, ಜಂಜಾಟೊ, ಆಸೆ-ಮೋಕೆಗ್ ಬೂರ್ದು ಮನಸ್ಸ್ ದೇವೆರ್, ದೈವೊಲೆ ಚಿತ್ತೊನು ಬುಡ್ದು ಬೇತೆ ಒಯ್ತನವೋ ಒಟ್ಟೆಗೆ ಬೆರಿಪತ್ತ್‌ದ್ ಪೋಪುಂಡು. ಕೈಪತ್ತಿ ಸಂಸಾರೊ, ಗೌಜಿಗಮ್ಮತ್ತ್‌ದ ಬದ್ಕ್‌ಡ್ ದೇವೆರೆ ನೆಂಪು ಕಡಿಮೆಯಾಪುಂಡು. ಇಂಚಿನ ಸ್ವಭಾವೊನು ಬುಡುಂಡ ಮಾತ್ರ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉಡಲ್ ಮುಟ್ಟೊಲಿ. ಮನಸ್ಸ್ ಅಂಚಿಂಚಿ ಒಯ್ಪುಂದಿಲೆಕ್ಕ ನಮ್ಮ

ಸರೀರೊದ ಇಂದ್ರಿಯೊಲೆನ್ ತಾಂಗೊಂಡ ಎಡ್ಡೆ. ಭಕ್ತೆ, ಶರಣೆ, ನರಮಾನಿ ಆಯಿನಕ್ಲು ಅಂಚಿಂಚಿ ತೂವಂದೆ, ಒಯಿನ್ಲಾ ಬಯಕಂದೆ, ಬೇತೆ ವಾ ವಿಸಯೊಗ್ಲಾ ಕೆಬಿ ಕೊರಂದೆ ಇಪ್ಪೊಡು ಪನ್ಪೆರ್ ಅಣ್ಣೆ. ಉಳಯಿ ಭಕ್ತಿ–ಸಕ್ತಿ ಇಜ್ಜಂಡ ಕುರುಡನ ಕೈಟ್ ಕನ್ನಡಿ ಇತ್ತಿಲೆಕ, ಮಂಗನ ಕೈಟ್ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಇತ್ತಿಲೆಕ. ಕೂಡಲಸಂಗನ ಕೈಟ್ ಅಂಗ್ ಇಪ್ಪೊಡಾಂಡ ಆಯಗ್ ಶಿವಪಂಥೊದ ಗೇನ ಇಪ್ಪೊಡು. ಜಾತಿ, ಮತ, ಧರ್ಮದ ಗೋಡೆ–ಬೇಲಿ ಲಕ್ಕಾದ್ ಭೂಮಿಡಿಪ್ಪಿ ಮಾತೆರ್ಲ ಒಂಜೇಂದ್ ತೆರಿಯೊಡು ಪನ್ಪೆರ್ ಅಣ್ಣೆ.

ಅಕ್ಕನ ವಚನ ಸಾರೊದ ಉಳತಿರ್ಲ್

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗೇನೊಡು ಎಡ್ಡೆ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ತಿನ ಅಕ್ಕಗ್ ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವೆರಾಯಿನ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ್ ಸೇರೊನ್ನವೇ ಬದ್‌ಕ್‌ಡಿತ್ತಿನ ಒಂಜೇ ಮಲ್ಲ ಆಸೆ. ಆಳೆಗ್ ಈ ಬದ್‌ಕ್, ಸಂಸಾರ ಮಾತಲಾ ಚೋದ್ಯ ಆಪುಂಡು. ಅಲೆನ ವಚನ ಬೇತೆ ಅತ್ತ್, ಅಲೆನ ಬದ್ಕ್ ಬೇತೆ ಅತ್ತ್. ಮಧುರವಾಯಿನ ಭಕ್ತಿಯೇ ಅಕ್ಕನ ವಚನಡುಪ್ಪುನ ಶಕ್ತಿ. ಅಕ್ಕ ವಚನದುಳಯಿ ಮುಡೆಯಿನ ಶರಣಪತಿ–ಲಿಂಗಪತಿ ತತ್ವ ಇಡೀ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯೊಡೇ ವಿಶೇಷವಾಯಿನವು.

'ಉಪ್ಪುನೊಂಜಿ ಶರೀರೊ, ಉಪ್ಪುನೊಂಜಿ ಮನಸ್ಸ್, ಕುಡ ವಾ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ಯಾನ್ ಬಗ್‌ತಿ ಮಲ್ಪುವೆಯ್ಯಾ?' ಪನ್ಪಿ ಸಂಬಂದ ಆಳೆನವು. ನರಮಾನಿಯನ ಸಹಜ ಅನುಭವೊಲು ಮುಲ್ಪ ಸಂಕೇತ, ಪ್ರತಿಮೆ, ರೂಪಕವಾದ್ ತೋಜುವೊ. ಮನಸ್ಸ್‌ದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಅಗತ್ಯ ಪನ್ಪಿ ಅಕ್ಕ, ಲಿಂಗದ ಬಗ್‌ತಿ–ಭಕ್ತೆರೆ ಬೊಕ್ಕ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಚೆಂತೆಟೇ ಲೋಕಾನುಭವೊನು ಪನ್ಪಲ್.

ತುಳು ವಚನ ಸಂಪುಟೊ

ಕನ್ನಡದ ಮಾಮಲ್ಲ ಸಂಶೋಧಕೆರ್ ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಇಂಬೆರೆನ ಮುತಾಲಿಕೆಡ್ ತುಳು–ಕನ್ನಡದ ಮಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸೆರಾಯಿನ ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈಕ್ಲೆನ ಸಂಪಾದಿಕೆಡ್ ಅಚ್ಚಾಯಿನ ಬೂಕು 'ತುಳು ವಚನ ಸಂಪುಟ' (೨೦೧೬). ಈ ಬೂಕುನು ಬೊಲ್ಪುಗು ಕೊಂಡತ್ತಿನಕ್ಲ್ ಬಸವ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು. ಕನ್ನಡದ ಮಾಮಲ್ಲ ವಚನಗಾರೆ ಬಸವೆ, ಅಲ್ಲಮೆ, ಅಕ್ಕೆ ಸೇರ್ದ್ ಹೇಮಮಲ್ಲ ಹಂಪ ಮುಟ್ಟ ಮಸ್ತ್ ವಚನಗಾರೆರ್ನ ಪೆರ್ಮೆದ ವಚನೊಲು ಮೂಲು ಅನುವಾದ ಆತೊ. ತುಳು–ಕನ್ನಡೊಡು ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನ ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಶೆಟ್ಟಿ, ಮುಂಬಯಿ; ಡಾ. ವಾಮನ ನಂದಾವರ; ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್; ಡಾ. ವಸಂತಕುಮಾರ ಪೆರ್ಲ; ಶ್ರೀ ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ; ಡಾ. ಗಣೇಶ ಅಮೀನ್ ಸಂಕಮಾರ್; ಶ್ರೀ ಎನ್.ಪಿ. ಶೆಟ್ಟಿ ಮೂಲ್ಕಿ; ಜಿ.ಪಿ. ಕುಸುಮ ಮುಂಬಯಿ; ಡಾ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಕುಂಜಿಬೆಟ್ಟು; ಶ್ರೀ ಟಿ.ಎ.ಎನ್. ಖಂಡಿಗೆ ಮೊಕ್ಲು ಪೂರಾ ಸೇರ್ದ್ ಕನ್ನಡದ ವಚನೊಲೆನ್ ತುಳುಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್.

ಅರ್ತೊಲು

ದಂಡಿಗೆ = ಪಲ್ಲೆಂಕಿ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಮೇನೆ; ಸೆರಂಗ್ = ಸೆರಗು; ಚೊಟ್ಟೆ = ಮೋಂಟೆ, ಅಂಗ ಒಡಕ್ಕಿತ್ತಿನಾಯೆ; ಕೆಪ್ಪೆ = ಪೊಟ್ಟೆ, ಕೆಬಿ ಕೇನಂದಿನಾಯೆ; ನೇಲ್ಯಮ್ಮೆರ್ = ಅಮ್ಮೆರ್ನ ಪಲಯೆ, ದೊಡಪೆ; ತಿದ್ಯಮ್ಮೇರ್ = ಅಮ್ಮೆರ್ನ ಮೆಗ್ಯೆ, ಚಿಕಪೆ; ತುತ್ತ್ಯತ = ಪೊಸ ಕುಂಟು, ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ; ಇಬೂತಿ = ಬಸ್ಮೊ, ಪವಿತ್ರ ಬಸ್ಮ; ಪುಕ್ಕೆಲೆ = ಪೋಡಿಗೆದಾಯೆ, ಪಿರವು ಉಂತುನಾಯೆ; ಚಂದ್ರಾಯುಧ = ಒಂಜಿ ರೀತಿದ ಆಯುಧ; ಗೇನ, ಗೇನೊ=ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಗಮನ; ಕಂಜಿ = ಪೆತ್ತದ ಕಂಜಿ; ಕಮ್ಮೆನ = ಪರಿಮಳೊ; ಪೆರ್ಮೆ = ಮಲ್ಲ ಸಂಗತಿ; ಉಳ್ಳಯ = ಯಜಮಾನಿ; ಸರ್ಪೆ = ಮರಿ, ಉಚ್ಚು.

ಗುಮನೊಡಿಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಸಾಲುಲು

೧. ದಂಡಿಗೆಡ್ ಕುಲ್ಲಿನ ನಾಯಿಲೆಕ್ಕ

೨. ಎನನ್ ದಾಯೆ ತೆರೀಜರ್

೩. ಪುರುಷನ ಪ್ರೀತಿದಾಂತಿ ಪೊಣ್ಣಲೆಕ್ಕ ಯಾನುಲ್ಲೆ ಅಯ್ಯಾ

೪. ಪುಕ್ಕೆಲನ ಕೈಟ್ ಚಂದ್ರಾಯುಧ ಇತ್ತ್ಂಡ ಪಲ ದಾದ?

೫. ರಡ್ಡೆ ಪೆತ್ತದ ನಡುಟು ಬುಲ್ತಿ ಕಂಜಿದಂಚ!

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧. ದೇವೆರೆನ್ ಮುಟ್ಟೊಡಾಂಡ ಭಕ್ತ-ಬಗ್‌ತಿದ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಚ ಇಪ್ಪೊಡು?

೨. ಅಣ್ಣೆ ಬೊಕ್ಕ ಅಕ್ಕನ ಪ್ರಕಾರೊ ಶಿವಭಕ್ತಿದ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಚ ಇಪ್ಪೊಡು?

೩. ನಕಲಿ ಭಕ್ತೆ – ಬಗ್‌ತಿ ಪಂಡ ದಾದ?

ಓದೊಡಾಯಿನ ಬೂಕುಲು

೧. ವಚನಗಳು – ಸಂ. ಡಾ. ಎಸ್. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ್

೨. ವಚನ ಸಾವಿರ – ಸಂ. ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ

೩. ಬಸವಣ್ಣನವರು – ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ

೪. ವಚನ ಧರ್ಮಸಾರ – ಎಂ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ

೫. ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನ ಸಂಪುಟ – ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ತುಳುಟು ಮೊಡೆತಿನ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ವಚನೊಲೆನ್ ಓದುಲೆ.

ಮುಸುಕು ದೆತ್ತ್‌ದ್ ದಕ್ಕ್

ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ

ಮುಸುಕು ದೆತ್ತ್‌ದ್ ದಕ್ಕ್, ಮೂಡಯಿ
ದೇವೆರುದಿತ್‌ದ್ ಬರ್ಪೆರ್
ಲೋಕೊನೇ ಮೆಯಿಮೂರಿ ಕಳೆಯಿದ್
ಮೆಲ್ಲನಾಪುಂಡು ಎಚ್ಚರ್

ಪಜಿರ್ ಕೋಡೆದ ದೊಂಬು ಮದೆತ್‌ದ್
ಬೊಳ್ಯ ಮೈಂದ್‌ಡ್ ಮಿತ್‌ಂಡ್,
ಪಕ್ಕಿ ಪರಣೆಲು ಲಕ್ಕ್ ನಲಿತ್‌ದ್
ಉದಿಪು ಪಾರ್ದನ ಪನ್ಪುಂಡು

ಪೋಡಿ ಕಟ್ಟುನ ಕನೊನು ತೂಯನ
ಕನೊಟು ಕೈಪೆನ್ ಉಂಡನ?
ಕೋಡೆಗವು ಸೇರ್‌ಂಡ್, ಮೋಕೆಡ್
ಇನಿತ ದಿನೊನೆದುಕೊಂಡನ?

ಕೇಡ್ ಕನೊಕುಳೆ ಕಾಡ ಸೀಮೆನ್
ದಂಕ್ ದೊಂಕುದು ಬಲ್ಲಗೆ!
ಇನಿಕ್ ಪೊಸಬೆರ್ ನಮುಲ ಪೊಸತ್‌ದ
ಮೊಲ್ರ್ಜ ಪೊಳಿಕೆನ್ ತೂಲಗೆ!

ಗುಮ್ಮ ದಿಟ್ಟಿನ್ ಬುಡುದು ಬೊಳ್ಪುನು
ತೂಪಿ ಕಣ್ಣ್ ಬುಲಾವೊಡು
ಪುತ್ತೊಳಿದ ಮೆರಿಮೆಂಚಿ ಲೋಕೊಡು
ಅರ್ತಿಡೊರ್ಮೆಲ ಮೆಂಚೊಡು

ಕಂತ ತೂವೊಡು ಬಾಳುವೆದ ಸುದೆ
ತಡ್ಡ ನೀಟೊಗು ನೀಂದೊಡು
ಗುಂಡಿ ಗುರಿಗುಂಪುಳೆನ್ ಕಡತ್‌ದ್
ಎತ್ತರೆತ್ತರೊಗೇರೊಡು

ಈತ್ ದಿನ ಗರ್ಗಂಡ ಕತ್ತಲೆ
ಕಬಿದಿ ಏಳದೆ ಗುಂಡೊದ
ಕಂಡಿ ಬಾಕಿಲ್ ಜತ್ತ್ ದೀವೊಡು
ಗಾಳಿ ಬೊಳ್ಪುದ ಬರವುಗು

ಹಿರಿಯ ಪೆರಿಯೆರ್ ಪೊತ್ತಯಿನ ಆ
ತಿಬಿಲೆಗೆಣ್ಣೆನ್ ಮಯಿಪೊಡು
ಅಕ್ಲೆ ಕಾಲೊದ ಮರೊಕು ಪತ್ತಿನ
ಬಂದಳಿಕೆಳೆನ್ ತಮರೊಡು

ಬೇನೆ ಬೇಂಗ್‌ಡ್ ಬೆಯ್ಪಿನಕುಳೆನ
ಬೆಚ್ಚ ಕಣನೀರೊಚ್ಚೊಡು
ಮೋಕೆ, ನಲ್ಮೆನೆ ಪುಣ್ಯೊ, ಪಗೆನೇ
ಪಾಪೊ ಪಂಡ್‌ದ್ ಸಾರೊಡು

ಮತಿಗ್ ಬೊಳ್ಪುದ ಬಿತ್ತ್ ಬಿತ್ತುನ
ಪೊರ್ತುರ್ ದೇವೆರ್ ಬರ್ಪೆರ್
ನಿನ್ನ ಉಡಲ್‌ದ ಜಡೊನು ಗಿಡರ್‌ದ್
ಪೊಸತ್ ಚೇತನೊ ಕೊರ್ಪೆರ್.

ಪ್ರೊ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ

ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ ತುಳುನಾಡ್ದ ಮಾಮಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿ, ಜನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸೆ, ಅಂಚನೇ ನಾಟಕ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಡ್ ವಿಶೇಷ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಲ್ದಿನಾರ್. ಮೇರ್ ಪುಟುದಿನಿ ಕುಡ್ಲದ ಕೋಟೆಕಾರ್ದ ಅಡ್ಕಡ್. ಅಲ್ಪನೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ

ಪಡೆತೊಂದು ದುಂಬುದ ಶಿಕ್ಷಣನ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಪೂರ್ಯೆಸಾಯೆರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಡ್ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದ್ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರಾದ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾಲೇಜಿಲೆಡ್ ಸೇವೆ ಸಂದಾದೆರ್. ತುಳು ಬಾಸೆಗಾದ್ ಮೇರ್ ಬೆಂದಿನ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್ ಮಸ್ತ್. ಮೆರೆನ ಸುರೂತ ಕೃತಿ 'ಎಲೆಗಿಳಿ' ಪನ್ಪಿನವು. ತುಳು ಪಾಡ್ದನದ ಕತೆಕುಲು, 'ಅವಿಲು', 'ತುಳು ಬದುಕು', 'ಭಗವತಿ ಆರಾಧನೆ', 'ತಂಬಿಲ', 'ರಂಗಿತ', 'ಗೋಂಧೋಳು, 'ರಾಯ ರಾವುತೆ' (ತುಳು ಕೃತಿಕುಲು) ಅತ್ತಾವಂದೆ ಕನ್ನಡೊಡು 'ರುದ್ರಶಿಲೆ ಸಾಕ್ಷಿ', 'ಕೆಂಪು ನೆನಪು', 'ವನಮಾಲೆ', 'ಭ್ರಮಣ', 'ಉಪ್ಪು ಗಾಳಿ' (ಕಬಿತೆಲು), 'ತೀರದ ತೆರೆ' (ಕಾದಂಬರಿ), ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿ 'ಸಂಪುಟ ನಿಘಂಟು' ಇಂಚ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರೊಗು ಮೆರೆನ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಯಿನವು. ನೆತ್ತ ಒಟ್ಟುಗೇ ಮಸ್ತ್ ಧ್ವನಿ ಸುರುಳಿಲೆಗ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರೆತಿನಾರ್ ಮೇರ್.

ಮೆರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗ್ ಸಂದ್‌ದ್‌ನ ಮಾನಾದಿಗೆಲು ಮಸ್ತುಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜಾನಪದ ಬೊಕ್ಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಭಾಷಾ ಸಮ್ಮಾನ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಉಳತಿರ್ಲ್

ಮುಸುಕ್ ದೆತ್ ದಕ್ಕ್ ಕಬಿತೆ ಎಲ್ಲೆದ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಬಗ್ಗೆ ಭರವಸೆ ಮೂಡಾವುನ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ಪುಂಡು. ಬದುಕು ಪಂಡಿಬೊಕ್ಕ ಐಟ್ ಸುಖ ದುಃಖ ಉಪ್ಪುಂಡೇ. ಅವೆನ್ ನಮ ಸುದಾರ್ಯೊಂದು ಪೋವೊಡು. ತುಳುಟು ಒಂಜಿ ಪೊರ್ಲುದ ಪಾತೆರ ಉಂಡು. ಕತ್ತಲೆ ಆಂಡ್ ಪಂದ್ ಬುಲ್ತೊಂದು ಕುಲ್ಲುಂಡ ಬೊಳ್ಳಿ ತೂಪಿನ ಭಾಗ್ಯಲ ಬುಡುದು ಪೋಪುಂಡುಗೆ ಪಂದ್.

ಅಂಚನೇ ನಮ ನಡಪುನ ತಾದಿಡ್ ಗುರಿ ಗುಂಪುಲು ಇತ್ತುಂಡಲ ಅವೆನ್ ಧೈರ್ಯೊಡು ಎದುರಿಸಾವುನ ಶಕ್ತಿ ನಮಡ ಉಪ್ಪೊಡು. ಆ ಶಕ್ತಿ ಏಪೊಲ ನಮಕ್, ಅಂಚನೇ ನನೊರಿಯಗ್ ಎಡ್ಡೆನೇ ಬಯಕೊಡು. 'ನಲ್ಮೆನೇ ಪುಣ್ಯೊ, ಪಗೆನೇ ಪಾಪೊ' ಪಂಡ್ದ್ ಸಾರೊಡು ಪನ್ಪಿನವು ಕಬಿತೆದ ಆಶಯ. ಬದುಕ್‌ಡ್ ಭರವಸೆನೇ ಮುಖ್ಯ. ಅವ್ ದಾಂತೆ ಬದುಕರೆಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಇಜ್ಜಿ. ಇನಿ ನಮಕ್ ಏತ್ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟ ಆಂಡಲ ಎಲ್ಲೆ ಎಡ್ಡೆ ಆಪುಂಡೇ ಪನ್ಪುನವು ನಮನ್ ಕೈ ಪತ್‌ದ್ ನಡಪಾವುಂಡು ಪನ್ಪಿನ ಕವಿಮನತ ಆಶಯ.

ಮೂಲು ನಮಕ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪಿನ ನನೊಂಜಿ ವಿಶೇಷತೆ ಪಂಡ ಕಬಿತೆಡ್ ಉಪ್ಪುನ ಪ್ರಕೃತಿದ ಚಿತ್ರ. ಪಚ್ಚೆ ಪಜಿರ್, ಗಾಳಿ ಬೊಲ್ಪು, ಕಾಡ್, ಕತ್ತಲೆ ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಪದೊಕುಲು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ್‌ದ ಎದುರುಗು ಪೊರ್ಲುದ ಪರಿಸರೊನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಲ್ಪುಂಡು.ಮತಿಕ್ ಬೊಳ್ಪುದ ಬಿತ್ತ್ ಬಿತ್ತುನ ಪೊರ್ತುಡು ದೇವೆರ್ ಬತ್ತ್‌ದ್

ಪೊಸತ್ ಚೇತನ ಕೊರ್ಪೆರ್ ಪನ್ಪಿನಡೆಗ್ ಬದುಕ್‌ಡ್ ನಮ ಏಪಲ ಭರವಸೆನ್ ಕಳೆಯೊನರೆ ಬಲ್ಲಿ, ಎಡ್ಡೆನೇ ಎನ್ನೊಡು, ಎಡ್ಡೆನೇ ಸುಗಿಪೊಡು ಪನ್ಪಿನ ನಿಯಮೊನ್ಲ ಕವಿ ಸಾರ್ದ್ ಪನೊಂದುಲ್ಲೆರ್.

ಗುಮನೊಡಿಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಸಾಲುಲು

೧) ಮುಸುಕು ದೆತ್ತುದ್ ದಕ್ಕ್ ಮೂಡಯಿ ದೇವೆರುದಿತ್‌ದ್ ಬರ್ಪೆರ್
೨) ಗುಂಡಿ ಗುರಿಗುಂಪುಳೆನ್ ಕಡತ್‌ದ್ ಎತ್ತರೆತ್ತೊಗೇರೊಡು
೩) ಮತಿಗ್ ಬೊಳ್ಪುದ ಬಿತ್ ಬಿತ್ತುನ ಪೊರ್ತುಗ ದೇವೆರ್ ಬರ್ಪೆರ್

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧) ಬದುಕ್‌ಗ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಭರವಸೆದ ಬಗ್ಗೆ ಕವಿತೆಡ್ ಉಪ್ಪುನ ವಿವರೊಲೆನ್ ಬರೆಲೆ.
೨) ಜಡೊನ್ ಕಲೆದ್ ಉಡಲ್ ಬೊಲ್ಪಾವೊಡು ಪನ್ಪುನ ಆಶಯ ಕವಿತೆಡ್ ಎಂಚ ಮೂಡುದು ಬೈದ್‌ಂಡ್. ವಿವರಿಸಾಲೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧) ಡಾ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರೆರೆನ ಬೇತೆ ಬರವುಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

ಏತ್ ಪೊರ್ಲು

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುನೀತಾ ಶೆಟ್ಟಿ ಬೊಂಬಾಯಿ

ಕಡಲ ಬರಿತ ನಾಡ್ ನಮ್ಮವು ಪಚ್ಚೆ ಪಜಿರ್‌ದಾ
ಉಡಲ್ ದಿಂಜುನ ಗಟ್ಟಿ ಸೀಮೆಲು ಏತ್ ಪೊರ್ಲುದಾ ॥

ಗುತ್ತು ಬರ್ಕೆಲು ನಾಡ್ ಬೂಡುಲು ಅಳಿಯ ಕಟ್ಟ್‌ದಾ
ಪತ್ತ್ ಮಂದೆಲು ಒಪ್ಪೊಡಿತ್ತಿನ ಕೂಡು ಕಟ್ಟ್‌ದಾ
ಸುತ್ತು ಮದ್‌ಲ್‌ಗ್ ಆನೆ ಬಾಕಿಲ್ ಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರದಾ
ಸತ್ಯ ದೈವೊಲು ಬೂತ ಚಾವಡಿ ಏತ್ ಪೊರ್ಲುದಾ ॥ ೧ ॥

ಕಿದೆಟ್ ಗಿಡ್ಡೆರು ಬಾಲೆ ಕಂಜಿಲು ನಲಿಕೆ ಬಲಕೆದಾ
ಕುದಿತ ಕಂಬುಲ ಕೋರಿ ಕಟ್ಟಲ ಬಾರಿ ಬಿರ್ದ್‌ದಾ
ಪುದರ್ ಪೋಯಿನ ಅಂಕ ಆಯನ ಗೌಜಿ ಗಡ್ದ್‌ದಾ
ಮದಪೆರಾವಂದಿ ನೇಮ ತಂಬಿಲ ಏತ್ ಪೊರ್ಲುದಾ ॥ ೨ ॥

ಇಲ್ಲದುಲಯಿಡ್ ಕಿನ್ನಿ ಮದಿಮಲ್ ಪೊರ್ಲು ಕಂಟ್‌ದಾ
ಮಲ್ಲ ದೊಂಪೊಡು ದಲ್ಯ ಪಾಡ್ದೆರ್ ಕಟ್‌ದಿ ಚೋರ್ದದಾ
ಮಲ್ಲಿಗೆದ ಬುಡುಜಲ್ಲಿ ಪಾಡ್ದಿನ ಕಂಚಿಲ್ ಬಾಲೆದಾ
ಇಲ್ಲ ಪರೆಬೆರೆ ಮಂಜಿಲ್ ದಿಬ್ಬಣ ಏತ್ ಪೊರ್ಲುದಾ ॥ ೩ ॥

ಕೊರಲ್ ಕಟ್ಯೆರ್ ಪೊಲಿ ಪೊಲಿಂದೆ ವಣಸ್ ಪುದ್ದರ್‌ದಾ
ಮರಸನೇ ಗಜಕಂಬ – ಬೋದಿಗೆ ದರಿ ಮೊಗಂಟೆದಾ
ವರ್‌ಸದಗೆಲ್ ಕೂಡು ಕುಟುಮೊಲು ಅಲ್ಪ ಮುಲ್ಪದಾ
ಸೇರುನಂಚಿನ ಕಟ್ಟ್‌ಕಟ್ಟಲೆ ಏತ್ ಪೊರ್ಲುದಾ ॥ ೪ ॥

ಓಡೆ ಪೋಂಡುಯೆ ಇಂಚಿ ಮೋಕೆಲು ಒಂಜಿ ಅಗೋಲಿದಾ ।
ನಾಡ್ ಬುಡುನಗ ಪಿರ್ತಿ ಪಾರಾಂಡ್ ಗಾಲಿ ಪೇಂಟೆದಾ
ಮೂಡ ಪಾರುಂಡು ಸಂಪು ನಟ್ಟುಂಡು ಪೊರ್ಲು ಬರ್ದ್‌ಕ್ದಾ
ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟ್‌ಗ ಮಾಡ್ ದೆರ್ಪುಗ ತುಳುವ ಐಸ್‌ರದಾ ॥ ೫ ॥

ಪ್ರೊ. ಸುನೀತಾ ಶೆಟ್ಟಿ

ಮಸ್ತ್ ವರ್ಸೊಡ್ದಿಂಚಿ ದೂರದ ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ ಕನ್ನಡ–ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರೊ–ವಿಚಾರೊತ ಬೆನ್ನಿ ಬೆನ್ಪಿ ಸುನೀತಕ್ಕ ಈ ರಡ್ಡ್ ಬಾಸೆಲೆಡ್ ಬರವುದ ಬುಳೆಚಿಲ್ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯೊಡು ತುಳುವೆರೆನ್ ಒಟ್ಟು ಕೂಡಾದ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕೂಡುಕೂಟ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತುಳು ಪರಪಿಯೆರೆ ಬೆಂದಿನಾರ್. ರಡ್ಡ್ ಬಾಸೆಡ್ ಕಬಿತೆ, ಕತೆ, ಪಾಡ್ದನ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಇಂಚಿನ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ದೇಸೊ, ಪರದೇಸೊಡು ಗೋಷ್ಠಿ–ಸಮ್ಮೇಳನೊದ ಸೇರಿಗೆಡಿತ್ತಿನಾರ್. 'ನಿನಾದ', 'ಅಕ್ಷಯ ಸಂಪದ', 'ತುಳು ಜಾನಪದ–ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ', 'ಅಂತರಂಗ', 'ಸಂಕ್ರಾಂತಿ', 'ಪಯಣ', 'ಕರಜನ', 'ಕಲಾತಪಸ್ವಿ ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್', 'ನಾಗಸಂಪಿಗೆ', 'ನನ್ನ ದೋಣಿ–ನನ್ನ ತೀರ', 'ಪಿಂಗಾರ', 'ಪೊ ಪಣ್ ಕಣ್ಣಾರೊ' – ಇಂದು ಪೂರಾ ಸುನೀತಕ್ಕ ಬರೆಯಿನ ಬೂಕುಲು. 'ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ' ಮೇರೆನ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೋಧನಾ ಬೂಕು. 'ನಡೆದ ಹಾದಿಯ ಹೂವುಗಳು' ಪನ್ಪಿನವು ಸುನೀತಕ್ಕನ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥೊ. ಮಸ್ತ್ ವರ್ಸೊ ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ ಖಾಲ್ಸಾ ಕಾಲೇಜಿಡ್ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ ಬೊಕ್ಕ ಬೊಂಬಾಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಡು ಲೆಪ್ಪು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಯಾದ್ ಇತ್ತೆ ಬೇಲೆ ಮುಗಿದೆರ್. ಮೇರೆಗ್ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ, ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮಾತೃಶ್ರೀ ರತ್ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸಮಾಜಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್‌ಂಡ್.

ಉಳತಿರ್ಲ್

ಕನ್ನಡದ ಕಡಲ ಬರಿಟುಪ್ಪುನ ತುಳುನಾಡ್ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯೊ ದೇಸೊಡೇ ಬೇತೆನೇ ತೋಜಿಯರ ಮಸ್ತ್ ಕಾರಣೊಲು ಉಂಡು. ಮುಲ್ತ ಪಚ್ಚೆ ಪಜೀರ್, ಕಡಲ್, ಸುದೆ, ಕಾಡ್ ಗುಡ್ಡೆ, ಬೆನ್ನಿ ಸಾಗೊಳಿ, ಬಾಸೆ–ವನಸ್ ಮಾತಲಾ ಬೇತೆನೇ. ಈ ಮಾಂತ ಕಾರಣೊಗು ತುಳುನಾಡ್ ಮುಲ್ತ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಂದೆ ಈ ಊರು ಬುಡ್ದ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಊರು–ದೇಸೊ ಸೇರ್ನ ಜನೊಕುಲೆಗ್ಲಾ ಎಡೇನ ನೆನೆಪಾಪುಂಡು. ಪೊರ್ಲು ತೋಜುಂಡು. ಮುಲ್ತ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಕಮ್ಮೆನೊಡೊಂಜಾಯೆರೆ, ಮುಲ್ತ ಬಾಸೆದ ದುನಿಪು ಕೇನಿಯೆರೆ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪೊರ್ಲು, ಶಕ್ತಿ, ಗೌಜಿಗಮ್ಮತ್ತ್‌ನ್ ಪಸೆರುನ ಕಬಿತೆ ಉಂದು.

ಅರ್ತೊಲು

ಬೂಡು=ಗುತ್ತು, ಬರ್ಕೆ; ಬೂಡು = ತುಳುನಾಡ್‍ದ ಮಲ್ಲ ಇಲ್ಲುಲು, ತುಳುನಾಡಿನ ಸಿರಿವಂತ ಮನೆಗಳು; ಗುರುತು = ಪತ್ತೆ, ಐಡೆಂಟಿಟಿ; ಮಂದೆ = ಜನೊ, ಮಂದಿ; ಮದಲ್ = ಗೋಡೆ, ಆನೆಬಾಕಿಲ್-ಮಲ್ಲ ಬಾಕಿಲ್; ಗಿಡ್ಡೆರು – ಕಂಬುಲೊಟು ಗಿಡೆಪ್ಪಿ ಎರುಲು; ದಲ್ಯ – ಬೊಲ್ದುದ ಕುಂಟು; ಚೋರ್ನ = ತೋರಣ; ಜಲ್ಲಿ = ತರೆಕುಜಲ್‍ನ್ ನೆಯ್ದ್ ಕಟ್ಟಿನ ಮುಚ್ಚೆಗ್ ಸುತ್ತುನ ಪೂಮಾಲೆ; ಕಂಚಿಲ್=ಒಂಜಿ ರೀತಿದ ಪರಕೆ; ಮಂಚಿಲ್ = ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ; ಪೊಲಿ = ಅದೃಷ್ಟೊ; ದಡಿ = ದಳಿ; ಮೊಗಂಟೆ = ಮೊಗಸಾಲೆ; ಅಗೋಲಿ = ಮಲ್ಲ ಬಟ್ಟಲ್.

ಗುಮನೊಡಿಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಸಾಲುಲು

೧. ಸತ್ಯ ದೈವೊಲೆ ಬೂತ ಚಾವಡಿ
೨. ಕಿನ್ನಿ ಮದ್‍ಮಲ್ ಪೊರ್ಲುಕಂಟ್‍ದಾ
೩. ಓಡೆ ಪೋಂಡುಯೆ ಇಂಚಿ ಮೋಕೆಲು
೪. ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟ್‌ಗ ಮಾಡ್ ದೆರ್ಪುಗ

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧. ಕಬಿತೆ ಮುಡೆಯಿನ ಕಬಿಯತ್ರಿಗ್ ತುಳುನಾಡ್‍ತ ಅರ್ತಿ ಪಿರ್ತಿ ದಾಯೆಗ್?
೨. ತುಳುನಾಡ್ ಪಂಡ್‍ಂಡ ದಾದ? ಅಯಿನ ಪೊರ್ಲು-ಪೊಲಬು ಎಂಚಿನ?
೩. ಕಬಿತೆ ಪನ್ಪಿನ ತುಳುನಾಡ್‍ಗ್ ಬೊಕ್ಕ ಇನಿತ ತುಳುನಾಡ್‍ಗ್ ಇಪ್ಪಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸೊ ದಾದ?

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಪ್ರೊ. ಸುನೀತಾ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೆರೆನ ಬೇತೆ ಬರವುಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲಿನಕುಲು

ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ

ಐನ್ ವರ್ಸೊಗೊರೊ ಎನ್ನ ಊರುಡು
ಜೇಪುಲೆನ ಸಂತೆ ಕಾರ್‌ಲೆನ ಜಾತ್ರೆ
ಊರುಗು ದೂಲುತ ಅಭಿಸೇಕೊ
ರಾತ್ರೆ ಪಗೆಲ್ ಮೈಕ್‌ದ ಆರ್ಬಟೊ
ಗ್ಯಾಸ್‌ಲೈಟ್‌ದ ಉಚ್ಚಯೊ

ಎನ್ನ ಊರುದ ಪಾಲೆ ಬಂಜಿದ
ನೆತ್ತೆರಿಜ್ಜಂದಿ ಎಲು ಮೋನೆಲೆಡ್
ಬೊಳ್ಳಿ ಮೂಡಾಪಿ
ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಸ್ವರ್ಗೊ ತೋಜಾಪಿ
ಡೊಲ್ಲು ಬಂಜಿದ ಮಲ್ಲ ಜನಕುಲೆನ ಮೆರವಣಿಗೆ

ಮಣ್ಣ ರೋಡುಗು ಡಾಮರ್
ಮಾಂತೆರೆಗ್ಲಾ ಪರ್ಪಿ ನೀರ್
ಅರಿ ತಾರಾಯಿ ಬಂಜಾರ್
ಪಂಡೆರ್ ಪಂಡೆರ್ ಪನ್ನೆಯಿನೇ ಪಂಡೆರ್

ಕೇಂಡಿನ ಎನ್ನ ಊರುದ ಪರಿಕಟೆ ಮುಂಡುಲು
ಒಟ್ಟೆ ಸೀರೆಲು ಎಣ್ಣೆ ತೂವಾಂದಿ ತರೆಕುಲು
ಮುಟ್ಟು ಇಜ್ಜಂದಿ ಕಾರುಲು
ಚಟ್ಟೆ ಪೀಂಕಾನ್‌ದ ಪಾಲೆ ಬಂಜಿಲು
ಒತ್ತಿಯೋ ಒತ್ತಿಯೋ
ಒತ್ತಿನೆಕ್ಕೇ ಪ್ರತಿ ವರ್ಸೊ ಒತ್ತಿಯೋ
ಊರು ಉದ್ದಾರೊ ಆವುಂದು
ಬಂಜಿ ನಿಲಿಕೆ ತೆಲಿನೀರ್ ತಿಕ್ಕುಂದ್
ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲಿಯೊ
ಬುಕೊ ಐನ್ ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟ.

ಡಾ. ಬಿ. ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ

ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೩, ೧೯೫೩ ಇಸವಿಡ್ ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕುದ ಕೂತ್ಕುಂಜ ಪನ್ಪಿ ಊರುಡು ಪುಟ್ಟಿನ ಡಾ. ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲೆರೆನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸೊ ಶಿಶಿಲ, ಕುಂಟಾಲಪಳಿಕೆ, ಕೊಕ್ಕಡ, ಅರಸಿನಮಕ್ಕಿ, ಅಳಿಕೆ, ಉಜಿರೆ ಬೊಕ್ಕ ಮೈಸೂರುಡು ಆಂಡ್. ಜೈನಧರ್ಮೊದ ವಿಷಯೊಡು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಮೂಜನೇ ರ್ಯಾಂಕ್ ಪಡೆಯಿನ ಶಿಶಿಲೆರ್ ಬಿ.ಎ. ಬೊಕ್ಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಡ್ ರ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಜೊತೆಕ್ ನಾಲ್ ಬಂಗಾರ್ದ ಪದಕೊ ಪಡೆಯಿನಾರ್.

೧೯೭೭ ಇಸವಿಡ್ ಹಾಸನೊದ ಎ.ವಿ.ಕೆ. ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜಿಡ್ ಉಪನ್ಯಾಸಕೆ ಆದ್ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭಿಸಾಯಿನ ಮೇರ್ ೧೯೭೮ಡ್ದು ೨೦೧೩ ಮುಟ್ಟ ಸುಳ್ಯದ ನೆಹರೂ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಕಾಲೇಜಿಡ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರೊದ ಅಧ್ಯಾಪಕೆರಾದ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರಾದ್, ವಿಭಾಗ ಮುಖ್ಯಸ್ಥೆರಾದ್ ಬೊಕ್ಕ ಕಾಲೇಜಿದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆರಾದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ನಿವೃತ್ತರಾತೆರ್. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರೊದ ಸುಮಾರು ನೂದು ಬೂಕುಲೆನ್ ಕನ್ನಡ ಬಾಸೆಡ್ ಬರೆಯಿನ ಹಿರಿಮೆ ಶಿಶಿಲೆರೆನವು.

'ಗಗ್ಗರ', 'ಬಾರಣೆ', 'ಬೆಟ್ಟದಾ ಮೇಲೊಂದು', 'ಕಪಿಲಳ್ಳಿಯ ಕತೆಗಳು', 'ಮಾನಿಷಾದ', 'ರಾವು ಕೊರುಂಗು', 'ಶಿಕಾರಿಯ ಸೀಳುನೋಟ', 'ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶೋಧದಲ್ಲಿ', 'ಬಣ್ಣ', 'ಜಲಲ ಜಲಲ ಜಲಧಾರೆ', 'ನೆಪೋಲಿಯನ್ನನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ', 'ಇರುವುದೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು', 'ಗುಜಿರಿ ಅದ್ದಿಲಿಚ್ಚನ ಜೆಹಾದಿಯು' – ಇಂಚ ಮಸ್ತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಲೆನ್ ಶಿಶಿಲೆರ್ ಬರೆತ್ತೆರ್. ಮಹಾಭಾರತೊದ ಕತೆನ್ ಆಧರಿಸಾದ್ 'ಪುಂಸ್ತ್ರೀ' ಬೊಕ್ಕ 'ಮತ್ಸ್ಯಗಂಧಿ' ಪನ್ಪಿನ ರಡ್ಡ್ ಕಾದಂಬರಿನ್‌ಲಾ ಆರ್ ಬರೆತೆರ್. ಅವು ರಡ್ಡ್ ಕಾದಂಬರಿಲಾ ನಾಟಕೊ ರೂಪೊಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆತ್ಂಡ್. ಪುಂಸ್ತ್ರೀ ಕಾದಂಬರಿ ಭಾರತ ದೇಸೊದ ಸಂಸ್ಕೃತೊಲಾ ಸೇರ್‌ದ್ ಮಸ್ತ್ ಬಾಸೆಲೆಗ್ ಅನುವಾದ ಆತ್ಂಡ್.

ಕೊಡಗ್‌ದ ಇತಿಹಾಸೊನು ಆಧರಿಸಾದ್ ಆರ್ ಬರೆತಿನ 'ನದಿ ಎರಡರ ನಡುವೆ' ಕಾದಂಬರಿಗ್ ೨೦೦೯ದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಾಸ್ತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂದ್‌ದ್ಂಡ್. ಮೇರೆಗ್ ಅಕ್ಷರಶ್ರೀ, ಸಾಹಿತ್ಯಶ್ರೀ, ಶಾರ್ಜಾ ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಗೊರೂರು, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಕುವೆಂಪು ಪ್ರಶಸ್ತಿಲು ಸಂದ್‌ದ್ಂಡ್. ೧೯೯೧ಡ್ ದೇಸೊದ 'ಮಹಾನ್ ಯುವಸಾಧಕ' ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯಿನ ಶಿಶಿಲೆರ್ ಸುಳ್ಯೊದ ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್‌ದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದುಪ್ಪುನಗ ದೊಡ್ಡೇರಿ ಪನ್ಪಿ ಹಳ್ಳಿಗ್ ತೂಗುಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಜನಸೇವಕೆಯಾದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ಹವ್ಯಾಸಿ ನಾಟಕೊ ಬೊಕ್ಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದೆರಾದ್‌ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿನಾರ್.

ಉಳತಿಲ್ಯ್

ಕನ್ನಡ ಬಾಸೆದ ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿದ ಸಂದರ್ಭೊಡೇ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್

ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿದ ಕಾರ್ಯಲಾ ನಡತ್ತೊಂದು ಬತ್ತ್ಂಡ್. ಯಸ್.ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ, ನಾರಾಯಣ ಕಿಲ್ಲೆ, ನರ್ಕಳ ಮಾರಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ – ಇತ್ಯಾದಿ ಕವಿಕುಲು ದೇಸಪ್ರೇಮೊದ, ಬಾಸಾಭಿಮಾನೊದ, ಪ್ರಕೃತಿದ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ದೀವೊಂದು ಪೊರ್ಲುಡು ಕಬಿತೆಲೆನ್ ಬರೆಯೆರ್. ೧೯೮೦ದ ಕಾಲಘಟ್ಟೊಡು ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯದ ಪ್ರೇರಣೆಡ್ ಪೊಸ ಆಶಯೊ ದೀವೊಂದು ಕವಿಕುಲು ಕಬಿತೆ ರಚನೆ ಮಲ್ತಿನವು ತುಳು ಕಬಿತಾ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಪೊಸ ಆಯಾಮೊನು ಕೊನತ್ತ್ಂಡ್. ಜನಪರ ಆಲೋಚನೆದ ನೆಲೆಟ್ ರಾಜಕೀಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆದ ಕಬಿತೆಲೆನ್ ರಚನೆ ಮಲ್ತಿನ ಕವಿಕುಲೆಡ್ ಡಾ. ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ ಪ್ರಮುಖೆರ್.

ನಮ್ಮ ದೇಸೊದ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆದ ನಿಜ ಪರಿಸ್ಥಿತಿದ ವಿಡಂಬನೆನ್ 'ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲಿನಕುಲು' ಕವಿತೆಡ್ ಕವಿ ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ತೆರ್. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಡ್ ಚುನಾವಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿನವು. ಐನ್ ವರ್ಸೊಗೊರ ಬರ್ಪಿನ ಚುನಾವಣೆಡ್ ಗೆಂದುನವೇ ಮಲ್ಲ ಸಂಗತಿ ಆತ್ಂಡ್. ಈ ಐನ್ ವರ್ಸೊದ ನಡುಟ್ಟು ಜನಸಾಮಾನ್ಯೆರೆನ್ ಮದತ್ ಬುಡ್ಪುನ ನಾಯಕೆರೆನ ಮನಸ್ಥಿತಿನ್ ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ಪುನ ಕವಿ ತನ್ಕ್ಲೆನ ಉದ್ಧಾರ ಆಪುಂಡುಂದು ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲುನ ಜನಕುಲೆನ ಬೇನೆ ಬೇಸರೊದ ಸನ್ನಿವೇಶೊನು ದುಂಬು ದೀತೆರ್.

ಐನ್ ವರ್ಸೊಗೊರ ಬರ್ಪಿ ಚುನಾವಣೆದ ಸಂದರ್ಭೊಡು ಊರಿಡೀ ಜೀಪು, ಕಾರ್‌ಲೆನ ಸಂತೆ, ಜಾತ್ರೆ. ಊರುದ ಪಾಲೆ ಬಂಜಿದ, ನೆತ್ತೆರಿಜ್ಜಂದಿನ ಎಲು ಮೋನೆದ ಜನಕುಲೆನ ಎದುರುಡು ನಾಯಕೆರ್ ಪಾತೆರೊಡೇ ಸ್ವರ್ಗೊನು ತೋಜಾವೆರ್. ನಾಯಕೆರೆನ ಆಶ್ವಾಸನೆದ ಪಾತೆರೊನು ನಂಬಿನ ಜನೊಕುಲು ಊರು ಉದ್ಧಾರೊ ಆಪುನ ಕನೊನು ಕಟ್ಟುವೆರ್. ಆಂಡ ಅವು ಬಜೀ ಕನನೇ ಆದ್ ಒರಿವುಂಡು ಪನ್ಪಿನ ದಾರುಣ ಸತ್ಯೊನು ಕವಿ ಅನಾವರಣ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್.

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧. ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲಿನಕುಲು ಕಬಿತೆದ ಆಶಯೊನು ವಿವರಿಸಾಲೆ.

೨. ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲಿನಕುಲು ಕಬಿತೆಡ್ ರಾಜಕೀಯ ವಿಡಂಬನೆ ಎಂಚ ಚಿತ್ರಣ ಆತ್ಂಡ್. ವಿವರಿಸಾಲೆ.

ಗುಮನೊಡಿಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಸಾಲುಲು

೧. ಜೀಪುಲೆನ ಸಂತೆ, ಕಾರ್‌ಲೆನ ಜಾತ್ರೆ

೨. ಪಂಡೆರ್ ಪಂಡೆರ್ ಪನ್ನೆಯಿನೇ ಪಂಡೆರ್

೩. ಒತ್ತಿನೆಕ್ಕ್ ಪ್ರತಿ ವರ್ಸೊ ಒತ್ತಿಯೊ

೪. ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲಿಯೊ ಬುಕೊ ಐನ್ ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಡಾ. ಬಿ. ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲೆರೆನ ಬೇತೆ ಬರವುಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

ಪೆರಡೆ ಕೆಲೆತ್‌ಂಡ್

ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು

ಮ್ಯೆಲೆ ಮಾತ್‌ದಿ ಕರ್ಬಗತ್ತಲೆ
ಕಲ್ಪ ಮಲ್ಪಂದೆ ಪಾಡ್ಡಿ ಬಗ್ತಲೆ
ಕೊಲ್ಪು ದಾಂತೆನೆ ಮೂಡ್ಡಿ ಬೊಲ್ಪುಡು
ಕೂಡುದುಲಯಿದ 'ಜಾಮ' ಕೋರ್ಲೆಡ್
ಮೊರೆಡ್ ಪೊರೆಡ್‌ದಿ ಪೆರಡೆ ಕೆಲೆತ್‌ಂಡ್

ಅಸರ್ ನೆಸರ್‌ಗ್ ಕೆಸರ್‌ಡುಂತುದು
ಮಸೆಲಿ ಕನಕುಲೆ ಮಿಸಿರಿ ಮಾಲೆಡ್
ಎಸಲ್ ಎಸಲ್‌ಗೆ ನೆಸಲ್ ಪಾಡ್‌ದ್
ಉರ್ಲ ಉಸುಲುಗು ಬೆಕ್ಕಸ್‌ದ್
ಬಕ್ಕದುಲಯಿಡ್ ಪೆರಡೆ ಕೆಲೆತ್‌ಂಡ್

ನೆರಡೆ ಕಾಂಡೆಡ್ ದಿನತ ಪಡಿಕ್
ಉಡಲ ಕೊದಿಕ್ ನಿಂಗಿ ಪದ್ದೆಯಿ
ಮಣ್ಣ್ ಮಾಣಿಕ ಕಂಗಣದ
ಅಂಗಣೊಡು ದಿಗಿಣ ಪಾಡ್ದ್ ಬಂಜಿ
ತೂಟ್ಟ್ ಕರೆಂಚಿ ಕಾಯ್‌ಂಡಲಾ ಪೆರಡೇ ಕೆಲೆತ್‌ಂಡ್

ಕೆಲೆತಿ ನಾಲಯಿ ದೊಂಡೆದುಲಯಿ
ದನಿಪು ಕೇಂಡಿನ ಕೆಬಿತ ದೆಕ್ಕರುಲಯಿ
ಪೆರಡೆ ದನಿಪುದ ವಾಂಟೆನಾಲಿ
ಬಂಟೆಯಾದ್ ಕುಬಲ್‌ದಂಚಿಗ್
ಮುಗಲ್‌ದಂಚಿಡ್ ಮಿಂಚಿ ದಕ್‌ದ್
ತೆಡಿಲ್ ದರ್ತ್‌ದ್ ಉಡಲ ಬೇಂಕೆಡ್

ಏನಗೇನೆದ ಬಾನ ಬಾಮಿದ್ ಕಾಲ
ಕರಿಂಡಲಾ ಸೊರ ಕೊರ್ದು ಪೆರೆಡೆ ಕೆಲೆತ್ಂಡ್.

ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು

ತುಳು ಬೊಕ್ಕ ಕನ್ನಡ ಬಾಸೆಡ್ ಬರೆಯೊಂದುಪ್ಪುನ ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು ಕವಯಿತ್ರಿ ಬೊಕ್ಕ ವಿಮರ್ಶಕಿ. ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕೆರಾಯಿನ ಮೇರ್ ಇತ್ತೆ ಸರಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಎರ್ಮಾಳು, ಬಡಾ ಮುಲ್ಪ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆರಾದ್ ಕೆಲಸೊ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. 'ಭಾವನಾ', 'ಗೆಜ್ಜೆತ್ತಿ', 'ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಮಹಿಳೆ', 'ಪನ್ನತಿಕೆ', 'ಕೆಸರು ತುಳಿದು ಹಸಿರು ಬೆಳೆದ ಗುಲಾಬಿಯಕ್ಕ', 'ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತಕಿ ಡಾ. ಇಂದಿರಾ ಹೆಗ್ಗಡೆ' – ಮೇರ್ ಬರೆತಿನ ಬೂಕುಲು. ತೌಳವ ಸಿರಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಗಂಗಾರತ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಉಂದು ಮಾತಾ ಮೇರೆಗ್ ಸಂದಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಲು.

ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯೊಡ್ದು 'ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಲ್ಲಟ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ' ಪನ್ಪಿ ವಿಷಯೊಡು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ಪಡೆಯಿನ ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರ್ ಮಸ್ತ್ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣೊಲೆಡ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ್ ಪಾಲ್ ಪಡೆತೆರ್.

ಉಳತಿಲ್ಗ್

ಪುಲ್ಯ ಕಾಂಡೆದ ಪೊರ್ತುಗು ಮಿತ್ತ್ ಬರ್ಪುನೆನ್ ಪನೊಂದು ಜಾಮ ಕೋರ್ಲೆನ ನಡುಟು ಪೆರಡೆ ತನನ್ ಒರಿತೊನುನ ಪೊಂಬರ್ಟೊ ಈ ಕಬಿತೆಡ್ ಉಂಡು. ಕಲ್ಪ ಮಲ್ಪಂದೆ ಪಾಡಿ ಬಗ್ತಲೆ ದಾಯೆ ಪಂಡ ತರೆ ತಗ್ಗಾದಿ ಪೊಣ್ಣನ ಬಗ್ತಲೆದ ಪೊರ್ಲುಗು ತೂದು ಪೊಣ್ಣು ಕೊನತೆರ್‌ಗೆ. ಕೋರಿ ಕೆಲೆಪೊಡಾಂಡ ತರೆ ದೆರ್ಪೊಡು. ಅಂಚೆನೆ ಪೊಣ್ಣುಲಾ ತನ್ನ ಇರಸ್ತಿಗೆನ್ ಒರಿಪಾವುನ ಪ್ರಯತ್ನೊಡು ತರೆ ದೆರ್ಪೊಡೇ.

ಪೆರಡೆ ಕಿನ್ನಿನ್ ಬಕ್ಕಡ್ ಪಾಡುವೆರ್. ಪೊಣ್ಣಗ್ ಆಲೆನ್ ಕಾತೊನ್ನನೇ ಉಸುಲು ಕಟ್ಟುನ ಬೇಲೆ. ಮಿಸ್ರಿ ಮಾಲೆ ಆಲೆನ ಕನೊಕುಲೆನ್ ನೆಸಲ್ದ ಕಮ್ಮೆನೊಡು ಒತ್ತೊಂದು ಉಸುಲುಗು ಉರ್ಲುಗು ಬೊಡ್ಚಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪೆರಡೆ ಕೆಲೆತ್ಂಡ್.

ಬಂಗಾರ್ ನಿಂಗ್‌ನ ಕೋರಿನ್ ಅಪಗನೇ ಕೆಂಡ್ರ್‌ಲಾ ಅವು ಕರಾದ್ ಪೋದುಪ್ಪುಂಡುಗೆ. ಅಯಿತ ಬಂಜಿದ ಬಡವು ಆತ್ ಜೋರು. ಆ ಬಡವುಡುಲಾ ಕೆಲೆಪುನ ಬುಡ್ಪುಜಿ. ಪೊಣ್ಣನ ಚಲಲಾ ಅಂಚಿನವು.

ಕೆಲೆತ್ಂಡ ಪೆರಡೆನ್ ಕೆರ್ಪೆರ್. ಉಂದೆನ್ ತೆರಿದ್‌ಲಾ ತನ್ನ ಇರಸ್ತಿಗೆನ್ ತೋಜಾವುನವು ಸುಲಬೊ ಅತ್ತ್. ನನೊರಿಯನ ದೆಕ್ಕರ್‌ದ ಉಲಯಿ ಬದುಕುಜಿ ಪನ್ಪುನ ಅಲೆನ ನಿರ್ಧಾರೊ, ತೆಡಿಲ್ ಮಿಂಚಿ ದರ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಕೆಲೆಪಂದೆ ಬುಡ್ಪುಜಿ ಪನ್ಪಿನ ದೈರ್ಯೊಡು ಏನ ಗೇನದ ಬಾನ ಬಾಮಿನ ಸುಲಭ ಅತ್ತ್ ಪನ್ಪುನೆನ್

ತೆರಿದ್‌ಲಾ ಕರಿನ ಕಾಲೊಗು ಸೊರ ಕೊರ್ಪುನಂಚ ಪೆರಡೆ ಕೆಲೆತ್‌ಂಡ್.

ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಅಪ್ಪೆ ಮೂಲಕಟ್ಟ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಇಲ್ಲಡ್ ತಾಂಕ್‌ನ ಪರಡೆ ಕೆಲೆತ್‌ಂಡ ಕೆರ್ದ್ ಕುಬಲ್ದಂಚಿಗ್ ದಕ್ಕುವೆರ್. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಕೆಲೆತಿ ಪೆರಡೆ ಇಲ್ಲಗ್ ಅಪಶಕುನೊಗೆ. ಪೊಂಜೊವುಲು ಒಂತೆ ಸ್ವರ ದೆತ್ತ್‌ದ್ ಇಲ್ಲಡ್ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ 'ಪೆರಡೆಲು ಬಾರಿ ಕೆಲೆತೊಂದುಲ್ಲತ್ತಾ'ಂದ್ ಪನ್ವೆರ್. ಪೊಂಜೆನೇ ಕೆಲೆಪೊಡು ಪಂಡ ಆಣನ ದುಂಬೊತ್ತುನು ಪನ್ಪುಂಡು. ಪೊಣ್ಣು ಆಣ್ ಪನ್ಪಿ ಬೇದೊದಾಂತೆ ಬದುಕೊಡಾಯಿನ ಸಮಾಜೊಡು ಅವೆನ್ ಪಡೆಯೆರ್ಲಾ ಪೊಂಬೊರ್ಡಾಯಿನ ಸತ್ಯೊನು ಈ ಕಬಿತೆ ಪನ್ಪುಂಡು. ಕೆಲೆಪುನವು ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಯಿನ ಸಂಗತಿ. ಆಂಡಲಾ ಅವು ಬಲ್ಲಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪನ್ಪುನೆಟ್ ನರಮಾನ್ಯನ ವಿಕೃತಿಲಾ ಉಂಡು. ಅಯಿನ್ ಕಡತ್‌ದ್ ಸಾಜವಾದ್ ಬದುಕೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಲಿಂಗಸಮಾನತೆದ ಆಶಯೊನು ಈ ಕಬಿತೆ ಪನ್ಪುಂಡು.

ಅರ್ತೊಲು

ಜಾಮದ ಕೋರಿ = ಪೊಂಜೆ; ಬಕ್ಕ = ಕೋರಿ ಪತ್ರ್ ಪಾಡುನ ಬೂರುದ ಬಟ್ಟಿ; ನೆರಡೆ = ಕಾಂಡೆದ ಸೂರ್ಯೆ ಮೂಡುನ ದುಂಬುದ ಪೊರ್ತು; ದೆಕ್ಕರುಲಯಿ = ರಡ್ಡ್ ತೊಡೆತ ನಡು, ಕೋರಿನ್ ಕೆರ್ನಗ ದೆಕ್ಕರುಲಯಿ ದೀದ್ ಕೆರ್ಪೆರ್.

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧. ಪೆರಡೆ ಕೆಲೆತ್‌ಂಡ್ ಕಬಿತೆದ ಆಶಯೊನು ಬರೆಲೆ.
೨. ಕಬಿತೆದ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆನ್ ವಿವರ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಲೆ.
೩. ಪೊಣ್ಣನ ಬಗೆಟ್ ತುಳುವೆರೆನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿಂತನೆ ಈ ಕಬಿತೆಡ್ ಬತ್ತಿ ಬಗೆನ್ ವಿವರ ಮಲ್ಪುಲೆ.

ಗುಮನೊಡಿಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಸಾಲುಲು

೧. ಉರ್ಲ ಉಸುಲುಗು ಬೆಕ್ಕಸ್‌ದ್
೨. ತೂಟ್ಟ್ ಕರೆಂಚಿ ಕಾಯ್‌ಂಡಲಾ ಪೆರಡೆ ಕೆಲೆತ್‌ಂಡ್
೩. ಬಂಟೆಯಾದ್ ಕುಬಲ್‌ದಂಚಿಗ್
೪. ಏನಗೇನೆದ ಬಾನ ಬಾಮಿದ್

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು ಮೆರೆನ ಬೇತೆ ಬರವುಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

ಎನ್ನ ನಲಿಕೆ

ರಘು ಇಡ್ಕಿದು

ನಲಿಪುವೆ ಯಾನ್ ಮೂಲು
ಪಗೆಲತ್ತ್ ರಾತ್ರೆ!
ಕರೆಂಚಿ ಪೋಯಿ ಬದ್ಕ್‌ಗೆನ್ನ ಪಗೆಲ್‌ಂದಿಜ್ಜಿ
ಅಂಚಾದೇ ನಲಿಕೆ ಎನ್ನ ಪಗೆಲತ್ತ್ ರಾತ್ರೆ!

ಸಿರ್‌ಂಟ್ ಪೋಯಿ ಕರಿ ಉಡಲ ಮೋನೆಗ್
ಪಾಡುವೆ ಅರ್ದಲ
ಕಳೆವೆರೆ ಪಗೆಲ ಮೈಲೆನ್!

ಐಟೆ ಪೋಂಡ ದೂರ
ಮೂಲೆ ಪೋಂಡ ದೂರ
ಅಂಚಾದೆ ನರಮಾನಿಯಾಂಡಲ ಯಾನ್
ಜಾತಿದ ಕುರೆ ಮೈಲೆ ಪತ್ತಿ
ನರಮಾನ್ಯಡ್ದ್ ದೂರ ದೂರ!

ಒಂಜೇ ಪೆದ್ದಿ ಅಪ್ಪೆ ಮಿರೆ ಪೇರ್ ಪರಿನ
ಒಂಜೇ ನೆತ್ತೆರ್ ಪರಪುನ
ಒಂಜೇ ಜಾತಿದ ನರಮಾನ್ಯಡನೇ
ಏತೊಂಜಿ ಏದ ಬೇದ
ನಲಿಪುವೆ ಯಾನ್ ಮೂಲು
ಏದ ಬೇದದ ಕುರೆ ಮೈಲೆ ಪತ್ತಿ
ಜನೊಕ್ಲೆ ನಡುಟ್ಟು!

ಎನ್ನಾಳೆ ತೆಂಬರೆದ ಪೆಟ್ಟ್‌ಗ್
ಎನ್ನುಡಲ್ದ ಬೇನೆ ಬೇಜಾರ್ದ
ಪಾಡ್ದನೊದ ರಾಗ ಜೊತೆ ಸೇರುಂಡು.
ಗಗ್ಗರದ ಗಿಜಿಗಿಜಿಕ್ಕ್ ಕಾರ್‌ದ ಚರ್ಮನೇ ಲಕ್ಕುಂಡು.
ನೆತ್ತೆರಿಜ್ಜಂದಿ ಮೈಡ್ದ್ ಕರ್‌ನೀರ್ ಜಪ್ಪುಂಡು
ಕೈಟಿತ್ತಿ ಮಣಿತ್ತ ಕಿಣಿ ಕಿಣಿ
ಮೆರಿಮೆಂಚಿ ಕಡ್ತಲೆದ ಫಳಫಳ
ಬಡವುದಗ್ಗಿಗ್ ಬಲಿ ಬೋಡು ಪನ್ಪುಂಡು
ನಲಿಪುವೆ ಯಾನ್ ಮೂಲು
ಬಡವು ಬಂಜಿಡೇ!

ಕಟ್ಟ್‌ದಿ ಅಣಿತ್ತ ದಿನ್ನೊ
ದೀತಿ ಮುಗತ ದಿನ್ನೊ
ಸಿಂಗರಿತಿ ಪೂ ಪಿಂಗಾರ ತಿರಿತ ದಿನ್ನೊಡು
ಬದ್‌ಕೇ ಎಂಕ್ ದಿನ್ನೊ ದಿನ್ನೊ!

ಬಂಗಾರ್‌ದ ಸಂಕಲೆ
ಊರ ಗುರಿಕಾರೆ ಕೈಕೆನ್ನ ಪಾಡಿ ಬಂಗಾರ ಬಲೆ
ಕುಟುಮೊ ಸಂಸಾರೊದ ಪುಟ್ಟು ಸಾವುಡಿಜ್ಜೆಂಕ್ ಪಾಲ್
ಸುದ್ದೊ ಸೂತಕಂದ್
ನಲಿಪುವೆ ಯಾನ್ ಮೂಲು
ಪಗೆಲತ್ತ್ ರಾತ್ರೆ!

ದಣಿತಿ ಉಡಲ ಆಸರ್‌ಗ್ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಬೊಂಡ
ಏತ್ ಪರ್‌ಂಡಲ ಯಾವುಜಿ ಅವು ಪೂರಾ ದಂಡ
ಕೋಪದಗ್ಗಿ ಬಡವುದಗ್ಗಿದ ಉರಿ ಉರ್ದಲೊಡು
ಅಗಿದ್ ಒಯಿಪುವೆ ಜೀವ ಜೀವ ಕೋರಿದ ನೆತ್ತೆರ್
ಕೈಕೊನುನ ಆವಾರೊ
ಬಡವುಡು ಬುಲಿಪಿ ಎನ್ನ ಜೋಕ್ಲೆಗಾವರೊ

ನಲಿಪುವೆ ಯಾನ್ ಮೂಲು
ಪಗೆಲತ್ತ್ ರಾತ್ರೆ!

ಪಗೆಲ್ ಮೈಲೆದಾಯೆ ಯಾನ್
ರಾತ್ರೆ ನಂಬುನಾಯಗ್ ಇಂಬು ಕೊರ್ಪಿ ದೈವ ಯಾನ್!
ನಲಿಪವೆರೆನನ್ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮೋಸ ವಂಚನೆನ್ಪಿ
ಬೇಂಡ್ ವಾಲಗ ಬಾರಿಸದ್
ತೂವೆರೆನ್ನ ನಲಿಕೆದ ಪೊರ್ಲು
ತೂವೆರೆನ್ನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಪೊರ್ಲು
ಯಾನ್ ತೂತುಜಿ ಬೊಳ್ಳಿ ಬೊಲ್ಪುನು
ಯಾನ್ ಕೇನ್‌ದ್‌ಜಿ ಕೋರಿ ಕೆಲೆಪುನು
ಏಪ ಬೊಳ್ಳಿ ಮೂಡು?
ಏಪ ಕೋರಿ ಕೆಲೆಪು?
ನಲಿಪುವೆ ಯಾನ್ ಮೂಲು
ಪಗೆಲತ್ತ್ ರಾತ್ರೆ!
ಕರೆಂಟ್ ಪೋಯಿ ಬದ್ಕ್‌ಗೆನ್ನ ಪಗೆಲ್‌ಂದಿಜ್ಜಿ
ಅಂಚಾದೇ ನಲಿಕೆ ಎನ್ನ ಪಗೆಲತ್ತ್ ರಾತ್ರೆ!
ನಲಿಪುವೆ ಯಾನ್ ಮೂಲು
ಪಗೆಲತ್ತ್ ರಾತ್ರೆ!!!

ರಘು ಇಡ್ಕಿದು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕುದ ಮಿತ್ತೂರುದಾರಾಯಿನ ರಘು ಇಡ್ಕಿದು ಮೇರ್ ಇತ್ತೆ ಕುಡ್ಲದ ನಿವಾಸಿ. ಕುಡ್ಲದ ಕೆನರಾ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜಿದ ಉಪನ್ಯಾಸಕೆರಾಯಿನ ಮೇರ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರೊದ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯೆರ್. ತುಳು, ಕನ್ನಡ ರಡ್ಡ್ ಭಾಷೆಡ್ಲ ಬರೆಪಿನ ಮೆರೆನ ಕತೆ, ಕವನ, ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಜೋಕುಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತಾ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪತ್ರಿಕೆಡ್ ಪ್ರಕಟ ಆತುಂಡ್. ಅವತ್ತಾಂದೆ ಮಂಗಳೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಡ್ಲ ಕತೆ ಕವನ, ನಾಟಕ, ಭಾವಗೀತೆ, ಭಾಷಣ ಮಾತಾ ಪ್ರಸಾರ ಆತುಂಡ್. ನೆತ್ತ ಒಟ್ಟುಗೇ ಮಸ್ತ್ ಕಡೆತ ಕವಿಗೋಷ್ಠಿಡ್, ಕಥಾಗೋಷ್ಠಿಡ್, ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಡ್ಲ ಭಾಗವಹಿಸಾದೆರ್. ಹೊಸ ದಿಗಂತ, ಮದಿಪು ಪತ್ರಿಕೆಡ್

ಸಂಪಾದಕೆರಾದ್ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಾಯಿನ ಅನುಭವದ ಜೊತೆಟ್ ಮೋದಕ, ಷಣ್ಮುಖ, ಸಿಂಹನಿನಾದ ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಡ್ಲಾ ಸೇವೆ ಸಂದಾದೆರ್.

ಅಂಕಣಕಾರೆ ಆದ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿನ ರಘು ಇಡ್ಕಿದು, ಉಷಾಕಿರಣ(ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ), ನಮ್ಮ ಬಂಟ್ವಾಳ, ಅಮೃತ ಪ್ರಕಾಶ, ಪೂವರಿ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಲೆಡ್ ಅಂಕಣ ಬರವುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಇತ್ತೆ ಪತ್ತನೇ ಕ್ಲಾಸ್ದ ಪಠ್ಯೊಡ್ ಮೆರೆನ 'ಕಕ್ಕೆ ಆವೊಡು ಯಾನ್' ಕಬಿತೆ ಪಠ್ಯ ಆದ್ ಉಂಡು. ಅತ್ತಾಂದೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ತುಳು ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಠ್ಯೊಡು ಮೆರೆನ ಒಂಜಿ ಕತೆ ಪಠ್ಯ ಆದ್ ಉಂಡು.

೨೦೦೯ಡ್ ನಡತಿನ ತುಳು ವಿಶ್ವ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕವಿಗೋಷ್ಠಿ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕವಿಗೋಷ್ಠಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ಮೆರೆಗ್ ಸಂದುದಿನ ಗೌರವೊಲು. ಮೆರೆನ 'ನನ್ನ ನೆರಳಿನ ಜಾತ್ರೆ' ಕೃತಿಕ್ ಅಕ್ಷರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರ ಸಂದ್‌ದ್ಂಡ್. ಮೆರೆನ 'ಪುಚ್ಚೆ ಪನ್ಪಿ ಕವಿತೆ' ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಮಲಯಾಳಂ ಭಾಷೆಗ್ ಅನುವಾದ ಆತ್ಂಡ್. ಮೆರೆನ ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಕುಲು ಒಟ್ಟುಗ್ ಪದಿನಾಜಿ. 'ಅಜ್ಜನ ಗಡ್ಡ', 'ತಿಬಿಲೆ', 'ಕಾರ್ನಿಕೊ', 'ಮೆನ್ಪುರಿ', 'ಜೈಲ್', 'ನಿನ್ನ ನೆಂಪುಡು'. 'ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂಜಿ ಗಳಿಗೆ' ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಸುಮಾರ್ ಕೃತಿಕ್‌ಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್.

ಉಳತಿಲ್ಗ್

ತುಳುನಾಡ್ದ ಮುಖ್ಯ ಆರಾಧನೆ ಪಂಡ ಅವ್ವು ದೈವಾರಾಧನೆ. ನಮ್ಮ ತುಳುನಾಡ್ದ ಜನ ಕಲ್ಲ್ ಮಣ್ಣುಡ್ ಶಕ್ತಿನ್ ತೂತಿನಕುಲು. ಆ ಶಕ್ತಿಗ್ ತರೆ ತಗ್ಗಾವುನಕುಲು. ದೈವೊಲೆನ್ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಯಿನ ರೂಪ, ಬಣ್ಣ, ವೇಷಭೂಷಣಡ್ ತೂವೊಂದು ಬತ್ತಿನಕುಲು. ಈ ದೈವೊಲು ತುಳುನಾಡುದ ಇತಿಹಾಸೊ ಬೊಕ್ಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆನ್ ಸಾರುನಂಚಿತ್ತಿನವು. ಶತ ಶತಮಾನೊಡ್ದಿಂಚಿ ಇತ್ತಿನ ನಮ್ಮ ತುಳುತ ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆದ ಪ್ರತೀಕವಾದ್ ಈ ದೈವಾರಾಧನೆನ್ ತೂವೊಲಿ. ದೈವಾರಾಧನೆದ ಮಾಮಲ್ಲ ಆಕರ್ಷಣೆ ಐತ ನಲಿಕೆ. ನಲಿಕೆದಕುಲು ದೈವೊಲೆನ ವೇಷ ಪಾಡ್ದ್ ದೈವೊಲೆನ್ ಆವಾಹನೆ ಮಲ್ತೊಂದು ಜನುಕುಲೆನ ಎದುರುಡು ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪೆರ್. ದೈವಾರಾಧನೆದ ಒಂಜಿ ಭಾಗವಾಯಿನ ಈ ನಲಿಕೆದಗಲೆನ ಮನಸ್ದ ಬೇನೆ ಈ ಕಬಿತೆದ ವಸ್ತು.

'ಎನ್ನ ನಲಿಕೆ' ಪನ್ಪಿನ ಈ ಕಬಿತೆಡ್ ಕವಿ ದೈವಾರಾಧನೆ ಪನ್ಪಿನ ಆಚರಣೆದ ಪಿರಾವುಡು ಏತ್ ಮಾತಾ ಶೋಷಣೆಲ ಉಂಡು ಪನ್ಪಿನೆನ್ ತೆರಿಪಾವೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಹೆಚ್ಚಾದ್ ನಲಿಕೆ, ಪರವ, ಪಂಬದ, ಪಾಣಾರೆರ್ ಭೂತೊಲೆಗ್ ಕಟ್ಟುನಕ್ಲ್. ದೈವಾರಾಧನೆ ಹೆಚ್ಚಾದ್ ನಡಪುನು ರಾತ್ರೆದ ಪೊರ್ತುಡು. ರಾತ್ರೆ ಈ ಜನೊಕುಲು ದೈವೊಲಾಂಡ, ಪಗೆಲ್ಡ್ ಮೊಗುಲು ಮುಟ್ಟರೆ ಆವಂದಿನಕುಲು. ಸಮಾಜ ಮೊಕಲೆನ್ ತಿರ್ತ ಜಾತಿದಗುಲು ಪಂದ್ ಗುರುತಿಸಾವುಂಡು. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜೊಡು ಮೇಲ್ಜತಿ ಕೀಳ್ಜಾತಿ

ಪನ್ಪಿ ಏದ ಬೇದ ನರಮಾನಿ ನರಮಾನಿನ ನಡುಟು ಕಿಚ್ಚಿ ಮಚ್ಚರನು ಪುಟ್ಟಾವೊಂದುಂಡು ಪನ್ಪಿನ ಕವಿಮನತ ಬೇನೆ. ಉಳ್ಳಾಕ್ಲ್ ಈ ಬಡಪತ್ತ್‌ದ ಜನಕುಲೆನ ಮಿತ್ತ್ ಕರ್ಲ್ ಕನಿಕರ ತೋಜಾವುಜೆರ್ ಪನ್ಪಿನ ಭಾವ ಈ ಕಬಿತೆಡ್ ಉಂಡು. ರಾತ್ರಿ ಪಗೆಲ್ ಪನ್ಪಿನವು ಮೂಲು ಆಸೆ ನಿರಾಸೆದ ಮೋನೆ ಆದ್ ಮೂಡುದು ಬೈದ್‌ಂಡ್. ದೈವಾರಾಧನೆದ ವ್ಯವಸ್ಥೆದ ಪಿರಾವುಡು ನಡಪಿ ಶೋಷಣೆಗ್ ಪಾಡ್ದನೊಡೆ ತಿಕ್ಕುನ ಎಡ್ಡೆ ಉದಾರ್ಮೆ ಪಂಡ ಪರತಿ ಮಂಗನೆ ಪಾಡ್ದನ.

ಗುಮನೊಡಿಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಸಾಲುಲು

೧) ನಲಿಪುವೆ ಯಾನ್ ಮೂಲು ಪಗೆಲತ್ ರಾತ್ರಿ

೨) ಬಡವುಡು ಬುಲಿಪಿ ಎನ್ನ ಜೋಕ್ಲೆಗಾವೊರೊ

೩) ಕರೆಂಚಿ ಪೋಯಿ ಬದ್ಕ್‌ಗೆನ್ನ ಪಗೆಲ್‌ಂದಿಜ್ಜಿ

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧) ನಲಿಕೆದಗಲೆನ ಪಾಡ್ದನ್ ಕಬಿತೆದ ಬೆರಿಸಹಾಯೊಡು ವಿವರಿಸಾಲೆ.

೨) ದೈವಾರಾಧನೆಡ್ ನಲಿಕೆದಗಲೆನ ಪಾತ್ರ ದಾದ ಪಂದ್ ವಿವರಿಸಾಲೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಪರತಿ ಮಂಗನೆ ಪಾಡ್ದನೊನು ಓದುಲೆ.

೨. ರಘು ಇಡ್ಕಿದು ಮೆರೆನ ಬೇತೆ ಬರವುಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

ಪುದ್ವಾರ್

ಪಡಾರು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್

ಬೊಳ್ಪು ನನಲಾ ಪೂರಾ ಪಸೆರ್ದಿದ್ಯಾಂಡ್. ಬರ್ಸೊಲಾ ಪನಿತೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇರ್ಲ್ ಒರೊ ಜೋರು ಬರ್ಸೊ ಬತ್ತ್‌ನೆಡ್ದಾವರೊ ಅವುಲವ್ವು ಎರ್ಕಿ ನೀರ್ ಪೂರಾ ಅರ್ಕ್‌ದಿದ್ಯಾಂಡ್. ಅಮಸರೊಡೇ ಲಕ್ಕಿ ಸೇಸು ಪೊದ್ದಿ ಪರ್ಕಟೆನೇ ಮೆಯಿಕ್ ಮುಚ್ಚೊಂದು ನೀರ್‌ಗಾದ್ ಪಿದಾಡ್ಯಳ್.

ಆಳೆ ಸರ್ರೊದ ಸೊಬಾವೊನೇ ಲಾಚರ್. ಅಯಿಟ್ಲಾ ಮರ್ಯಾಲದ ಪೊರ್ತು ಬಜಿಬಂಜಿಡ್ ತಪ್ಪಾದ್ ಪೋಯಿ ಕಂಡಾಣ್ಯನ ನೆಂಪುನು ನುರಿತ್ತೊಂದು ಬುಕ್ಕಲಾ ಆಳಿಬಚ್ಚಿದ್ ಪೋತಾಳ್. ಕರಿ ಬೇಸ್ಯೊಡು ಒಂಜಿ ದಿನ ಆಳೆನ ಕಂಡಾಣಿ ಚಣಿಯೆ ಪಣಂದೆ ಬಲಿತ್ತ್‌ದಿತ್ತೆ. ಕುಟುಮ್ಮೊದ ಬೂತೊಗು ಅಗೆಲ್‌ಂದ್ ಪಂಡೊಂದು ಇಲ್ಲಡ್ದ್ ಕದೆಲ್ನಾಯೆ ಪಿರ ಕಾರ್ ದೀಡ್ದಿಜ್ಜೆ. ನೆಪೊಕ್ಕು ಕಂಡಾಣಿ ಬುಡೆದಿಗ್ ಉಳಯಿ ಎಳ್ಯ ಒಂಜಿ ಜಟಾಪಟಿಲಾ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಸೇಸುನ ಪಿರಿತಿದ ಪೆರಡೆನ್ ಬೂತೊದ ಪರಕ್ಕೆಗ್‌ಂದ್ ಚಣಿಯೆ ಪತ್ತೊಣ್ಣಗ ಆಯೆನ್ ತಳ್ತ್‌ದ್ "ಈರ್ ಕಟ್ಟಿ ಕರಿಯಣಿ ಕಂಟಿನಾಂಡ್ಲಾ ಗಿರಿತ್ತೊಣಿ, ಎನ್ನಮ್ಮೆರ್ ಕೊರಿ ಕೋರಿನ ಬುಡೊನ್ ಅಳಿಪ್ಪಾಯೆರೆ ಕಂಡಿತಾ ಬುಡಾಯೆ"ಂದ್ ದುಕ್ಕೊ ತಡೆಯಂದೆ ದುಡುಕ್ಕುದ್ ಪಂಡ್ದಿತ್ತಳ್. ಅಂಚೆನೆ ಬಜಿ ಕೈಟ್ಟೇ ಪಿದಾಡ್ದ್ ಪೋಯಿನಾಯೆ ಪಿರಬತ್ತ್‌ನ್ನೆ ಇಜ್ಜಿ. "ಏತ್ ಆಂಡಲಾ ಕಂಡನಿ ಬುಡ್ತಿ ಪೊಣ್ಣುಂದು ನಾಟಿಬಿಲೆಕ್ಕ ಊರುದಾಕ್ಲ್ ಪಣ್ಣಗ ಆಳೆ ಕೊರಗ್ಗ್‌ಗ್ ಕೊಡಿ ಇದ್ಯಂದೆ ಪೋಂಡು. ಯಾರಂದ್ನೆಕ್ ನಾಲ್ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಸಾಂಕುನ ಅರೊಬೊರೊಡುಲ ಆಳ್ ಸೊರಗ್‌ದೇ ಪೋಯಳ್. ಕಾರ್ತೆಲ್ಡ್ ಒಂಜೀತ್ ನೇಜಿದ ಕೆಲಸ ತಿಕ್ಕ್‌ನೆಡ್ದಾವರೊ ಗಂಜಿತೆಲಿಕ್ ಆತೊಂಜಿ ತತ್ವಾರೊ ಆತಿಜ್ಜಿ. ದನಿಕ್ಕುಲೆನ ಕಿದೆಕ್ ದಿನೊಟ್ಟು ರಡ್ಡ್ ಕಟ್ಟ್ ತಪ್ಪು ಪಿರೆದ್ ಬಿರ್ಕ್‌ದ್ ಪಾಡ್‌ಂಡ ಆಂಡ್, ತಿಕ್ಕಿ ಅರ್ದ ಸೇರ್ ಅರಿಟ್ಟ್ ಆಳೆ ಸಂಸಾರೊ ನಡಪೊಡು.

ಆಂಡ ಇನಿ ಆಳ್ ಏಪದಲೆಕ್ಕ ಇದ್ಯಾಂಡ್. ಆಳೆ ಮೋಣೆಡ್ ಬಾರೀ ಗೆಲ್ಮೆನ ನೆಗತ್ತೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ನಡೆಕ್ಕೆಲಾ ಚುರ್ಕುಚುರ್ಕಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಮಣ್ಣ್‌ದ ಕಡ್ಯನ್ ಸೊಂಟೊಡು ದೀವೊಂದು ಕೊಡಿ ಕಾರ್ಡ್ ದೂರ ದೂರ ಅಜ ದೀವೊಂದು

ದನಿಕ್ಕುಳೆ ಬಿತ್ತಿಲ್ದ ಕೆದುತ್ತಾಡೆಗ್ ಬತ್ತಳ್. ಒಂಜೊಂಜಿ ಮುಟ್ಟುಳೆನ್ ಜತ್ತೊಂದಿಲೆಕ್ಕನೆ ಮೂಡಾಯಿಡ್ ಬೊಳ್ಪು ಬೂರೊಂದು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. "ಈ ಕೆದುತ್ತ ನೀರೇ ನಂಕ್ ಗತಿ ಸೇಸು"ಂದು ಮದ್ಮೆದ ಪೊಸತ್ತೆಟ್ ಕಂಡಾಣಿ ಮೋಕೆಡ್ ತೆಲ್ತ್‌ದ್ ಪಂಡಿ ಪಾತೆರ್ಲಾ ಒಟ್ಟುಗೆ ಕನತ್ತಲೆಕ್ಕ ಮನಸ್‌ಡ್ ಮೂಡ್ದು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ತಿರ್ತ ಮುಟ್ಟುಡು ಕಾರ್ ಚೌಳಿ ಏರ್ನಗನೆ ಅಳೆಗ್ ಎಚ್ಚರಾದ್ ಸೊಂಟೊಡಿತ್ತಿ ಕಡ್ಯನ್ ಕೈಟ್ ಪತ್ತೊಂದು ನೀರ್‌ಗಾತ್ ಬಗ್ಗಿಯಾಳ್.

ಕೆದುಟ್ಟು ನೀರ್ ಕನ್ನಟಿದ ಲೆಕ್ಕ ಕಲಕಲಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬಾನೊಡು ನೀಂದುನ ಬೊಳ್ಳಿ ಮುಗಲುಲು ಅವುಳು ಅರೆ ನೆಗತ್ತ್‌ದ್ ತೋಜೊಂದಿತ್ತೊ. ಬರಿಸುತ್ತಲಾ ಬುಳೆದಿತ್ತಿ ಬಲ್ಲೆ ಪುದೆಲುಲೆ ಅರೆನಿರೆಳ್ ಅವುಳು ನೀಂದೊಂದಿಪ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ತೋಜೊಂದಿತ್ತೊ. ನಿತ್ಯೊಡ್ ಗೊಡವೆಗೇ ಬರಂದಿನ ಉಂದು ಮಾತಾ ಇನಿ ಸೇಸುಗು ಬಾರೀ ಇಚಿತ್ರಾದ್ ತೋಜೊಂದಿತ್ತೊ. ಒಟ್ಟುಗೇ ನೀರ್‌ಗಾದ್ ಬಗ್ಗೊಣುನ ತನ್ನ ನಿರೆಲ್‌ಲಾ ಅಳೆಗ್ ತೋಜಂದೆ ಒರಿಜಿ. ಮಸ್ಕ್ ಮಸ್ಕಾದುಪ್ಪಿ ಅವೆನ್ ದಿಟ್ಟಿ ದೆಪ್ಪಂದೆ ತೂಯಳ್. ದಾನೆ ತರೆಕುಜಲ್‌ಡ್ ಮುತ್ತು ತುರಿದುಂಡಾಂದ್ ಎಣ್ಣೊಂದು ತರೆ ಪೂಜೊಂಡಳ್. "ಅತ್ತ್ ನೀರ ಪನಿ"ಂದ್ ತೆಲಿತ್ತೊಂಡಾಳ್. ನಿರೆಲ್‌ಲಾ ತೆಲ್ತಿಲೆಕ್ಕ ತೋಜಿಂಡಾಳೆಗ್. ಅಯ್ಯೋ ನಿನ್ನ ಮುಸುಂಟೆಂದ್ ಪಂಡೊಂದು ಪಿಸುರ್ದ ಬರೊಟ್ಟು ಕೈಟಿತ್ತಿ ಕಡ್ಯೊಡು ಲಟ್ಟ ಆಕ್‌ದೇ ಬುಡ್ಯಾಳ್. ನೀರ್ ಒರೊಕ್ಕೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಯಾಂಡ್. ಕಡ್ಯ ದರಿಯಂದ್‌ನವೇ ಪುಣ್ಯ. ಆಳೆಗ್ ತನ್ನ ಮರ್ಲ್‌ಗುದ್ದೊಳಿದ ಮಂಕಾಟೊಗು ಮನಸ್ಸ್‌ಡೇ ನಾಚಿಕೆ ಆವಂದೆ ಒರಿಜ್ಜಿ. ಬಗ್ಗ್‌ನವುಲೆ ಮೋನೆಗ್ ಈತ್ ನೀರ್ ಚೇತೊಂಡಾಳ್. ಕಾಲಿ ಬಿರೆಳ್‌ಡೇ ಕೂಳಿನ್ ಉರ್ದೊಂದು ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕುಳಿತೊಂಡಾಳ್. ಅಂಚೆನೆ ಸೆರಂಗ್‌ಡ್ ಮೋಣೆನ್ ಒರೆಸೊಂಡಾಳ್. ಅಪಗ ಆಳೆ ಬಿರೆಳ ಕೊಡಿಕ್ಕ್ ಅಳೆನ ಬೋಳಾಯಿನ ಕೆಬಿಕ್ಕುಳೆನ್ ಮುಟ್ಟಿಲೆಕ್ಕ ಆಂಡ್. ಏಪನೋ ಒರೊ ಕಂಡಾಣಿಯನ ಕೈಟ್ಟೆ ಕಾಲಿಯಾಯಿ ತನ್ನ ಕೆಬಿಕ್ಕುಳೆನ್ ಮುಟ್ಟುನ ಜಂಬರನೆ ಅಳೆಗ್ ಬೋಡ್ಚಾಂಡ್. "ಎನ್ನ ಬೆಂಡುಳೆನ್ ಮಾರ್ದ್ ಮುಕ್ಕುನಾರ್ ಈರತ್ತಯೇ"ಂದ್ ಅಪಗಪಗ ಕಂಡಾಣಿಯನ್ ಅಂಗ್‌ಸಾವುನ ಆ ಪರ ನಿನೆಪುಲಾ ಅಳೆಗ್ ಬೊಡ್ಚಾಂಡ್. ಅಗ್‌ರ ಆದಿತ್ತಿ ಆ ಪೊಣ್ಣ ಮನಸ್ಸೆ ಪೆರಪ ದಿನ್ನ ಆಯೆರ್ ಸುರು ಆಂಡ್. ಒಟ್ಟುಗೆ ನೀರ್ ದಿಂಜಿ ಕಡ್ಯ ಸೊಂಟೊದ ಮಿತ್ತ್ ಬುಕ್ಕಲ ದಿನ್ನ ಆಯಿಲೆಕ್ಕ ತೋಜಿಂಡ್. "ಸೂ"ಂದ್ ಉಸುಲು ಬುಡೊಂದು ಆಳ್ ಮಿತ್ತ್ ಬತ್ತಳ್. ಉಂದೆನ್ ಮಾತಾ ತೂವೊಂದೆ ದನಿಕ್ಕುಲೆ ಮಗಳ್ ಸರೋಜಕ್ಕಗ್ ಉಳಯಿ ಉಳಯಿ ತೆಲಿಕ್ಕೆ ಬರಂದೆ ಒರಿತ್ತಿಜ್ಜಿ; ಅಚೇರಲ

ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಗುಟ್ಟುನು ಪಿನಿಯರಲಾ ಮನಸ್ಸಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. "ದಾನೆ ಸೇಸು ಬಾರೀ ತೆಲಿಕ್ಕೆ"ಂದ್ ಕೇಂಡ್‌ದೇ ಬುಡಿಯಾಳ್.

ಸೇಸುಗು ಮೈಜುಮ್ಮಾಂಡ್. ಅಂಚಿಂಚಿ ಗೆಬ್ಬಾಯ್ತೊಂದು "ಓ ಎಳ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂ ಕೊಯ್ಯರೆ ಬೇಗ ಬತ್ತರಾ"ಂದ್ ಪಾತೆರದಿಡೆಟ್ ದಾನ್ನೊ ದೆಂಗಾಯೆರೆ ತೂಯಾಳ್. ಸರೋಜಕ್ಕೆ ಆತ್ ಸಲೀಸ್‌ಡೆ ಬುಡ್ದು ಕೊರ್ಪುನಾರತ್ತ್‌ಂದ್ ಸೇಸು ತೆರಿನಾಳೆ. ಯಾರಂದ್ನೆಕ್ ಸರೋಜಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯೊದ ತರಲಾ ಎಚ್ಚಾನಗ ಸೇಸುಗು ದಾನೆ ಪನೊಡುಂದುಲಾ ತೆರಿಜ್ಜಿ. "ದಾಲಾ ಇಜ್ಜಿ"ಂದ್ ನಿಂಗಿ ಸೊರೊಟ್ಟು "ಎಳ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂದೆ"ಂದ್ ಪಂಡೊಂದು ದಾನ್ನೊ ನಟ್ಟುನ ಅಟ್ಟಣೆಡ್ ಸರೋಜಕ್ಕೆ ಇತ್ತಿನಾಡೆಗೆ ಬತ್ತಳ್.

ಇಂಚನೆ ಸೇಸು ಒರೊರೊ ಸರೋಜಕ್ಕೆನ ಎದುರು ಕೈ ನೀಡ್ದ್ ತನ್ನ ಪೊಡಿಜೋಕ್ಲೆಗಾತ್ ಪರ ಅಂಗಿನೊ, ಪನಿತ್ ಅಡ್ಯೆನೊ ನಟ್ಟೊಣುನ ಉಂಡು. ಅಂಚೆನೆ ದಾನೇಂಡ್ಲ ಬುಟ್ಟಿಚಾಕರಿ ಮಳ್ಪಾದೆ ಸರೋಜಕ್ಕೆ ಒಂಜೀತ್ ಸೇಸುನ ಕೈಕ್ ಪಾಡುನವು ಇತ್ತಿನವೆ. ಆಂಡ ಇನಿ ಮಾತ್ರ ಅಂಚಿತ್ತಿನ ಸಂಗತಿಳೆಗ್ ಇಡೆ ಕೊರಂದೆ ಸೇಸುಡ "ಅಂಚಾಂಡ ಈ ಮರ್ಲೆದಿಯೇ"ಂದ್ ಕೇಂಡಳ್.

ಎಂಕ್ಲೆವುಳು ಇನಿ ಪುದ್ವಾರ್ ಉಂಡು ಎಳ್ಯಕ್ಕೆಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬುಕ್ಕಲಾ ದಾನ್ನೊ ಪಣ್ಬುನೆಟ್ಟಿತ್ತಾಳ್. ಆಂಡ ಚಣಿಯೆ ಇದ್ಯಾಂದೆ ಎಂಚಿನ ಪುದ್ವಾರ್‌ಯಾಂದ್ ಸರೋಜಕ್ಕೆ ಅಲ್ಮಾನ ಮಾಳ್ಪಿಯರಾವಂದ್‌ಂದ್ ದುಂಬಾದೇ "ಆರ್ ಬರ್ಪೇರ್"ಂದ್ ಪಂಡೊಂಡಾಳ್. ಬುಕ್ಕ ಮಾಮೂಲಿ ಚಣಿಯನ ಪುರಾಣೊನೇ ಅಕುಳೆ ಉಳಾಯಿ ಪಟ್ಟಾಂಗೊ ದುಂಬರಿಂಡ್. ಅವೇ ಗಟ್ಟೊದ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಒರಿ ಕರಿನಾನಿ ಬತ್ತ್‌ದಿತ್ತ್‌ನಾರ್ "ಎಂಕ್ಲಾರೆಗ್ ಬಸ್ಸ್‌ಡ್ ಜಾಗೆ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಅವುಳೆ ಒರಿಯೆರ್‌ಗೆ, ಇನಿ ಬಯ್ಯಡ್ ಬಸ್ಸುಗು ಬರ್ಪೆರ್‌ಗೆ, ಅಂಚಾದ್ ಈತ್ ತುರ್ತುಡು ಪುದ್ವಾರ್ ಮಾಳ್ಪುನೆ, ಇಲ್ಲಲ್ ಪರ ಅರಿತ್ತ ಒಂಜಿ ಕಡಿಲಾ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಪಂಡೊಂದು ಪಾತೆರೊಂದಿತ್ತಿ ಇಡೆಟ್ ತನ್ನ ಬೆಂಡೋಲೆದ ಸುದ್ದಿಲಾ ಬರಂದೆ ಒರಿಜ್ಜಿ. ಬಯ್ಯ ಬನ್ನಗ ಪೇಂಟೆಡ್ದ್ ಪೊಸಾ ಬೆಂಡೋಳೆನ್ನ್ ಕಣಪ್ಪೇರ್‌ಗೆಂದ್ ಪಣ್ಪಿ ಮೇಸ್ತ್ರಿನ ವರದಿನ್ಲಾ ಒಪ್ಪಿಸ್ಯಾಳ್. ಅಪಗನೆ ಇಲ್ಲ ಪುಡೆಡ್ದ್ ಕಿನ್ಯಬಾಲೆ ಅರೆಬ್ಬಾಯಿ ಪತ್ತ್ ಬುಳುಪ್ಪುನವು ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಸೇಸು ಪಾತೆರ ಉಂತಾದ್ ಇಲ್ಲಡೆಗ್ ಪಿದಾಡ್ಯಾಳ್. ಬುಕ್ಕ ದಾನ್ನೊ ನೆನೆಪ್ಪಾದ್ ಪಿಜಿರ್‌ದ್ 'ಎಳ್ಯಕ್ಕೆ'ಂದ್ ಪಂಡೊಂದು ಪುದ್ವಾರ್‌ಗಾತ್ರ ಒಂಜೀತ್ ಪರ ಪೆಲತ್ತರಿ, ತಾರಾಯಿದ ಕಡಿನ್ ನಟ್ಟೊಂಡಳ್. ಸರೋಜಕ್ಕೆ "ಹೂ ಆಂಡ್ ಬುಕ್ಕ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಕಡಪುಡ್ಲ"ಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ತನ್ನ ಪೂತ್ತ ದೈಕುಳೆಗ್ ನಾಲ್

ಪುದೆ ಲತ್ತ್ ತಪ್ಪುನು ಕಣತ್ ಪಾಡುನ ತನ್ನ ಕಾಸೆಗಿ ಕೆಲಸೊನ್ಲಾ ಒಪ್ಪಿಸ್ಯಾಳ್.

ಸೇಸು ಇಲ್ಲ್ ಸೇರ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ತೆಳ್ಪುದ ಗಂಜಿತೆಳಿ ಮಾಳ್ತಾಳ್. ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಈತೀತ್ ಮೈತ್ತ್‌ದ್ ತಾನ್‌ಲಾ ಪಣೀತ್ ಪರೊಂಡಾಳ್. ಬುಕ್ಕ ಆಳ್ ಕ್ಯೊಲ್‌ಗ್ ಪೋವೊಡಾಂಡ್. ಅಂಚೆಂಚಿ ತೂವೊಂದು ಕೀತ್ ಕೀತಾದ್ ಪಾಕ ಪಲ್ಲಿಪತ್ತೆಡುಪ್ಪಿ ತಾನ್ ತುತ್ತಿ ಮಸ್ಕಟೆ ಕುಂಟುನು ಕುಡ್ತ್ ಸರಿ ಮಾಳ್ತೊಂಡಳ್. ಏತೋ ಸಮಯೊಡ್‌ದ್ ಎಣ್ಣೆ ತೂವಂದಿ ತರೆಕ್ಕುಜಲ್‌ನ್ ಕೈಟ್ ಪೂಜೊಂದು ತರೆಕ್ ಮುಟ್ಟಾಳೆನ್ ದೀಡೊಂಡಾಳ್. ಮಾಡ್‌ದ ಸೆರೆಟುಪ್ಪಿ ಅರಮುಟ್ಟಂದೆ ಅರೆಬಡ್ಡ್ ಗಟ್ಟಿ ಕ್ಯೊಲತ್ತಿನ್ ಕೈಟ್ ಪತ್ತೊಂಡಾಳ್. ಅಂಚನೆ ಜಗಲಿಡ್ದ್ ಜಾಲ್‌ಗ್ ಜತ್ತ್ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಲೆತ್ತ್‌ದ್ ಇರ್ಲ್‌ದ ಅಟ್ಟಣೆಗಾತ್ "ಕಾಡ್‌ಡ್ದ್ ನುಂಗೆಲ್ ಕಣಕ್ ಕಣಲೇ, ದನಿಕ್ಕುಳಾಡೆ ಪೋದು ಪೆಲತ್ತರಿ, ಚೇವುದ ಇರೆದಂಟಿ, ಮಾತಾ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಕಣಲೇ, ಎಳ್ಯ ಬಾಲೆಗ್ ಮಾಣಾಲೆ"ಂದ್ ಪಂಡೊಂಡಾಳ್. ನಾಲಜ್ಜೆ ದೀಡ್ದ್ ತಡಮೆಗ್ ಕಾರ್ ದೀನಗನೇ ಕಂಡಾಣಿಯನ ನೆಂಪಾದ್ "ಇನಿ ನಿಕ್ಲೆ ಅಮ್ಮೆರ್ ಬರ್ಪೆರ್ ಜೋಕ್ಲೆ; ಅಪ್ಪೆ ಕೈಕ್ ಪೋತಾಲ್"ಂದ್ ಪಣ್ಲೆಂದ್ ಪಂಡೊಂದು ಕಂಡೊದಾಡೆಗ್ ಬಕಾರ್ದಜೆಟ್ಟ್ ಬಲಿತ್ತಾಳ್.

ಕಂಡೊಡು ಅಳೆಗ್ ಪೊರ್ತೇ ಪೋವಂದ್. ಕಂಡಾಣಿಯನವೇ ಗೇನ. ಜೊತೆಟುಪ್ಪಿನ ಪೊಂಜೊವುಲೆಗ್ ತನ್ನ ಮಿತ್ತ್ ಓರೆಕಣ್ಣ್‌ಂದೇ ಆಳೆಗ್ ಸೆಕ್ಕ್. ಬಂಜಿದ ಗತಿಗೆಟ್ಟ್‌ಗ್ ಏತ್‌ಗಾ ಬಂಗೊಡು ಸೈಸೊಂದುಪ್ಪಾಳ್ ಪಾಪ; ಆಂಡ ಇನಿ ಅಗುಳೆನ ಅಂಗ್‌ಸಾಟೊನ್ ಬೂಟಿಯರನೇ ಕಾತೊಂದಿತ್ತಾಳ್. ಪುದ್ವಾರ್ದ ಅಟ್ಟಣೆಗ್‌ಲಾ ಮನಸ್ಸ್ ಪೋವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ನನ ಮಿತ್ತ್ ತಾನ್ ಏರೆಗ್ಲಾ ಕಮ್ಮಿ ಅತ್ತ್ ಪನ್ಪಿ ನಂಬೊಳಿಗೆನೇ ಅಳೆನವು.

ಅಂಚೆಂಚಿ ಪಣ್ದ್ ಮದ್ಯಾನೊ ಪಿಜಿರ್‌ಂಡ್. ಸೇಸು ಪನೀತ್ ಬೇಕನೇ ದನಿಕ್ಕುಳೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದೆತ್ತೊಂದು ಮೂಜಿ ಸೇರ್ ಪೊಸ ಬಾರ್‌ನ್ಲಾ ಮುಂಗಡಾದೆ ನಟ್ಟೊಂದು ಇಲ್ಲ ಸಾದಿ ಪತ್ಯಾಳ್.

ಇಲ್ಲಳ್ ಕಂಡಾಣಿ ಬತ್ತ್‌ಪ್ಪೊಡುಂದೇ ಅಳೆ ನಂಬೊಳಿಗೆ. ಮರಿಯಾಲಗ್ ದುಂಬೇ ಮಾಯಕ್ಕಾಯಿನಾರೆನ್ ಮೋಕೆಡ್ ಪಾತೆರ್ಪಾವೊಡೋ ಆತ್ ಅಂಗ್‌ಸಾದೆ ಕುಟ್ಟು ಕುಟ್ಟುದು ಪಾತೆರ್ಪಾವೊಡಾಂದ್ ಗ್ರೇತೋಣುನೊಟ್ಟುಗೆ ಕರಿನ ಕಷ್ಟೊಳೆಗಾಯಿನ ಕಾರಣೊಳೆನ್ ಎಣ್ಯೊಂದು ಎತೆಟ್ 'ಪಾಪ ಎಂಚ ಉಳ್ಳರೊ'ಂದು ಅಲ್ಮಾನೊಡೇ ಜಾಲ್ ಸೇರಿಯಾಳ್.

ಜಾಲ್ದ ಬರಿಟ್ಟ್ ನಾಲ್ ಜೋಕ್ಲು ಮಾತ್ರ ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಮಾಳ್ತೊಂದಿತ್ತೊ. ದಾನೆ

ನನಲಾ ಬತ್ತಿಜ್ಜೆರಾ? ಮೇಸ್ತ್ರಿಲಾ ಇಜ್ಜೆಂದ್ ಮನಸ್ಸ್‌ಡೇ ಲೆಗಿಪ್ಪುನಾಗ ನೇಲ್ಯ ಬಾಲೆ ನಮ್ಮ ಪೆರಡೆನ್ ಕಂಡುಕುದ್ಕೆ ಒಂಜಿ ತುಚ್ಚೊಂದು ಪೋಂಡುಂದು ತೆಡಿಲ್‌ಲೆಕ್ಕದ ಸುದ್ದಿ ಪಣ್ಣಾಗ ಅಕ್ಕಾಸೊನೇ ಗದ್ದ್‌ದ್ ಅಳೆ ತರೆಮಿತ್ತ್ ಬೂರಿಲೆಕ್ಕ ಆಂಡ್. ಆ ಬೆರಿಕ್ಕೆ ಬೊಕ್ಕೋ ಅಮ್ಮೆರ್ ಬತ್ತ್‌ಜೆರ್‌ಂದ್ ಪಣ್ಣಗ ಅಳೆ ಸರ್ರೊಗು ಸೂಟೆಡ್ ಸುರಿಲೆಕ್ಕ ಆಂಡ್. ಯಾರಂದ್ನೆಕ್ ಕಿಣ್ಯಬಾಲೆ 'ಮಾಮೂ'ಂದು ಕೈನೀಡ್ದ್ ಬುಳ್ತೊಂದು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಜೋಕ್ಲೆನ ಕರಕರೆತ್ ಬುಳ್ಪುಗೆ ಸೇಸು ಕಂಗಾಲಾದೇ ಪೋಯಳ್. ದುಕ್ಕೊ ಎರ್ಕ್‌ ಎರ್ಕ್‌ದ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕಂಟೆಲ್ಡ್ 'ಇರ್ಲ್ ಬರ್ಪೆರ್'ಂದ್ ಪಣ್ಪು ಸೊರೊಟೇ ಕಟ್ಟ್‌ಪೋಂಡು. ಬಾಲೆನ್ ತಟ್ಟೊಂದು ಪನಿಕ್ಕಲ ಚಿಟ್ಟೆ ಬರಿಟೆ ಕುಲ್ಲೊಂಡಲ್. ಕತ್ತಿ ಮುಟ್ಟಾಳೆ ಒಂಜಿ ಕಡೆ ಬೂರೊಂಡೊ, ಮಲ್ಲ ಜೋಕ್ಲು ಮೂಕೆರಾದ್ ಮೂಲೆ ಸೇರೊಂಡೊ, ಎಲ್ಯ ಬಾಲೆ ಪಚಪಚ ಮಳ್ತ್ ಮಿರೆ ಅಗ್ಯೆರೆ ಸುರು ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್. ಸೆರಂಗ್‌ದ ಕೊಡಿಟ್ ಕಟ್ಟ್ ಕಣತ್ತಿ ಬಾರ್‌ದ ಗಂಟ್ ಪುಗೆಲ್‌ಡ್ದ್ ಜಾರ್‌ದ್ ನೇಲೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಸೇಸು ಪಣಿತ್ ಪೊರ್ತುಜ಼ ಕಲ್ಲಗೊಂಬೆಗಲೆಕ್ಕನೆ ಆದಿತ್ತಳ್.

ಬುಕ್ಕ ಎಚ್ಚರಾಯಿನಾಳ್ ಇಲ್ಲ ಉಳಯಿ ಪೋದು ಅಂಚಿಂಚಿ ತೂಯಳ್. ಪೊಸ ಬಾರ್‌ನ್ ಎಡ್ತ್‌ದ್ ಅರಿ ಮಾಳ್ಪುನೆಡ್ದ್ ತೊಡಗ್ದ್ ಪುದ್ವಾರ್‌ದ ಒಣಸ್‌ಗಾಥ್ ದಿಕ್ಕೆಲ್ಡ್ ನುಪ್ಪುದ ನೀರ್‌ದ ಕರಿ ದೀಪಿನಾಡೆದ ಮುಟ್ಟ ಅಲೆಬೇಲೆಳು ಪಾಕ. ಇಲ್ಲಲ್ ಕಂಡಾಣಿ ಉಪ್ಪೆರ್, ಅರೆ ಕೈಡ್ದೆ ಕಾಲಿ ಆಯಿನ ಕೆಬಿತ್ ಕುಡ್ಕೊಲೆನ್ ಪಾಡೊಂದು ಲಚ್ಚಣವಾದ್ ಪೊಸತರಿತ ಮೂರ್ತೆನು ಪೊರ್ಲುಡು ಮಾಳ್ತೊಣುವೆಂದ್ ಕಟ್ಟಿನ ಕನ ಪೂರಾ ಕನ್ನಡಿದ ಗಂಟೇ ಆಂಡ್. ಆಂಡಲ ಕಂಡಾಣಿ ಬರ್ಪುಜನನೆ ಸಾದಿ ತೂವೊಂದು ಪುದ್ವಾರ್ದ ಏರ್ಪಾಡ್‌ಲೆನ್ ಮುಗಿಪ್ಪಾಯಳ್. ಬುಕ್ಕಲಾ ಚಣಿಯನ ಸುದ್ದಿಯೇ ಇಜ್ಜಿ; ಮೇಸ್ತ್ರಿಲಾ ಬತ್ತಿಜ್ಜೆ. ಇರ್ಲ್‌ಲಾ ಪಾಕ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಪುದ್ವಾರ್ದ ಉಣಸ್‌ಗಾತ್ ಕೂಡುಗಟ್ಟ್‌ಗ್ ಸೇರ್ದಿತ್ತಿ ಮಿತ್ತ ಇರಿಯಾಯೆ ಒರಿ ಏಳಿಕೆ ಸಮಯೊಗು ಸರಿಯಾದ್ ಬತ್ತ್‌ದಿತ್ತೆ. ಈರಾಂಡ್ಲಾ ಪಿರಾಯದಾರೊರಿ ಉಳ್ಳಾರತ್ತಾ; ದಾಯೆ ಪೊಕ್ಕಡೆ ದಣಿಪ್ಪಾವೊಡು; ಉಂಡುದು ಪೋದು ಜೆಪ್ಪಿಂದ್ ಉಪಚಾರ ಮಲ್ತಳ್. ಆಯೆಲ ಪಾಕ ಪೊರ್ತುಜ಼ ಕಾತ್ ಕುಳ್ದು ಬೊಕ್ಕ ಉಣಸ್‌ದ ಸಾತ್ರೊ ಮುಗಿಪ್ಪಾದ್ ಪೋಯೆ. ಕಂಡಾಣಿ ಬರಾಂದೆ ಸೇಸುಗು ಉಣ್ಪುನ ಮನಸ್ಸಾಯಿಜಿ. ಜೋಕುಲ್ಲಾ ಒಂಜೊಂಜೇ ಜೆತ್ತ್ ನಿದೆರಿಯ. ಆಲ್ ಜಗಲಿದ ಬರಿತ್ತ ಕಮ್ಮೊಗು ಒರಗ್‌ದ್ ಕಂಡಾಣಿಯನ ಸಾದಿನ್ ತೂವೊಂದು ಕಾತ್

ಕುಲ್ಲೊಂದಿತ್ತಲ್. ನಡುಟೆ ಒರೊ ಬೆಂದ್ರೊಟ್ಯಗ್ ಪೋದ್ ಬತ್ತಳ್. ಅವುಲು ಚಣಿಯಗಾದ್ ಬೆಚ್ಚನೀರ್ ಮಂಡೆಡ್ ಕಾಯೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬುಕ್ಕ ಚವುಳಿ ಆವಂದಿಲೆಕ್ಕ ದಿಕ್ಕೆಲ್‌ಗ್ ಈತ್ ಅಡರ್ ತಳ್ಳ್‌ದ್ ಬತ್ತಳ್. ಅಡ್ಪಿಲ್ಲಗ್ ಪೋದು ಅಂಚಿಂಚಿ ತೂಯಳ್. ಅವುಲ್ಲಾ ಪೊಸತರಿತ ನುಪ್ಪು ಕಜ್ಪು ಮಾತಾ ಅರತ್ತ್ ಬತ್ತೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅವಕ್ ಮಾತಾ ಉಣಸ್‌ಗಾತ್ ಕಣತ್ತಿ ಕೊಡಿ ಇರೆನ್ ಮುಚ್ಚಿ ದೀಯಳ್. ನಡು ಅದೆಟ್ ಜೋಕ್ಲು ಪೂರಾ ಅಂಚಿಂಚಿ ಪುರೆಲೊಂದು ಪೊರ್ಲುಡು ನಿದೆರೊಂದಿತ್ತೊ. ಅವೆಕ್ ಬೆಚ್ಚ ಮಂದ್ರಿನ್ ಪೊದೆಪ್ಪಾದ್ ಪಿದಯಿ ಜಗಲಿಗ್ ಬತ್ತ್ ಗೋಡೆಗೊರಗ್ಗ್‌ದ್ ಕುಲ್ಯಾಲ್. ಬುಕ್ಕಲಾ ಚಣಿಯನ ತರೆಕೊಡಿಯೆ ತೋಜಿಜ್ಜಿ. ಸೇಸುಗು ಅಂಚನೆ ನಿದ್ರೆದ ಅಮಲ್‌ಡ್ ದಾನ್ಯೊ ಕಣ್ಣ್‌ಗ್ ಅಡ್ಡ ಪೋಯಿಲೆಕ್ಕ ಆಂಡ್.

ಈ ಇಡೆಟ್ ಅಳೆಗ್ ಒಂಜಿ ಕನಲಾ ಕಟ್ಟಿಲೆಕ್ಕ ಆಂಡ್. ಅವುಲಾ ಚಣಿಯೆ ಸಯಿತ್ತಿನ ಹಾಳ್ ಕನೊ. ಅದೊರ್ಡೇ ಉಂತುಂಡು. ಎಲ್ಯ ಬಾಲೆ ಕನೊಟ್ಟು ಕೀರ್‌ಕುತ್ತ್‌ನಾಗ ಅಲ್ ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಉಳಯಿ ಪೋಪುನೆಟ್ಟಿತ್ತಳ್. ಆತ್ ಪೊರ್ತುಗು ಅಳೆ ಪಿರಾವುಡೇ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಅಂಜಿದ್ ಪಿಸಿಪಿಸಿಂದ್ ಲೆತ್ ಪಣ್ಪಿನವು ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್.

"ಸೇಸಕ್ಕ ಆಯೆ ಬತ್ತಿಜ್ಜಾಂಡ ಸಯ್ಯಾಡ್, ಯಾನುಳ್ಳೆತ್ತಾ ಇಂದಾ ನಿಕ್ಕ್ ಕುಸಿ ಆಪಿನ ಕುಡ್ಕಲೆಣ್ ಕಣತ್ತ್‌ದೆಂದ್ ಪಂಡೊಂದು ಕೈನೀಡ್‌ದ್ ಕೊರುನಾಗ ಆಯನ ಪಾತೆರದ ಮರ್ಲ್ ಮಟ್ಟ್‌ನ್ ತೂದು ಆಯೆ ಬಾರಿ ಪೊರ್ತುಡೆ ಗೊಬ್ಬೊಂದಿತ್ತೆಂದ್ ಅಳೆಗ್ ಅಲ್ಮಾನಲಾ ಆವಂದೆ ಒರಿಜ್ಜಿ. ಅಬಲೆ ಆಯಿನ ಆ ಮೊಣ್ಣು ಪೊಣ್ಜೇವು ದಾನೆ ಮಾಳ್ಪೆರೆ ಸಾಧ್ಯ ಉಂಡು? ಉಳಯಿ ಪೊಗ್ಗುದು ಬಡ್ಕಂದ್ ಬಾಕಿಲ್ ಪಾಡೊಂಡಾಳ್. ಬಡವುಡುಪ್ಪಿ ಬಲಿಪ್ಪನ ಬಾಯಿಗ್ ಅಮತ್ತ್‌ಡ್ ಮುಣೆಪ್ಪಿ ಪೆತ್ತದಲೆಕ್ಕ ಬಂಗೊಡಿತ್ತಳ್ ಆಳ್. ತಿಗಲೆಲಾ ಬಡ ಬಡ ಪಂಡೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬೋಡ್ಚಿ ಬೋಡ್ಚಿ ಪಣ್ಪಿ ಬುಳ್ಪು ಆ ಪೊಣ್ಣ ಕಂಟೇಲ್ಡ್ ಪಿದಾಡ್ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ತನ್ನ ಕಿನ್ಯಬಾಲೆನ್ ತಟ್ಟ್‌ದ್ ತಿಗಲೆಗ್ ಪತ್ತೊಂದು ಬಳಬಳ ಬುಳ್ತೊಂಡಳ್.

ನಿಜೊಕ್ಕುಲಾ ಆ ಗಳಿಗೆಡ್ ಆಳೆಗ್ ಒವುಲಾ ಬೋಡಿತ್ತ್‌ಜಾಂಡ್. ತರ್ಕಿಬಾಲೆನ್ ಗಟ್ಟಿಡ್ ಪತ್ತೊಂದು ದಡ್ಕ ಲಕ್ಕಿಯಾಳ್. ಕುರುಬಾಕಿಲ್‌ದಾಡೆಗ್ ಬಕ್ಕಾರ್ ದೀಯಾಳ್. ನಡ್ಗುನ ಕೈಟ್ ಬಾಕಿಲ್ ದೆತ್ತ್‌ದ್ ದಬ್ಕ ಪಿದಾಯಿ ಲಾಗಿಯಾಳ್. ಕಾಲದೇವತೆದ ಬಾಯಿದುಳಾಯಿ ಸೇರೊಣುಬೇಂದ್ ಪಣ್ಪಿ ನಿಗಂಟ್‌ಡೇ ಆಳಿತ್ತಾಳ್.

ಮನದಾನಿ ಪುಲ್ಯಕಾಂಡೆ ಪೂ ಕೊಯ್ಯೆರೆ ಸರೋಜಕ್ಕೆ ಕೆದುತ್ತ ಬರಿಕ್ಕೆ ಬನ್ನಾಗ ನೀರ್‌ಡ್ ಬಾಲೆನ್ ತರ್ಕೊಂದೆ ತೇಲೊಂದುಪ್ಪುನ ಸೇಸುನು ತೂದು ಆಳ್ಕದ್ ಬೂರಿಯಾಳ್.

ಪಡಾರು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್

ಕನ್ನಡ, ಹವಿಗನ್ನಡ, ತುಳು ಇಂಚ ಮೂಜಿ ಬಾಸೆಡ್ ಬರೆಯಿನಾರ್. ಕತೆಗಾರೆ, ಸಂಶೋಧಕೆ, ಕವಿಯಾದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ೧೯೯೦ನೇ ಇಸವಿಡ್ ಬರೆಯಿನ 'ಮಾರಿಬಲೆ ಬೀಸಿತ್ತು' ಪನ್ಪಿ ಕಾದಂಬರಿ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಪತ್ರಿಕೆ ನಡಪಾಯಿ ಪಂತೊಡು ಇನಾಮು ಪಡೆತ್ತ್‌ಂಡ್. ೧೯೫೮ನೇ ಇಸವಿಡ್ ಕುಡ್ಲದ ಸೈಂಟ್ ಎಲೋಸಿಸಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿಡ್ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯೆಟ್ ಮುಗಿತ್‌ದ್ ದೂರದ ಧಾರವಾಡದ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಡು ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ. ಪದವಿ ಪಡೆಯೆರ್. ಮಹಾಮಲ್ಲ ಲೇಖಕೆ, ಚಿಂತಕೆ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ನ ಪ್ರೀತಿ, ಸಹವಾಸೊ ಇತ್ತಿನಾರ್. ತೆಕ್ಕುಂಜ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ರ್, ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತೆರ್ ಇಂಚಿನಕ್ಲೆ ಇಂಬೆರ್ನ ಮಲ್ಲ ದೋಸ್ತಿಲು. ಯಕ್ಷಗಾನ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನಾರ್. ರಾಷ್ಟ್ರಮತ, ಪ್ರಚಂಚ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆಲೆಗ್ ಖಾಯಂ ಬರವು ಬರೆಯಿನಾರ್. ಬಜೀ ಬರವಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಭೂಮಿಡ್ ಕೃಷಿ ಮಂತ್‌ದ್‌ಲಾ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯಿನಾರ್.

ಉಳತಿಲ್ಲ್

ಪಡಾರು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ರ್ ಬರೆಯಿನ 'ಪುದ್ವಾರ್' ಕತೆ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬೆನ್ನಿಮೂಲೊದ ನೆಲಸಮುದಾಯೊದ ಕಷ್ಟೊ ಸುಕೊ, ಬೇಸರೊ, ಬೇನೆಳೆನ್ ತೆರಿಪಾವುನ ಕಿನ್ಯ ಕತೆ. ಗಂಗಸರ, ಕೋರಿದ ಕಟ್ಟ, ಅಂಕ ಆಯನೊದ ಚಟೊಕ್ಕು ಬೂರಿ ಕಂಡನಿ ಇಲ್ಲ್ ಬುಡ್ದು ಪನಂದೆ ಪೋಯಿಬೊಕ್ಕ ಎಲ್ಯ ಎಲ್ಯ ಜೋಕುಲಿತ್ತ್‌ನ ಆಯನ ಬುಡೆದಿ ತಿನ್ಪಿನ ಬೇನೆ, ಒಂಜತ್ತ್ ಒಂಜಿ ದಿನೊ ಕಂಡನಿ ಇಲ್ಲಗ್ ವಾಪಾಸ್ ಬರುವೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕಾಪುನ ಅಳೆನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಈ ಕತೆಟ್ಟ್ ಉಂಡು. ಗಟ್ಟೊಗು ಕೆಲಸೊಗು ಜನ ಕಟ್ಟುನ ಮೇಸ್ತ್ರಿ 'ನಿನ್ನ ಕಂಡನಿ ತಿರ್ಗ ಬರ್ಪೆ' ಪನ್ನಗ ಬುಡೆದಿಗ್ ಆಪುನ ಆಸೆ, ಆಳೆನ ಸಂಭ್ರಮ, ಅಮ್ಮೆ ಬರ್ಪೆಗೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಜೋಕುಳೆಗ್ ಆಪುನ ಆಸೆ, ಪೊಸ ಅರಿ ಬೆಯಿಪಾದ್ ಬೊಡೆದಿ ಕಂಡನಿಗಾತ್ರ 'ಪುದ್ವಾರ್' ಅಡಿಗೆ ಮಾಂತ್‌ದ್ ವನಸ್‌ಗೆ ಆಯನ್ ಕಾಪುನೆ; ಏರ್ಲಾ ವನಸ್ ಮಲ್ಪಂದೆ ನಡುರಾತ್ರಿ ಮುಟ್ಟ ಆಯಗ್ ಕಾತ್‌ಕುಲ್ಲುನೆ, ನಡುರಾತ್ರಿ ಆ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಇಲ್ಲಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಈ ಬುಡೆದಿನ್ ಮುಟ್ಟೆರೆ ಬರ್ಪುನೆ, ಅಪಗ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದಿನ್ ಕಾಪ್ಯೆರೆ ಬಾಲೆನ್ ಪತೊಂದು ಆ ನಟ್ಟನಡಿರ್ಲ್ ಕೆರೆಗ್ ಲಾಗಿದ್ ಸೈಪುನ ಸಾವುದ ಕತೆ ಉಂದು.

ಇರುವನೇ ಶತಮಾನೊದ ನಡುಬಾಗೊಡು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯೊಡು

ಇತ್ತ್‌ನ ಬಡತನೊ, ಚಟ, ಬೆನ್ನೆರೆ ಗಟ್ಟ ಬರ್ತುನ ಕ್ರಮ, ಜಾತಿ–ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ, ಅನ್ಯಾಯೊ, ಶೋಷಣೆ, ಮಾನ–ಮರ್ಯಾದೆದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಸಾದಿ – ಇಂಚಿನ ಮಸ್ತ್ ಪೊಲಬು ಈ ಕಿನ್ಯ ಕತೆತ ಉಳಯಿ ಉಂಡು.

ತಿನೆರೆ ನುಪ್ಪು ಇಜ್ಜಾಂಡಲಾ ಕೆಳಸಮುದಾಯದ ಜನ ಕಾತೊಂದು, ನಂಬೊಂದು ಬತ್ತಿನ ಮಾನ–ಮರ್ಯಾದೆದ ಮೌಲ್ಯೊಲು, ಕಂಡನಿ ಸರಿ ಇಜ್ಜೆಂದ್ ಗೊತ್ತಾಂಡಲಾ ಆಯನ್ ಅರ್ತಿ ಪಿರ್ತಿಡ್ ತೂಪಿ ಕ್ರಮೊ, ಸಂಬಂದೊ ಈ ಕತೆತ ಮಲ್ಲ ಆಶಯೊ.

ಅರ್ತೊಲು

ಪರ್ಕಟ್ = ಪರಿನ ಕುಂಟು (ಹರಿದ, ಚಿಂದಿ ಚಿಂದಿಯಾದ ಬಟ್ಟೆ); ಕಂಡಾಣಿ = ಕಂಡನಿ (ಗಂಡ); ಪೆರಡೆ = ಪೊಣ್ಣು ಕೋರಿ (ಹೆಣ್ಣುಕೋಳಿ – ಹೇಂಟೆ); ಕಡ್ಯ = ಕೊಡಪಾನ; ಕೆದು – ಕೆರೆ; ಪಿಸ್‌ರ್ = ಕೋಪ (ಸಿಟ್ಟು); ಜಂಬರ = ಕೆಲಸೊ, ಕಾರ್ಯೊ; ಪುದ್ವಾರ್ = ಪೊಸ ಅರಿತ್ತ ವನಸ್ಸ್ (ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಊಟ), ತುಳುನಾಡಿನ ಕೃಷಿವಲಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆ; ಅರೆಬ್ಬಾಯಿ = ಬೊಬ್ಬೆ (ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗುವುದು); ಪೆಲತ್ತರಿ = ಪೆಲಕ್ಕಾಯಿದೊ ಬೀಜ (ಹಲಸಿನಕಾಯಿಯ ಬೀಜ); ಗೇನ = ಗಮನೊ, ಯೋಚನೆ; ಕಿನ್ಯ = ಎಲ್ಯ (ಸಣ್ಣ – ಚಿಕ್ಕ); ಮುಟ್ಟಾಳೆ = ಪಾಲೆದ ಟೊಪ್ಪಿ (ಅಡಿಕೆಯ ಹಾಳೆಯ ಟೊಪ್ಪಿ).

ಗುಮನೊಡಿಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಸಾಲುಲು

೧. ಅಬಲೆ ಆಯಿನ ಆ ಪೊಣ್ಣು ಪೊಣ್ಜೋವು ದಾನೆ ಮಾಳ್ಪರೆ ಸಾಧ್ಯ ಉಂಡು?
೨. ಎರ್ಕಿ ನೀರ್ ಪೂರಾ ಅರ್ಕ್‌ದಿಡ್ಯಾಂಡ್
೩. ಕೆದುಟ್ಟು ನೀರ್ ಕನ್ನಟಿದಲೆಕ್ಕ ಕಲಕಲಾದಿತ್ತ್ಂಡ್
೪. ಎನ್ನ ಬೆಂಡ್‌ಲೆನ್ ಮಾರ್ದ್ ಮುಕ್ಕುನಾರ್ ಈರತ್ತೆಯೇ

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧. ಸೇಸುನ ಸಾವು ಎಂಚ ಆಂಡ್? ಕಾರಣೊ ದಾದ?
೨. ಪುದ್ವಾರ್ ಕತೆತ ತಿರ್ಲ್–ಆಶಯೊ ದಾದ?
೩. ದಲಿತ ಸಮುದಾಯೊದ ಬೇನೆ, ಬೇಸರೊ, ಕಷ್ಟ 'ಪುದ್ವಾರ್' ಕತೆಟ್ಟ್ ಎಂಚ ತೋಜಿದ್ ಬತ್ತ್ಂಡ್?
೪. ಸೇಸುನ ಕಂಡಾನ್ಯನ ನೆಂಪು ವಾ ಬಗೆತಾ?

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಪಡಾರು ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ ಮೆರೆನ ಬೇತೆ ಬರವುಲೆ ಬಗ್ಗೆ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ, ಕಲ್ಕುಡ ದೈವೊಲೆನ ಕತೆ

ಉಗ್ಗಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ

ಕೊಡರಿರಾಮೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಲ್ತಿನ ಈ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್, ಕೆಲ್ಲತ್ತೆ ಮಾರ್ನಾಡ್ ಪನ್ಪುನ ಸತ್ಯದ ನಾಡ್‌ಡ್ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಕಲ್ಕುಡೆರ್ ಪುಟ್ಟಿಯೆರ್. ಎಳ್ತೆದ ಏಳ್ ಗ್ರಾಮೊಡು, ಚಾಮುಂಡಿ ಪುಟ್ಟಿನ ನಾಡ್‌ಡ್, ಸಾರತ್ತ ಕೊಳಲ ಮಂಟಮೆಡ್ ಅಪ್ಪೆ ಈರಮ್ಮ, ಅಮ್ಮೆ ಶಾಪಂದ ಗುರು ನಾರಾಯಣೆ ಆಚಾರಿಲೆಗ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಜೋಕುಲು. ಕುಲೊಟು ಎಡ್ಡೆ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯಿನಕ್ಲು. ನಾಲ್ ಜನ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಎಲ್ಯ ಅಚ್ಚವೆ, ಮಲ್ಲ ಅಚ್ಚವೆ, ನಂದು, ನಾರಾಯಣೆಂದ್ ಪುದರ್ ದೀಯೆರ್.

ಜೋಕುಲು ಪುಟ್ಟಿನ ಕಾಲೊಡು ಊರುಡು ಬಾರೀ ಮಲ್ಲ ಬರೆಗಾಲ ಬತ್ತ್‌ದಿಪ್ಪುಂಡು. ಬಾರೀ ಕಷ್ಟೊಡು ಸಾಂಕಿನ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಮಲ್ಲೆ ಆದ್ ಬುದ್ದಿ ಕಜ್ಜ ತೆರಿನಗ, ಅಪ್ಪೆಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಜಾತಿದ ಕಸುಬು ಕಲ್ಪಾಬೆರ್. ಒರಿಯಗ್ ಮರತ ಬೇಲೆ, ಕುಡೊರಿಯಗ್ ಚೊಂಬು, ಪಿತ್ತಾಳೆದ ಬೇಲೆ, ಬೊಕ್ಕೊರಿಯಗ್ ಬೊಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ್ದ ಬೇಲೆ, ನನೊರಿಯಗ್ ಕರ್ಬೊದ ಬೇಲೆ ಕಲ್ಪಾಬೆರ್. ನಾಲ್ ಜನ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಕೆಲಸ ಕಲ್ಪಾದ್ ತನ್ನ ಕಜ್ಜ ಕಾರ್ಯ, ಬಂಜಿದ ಗುಜರ್ಮೆ ದೆಪ್ಪೆರೆ ನಾಲೂರುಗು ಕಡಪುಡುವೆರ್.

ಕಾಲ ಕರಿನೆಂಗೆನೇ ಈರಮ್ಮ ಕುಡ ಬಂಜಿನಾಲ್ ಆಪೆರ್. ತನ್ನ ಗರ್ಭೊಗು ಏಳ್ ತಿಂಗೊಲು ಸಿಕೆನಗ, ಗಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್‌ದ್ ಅಸ್ರಾಲೆ, ಮುಸ್ರಾಲೆ ಪಟ್ಟದ ಅರಸುಲೆರ್ದ್ ಶಂಭು ನಾರಾಯಣಗ್ ಕಲ್ಲ್ ಕೆತ್ತನೆದ ಬೇಲೆಗ್ ಬರೊಡುಂದು ಓಲೆ ಬರ್ಪುಂಡು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರೊಡು ಮುಸ್ರಾಲೆ ಪಟ್ಟೊಗು ಬರೊಡುಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಲ್ಪುವೆ. ಶಂಭು ನಾರಾಯಣಗ್ ಪೋವಂದೆ ಉಪಾಯ ಇಜ್ಜಿ. ಪೋಯಿಜಿಂಡ ಅರಸು ತರೆ ದೆಪ್ಪುರೆ ಪಿರ ಜಾರುನಾರ್ ಅತ್ತ್. ಬೊಡೆದಿ ದಿಂಜಿನ ಬಂಜಿನಾಲ್ ಇಪ್ಪುನಗ ಎಂಚ ಪೋಪುನುಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೆ. ಬುಡೆದಿನ ಕೈತಡೆ ಪೋದು ಪನ್ಪೆರ್ ಈರಮ್ಮಾ ... ಯಾನ್ ಮುಸ್ರಾಲೆ ಪಟ್ಟೊಗು ಗಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್ ಕಲ್ಲ್‌ದ ಬೇಲೆಗ್ ಪೋಪೆ. ಈ ದಾಲಾ ಬೇಜಾರ್ ಮಲ್ಪೊಡ್ಚಿಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಪೆದ್ದರೆ ಪೆದ್ಮೆದಿಗ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನ ಸವಲತ್ತ್‌ನ್ ಪೂರಾ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಗಟ್ಟಗ್ ಪಿದಾಡುವೆ. ತಾನ್ ಮಲ್ಪುನ ಬೇಲೆದ ಹತ್ಯಾರ್,

ಉಳಿ ಕುದಂಟಿ ಚೀರಾವುಡು ಪಾಡುವೆ. ಅಳತೆದ ಬಲ್ಲ್, ಲೆಕ್ಕದ ಕೋಲು ಮಾಕಾಳಿ ಮಡು, ಪೂರಾ ಕೆಲಸದ ಹತ್ಯಾರ್ ಪತೊಂದು ಪಿದಾಡುವೆ. ಸಾದಿಗ್ ಪೋನಗ ಮೂಜಿ ಕಣ್ಣ ಮುಗಡ್ಡೆದ ತಾರಾಯಿ ಹಾಕ್‌ದ್ ಕಪ್ಪು ಕುದುರೆ ಏರ್ದ್ದ್ ಪಿದಾಡ್ನಗ ಬೊಡೆದಿ ಈರಮ್ಮ ಕಣನೀರ್ ಜಪುಡಾದ್ ಕೇನುವೊಲು ಸ್ವಾಮೀ, ಇತ್ತೆ ಪೋಯಿನಾರ್ ನನ ಪಿರ ಏಪ ಬರುವರ್‌ಂದ್ ಕೇನ್ವಲ್. ಬೊಡೆದಿಗ್ ಸಮಾದಾನ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪನ್ಪೆ ಈರಮ್ಮಾ... ಯಾನ್ ಎನ್ನ ಬೇಲೆ ಆಯಿನಾತ್ ಬೇಗ ಮುಗಿತ್‌ದ್ ಊರುಗು ಬರ್ಪೆ. ಈ ಪೊರ್ಲುಡು ಪೆದ್ದ್‌ದ್ ಈ ಪೆದ್ದಿನ ಬಾಲೆನ್ ಯಾನ್ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪುನ ಮುಸ್ರಾಲೆ ಪಟ್ಣೊಗು ಕಡಪುರ್ದು ಕೊರುಂದು ಪಂಡ್‌ದ್ ಶಂಭು ನಾರಾಯಣೆರ್ ಗಟ್ಟದ ಸಾದಿ ಪತ್ಯೆರ್. ಸಂತೆದಡ್ಕ, ಚಾಂಡಾಲ ರಾಜ್ಯ, ನೀರಕಾವಲ್, ಪೆರಿಯಕಲ್ಲ್ ಕಡತ್‌ದ್, ಬೇಲೂರು ಅರಸು ಮುಸ್ರಾಲೆ ಪಟ್ಣೊಗು ಬತ್ತ್ ಎತ್ತಿಯೆರ್.

ಅರಸುಲೆನ ಚೆಂಡ್ ಪಾಡಿ ಕಂಡೊಡುಂತುದು ಕರ್ತುಲೆಗ್ ತಗ್ಗ್‌ಬಗ್ಗ್‌ದ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾದ್ ಅರಸುಲೇ ಎನನ್ ದಾನೆ ಕಜ್ಜೊಗು ಲೆತ್ತರ್‌ಂದ್ ಕೇನುವೆರ್. ಅರಸುಲು ಹಾಂ, ಬತ್ತನಾ ಶಂಬು ಕಲ್ಕುಡ ಇಡೆ ಬಲಾ. ಮೂಲು ಕುಲ್ಲುಂದು ಪನ್ಪೆರ್. ಲೆತ್ತಿನ ಕಜ್ಜ ದಾನೆಂದ್ ತೆರಿಪಾಲೆ ಅರಸುಲೇ, ಬೊಕ್ಕ ಯಾನ್ ಕುಲ್ಲುಬೆಂದ್ ಪಂಡೆ. ಅರಸುಲು ಪನ್ಪೆರ್ ಈ ಬತ್ತಿನ ಎಂಕ್ ಸಂತೋಷ ಆಂಡ್. ದಾನೆ ಪಂಡಾ.. ನಮ್ಮ ಈ ಊರುಡು ದೇವೆರುಂಡು. ಆಂಡ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇಜ್ಜಿ. ಭೂತೊಲು ಉಲ್ಲ, ಭೂತೊಲೆಗ್ ಮಾಡ ಇಜ್ಜಿ. ಅವು ನಿನರ್ದ್ ಆವೊಡು. ಜೈನಗೋಪುರ, ಸೂತ್ರಗೊಂಬೆದ ಕೆಲಸ, ಅಂಗಣೊಗು ಆಣೆಕಲ್ಲ್, ಬೀದಿಗ್ ಬ್ರಹ್ಮರಥ, ಎತ್ತರೊದ ಗುಡ್ಡೆಡ್ ಗುಮಡ ದೇವೆರೆನ ಕೆಲಸ ಆವರೆ ಉಂಡು. ಈತ್ ಕೆಲಸ ನಿನರ್ದ್ ಆವೊಡು. ಎಂಕ್ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಪುನ ಕೆಲಸ ಈ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ, ನಿಕ್ಕಾಪುನ ತೇಜಪಾಲನೆ ಯಾನ್ ನಿಕ್ಕ್ ಕೊರ್ಪೆಂದ್ ಅರಸುಲು ಪನ್ಪೆರ್.

ಅಂಚೆನೆ ಶಂಭು ಕಲ್ಕುಡೆ, ಬೇಲೆಗ್ ತಯಾರ್ ಆಯೆ. ಅರಸುಲೆಡ ಪಡಿಯರಿ ದೆತ್ತೊನುವೆ. ಮಿತ್ತ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ದೇವೆರೆಗ್ ಕೈಮುಗಿಯೆ. ತಿರ್ತ ಭೂಮಿ ಅಪ್ಪೆನ್ ವಂದನೆ ಮಲ್ತೊಂಡೆ. ದೇವೆರೆಗಾಪುನ ಕಲ್ಲ್‌ನ್ ತೂಯೆ. ಕಲ್ಲ್‌ಗ್ ಬರೆಪಾಡ್ಯೆ. ಸೆಲೆ ತೂಯೆ, ಉಳಿಪಾಡ್ಯೆ. ಬಾರೆ ಕಡ್ತಿನಂಗೆ ತುಂಡು ಪಾಡ್ಯೆ. ಬಂಬೆ ತಿಗ್ತಿನೆಂಗೆ ಕಲ್ಲ್ ತಿಗ್ತೆ. ದೇವೆರೆಗ್ ದೇವಸ್ತಾನ,

ಭೂತೊಗು ಪದಿಮಾಡ, ಕೆತ್ತನೆದ ಜೈನಗೋಪುರ, ಅಂಗಣೊಗು ಆನೆಕಲ್ಲ್, ಮಿತ್ತಗುಡ್ಡೆಡ್ ಗುಮಡ ದೇವೆರೆನ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್ ಬುಡಿಯೆ. ಅರಸು ಇತ್ತಿನಡೆ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಪನ್ಪೆ ಅರಸುಲೇ ಇರೆಗಾಪುನ· ಬೇಲೆ ಯಾನ್ ಬೆಂದೆ. ಎಂಕಾಪಿ ತೇಜಪಾಲನೆ ಕೊರ್ಲೆಂದ್ ಕೈ ಒಡ್ಡುದು ಉಂತಿಯೆ. ಕರ್ತುಲು ಆಯನ ಬೆಂದಿನ ಬೇಲೆ ತೂದು ಮೆಚ್ಚಿಬೆರ್. ಸಂತೋಷೊಡು ಕಲ್ಕುಡನ್ ಕೊಳಲಂದ ಜಾಗೆಗ್ ಲೆಪುಡಾದ್ ಪಟ್ಟೆ ಪೊದೆತ್‌ದ್ ಪೂಮಾಲೆ ಪಾಡ್ದ್ ಅಂಗೈ ಸರಪೊಳಿ, ಮುಂಗೈ ಬಳೆ ದೀದ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನಾತ್ ಸೇಜಪಾಲನೆ ಸಂದಾದ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಸಂದಾವೆರ್.

ಆ ಸಮಯೊಡು ಕೆಲ್ಲತ್ತೆ ಮಾರ್ನಾಡ್‌ಡ್ ಶಂಭು ಕಲ್ಕುಡನ ಬೊಡೆದಿ ಆಯೆ ಗಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್ ಕಲ್ಲ ಬೇಲೆಗ್ ಪೋಪುನ ಪೊರ್ತುಗು ಬಂಜಿನಾಲ್ ಆದಿತ್ತಿನಾಲ್ ರಡ್ಡ್ ಅಮರ್ ಜೋಕ್ಲು ಒಂಜಿ ಆಣ್, ಒಂಜಿ ಪೊಣ್ಣಗ್ ಜನ್ಮ ಕೊರ್ಪಲ್. ಆಣಗ್ 'ಬೀರು'ಂದುಲಾ, ಪೊಣ್ಣಗ್ ಸತ್ಯಮ್ಮ (ಕಾಳಮ್ಮ) ಪಂದ್ ಪುದಾರ್ ದೀಪೆರ್. ಜೋಕ್ಲು ಎಲ್ಯ ಪೋದು ಮಲ್ಲೇದ್ ಬುದ್ದಿ ಕಜ್ಜ ತೆರಿಯರೆ ಬರವು ಕಲ್ಪರೆ ಗುರು ಮಠಕ್ಕ್ ಪೋಪೆರ್. ಒಂಜಿ ಸರ್ತಿ ಸಾಲೆಡ್ ತನ್ನ ಒಡನಾಟೊದ ಜೋಕ್ಲೆನೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬುನಗ, ಬೀರುಗು ಅಮ್ಮೆದಾಂತಿನ ಮಗೆಂದ್ ಕೋಂಗಿ ಕಟ್ಟುವೆರ್. ಬಾಲೆ ಬೀರು ಇಲ್ಲಡೆ ಬತ್ತ್‌ದ್, ಅಪ್ಪೆಡ ಕೇನುವೆ, ಅಪ್ಪೆರೇ ಎಂಕ್ ಅಪ್ಪೆ ಈರ್ ಉಲ್ಲರ್. ಆಂಡ ಅಮ್ಮೆ ಇಜ್ಜಾಂದ್ ಕೇನುವೆ. ಅಪಗ ಅಪ್ಪೆ ಪನ್ಪಲ್, ಅಮ್ಮೆರ್ ನಿಕ್ಕ್ ಉಲ್ಲೆರ್ ಮಗಾ, ಈ ನಿನ್ನ ಯಾನ್ ಏಳ್ ತಿಂಗೊಲುದ ಬಂಜಿನಾಲಾದಿಪ್ಪುನಗ ನಿನ್ನಮ್ಮೆರೆಗ್ ಗಟ್ಟದ್ದ್ ಅಸ್ರಾಲೆ, ಮುಸ್ರಾಲೆ ಪಟ್ಪೊರ್ದು ಕಲ್ಲ್‌ದ ಬೇಲೆಗ್ ಬರೊಡುಂದು ಅರಸುಲೆನ ಓಲೆ ಬತ್ತಿನೈಕ್ ಆರ್ ನಿನ್ನಮ್ಮೆರ್ ಗಟ್ಟಗ್ ಪೋತೆರ್. ಆರ್ ಪೋಯಿನಾರ್ ನನಲಾ ಬತ್ತ್‌ದಿಜೆರ್. ಅರೆನ ಕಲ್ಲ್‌ದ ಬೇಲೆ ಆತಿಜಾ ದಾನ್ನಂದ್ ಅಪ್ಪೆ ಈರಮ್ಮ ಕಣ್ಣೀರ್ ಜಪುಡಾಬೆರ್.

ಅಪಗ ಬಾಲೆ ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡೆ ಪನ್ಪೆ ಅಪ್ಪೆರೇ ಎಂಕ್ ಅಮ್ಮೆರ್ ಬೋಡು. ಅರೆನ್ ಎಂಕ್ ತೂವೊಡು. ಅರೆನ ಬೇಲೆ ಕಲ್ಪೊಡು. ಯಾನ್ ಅಮ್ಮೆರಿತ್ತಿನಡೆ ಪೋಪೆ. ಎಂಕ್ ಆಶೀರ್ವಾದ ಕೊರ್ಲೆಂದ್ ಕಾರ್‌ಗ್ ಬೂರುವೆ. ಬೊಕ್ಕ ಬೇಲೆದ ಹತ್ಯಾರ್ ಪತೊಂದು ಬೊಲ್ದು ಕುದುರೆ ಏರ್ದ್ ಅಮ್ಮೆರ್ ಇತ್ತಿನಡೆ ಪಿದಾಡ್ನಗ ಅಪ್ಪೆ ಕೇನುವೊಲು ಮಗಾ ಈ ಇತ್ತೆ ಪೋಯಿನಾಯೆ ಪಿರ ಏಪ ಬರುವಂದ್ ಕೇನ್ನಗ ಬೀರು ಪನ್ಪೆ ಅಪ್ಪೆರೇ ಯಾನ್ ಅಮ್ಮೆರೆನ ಆಜಿ

ತಿಂಗೊಲುದ ಬೇಲೆ ಇತ್ತ್ಂಡ, ಮೂಜಿ ತಿಂಗೊಲುಡು ಮುಗಿತ್ ಬರ್ಪೆ. ಮೂಜಿ ತಿಂಗೊಲುದ ಬೇಲೆ ಇತ್ತ್ಂಡ ಮೂಜಿ ದಿನೊತುಲಾಯಿ ಮುಗಿತ್‌ದ್ ಅಮ್ಮೆರ್‌ಲಾ ಯಾನ್‌ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬರ್ಪ ಪಂಡ್‌ದ್ ಗಟ್ಟದ ಸಾದಿ ಪತ್ತುವೆ. ಅಸ್ರಾಲೆ, ಮುಸ್ರಾಲೆ ಪಟ್ವೊಗು ಬತ್ತ್‌ದ್ ಅರಸುಲೆನ ಚೆಂಡ್ ಪಾಡಿ ಬಾಕಿಮಾರ್‌ಗ್ ಬನ್ನಗ, ಅಮ್ಮೆ ಶಂಭು ಕಲ್ಕುಡೆ ಎದುರು ತಿಕ್ಕುಬೆ. ಅಮ್ಮಗ್ ಮಗನ ಗುರ್ತ ತಿಕ್ಕಂದೆ, ಕೇನುವೆ. ಮಗಾ ಈ ಒಲ್ತು ಬತ್ತಿನಿ, ನಿಕ್ಕ್ ಓಡೆ ಪೋವೊಡುಂದು ಕೇನುಬೆ. ಅಪಗ ಮಗೆ ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡೆ ಪನ್ಪೆ ಎನ್ನಪ್ಪೆ ಎನ್ನ ಏಳು ತಿಂಗೊಲುದ ಬಂಜಿನಾಲ್ ಆದಿಪ್ಪುನಗ ಎನ್ನ ಅಮ್ಮೆರ್ ಮುಸ್ರಾಲೆ ಪಟ್ವೊಗು ಕಲ್ಲ ಬೇಲೆಗ್ ಪೋತೆರ್‌ಗೆ. ಆರೆನ್ ಎಂಕ್ ತೂವೊಡು, ಅರೆನ ಬೇಲೆ ಕಲ್ಪೊಡುಂದು ಅರೆನ್ ನಾಡೊಂದು ಯಾನ್ ಇಡೆ ಬತ್ತೆಂದ್ ಪನ್ನಗ, ಶಂಭು ಕಲ್ಕುಡೆರ್ ಉಂದು ತನ್ನ ನೆತ್ತೆರ್‌ಗ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಮಗೆಂದ್ ಗೊತ್ತಾದ್ ಓ ಮಗಾ, ಯಾನೆ ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮೆರ್‌ಂದ್ ಅರಾದ್ ಪತ್ತುಬೆ. ಬೊಕ್ಕ ಮಗನ್ ಲೆತೊಂದು ತಾನ್ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪುನಡೆ ಲೆತೊಂದು ಪೋದು ಪಂಚ ಜೇಟಿಗೆ ಪತೊಂದು ಮೂಡಾಯಿ ಗೋಪುರೊಡೆ ಪೊಗ್ಗುದು ಪಡ್ಡಾಯಿಗೋಪುರೊಡೆ ಪಿರ ಬರ್ಪೆ. ಅಮ್ಮೆ ಮಲ್ತ್‌ದಿನ ಕಲ್ಲ್‌ದ ಕೆತ್ತನೆದ ಬೇಲೆತೂದು ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡಗ್ ಬಾರೀ ಸಂತೋಷ ಆಪುಂಡು.

ಅಮ್ಮಡ ಪನ್ಪೆ, ಅಮ್ಮೆರೆ ಈರ್ ಮಲ್ತಿನ ಪೂರಾ ಬೇಲೆ ಸರಿ ಆತ್‌ಂಡ್. ಆಂಡಾ, ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ದೇವೆರೆನ ಬಲ ಬುಜೊಟ್ಟು ಬೊಲ್ದು ಕಪ್ಪೆ ಮಲ್ದರ್. ಅವೆಕ್ಕ್ ಜೀವಕಲೆ ಕೊರ್ತಿಜರ್. ಅವ್ವೊಂಜಿ ಕೊರತೆ ಎಂಕ್ ತೋಜುಂಡು ಪನ್ಪೆ. ಶಂಬು ಕಲ್ಕುಡಗ್ ಒರಾನೆ ತರೆಕ್ಕ್ ಸಾರ ತೆಡಿಲ್ ಹಾಕಿಲೆಕ್ಕ ಆಪುಂಡು. ಎಂಕ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಮಗೆ ಯಾನ್ ಮಲ್ತಿನ ಬೇಲೆಡ್ ಕೊರತೆ ನಾಡ್‌ಪತ್ತಿಯೆತ್ತಾ... ಅಯ್ಯೋ ದೇವೆರೇ, ಈ ವಿಷಯ ಅರಸುಲೆಗ್ ಗೊತ್ತಾಂಡ ಎನನ್ ಆನೆಡ ದೊಂಕಾವೆರ್, ಕುದುರೆಡ ಕುಟ್ಟಾವೆರ್. ತಡೆವರಾವಂದಿನ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊರ್ದು ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣ ದೆಪ್ಪೆರ್. ಅಂಚ ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಪೋಪುನೈಕ್ ಇಂಚಾಂಡಲಾ ಪೋವಡ್‌ಂದ್ ತನ್ನ ಮಟ್ಟೆಲ್‌ದ್ ಬಿಸತ್ತಿ ದೆಪ್ಪುವೆ. ಮಗನ ಕೈಪತ್ತ್‌ದ್ ಪನ್ಪೆ, ಮಗಾ, ಯಾನ್ ಪತ್ ಚಾವಡಿಡ್ ಬೇಲೆ ಬೆನ್ತೆಂದಾಂಡ, ಈ ಪದ್ರಾಡ್ ಚಾವಡಿಡ್ ಬೇಲೆ ಬೆನ್. ಇಂದಾ ನಿಕ್ಕ್ ಎನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದ ಸದಾ ಉಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಬಿಸತ್ತಿಡ್ ಕುತ್ತೊಂದು ತನ್ನ ಜೀವೊನು ದೆತ್ತೊನುವೆ.

ಆ ಸಮಯೊಡು ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡನ ಕಲ್ಲ್‌ದ ಬೇಲೆ, ಅಮ್ಮನ್‌ಲಾ ಮೀರಿನಾಯೆಂದ್ ನಾಲೂರು, ನಾಲ್ ದೇಸೊಗು ಪ್ರಚಾರ ಆಪುಂಡು. ಅಮ್ಮರ್ದ್‌ಲಾ ನಾಲ್ ಪಾಲ್ ಬೇಲೆ ಹೆಚ್ಚ ಮಗೆ ಮಲ್ಪುವೆಂದ್ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕಾರ್ಲದ ಬೈರವ ಅರಸುನ ಕೆಬಿಕ್ಕ್ ಬೂರುಂಡು. ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡಗ್ ಒಂಜಿ ಓಲೆಮಾನಿ ಕಡಪುಡುವೆರ್. ಓಲೆ ತೂಯಿನ ಬೀರು ಅರಸುನಡೆ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾದ್ ದಾನೆ ಕಜ್ಜೊಗು ಎಂಕ್ ಓಲೆ ಕಡಪುಡಿಯರ್ ಅರಸುಲೆಂದ್ ಕೇನ್ನಗ ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡ, ನಮ್ಮ ಈ ರಾಜ್ಯೊಡುಲಾ, ಗುಮಡ ದೇವೆರೆನ ಕೆಲಸ ನಿನರ್ದ್ ಆವೊಡು. ಎಂಕಾಪಿಲೆಕ್ಕ ಈ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ, ನಿಕ್ಕಾಪಿ ಸಂಬಳ ಯಾನ್ ಕೊರ್ಪೆಂದ್ ಅರಸು ಪಂಡೆರ್. ಪಡಿಯರಿ ಕೊರ್ಪೆರ್. ಮನದಾನಿ ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡೆ ಸೂರ್ಯೆ ಮೂಡುನೈಕ್ ದುಂಬು ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ತನ್ನ ಗುರುನು ನೆನವರಿಕೆ ಮಲ್ತೊಂದು, ದೇವೆರೆಗಾಪುನ ಕಲ್ಲ್‌ನ್ ಸಂಪಲ್ತ್‌ದ್, ಬಾರೆ ತುಂಡು ಮಲ್ತಿಲೆಕ್ಕ ಕಲ್ಲ್‌ನ್ ತುಂಡು ಮಲ್ಪುವೆ. ಬೂತೊಗು ಪದಿಮಾಡ, ದೇವೆರೆಗ್ ದೇವಸ್ತಾನ, ಜೈನ ಗೋಪುರ, ಸೂತ್ರ ಗೊಂಬೆದ ಕೆಲಸ, ಮಿತ್ತ ಮೂಡಾಯಿ ಗುಡ್ಡೆಡ್ ಗೊಮ್ಮಡ ದೇವೆರೆನ ಕೆಲಸ ಬಾರೀ ಬೇಗೊಡು ಮಲ್ತ್ ಮುಗಿತ್ತೆ. ಅರಸುಲು ಇತ್ತಿನಡೆ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾದ್ ಅರಸುಲೇ ಈರ್ ಮೆಚ್ಚುನ ಕೆಲಸ ಯಾನ್ ಮಲ್ತೆ. ಬೇಲೆ ಮಲ್ತಿನೈತ ಎನ್ನ ಸಂಬಳ ಕೊರ್ಲೆಂದ್ ಕೇಂಡೆ. ಕಲ್ಕುಡೆ ಮಲ್ತಿನ ಪೂರ ಬೇಲೆ ಅರಸುಲು ತೂಯೆರ್. ತೂದು ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ನಂಜಿ, ಉಡಲ್‌ಡ್ ಮತ್ಸರ ಮಲ್ತೊಂದು ಪನ್ಪೆರ್ ಕಲ್ಕುಡಾ ಇನಿ ಪೋ, ಎಲ್ಲೆ ಕಾಂಡೆ ಬಲಾ ನಿಕ್ಕ್ ಕೈಕ್ ಬಳೆ, ಅಂಗೈಗ್ ಅಂಗೈಸರ ಕೊರ್ಪೆಂದ್ ಪಂಡೆರ್. ಮನದಾನಿ ಕಲ್ಕುಡನ್ ಕೊಳಲಂದ ಬಾಕ್ಯಾರ್‌ಗ್ ಬರಿಯೆರೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ಕೈನ್‌ಲಾ, ಒಂಜಿ ಕಾರ್‌ನ್ ಕಡ್ತ್ ಬುಡ್ಪೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಪನ್ಪೆರ್ ಈ ರಾಜ್ಯೊಡು ಮಲ್ತಿ ಬೇಲೆ ನನ ವಾ ರಾಜ್ಯೊಡುಲಾ ಮಲ್ಪೆರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್.

ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡೆ ಕೈಕಾರ್ ಪೋಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಕನನೀರ್ ದೆತ್ತ್‌ದ್ ಪನ್ಪೆ ಯಾನ್ ಕೈಕಾರ್ ಪೋಯಿ ರಾಜ್ಯೊಡು ನೀರ್ ಮುಟ್ಟಯೆ. ನೆಲೆ ಊರಯೆ, ಅನ್ನ ಪಲಾರ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಲ್ಪಯೆಂದ್ ಶಪಥ ಪಾಡುವೆ. ಕಾರ್ಲದ ಊರು ಬುಡ್ದು ವೇಣೂರು ರಾಜ್ಯೊಗು ಬರ್ಪೆ. ವೇಣೂರು ಅಜಿಲ ಸೀಮೆನ್ ಪಲಯೆ ಪಾಂಡ್ಯ ಅಜಿಲೆರ್ ಮೆಗ್ಯೆ ತಿಮ್ಮನಾಜಿಳೆರ್ ಆಳೊಂದಿಪ್ಪುವೆರ್. ತಿಮ್ಮನ ಅಜಿಲನ ಕಾಲೊಡು ಬೀರುಕಲ್ಕುಡೆ ವೇಣೂರುಡು ತನ್ನ ಒಂಜಿ

ಕೈಟ್, ಒಂಜಿ ಕಾರ್‌ಡ್ ಕಲ್ಲ್‌ದ ಗೋಮಟ ದೇವೆರೆನ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೊಂದು ಇಪ್ಪುವೆ.

ಆ ಪೊರ್ತುಗು ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡನ ಮೆಗ್ದಿ (ತಂಗಡಿ) ಕಾಳಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿ ಪೋದು ಮಲ್ಲೇದ್, ಅಣ್ಣೆ ಅಮ್ಮೆರೆನ್ ನಾಡೊಂದು ಪೋಯಿನಾಯೆ ನನಲಾ ಪಿರ ಬರಂದಿನಿ ದಾನೆಂದ್ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಕೊರಗುವಲ್. ಅಣ್ಣನ್ ತೂವಂದೆ ಮನಸ್ಸ್ ಕೇನುಜಿಂದ್ ಆಲ್‌ಲಾ ನಾಡೊಂದು ಪೋಪೊಲು. ಮೋಕೆದ ಅಣ್ಣಗ್ ತಿನಿಯೆರೆ, ಅಪ್ಪ ಚಕ್ಕುಲಿ, ಬಜಿಲ್, ಮೂಡೆ, ಅರಿತ ಉಂಡೆ, ಬೇತೆ ಬೇತೆ ತೆನಸ್‌ಲೆನ್ ಗಂಟ್ ಕಟ್ಟ್‌ದ್, ಸೀರೆ ತುತ್ತುದು ಸಿಂಗಾರ ಆಪೊಲು. ಎಣ್ಣೆ ಪಾಡ್ದ್ ತರೆ ಬರ್ಚುವೊಲು. ಎಡ ದಂಡೆಗ್ ನಾಗಸಂಪಿಗೆ, ಬಲ ದಂಡೆಗ್ ಪೂಪಿಂಗಾರ ಮುಡಿಪುವೊಲು. ಕರಂಡೆರ್ದ್ ಮೇಲಾರ ಬಂಗಾರ್ ದೀಪೊಲು. ಕಣ್ಣ್‌ಗ್ ಪೊರ್ಬುಗು ಮಯಿ ಮುಟ್ಟಾವೊಲು, ಮುಂಡೊಗು ಕುರ್ಲು ಕುಂಕುಮ ಬೊಟ್ಟು ಪಾಡುವೊಲು. ಕೈಕ್ ನಿಲ್ಕೆ ಕಾಜಿ ದೀದ್ ಅಣ್ಣನ್ ನಾಡೊಂದು ಪೋಪೊಲು. ಕೆಲ್ಲತ್ತೆ ಮಾರ್ನಾಡ್ ದೇಸೊ ಬುಡ್ಪಲ್. ಪೋದು ಪೋದು ಪೆರ್ಡೂರು ಕಡತ್ದ್ ಕುಡ ಪಿರ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಒಡಿಪು ಮಠತ್ತಡೆ ಬರ್ಪೊಲು. ಅವುಲು ಇತ್ತಿನ ಕೃಷ್ಣದೇವೆರ್ ಅಣ್ಣನ ಒರು ಆದ್ ಒಂಜಿ ಕೈ, ಒಂಜಿ ಕಾರ್‌ಡ್ ಉಂತೊಂದು ಕಾಳಮ್ಮಾ ಯಾನ್ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣೆ ಪನ್ಪೆ. ಅಪಗ ಕಾಳಮ್ಮ, ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ದೇವೆರೇ, ಈರ್ ಎನ್ನ ಅಣ್ಣೆತ್ತ್, ಈರ್ ಜಗತ್ತ್‌ದ ಮಾಮಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣದೇವೆರ್. ಈರ್ ಪೋಲೆ, ಇರೆನ ಸಿಂಹಾಸನೊಡು ಕುಲ್ಲುಲೆ. ಎನ್ನ ಅಣ್ಣನ್ ನಾಡೊಂದು ಯಾನ್ ಪೋಪೆ ಪನ್ಪಲ್.

ಒಡಿಪುದ ಮಠ ಜತ್ತ್‌ದ್ ಕಾರ್ಲದ ಪೇಂಟೆಗ್ ಬರ್ಪೊಲು. ಬತ್ತ್‌ದ್ ಕೈಕಂಜಿ ಮೇಪುನ ಜೋಕ್ಲೆಡ ಎನ್ನ ಅಣ್ಣನ್ ತೂಯರಾಂದ್ ಕೇನ್ವಲ್. ಜೋಕುಲು ಪನ್ಪ ಇಪ್ಪರೆ ಉಲ್ಲೆರ್, ಆಂಡಾ ಕಾರ್ಲದ ಬೈರವ ಅರಸುಲು ಅರೆಗಾಪುನ ಬೇಲೆನ್, ಇರೆನ ಅಣ್ಣಡ ಮಲ್ಪಾದ್ ನಂಜಿ ಮುಸ್ಯರ ಎನ್ನ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ಕೈನ್‌ಲಾ ಒಂಜಿ ಕಾರ್‌ನ್ ಕಡ್ತೆರ್. ಕೈಕಾರ್ ಪೋಯಿನ ರಾಜ್ಯೊಡು ಉಂತಯೆಂದ್ ಕಲ್ಕುಡೆ ಇತ್ತೆ ವೇಣೂರು ಅಜಿಲ ಸೀಮೆಗ್ ಪೋತೆರ್. ಆತ್ ಪಾತೆರ ಕೇಂಡಿನ ಕಾಳಮ್ಮ ವೇಣೂರು ಅಜಿಲ ಸೀಮೆಗ್ ಪೋಪಲ್. ಅವುಲು ಅಣ್ಣೆ ಒಂಜಿ ಕೈಟ್ ಸುತ್ತೆ, ಕಾರ್‌ಡ್ ಉಳಿ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಗುಮಡನ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತೊಂದಿಪ್ಪುವೆ. ಉಂದೆನ್ ತೂಯಿನ ಕಾಳಮ್ಮ ತಾನ್ ಕೊನೊಪೋತಿನ ತಿಂಡಿ ತೆನಸ್‌ದ ಗಂಟ್‌ನ್ ವೇಣೂರ ಕೆರೆಕ್ಕ್ ಪಾಡುವೊಲು. ಪಾರ್ ಪೋದು

ಅಣ್ಣನ ಮಟ್ಟೆಲ್‌ಗ್ ಬೂರುದು ಅರಾದ್ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಅಯ್ಯೋ ಅಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಕೈ ದಾನೆಂಡ್ ಕಾರ್ ದಾನೇಂಡ್ ಪಂದ್ ಬೊಬ್ಬೆ ಪಾಡುವೊಲು. ಅಪಗ ಆಯೆ ಪನ್ಪೆ ಅಪ್ಪೇ ತಂಗಡಿಯೇ ಬುಲಿಪೊಡ್ಚಿ. ಬೊಬ್ಬೆ ಪಾಡಡ, ಸಮಾದಾನ ಮಲ್ಪು. ಯಾನ್ ದಾಲಾ ಕಳು ಪಂಡ್‌ದತ್ತ್, ಕಂಡ್‌ದತ್ತ್, ಕೊಲೆ ಮಲ್ತಿನತ್ತ್, ಯಾನ್ ದಾಲಾ ಅಂಚಿನ ಹಾಳ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತ್‌ದಿಜಿ. ಯಾನ್ ಮಲ್ತಿ ಬೇಲೆ ತೂದು ನಂಚಿ ಮಚ್ಚರ ಮಲ್ತೊಂದು ಬೈರವರಸುಲು ಮೂಲು ಮಲ್ತಿನ ಬೇಲೆ ಬೇತೆ ಕಡೆಟ್ ಮಲ್ಪೆರೆ ಬಲ್ಲೀಂದ್ ಎನ್ನ ಕೈಕಾರ್ ಕಡ್ತೆರ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪೆ. ಅಪಗ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಅಣ್ಣಾ ನಮ ಪಾಪ ಕಟ್ಟೊಂಡ. ನಮಕ್ಕ್ ನಮ ಸೈತಿ ಅಮೆ, ಪುಟ್ಟು ಅಮೆ ಕಳೆವೊನುಗ. ಬಡಕಾಯಿ ಮಾದೇವೆರೆ ಗಂಗೆಗ್ ಜಪ್ಪುಗ, ಮುಪ್ಪ ದಿನತ ಮೂಜಿ ತೀರ್ಥ ಮೀಕ. ಮಾದೇವೆರೆ ಅಂಗಣೊಡು ಜೋಗ ಬುಡ್ದು ಮಾಯೊಗು ಸೇರೊನುಗ. ಜೋಗೊಡು ಪೊಣೆಯಿನ ಅರಸುಲೆಗ್ ನಮ ಮಾಯೊಡು ಪೊಣಕ. ಬಡಕಾಯಿ ಮಾದೇವೆರೆ ಗಂಗೆಗ್ ಜಪ್ಪುವೆರ್. ಉಂತುದು ಜಪ, ಕುಲ್ಲುದು ತೀರ್ಥ ನೀರ್ ಮೀಪೆರ್. ಮಾದೇವೆರೆನ ಅಂಗಣೊಗು ಬರ್ಪೆರ್. ಏಳ್ ಸುತ್ತು ಬಲಿ ಬರ್ಪೆರ್. ಮೂಜಿ ಕಲ್ಲ್ ದಕ್ಕುಬೆರ್. ಮೂಜಿ ಸರ್ತಿ ಕಲ್ಕುವೆರ್. ಮಾದೇವೆರೆನ ಅಂಗಣೊಡು ಕಾಯ ಬುಡ್ದು ಮಾಯ ಆಪೆರ್. ಅವುಲು ಉಂತುದು ಮಾದೇವಿಡ ಮಮ್ಮಾಯಿ ದೀಪೊಗು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇನುವೆರ್. ನಾಗಲೋಕೊಗು ಪೋದು ನಾಗಕನ್ಯೆ ಯಾನೆಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಅವುಲು ಪೋದು ತೂನಗ ತಿರುಪತಿ ನಾಡ್ ತೋಜುಂಡು. ತಿರುಪತಿಗ್ ಪೋದು ಗಂಗೆ ನೀರ್ ಮೀಪೆರ್. ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ದೇವೆರೆನ್ ಅಂದ್ ಮಲ್ತೊಂದು ಬೆತ್ತ ಪತೊಂದು ಬೆತ್ತೊಗು ಅಪ್ಪಣೆ ದೆತೊನುವೆರ್. ತಿರುಪತಿ ನಾಡ್ದ್ ತೂನಗ, ಗೋವಿಂದ ರಾಜ್ಯ ತೋಜುಂಡು. ಅವುಲು ಪದ್ಮಾವತಿ ಅಮ್ಮಡ ಅಭಯ ನಟ್ಟೊನುವೆರ್. ಅವುಲು ಉಂತು ತೂನಗ, 'ಕಾಂತಮಂಗಿಲ' ತೋಜುಂಡು. ಅವುಲು ಉಂತು ತೂನಗ 'ಸನ್ಯಾಸಿಮಠ', ಸನ್ಯಾಸಿಮಠರ್ದು ತೂನಗ, 'ಕೊಲ್ಲೂರು ಪೇಂಟೆ' ತೋಜುಂಡು. ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೂಕಾಂಬಿಕೆಡ ಅಭಯ ಕೇನುವೆರ್. ಕೊಲ್ಲೂರುಡ್ದು ತೂನಗ, 'ಕಾರ್ಲ ಪೇಂಟೆ' ತೋಜುಂಡು. ಅಪಗ ಕಾಳಮ್ಮ ಪನ್ಪೊಲು ಅಣ್ಣಾ ನಮ ಜೋಗೊಡಿಪ್ಪುನಗ ಪೊಣೆಯಿನ ಅರಸುಲೆಗ್ ಮಾಯೊಡು ಪಗೆ ಸಾದಿಸಾಗಂದ್ ಪನ್ನಗ ಜೋಗೊಡು ಕಟ್ಟಿನ ಅರಮನೆ, ಮಾಯೊಡು ತೋಜುಂಡು. ಕಾರ್ಲದ ಪೇಂಟೆಗ್ ಪೋಯಿ, ಕಡೇ ಪೇಂಟೆಗ್ ಈ ಕಲ್ಲ್

ಪಾಡ್, ಕೊಡಿ ಪೇಂಟೆಗ್ ಯಾನ್ ತೂ ಪಾಡುವೆ. ಕಾರ್ಲದ ಪೇಂಟೆನ್ ಸುಡು ಸುಕಾರಿ ಮಲ್ಪುಗಂದ್ ಪಂಡೊಲು. ಅಂಚೆನೇ ಕಲ್ಲ್ ತೂ ಪಾಡ್ದ್ ಬೊನ್ಯ ಮಲ್ತೆರ್. ಪಟ್ಟದ ಆನೆಗ್ ಮರ್ಲ್ ಪತ್ತಾಯೆರ್. ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಗ್ ಕಷ್ಟಕೋಟಲೆ ಕೊರ್ಯೆರ್. ಅರಸುಲು ಉನ್ಪಿನ ಬಟ್ಟಾಲ್‌ಗ್ ಹೇಸಿಗೆ ಪಾಡಿಯೆರ್. ರಾಣಿನ ಪಟ್ಟೆದ ಸೀರೆ ದೆಂಗದ್ ದೀಯೆರ್. ಪದ್ದಾಯಿ ಬಂಗಾರ್ ತಪ್ಪಾದ್ ದೀಯೆರ್. ಕಾರ್ಲದ ಪೇಂಟೆಡ್ ಕಲ್ಕುಡೆಲಾ ಕಾಳಮ್ಮಲ ಅರಸುಲೆನ ಪಗೆ ಸಂದಾಯೆರ್. ಉಂದು ದಾನೆ ಕಲ್ಜಿಗಂದ್ ಬೈರರಸು ನೋಟ ನಿಮಿತ್ತೊಡು ಬಲ್ಯಾಯನ ಬಲಿಮೆ ತೂನಗ, ಉಂದು ಭೂತೊಲೆನ ಉಪದ್ರಂದ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಈ ಭೂತೊಲೆನ್ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಬಂದನೊಡು ದೀವರೆ ಏರಾವುಂದು ಕೇನ್ನಗ, ನಳ್ಳೀರ ಕಾಳ್ಯಾಂದಾರ್, ಎಲ್ಯಣ್ಣ ಅರದೆರ್, ಮೂಲಡಂಗೆರ್, ಮಳಿಯಾಳಿ ಜಂತ್ರಿಲು, ಕಲ್ಲಾಯಿ ಜೋಗಿಂದಾರೆರ್, ನಾಲ್ ಕಡಪುದ, ಒಂಜಿ ಕಡಪು 'ಉಬಾರ ಕಡಪು'ದ ಮೈಲಾರೆರ್ ಉಲ್ಲೆರ್. ಅಡೆ ಓಲೆಮಾನಿ ಕಡಪುಡುವೆರ್, ಓಲೆಮಾನಿನ ಬೆರಿಯೆ, ಮೈಲಾರೆರ್ ಬರ್ಪೆರ್. ಅರಸುಲು ಮೈಲಾರೆರೆಡ ಬಲಿಮೆ ಪಾಡ್ದ್ ಕಾಯಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇನುವೆರ್. ದೀಯಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಡ್ ತೋಜುಂಡು. ಅರಸುಲೇ ಈರ್ ಈರ್ನ ಕಾಲೊಡು ವೈರ ಸಾದಿಸಾಯರ್. ಅಕ್ಲು ತಗೆ ತಂಗಡಿ ಮಾಯ ಆದ್ ದೈವೊಲಾದ್ ಇರೆಗ್ ಪಗೆ ಸಾದಿಸುವೆರ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಅರಸುಲು ಪನ್ಪೆರ್ ದೈವೊಲೆನ್ ಪತ್ತ್‌ದ್, ಬಂದನೊಡು ದೀವೊಡುಂದು ಪಂಡೆರ್. ಮೈಲಾಯೆರ್ ತಂತ್ರೊಡು ಕೂಡು ಪಾಡ್ಪವರೆ ಮಂತ್ರ ಮಲ್ಪುವೆರ್.

ಮಂತ್ರ ಮಲ್ಪುನ ಪೊರ್ತುಗು, ಕಾಳಮ್ಮ ಏಳ್, ಏಳರೆ ಒರ್ಸೊದ ಪ್ರಾಯದ ಪೊಣ್ಣಾದ್ ಉಬಾರ ಕಡಪುದ ಮೈಲಾಯೆರೆನ ಸದ್ರಿಕೆಡ್ ಉದಿಪನ ಆದ್ ಉಂತುವಲ್. ಏರ್ ಮೈಲಾಯರೆ ಈರ್ ಮಾನೊಡು ಬತ್ತಿ ಮೈಲಾಯೆರಂದ್‌ಂದಾಂಡ ಮರ್ಯಾದಿಡ್ ಪಿರ ಪೋಲೆಂದ್ ಪನ್ಪೊಲು. ಅಪಗ ಮೈಲಾರೆರ್ ಕಣ್ಣ್‌ಡ್ ಕಡು ದುಃಖ ಜಪುಡಾದ್ ಏರ್ ಅಪ್ಪೆ ಕಾಳಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ಮಾಯಲೀಲೆನ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಲ್ಪೆರೆ ಬೈದಿನತ್ತ್ ಯಾನ್. ಮಾನೊಡು ಬೈದಿನ ಮೈಲಾರೆರೆನ್ ಮರ್ಯಾದಿಡ್ ಕಡಪುಡು ಅಪ್ಪೇಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಅಪಗ ಪನ್ಪೊಲು ಈರೆಗ್ ಆತ್ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಈರ್ ಸೆರಂಗೊಡ್ಪುದು ಉಂತುಲೆ. ಮಾಯೊದ ಚೀಟಾದ್ ಎಂಕ್ಲು ಬೂರುವ, ನಾಲ್ ಕಡಪುಡು ಒಂಜಿ ಕಡಪು ಉಬಾರ ಕಡಪುಡು ಏಳ್‌ಕೋಲು ಮಾಡ ಕಟ್ಟಾಲೆ, ಗುಬ್ಬಿ ದೇವೆರೆನ ಬಲಬಾಗೊಡು ನಿತ್ಯಪೂಜೆ ಕೊರ್ಲೆಂದ್ ಪನ್ಪಲ್. ಆತ್ ಪಂಡಿನ

ಕೇಂದ್ ಮೈಲಾಯೆರ್ ಸೆರಂಗೊಡ್ಡುದು ಉಂತುವೆರ್. ಮಾಯೊದ ಚೇಟಾದ್ ಬೂರುವೆರ್ ಇರ್ವೆರ್ ಸತ್ಯೊಲು. ಮೈಲಾಯೆರ್ ಸತ್ಯೊಲೆನ್ ಪತೊಂದು ಮೂಡಾಯಿದ ಕಡಪುಗು ಬರ್ಪೆರ್. ನಡುರಾತ್ರೆ ಕಡಪುದ ರಾಮುಗುಡ್ಡೆ ಕುಂಞ ಮೂಲ್ಯನ್ ಲೆತ್ತ್‌ದ್ ಓಡ ಬುಡೆರೆ ಪನ್ಪೆರ್. ಅಪಗ ರಾಮುಗುಡ್ಡೆ ಕುಂಞಮೂಲ್ಯೆ ನಡುರಾತ್ರಿ ಪೊಣ್ಣು ಪೊಂಜೊವೆಗ್ ಓಡ ಬುಡಿಯೆರೆ ಆಪುಜಿಂದ್ ಪನ್ಪೆ. ಅಪಗ ಕಾಳಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಒಟ್ಟೆ ಓಡ ಬುಡಿಜಂಡ ಮಲ್ಲೆತ್ತ್, ಎನ್ನ ಮಾಯೊದ ಓಡ ಉಂಡುಂದು ತೋಟೊಗು ಪೋದು ಬಂಗ ಬಾರೆದ ಇರೆತ ತುಂಡು ಕಡ್ತ್‌ದ್ ಕನತ್‌ದ್ ಕಡೆ, ಕೊಡಿಟ್ ಸತ್ಯೊಲು ನಡುಟು ಮೈಲಾಯೆರ್ ಕುಲ್ಲೊಂದು ಆಯೆರೆರ್ದ್ ಈಯೆರೆಗ್ ಬರ್ಪೆರ್. ಓಡ ಬುಡಂದಿನ ತಪ್ಪುಗು ಕಡಪುಗು ಬಂದನ ಪಾಡ್ವೊಲು. ನೀರ್‌ಡಿತ್ತಿನ ಓಡೊನು ಮಿತ್ತ್ ಪೊಯ್ಯೆಗ್ ಪಾಡ್ವೆರ್.

ಮನದಾನಿ ರಾಮುಗುಡ್ಡೆ ಕುಂಞಿಮೂಲ್ಯೆ ಓಡೊನು ನೀರ್‌ಗ್ ಜಪುಡಾವೆ. ಆಂಡಲಾ ಓಡೊನು ನೀರ್‌ಡ್ ಪೋಯೆರೆ ಬುಡ್ಜಲ್. ಉಂದು ದಾನೆ ಕಾರ್ಣಿಕಂದ್ ಬಲಿಮೆಡ್ ಕೇನ್ನಗ ಕಡಪುಗು ರಡ್ಡ್ ಜನ ಸತ್ಯೊಲು ಬತ್ತ್‌ದೆರ್. ಓಡ ಬುಡು ಪನ್ನಗ ಈ ಬುಡಿಜ. ಇತ್ತೆ ಈ ಓಡ ಬುಡಂದಿ ತಪ್ಪುಗು ಮಿತ್ತ ಪಂಚಾಂಗ ಕಡಪುಗು ಕುಂಞಮೂಲ್ಯೆ ಕಟ್ಟೊಡು. ಅಡಿ ಪಂಚಾಗ ಕಡಪುಗು ಉಭಾರ ಮೈಲಾರೆರ್ ಕಟ್ಟೊಡುಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಡ್ ತೋಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅಡಿಪಂಚಾಂಗ ಕುಂಞಮೂಲ್ಯೆ ಕಟ್ಟಿಯೆರ್. ಗುಬ್ಬಿ ದೇವೆರೆನ ಬಲ ಬಾಗೊಡು ನಿತ್ಯಪೂಜೆ ಕೊರ್ಯೆರ್. ಇಲ್ಲದ ಮನೆದೇವೆರೆನ ಎಡಭಾಗೊಡು ಪೇರ್ ಬೊಂಡ ಕೊರ್ಯೆರ್. ನನ ಉಬಾರ ಕಡಪುಡ ಕಟ್ಟ್ ಯಾವುಂದು ಪಂಡೆರ್ ಇರ್ವೆರ್ ಸತ್ಯೊಲು. ಪಡ್ಡಾಯಿ ಬೋಳೂರ ಕಡಪುಗು ಪೋಪೆಂದ್ ಪೋಯೆರ್. ಬೋಳೂರು ಕಡಪುದ ಕಟ್ಟ್ ಯಾವುಂದು ಪಂದ್ ಪಾದೆದಿಲ್ಲ್ ಉಗಂಜಿ ಬೈದೆದಿನ ಬೆರಿ ಪತ್ತೊಂದು ಪೋದು, ಗೋವೆಸಂಪಾಯಿದ ಮರತಡಿಟ್ಟ್ ಕಲ್ಲ್ ಪಾಡ್ದ್ ನಂಬಿಯೆರ್. ಜೋಗೊಡು ಕಾಳಮ್ಮ ಇತ್ತಿನಾಲ್ ಮಾಯೊಡು ಸೇರಿಬೊಕ್ಕ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ, ಕಲ್ಕುಡೆ ಆದ್ ತುಳುನಾಡೊರ್ಮೆ ಕಲೆ ಕಾರ್ನಿಕ ತೋಜದ್ ನಂಬಿನಕ್ಲೆನ ಬೆರಿ ಪತ್ತೊಂದು, ಅನ್ಯಾಯ, ಅಧರ್ಮ ಮಲ್ತಿನಕ್ಲೆಗ್ ಕಷ್ಟ, ಕೋಟಲೆ ಕೊರೊಂದು ಅಕ್ಲೆಗ್ ಮಾಡ, ಸಾಣ, ಚಾವಡಿ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ನೇಮ, ಕೋಲ, ಬಲಿ, ಅಗೆಲ್, ಪರ್ವ ಕೊರೊಂದು ನಂಬೊಂದು ಬರ್ಪೆರ್. ಸತ್ಯೊಗು ಸತ್ಯ ದೇವತೆ, ಕಪಟೊಗು ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ, ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರೊಗು ಮಂತ್ರದೇವತೆ

ಪನ್ಪುನ ಪುರಪ್ಪುಡು ಮೆರೆವೊಂದುಲ್ಲೆರ್ 'ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿ ಕಲ್ಕುಡೆರ್'.

ಉಗ್ಗಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ

ಪೆರಿಯ ತುಳು ಸಾಹಿತಿ, ಜಾನಪದ ಕಲಾವಿದೆರ್, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶಕೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ಮಾರಾಟಗಾರೆರಾಯಿನ ಶ್ರೀ ಉಗ್ಗಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ ಪುಚ್ಚೇರಿ ಬೆದ್ರ ಕೈತಲ್ದ ಪುಚ್ಚೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ತಾಕೋಡೆ ನಿವಾಸಿ. ದೇಜು ಪೂಜಾರಿ ಬೊಕ್ಕ ಕಮಲ ದಂಪತಿಲೆನ ಮಗೆಯಾಯಿನ ಉಗ್ಗಪ್ಪ ಪೂಜಾರ್ಲು ೬ನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಮುಟ್ಟ ಕಲ್ತ್‌ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆದ ತುರ್ತುಗು ಕಂಡೊಗು ಪಜ್ಜೆ ದೀಯಿನಾರ್. ಸುಮಾರು ೫೦ ವರ್ಸ ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆಡ್ ಪೊರ್ಲಾಂಟ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸಾಧನೆದ ಮೂಲಕ ಎಡ್ಡೆ ಕೃಷಿಕೆರಾದ್ ಪುಗಾರ್ತೆನ್ ಪಡೆಯಿನ ಇಂಬೆರ್ ಕೃಷಿ ಬದ್ಕ್‌ದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತುಳು ಜಾನಪದ ಬದ್ಕ್, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಲಮರ್ದ್ ಇಂಚಿತ್ತಿನ ವಿಷಯೊಡ್ಲ ಅಭಿರುಚಿನ್ ಬುಲೆಪಾವೊಂದು ದುಂಬರಿಯೆರ್. ತನಕ್ ಗೊತ್ತಿತ್ತ್‌ನ ಬೊಕ್ಕ ತಾನ್ ಕಲ್ತಿನ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರದ ಪೊಲಬುನು ನಾಲೊರ್ಮೆಲ ಪಟ್ಟೊಂದು ಜನಮಂದೆಲೆನ್ ತುಳು ಜಾನಪದ ಬದ್ಕ್‌ದಂಚಿ ಒಯಿಪುನೆಟ್ಟ್ ಉಗ್ಗಪ್ಪ ಪೂಜಾರ್ಲೆನ ಕಾನಿಗೆ ಭಾರೀ ಮಲ್ಲವು.

ತನಕ್ ತೆರಿನ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪಡ್ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ಪೊಡು, ಆ ಮೂಲಕ ತಾನ್ ಕಲ್ತಿನ ತುಳು ಜಾನಪದ ವಿಚಾರೊಲು ಜನಮಂದೆಲೆಗ್ ತೆರಿಯೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಅಂಗಲಾಪುಡು ಕರಿನ ಪತ್ತ್ ವರ್ಸರ್ದ್ ದುಂಬು ಬರೆಯೆರೆ ಸುರುಮಲ್ತಿನ ಉಗ್ಗಪ್ಪ ಪೂಜಾರ್ಲು ಬೊಕ್ಕ ಪಿರ ತಿರ್ಗ್‌ದ್ ತೂಯಿನಾರತ್ತ್.ಬರೆಯಿನ ಬೂಕುಲೆಗ್ ನಾಲೊರ್ಮೆಲ ಬಾರ್ಯಾತ್ ಬೇಡಿಕೆ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಕೆಲವು ಬೂಕುಲು ನಾಲೈನ್ ಸರ್ತಿ ಮರುಮುದ್ರಣ ಆಯಿನವು ಪೂಜಾರ್ಲೆನ ಬರೆಪಾಟಿಕೆದ ಪೊರ್ಲಾಟಿಕೆಗ್ ಸಂದಿನ ಮಾಮಲ್ಲ ಮಾನಾದಿಗೆಂದೇ ಪನೊಲಿ.

ಉಳತಿಲ್ಲ್

ತುಳುನಾಡ್ ದೈವಾರಾಧನೆಗ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿನವು. ಮೂಲು ಉಪ್ಪುನಂಚಿತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂಜಿ ದೈವೊಗುಲಾ ಐತವೇ ಆಯಿನ ಕಾರ್ನಿಕದ ಕತೆಕುಲು ಉಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯೆರಾದಿತ್ತುದೇ ಅಸಾಮಾನ್ಯೆರಾಯಿನ, ಶಕ್ತಿ ಪಡೆತೊಂದಿನ ದೈವೊಲು ಸಾವಿರಾರ್ ಉಲ್ಲ. ಅಂಚಿತ್ತಿನ ದೈವೊಲೆಡ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿನವು ಕಲ್ಕುಡೆ ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿ ದೈವೊಲು. ತುಳುನಾಡ್ದ ದೈವೊಲೆಡೇ ಬಾರೀ ಕಾರ್ನಿಕ ಉಪ್ಪುನ ದೈವೊಲೆಡ್ ಕಲ್ಕುಡೆ ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿಲ ಮುಖ್ಯವಾಯಿನವು. ಕಲ್ಕುಡೆ ಪರಯೆ ಆಂಡ ಕಲ್ರುಟ್ಟಿ ತಂಗಡಿ. ಈ ತಂಗಡಿ ಪರಯೆ ದೈವೊಲಾಯಿನ ಕತೆನೇ ಸೋಜಿಗವಾಯಿನವು. ತುಳು ಪಾಡ್ದನಡ್ಲ ಉಂದೆ

ಪೊರ್ಲುಡು ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ಪುನ ಕ್ರಮ ಉಂಡು.

ಕಲ್ಕುಡೆ ಪನ್ಪಿನಾಯೆ ಮಾಮಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಿ ಆಯಿನಂಚಿನ ಶಂಭು ಕಲ್ಕುಡನ ಮಗೆ. ಶಂಭು ಕಲ್ಕುಡೆ ಕಾರ್ಕಲದ ಭೈರರಸನ ಕಾಲೊಡು ಮಸ್ತ್ ಮಲ್ಲ ಕೆತ್ತನೆದ ಬೇಲೆನ್ ಮಲ್ತಿನಾಯೆ. ಆಂಡ ಮಗೆ ಆಯಿನ ಬೀರೆ ಕಲ್ಕುಡೆ ಐಟ್ ದೋಷ ತೋಜಾದ್ ಕೊರಿಯೆ ಪಂದ್ ಅವಮಾನೊಡು ಜೀವ ದೆತ್ತೊನುವೆ. ಒರಿದಿನ ಕೆತ್ತನೆನ್ ಕಲ್ಕುಡೆ ಮುಂದುವರಿಸಾವೆ. ಆಂಡ ಐಕ್ ಪ್ರತಿಫಲ ಆದ್ ಭೈರರಸೆ ದುಂಬುಗ್ ಈ ಕೆತ್ತನೆನ್ ಏರ್ಲಾ ಮಲ್ಪಾವರೆ ಬಲ್ಲಿ ಪಂದ್ ಕಲ್ಕುಡನ ಒಂಜಿ ಕಾರ್ ಕೈನ್ಲಾ ಕಡ್ಪಾವೆ.

ಇಂಚಿಡ್ ಪಲಯನ್ ನಾಡೊಂದು ಬತ್ತಿನ ತಂಗಡಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಆಯಗ್ ಭೈರರಸೆ ಮಲ್ತಿನ ಅನ್ಯಾಯೊನು ತೂದ್ ತಡೆವರೆ ಆವಂದೆ ಅರಸನ ಮಿತ್ತ್ ದ್ವೇಷ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ಪೊಡುಂದ್ ತೀರ್ಮಾನ ಮಲ್ತ್ ಮಾಯ ಆಪೆರ್.ಅಂಚ ಮಾಯದ ದೈವೊಲಾಯಿನ ಪರಯೆ ತಂಗಡಿ ಅಯಿಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಪರಮ ಸಾಹಸಿಲಾದ್ ಬೈರರಸಗ್ ಕಷ್ಟೊದ ಮಿತ್ ಕಷ್ಟೊಲೆನ ಕೊರ್ದು ಮಾಯೊಡು ಪಗೆ ಸಾಧಿಸಾವೆರ್.ಭೈರರಸೆ ಮಲ್ದಿನ ತಪ್ಪುನು ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ಪೆರ್.ಇಂಚನೇ ದುಂಬುಗ್ ನಂಬಿನಗಗೆಲೆಗ್ ಇಂಬು ಕೊರ್ಪಿನ ದೈವೊಲಾದ್ ಅನ್ಯಾಯ ಅಧರ್ಮ ಮಲ್ತಿನಾಯಗ್ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆ ಕೊರ್ದು ಸರಿ ತಾದಿಗ್ ಕನ್ಪಿನ ಸತ್ಯ ದೇವತೆಲಾದ್ ತುಳುನಾಡುಡ್ ಮೆರೆಪೆರ್.

ಅರ್ತೊಲು

ಗುಜರ್ಮೆ = ಕಾಲೇಸ; ಕಜ್ಯ = ಕೆಲಸ (ಕಾರ್ಯ); ಬರೆಪಾಡ್ಯೆ = ಗುರ್ತ ಪಾಡ್ಯೆ; ವೈರ = ಪಗೆ; ಸದ್ರಿಕೆ = ಕವಡೆ ಪಾಡುನ ಮಣೆ (ಪಂಚಾಂಗ)

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧) ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿನ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ಪುಲೆ

೨) ತುಳುನಾಡ್ದ ದೈವೊಲೆಡ್ ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿನ ಕತೆ ದಾಯೆಗ್ ಆತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆತೊಂಡ್ ಪಂದ್ ವಿಶ್ಲೇಶಿಸಾಲೆ.

೩) ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿ ದೈವೊಲಾಯಿನ ಸಂದರ್ಭೊಲೆನ್ ಬರೆಲೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧) ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಲುಟ್ಟಿ ಪಾಡ್ದನೊನು ತೆರಿಲೆ.

೨) ಉಗ್ಗಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ ಮೆರೆನ ಬೇತೆ ಬರವುಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

ಪಾಡ್ದನೊಡು ಪೊಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನೊದ ಕಲ್ಪನೆ

ಡಾ। ಧರಣೀದೇವಿ ಮಾಲಗತ್ತಿ

ಓಲು ಪೊಣ್ಣುಲೆಗ್ ಮರ್ಯಾದಿ ಕೊರ್ಪೆರಾ ಅವುಲು ದೇವತೆಲು ನಿಲೆ ಆದುಪ್ಪುವೆರ್ಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್ ತೆರಿನಕುಲು. ನಮ್ಮ ತುಳುವೆರ್ ಪೊಣ್ಣುಲೆಗ್ ವಾ ಸ್ಥಾನ ಕೊರ್ತೆರ್ಂದ್ ತೂವೊಡಾಂಡ ನಮ ಒಂತೆ ಪಾರ್ದನೊಲೆದ ಬೆರಿ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಪೋವೊಡು. ನಮ್ಮ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಸಮಾಜೊಡು ತುಳುವ ಪೊಣ್ಣುಲು ವಾ ರೀತಿಡ್ ಬದ್‌ಕೊಂತೆರ್? ಅಕ್‌ಲೆನ ಮರ್ಯಾದಿ, ಪೊರ್ಲ್ಯ, ಗತ್ತ್-ನಿಟ್ಟ್, ಬೇನೆ-ಬೆನ್ಕೆ, ಕುಸೆಲ್-ಕುಸಾಲ್, ಇಲ್ಲ್ ನಡಪುಡ್ನ ರೀತಿ, ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆ, ತಂಕ-ಸೊರ್ಕ್ಯ ಉಂದೆನ್ ಪೂರ ಪಾರ್ದನೊಲು ಪನ್ಪ.

ಪಾರ್ದನ ಪಂಡಿ ಸಾತ್‌ಗ್ ನೆಂಪುಗು ಬರ್ಪಿನ ಒಂಜಿ - ಬೂತದ ಪಾರ್ದನ. ಪಾರ್ದನದ ಅರ್ತ ಪ್ರಾರ್ಥನೊ. ಪರತ್ತನಂದ್ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅವು ಒಂಜೆನೆ ನಮ ತೂವೊಡು. ಲ್ಯತ ಅರ್ತ ಪದ-ಮಲಯಾಳ ಬಾಸೆಡ್ ಪನ್ಪಿನ ಪಾಟ್-ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ ನಮ್ಮ ಎದುರುಡು ಪಾಕ ಓಬೇಲೆಲು, ಸಂದಿಲು ಕಬಿತೆಲು ಉಂತುವ.

ಅರ್ತ ದಾದನೇ ಆದುಪ್ಪಡ್, ನಮ ತೆರಿಯೊಡಾಯ್ನಿ ಪೊಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ. ಅಂಚಾದ್ ಸುರೂಟು ಪಾಡ್ದನೊಲೆಡ್ ವಾ ತರದ ಪೊಣ್ಣಿನ್ ವಾ ತರೊಟು ಚಿತ್ರಣ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್ಂದ್ ತೆರಿಯೊನೊಡು. ಪೊಣ್ಣು ಅರಸು ಮನೆತನದವಾದುಪ್ಪು, ಮಲ್ಲಕ್‌ಲೆ ಪೊಣ್ಣಾದುಪ್ಪು, ನಡು-ತರತ-ಅಂಚಿ ಮಲ್ಲಾದಿಗೆಲಾ ಇಜ್ಜಂದಿನ, ಇಂಚಿ ಪಾಪೊತ್ತುಲಾ ಇಜ್ಜಂದಿನವಾದುಪ್ಪು. ಇಜ್ಜಿಡ ಬೇಲೆಗ್ ಪೋಪಿನವಾದುಪ್ಪು-ಅಂಚನೇ ಪೊಣ್ಣು ವಾ ಜಾತಿದನೇ ಆದುಪ್ಪು-ಉಂದೆನ್ ಪೂರ ತೂವೊನೊಡು. ಪೊಣ್ಣಿನ ಮಲ್ಲಾದಿಗೆ, ಐಸ್‌ರ, ಅಂತಸ್ತ್, ಜಾತಿ, ಉಂದು ಪೂರ ಆಲ್ನ ಸ್ಥಾನೊನು ನಿರ್ಧಾರ ಮಲ್ಪುಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಪಾಡ್ದನೊಲೆಡ್ ಬರ್ಪಿ ಪೊಣ್ಣುಲೆನ್ ಕೆಲವು ರೀತಿಡ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಗುಂಪು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೂವೊಲಿ.

ಈ ಪಾಡ್ದನೊಲೆಡ್ ಈ ದಿಟ್ಟಿಡ್ ಮಿತ್ತ್ ಉಂತುನವು ಸಿರಿನ ಪಾಡ್ದನ. ಲ್ಯಟೇ ಮೂಜಿ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಬಾಗ ಉಂಡು. ಅಕ್ಕೆರಸು ಪೂಂಜೆದಿಗ್

ಸಂಬಂಧ ಪಡ್ತಿನ ಒಂಜಿ ಬಾಗ, ಸೊನ್ನೆ–ಗಿಂಡೆನ ಕತೆ ಬೊಕ್ಕ ಅಬ್ಬಗ–ದಾರಗೆರೆ ನನೊಂಜಿ ಬಾಗ.

ಪೊಣ್ಣುಲೆನ ತಾಂಗೊನುನ ತಾಕತ್, ದೈರ, ಗರ್ವ, ಸಕ್ತಿನ್ ತೆರಿಯೊನೊಡಾಂಡ ಸಿರಿನ ಪಾಡ್ದನ ಕೇನೊಡು. ಇತ್ತೆದ ಕಾಲದ ವಾ ಪೊಣ್ಣುಲೆಗ್‌ಲಾ ಇಜ್ಜಂದಿ ದೈರ ಸಿರಿ ತೊಜಪಾದಲ್. ಸೂಳೆನ ಇಲ್ಲಡೆ ಪೋಯಿನ ಕಂಡನಿ ಕಾಂತುಪೂಂಜಡ ಬರ ಕೇಂಡ್‌ದ್ 'ಯಾನ್ ನಿನನ್ ಬುಡ್ಪೆ'ಂದ್ ಪನ್ಪಿನಂಚಿನ ದೈರ ಅಲೆಗಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆ್ಯನ್ ಆ ಸಮಾಜ ಒಪ್ಪಿತೊಂದು ಬತ್ತ್‌ಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ನಗ ಸಿರಿಗಿತ್ತಿನ ಸ್ಥಾನ ಎಂಚಿನವುಂದು ಒಂಜಿ ಎಲ್ಯ ಮಟ್ಟ್‌ದ ಅಂದಜಿ ಏರೆಗ್‌ಲಾ ಮಲ್ಪೊಲಿ.

ಅರಮನೆತ ಕೆಲಸದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ತೂವೊಂತಿನ ಶಂಕರಾಳ್ವೆ ಪಾಲ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ 'ಪತ್ತೇರಿ ಕೂಟೊ'ಡು ತನಕ್ ಸರಿಯಾಯಿ ತೀರ್ಪು ದೆತೊನುನಗ 'ನಿಕ್ಲೆನ ಪತ್ತೇರಿ ಕೂಟ ಹಾಳಾದ್ ಪೋವಡ್'ಂದ್ ಪನೊಡಾಂಡ ಅಲೆನ ಸಕ್ತಿ ಏತುಪ್ಪೊಡು? ಬಯಕೆ ಪಾಡ್ನಗ ದಿಂಜಿನ ಸಬೆತೆದುರೆ 'ಸೂಳೆ ಸುತ್ತಿ ಕುಂಟು ಯಾನ್ ತುತ್ತಾಯೆ'ಂದ್ ಕಂಡನ್ಯನ ಮೋನೆಗ್ ಹಾಕಿಲೆಕ ಪನ್ಪಿನ ಸಿರಿ, ಇತ್ತಿನೆನ್ ಇತ್ತಿಲೆಕನೆ ಪಂಡ್‌ದ್ 'ಮೋನೆ ಪಂರ್ಕ್‌ಂಡಲಾ ಮಲ್ಲೆತ್ತ್, ಸತ್ಯ, ನ್ಯಾಯ ಒರಿಯೊಡು' ಪನ್ಪಿನ ಸ್ವಭಾವದಾಲ್. ಅಕ್ಕೆರಸು ಪೂಂಜೆದಿ, ತನ್ನ ಪುದರ್‌ದ ಅಕ್ಕೆ, ಅರಸು, ಪೂಂಜೆದಿ ಉಂದೆನ್ ಪೂರಾ ತಾನೇ ಕಳೆದ್ 'ಸಿರಿ'ಯಾದ್ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಸಕ್ತಿಡೆ ಜನಕುಲೆ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ನಿಲೆಯಾಯಲ್.

ಅಂಚಿ ಅಪ್ಪೆ ಇಲ್ಲ್‌ದ ನಿಲೆ ತತ್ತ್‌ದ್, ಇಂಚಿ ಕಂಡನ್ಯನ್‌ಲಾ ಬುಡ್ದು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೊಡು ದೇವೆರೆ ಸ್ಥಾನೊಗು ಏರ್ನ ಸಿರಿ 'ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ' ಗಾತ್ರ ಪೊನೆಪಿನ ಇತ್ತೆದ ಪೊಣ್ಣುಲೆಗ್ ಆದರ್ಶ. ಆಲ್ನ ಬೆಂಗ್, ತಂಕ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಪುಗರೊಡಾಯ್ನವು.

ಮಗನ್, ಕೆಲಸದಲೆನ್ ನೆತ್ತಿಗ್ ಒತ್ತ್‌ದ್ ಮಾಯ ಮಲ್ತಲ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪುಂಡು ಪಾಡ್ದನ. ಪಿರಾಕ್‌ದ ಕತೆಕುಲೆಡ್, ಸಂದಿಲೆಡ್ ಫೂರ ತೋಜ್‌ದ್ ಬರ್ಪಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶ 'ಮಾಯಕ' ಆಪಿನವು. ನರಮಾನ್ಯನ್ ದೈವದ ಸ್ಥಾನೊಗು ಏರ್ಪಾಯಿನೆಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ನಮ್ಮ ಇರಿಯಾಕ್‌ಲೆಗ್ ಅಕುಲು ಸೈತೆರ್‌ಂದ್ ಪನಿಯರೆ ನಾಲಯಿ ಮಗ್‌ರಂದೆ ಬತ್ತಿನ ಸಬ್ದ ಅವು. ಕೊರಗತನಿಯನ ಪಾಡ್ದನೊಡುಲಾ ಇಂಚನೆ ಮಾಯಕ ಆಪಿನ ಪ್ರಸಂಗ ಬರ್ಪುಂಡು. ಕದ್‌ರದ ದೇವಸ್ಥಾನೊಗು ಪೋದು ಮಾಡೊಗು ದಂಗ್‌ದಿನ ಕೈಪುರದ ಗೆಲ್ಲ್‌ಗ್ ಬಡ್ತಿನ ತನಿಯನ್ ದೇವೆರ್ ಮಾಯಕ ಮಲ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಬಾರಿ ಸುಲಬೊಡು ಏರೆನ ತರೆಕ್‌ಲಾ

ಪೊಗ್ಗುನ ಇಚಾರ ಪಂಡ - ಆಯನ್ ದೇವೆರ್ ದಾಯೆ ಮಾಯಕ ಮಲ್ತೆರ್? ಆಯೆ ಮಾಡೊಗು ದಂಗ್‌ದಿ ಗೆಲ್ಲ್‌ಗ್ ಬಡ್ತಿನೆಡ್ಡಾತ್ರ ದೇವೆರೆಗ್ ಮೈಲಿಗೆ ಆದುಪ್ಪೊಡು. ಅಪಗ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಉಸ್ತುವರಿದಕುಲು ಆಯನ್ ಕೆರ್ದುಪ್ಪೊಡು. ಇಂಚ ಮಾಯಕ ಆಪಿನ ಪ್ರಸಂಗೊಲು ತುಳು ಅತ್ತಂದೆ ಬೇತೆ ಬಾಸೆದ ದುಂಬುದ ಕತೆಕ್‌ಲೆಡ್‌ಲಾ ಬರ್ಪುಂಡು.

ಸ್ವಂತ ಮಗನೇ ಕೆರಿಯಲೊ ಇಜ್ಜಿಡ ಆಯೆ ಸೈತೆನೋ ಎಂಚಿನನೋ ಒಂಜಿ ಅವುಲು ನಡತ್‌ದುಪ್ಪೊಡು. ಕೆಲಸದಾಲ್ ಓಲ ಬೈಕಡ್ತಿಯಾಪಲ್, ಮಗೆ ಕುಮಾರೆ ಆಪೆ. ಸೈತಿನ ಇರ್ವೆರ್ಲಾ ಬೂತೊಲಾಪೆರ್. ಇಂಚಿನ ಬೇನೆನ್‌ಲಾ ನಿಂಗೊಂದು ಸಿರಿ ಎಂಚ ಬದ್‌ಕ್ಯಲ್? ಈತೇ ಅತ್ತ್ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಂದಿನ, ಗುರ್ತ ಇಜ್ಜಂದಿನ, ಮದ್ಮೆ ಆವಂದಿನ ಇರ್ವೆರ್ ದೇಸಿಂಗೆರ್ಡ್‌ಪ್ಪ ಎಂಚ ಪೋಯಲ್? ಇರ್ವೆರ್ಲಾ ತನ್ನ ಮೆಗ್ಯೆ-ಪಲಯೆಂದ್ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿನೇ ಮಿತ್ತ್ ದೀದ್, ತೂಪಿನ ಕಣ್ಣ್‌ನ್ ಗೆನ್ಪಂದೆ ಬಾಳ್ವೆ ಮಲ್ತಿನ ಸಿರಿಡ್ದ್ ಇತ್ತೆದ ಪೊಣ್ಣುಲು ಮಸ್ತ್ ಪಿರ ಒರಿದೆರ್. ಕುಡ ಕೊಡ್ಸರಾಳ್ವನ್ ರಡ್ಡನೇ ಮದ್ಮೆ ಆಪಲ್ ಸಿರಿ. ಇತ್ತೆದ ಸಮಾಜೊಡು ಕಲ್ತಿನ ಪೊಣ್ಣುಲು, ಅರ್ತ ಮಲ್ತೊನುನ ಆಂಜೊನಕುಲು ಉಪ್ಪುನ ಈ ಸಮಾಜೊಡುಲಾ ಸಿರಿ ಮಲ್ತಿಲೆಕ ವಾ ಪೊಣ್ಣು ಮಲ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಆಲ್ನ ಸ್ಥಾನ ಓಲುಪ್ಪು?

ಅವ್ವೇ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಬರ್ಪಿ ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಪೊಂಜೊವು ಸೋಮಾಳ್ವೆದಿ. ಕಂಡನಿ ಸಿರಿನ್ ಮದ್ಮೆ ಆಪೆಂದ್ ಪನ್ನಗ ಬುಲ್ತೊಂದು ಕುಲ್ಲಂದೆ ತನ್ನ ಪಲಯಡ ಪಂಡ್‌ದ್ ಹಾಕಾವುನಡೆ ಮುಟ್ಟ ತಯಾರಾಪಲ್. ಬೊಕ್ಕ ಅಕ್‌ಲೆ ನಡುಟು ಒಂಜಿ ರೀತಿದ ಒಪ್ಪಂದ ಆಪುಂಡು.

ಸಿರಿ ಸನ್ ಬೋಡಾಯ್ನತ್ ಮೊಡಂಕ್ ಪಾತೆರ ಕೇನ್ದಲ್. ಓಡದಾಯೆ ಪನ್ಪಿನ 'ಕಪ್ಪೆ ಸೊರ್ಕ್‌ಂಡ ಪಲ್ಲಡುಪ್ಪಂದ್, ಪೊಣ್ಣು ಸೊರ್ಕುಂಡ ಇಲ್ಲಡುಪ್ಪಂದ್' ಈ ಪಾತೆರ ಪೊಣ್ಣನ್ ಸಮಾಜ ಎಂಚ ತೂವೊನೊಂತುಂಡು, ಪೊಣ್ಣಡ ಸಮಾಜ ವೈನ್ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಲ್ತೊಂತುಂಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪುಂಡು. ಆಂಡ ಪಾಡ್ದನೊಲೆಡ್ ಪೊಂಜೊವೆನ್ ತಿರ್ತ ಸ್ಥಾನೊಡು ತೂತಿನ ಸಂದರ್ಭೊಲು ಇಜ್ಜಿಂದೇ ಪನೊಲಿ. ಬಯಕೆದ ಕ್ರಮೊಕುಲೆಡ್ ಅಂಚನೇ ಸುರೂಟು ಮುಟ್ಟಾನಗ ನಡಪಾವುನ ಕ್ರಮೊಕುಲೆಡ್ ಸುದ್ದ ಉಪ್ಪುಲೆಕ ತೂವೊನೊಂತೆರ್. ತುಳುವೆರೆ ಪೊಣ್ಣು ಪಾಡ್ದನೊಡು ಕಂಡನ್ಯನ್ 'ಆಂಜೊವು'ಂದ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ಕಂಡನಿ ಬೊಡೆದಿನ್ 'ಪೊಂಜೊವು'ಂದು ಪನೊಂತೆ. ಕಂಡನಿ ಬೊಡೆದಿ ಇರ್ವೆರೆಗ್ಲಾ

ಸರಿಸಮ ಆದುಪ್ಪುನ ಸ್ಥಾನ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್.

ತುಳುವ ಪೊಂಜೊವು ತನ್ನ ಮನೆತನೊತ, ಅಂತಸ್ತ್‌ದ ಗುರ್ತೊಗು ಪೋಯಿನವುಲು ಪೂರಾ ಪನ್ನೆಪತ್ರ ಪತೊಂತಲ್. ಅಂಚನೆ ಆಲ್ನ ಸೊಂಟೊಡು ಗೆಜ್ಜೆಕತ್ತಿ ಅಲ್ನ ದುತ್ತೈತದ ಒಂಜಿ ಭಾಗ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಸಿರಿ ತನ್ನ ಕಂಡನ್ಯನ್ ಬುಡ್ದು ಪೋನಗ ಮೂಂಕುದ ಮುತ್ತೆಸಿರಿನ್‌ಲಾ ಕಳೆದೇ ಪೋಪಲ್. ಬಯಕೆದ ಸೀರೆನ್ ರಡ್ಡ್ ಸೀಳಾದ್ ಪರ್ತ್ ಪಾಡ್ಪಲ್. ಅಲೆಗ್ ಪಜ್ಜೆ ಪಜ್ಜೆಗ್‌ಲಾ ಆಯಿನ ಅನ್ಯಾಯೊನ್ ಸೈಸಂದೆ ತಿರ್ಗ್‌ದುಂತುದು ಗೆಲ್ಪುವಲ್.

ಸಿರಿನ ಮಗಲ್ ಸೊನ್ನೆನ್ ಸಾಂಕುನಾಯೆ ಸಿರಿನ ಅಜ್ಜೆ ಚಂದವಣ್ಣ ಪೆರ್ಗಡೆ. ಗಿಂಡೆನ್‌ಲಾ ಅಯೆನೇ ಸಾಂಕುವೆ. ಅಯಿಡ್ದ್ ದುಂಬು ಆಲ್ ಪಿಲಿ ಸಾಂಕ್‌ದಿ ಪೊಣ್ಣು. ಸಿರಿನ ಇಡೀ ಸಂತತಿದ ಪೊಣ್ಣುಲು 'ಸಿರಿಕುಲು'ಂದ್ ಪೂಜೆ ಪಡೆವೊನ್ವೆರ್.

ಪೊಣ್ಣುಲೆನ ಅೃತದ ವಸ್ತುಲು ಅಕ್‌ಲೆನ ಸ್ಥಾನೊನು ಪನೊಂತುಂಡೊ ದಾನ್ನೋಂದು ಸಂದೆಗ ಬರ್ಪುಂಡು, ಕೆಲವು ಪಾಡ್ದನೊಲೆನ್ ತೂನಗ. ಸೊನ್ನೆ ಗಿಂಡೆಗ್ ಸಂಬಂದ ಪಟ್ಟ್‌ದಿನ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಬರ್ಪಿನ ಕೆಲವು ಪುದರುಲು ಇಂಚ ಉಂಡು. ಮುಟ್ಟಿಕಲ್ಲ್ ಮೂಂಕುತಿ ಮುತ್ತಕ್ಕೆ, ಮಾನೊಟ್ಟು ಬಾಲಪರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ, ಕುಡುಂದೂರು ಕರ್ಯಮಣೆ ಕೂಸಕ್ಕೆ–ಇಂಚ, ಇಲ್ಲ್‌ದ ಪುದರ್ –ಬಂಗಾರ್ದ ಪುದರ್–ಬೊಕ್ಕ ತನ್ನ ಪುದರ್. ಸೊನ್ನೆ ಗಿಂಡೆನ ಕತೆ ಮೆಗ್ದಿ ಪಲ್ದಿನ ಮೋಕೆನ್ ಪನ್ಪಿಲೆಕನೆ; ಸೊನ್ನೆ ತನನ್ ಅಂಗ್‌ಸಾಯ್ನ ಪೊಂಜೆನಕ್‌ಲೆನ ಮರ್ಯಾದಿ ಎಂಚ ಕಳೆಪಲ್‌ಂದ್‌ಲಾ ಪನ್ಪುಂಡು. ಮದಿಮಲಾವಂದಿ ಸೊನ್ನೆಗ್ ಈ ಪೊಂಜೆನಕ್‌ಲೆನ ಅಂಗ್‌ಸಾನ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಮನಸ್‌ಡ್ ಎತೆ ಆಪುಂಡು. ಗುರು ಮಾರ್ಲನ ಬೊಡೆದಿಯಾಯ್ನೆಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಬೆರ್ಮೆದೇವೆರೆ ದಯೆಟ್ ಮದಿಮಾಲಾದ್ – ಅಪಗನೇ ಅಮರ್ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಪೆದ್ದುವಲ್. ಬಾಲೆ ತೂಯೆರೆ ಬತ್ತಿನ ಪೊಂಜೆನಕ್‌ಲೆನ್ ಮೂಂಕುತ್ತಿ ದೆಪ್ಪಾದ್ ದುಂಬುದ ಪಗೆ ಬೂಟುನ ಸೊನ್ನೆ ಅಪ್ಪೆಲೆಕನೆ ಚಲತ ಪೊಣ್ಣು.

ಚೆನ್ನೆದ ಮಣೆ ಗೊಬ್ಬುದು ಜೀವ ಕಳೆವೊಂದಿನ ಪೊಣ್ಣುಲುಲಾ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಬರ್ಪೆರ್–ದುಂಬುಪಿರ ಅಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪಂದೆ–ಗೊಬ್ಬುದ ಬರೊಟ್ಟು ಜೀವೊನ್‌ಲಾ ಗೆನ್ಪಂದೆ ದುರಂತ ಆಯಿನ ಕತೆಕುಲು ಅವು. ಅಬ್ಬಗೆ–ದಾರಗೆರ್ (ಸೊನ್ನೆನ ಜೋಕುಲು) ಇಂಚನೇ ಗೊಬ್ಬುದು ಲಡಾಯಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸೈಪೆರ್. 'ಮಾನಿಗ' ಚೆನ್ನೆದ ಮಣೆತ ಗೊಬ್ಬುಡು ಕಂಡನ್ಯಡ ಲಡಾಯಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪಲಯು

ಇಲ್ಲಡೆ ಬರ್ಪಲ್. ಆಲ್ನ ಕಂಡನಿ ಜುಮಾದಿಗ್ ಪರಕೆ ಪನ್ಪೆ. ಮಾನಿಗ ಪಿಜಿರ್ದ್ ಬರ್ಪಲ್. ಕಂಡನಿ ಪಲ್ಲಂಕಿಡ್ದ್ ಆಲೆನ್ ಜಪುಡಾನಗ ಪರಕೆ ಬೂಟುದಿ ಕಾರಣೊಗು ಆಲ್ ಔಲೇ ಸೈಪಲ್.

ಅಳಿಯಕಟ್ಟ್‌ದ ಸಮಾಜೊಡುಲಾ ಪೊಣ್ಣಗ್ ದುಕ್ಕ ತಪ್ಪಂದಿನ ಸಂದರ್ಭೊಲೆಡ್ ಒಂಜಿ ಕತೆ ಆದ್ ಉಂತುನಾಲ್ ಕರ್ನಗೆ. ಬಲ್ಲಾಳನ ಬೊಡೆದಿ ಕರ್ಪುರ ಆಯೆ ತಂಗಡಿನ್ ತೂವಂದಿಲೆಕ ಗೊಬ್ಬು ನಡಪಾವಲ್. ತಂಗಡಿ ಕರ್ನಗೆನ್ ಪೆದ್‌ದ್ ಸೈಪಲ್. ಕರ್ನಗೆ ಮಾಮಿನ ಕೈಟ್ ತರತರದ ಬಂಜ ಅನುಬವಿತ್‌ದ್ ಜೂವ ದೆತೊನುವಲ್. ಪೊಣ್ಣೇ ಪೊಣ್ಣನ ಜೀವನ ಹಾಳ್ ಮಲ್ತಿನ ಕತೆ ಉಂದು.

ಅರಸು ಮನೆತನದ ಪೊಣ್ಣುಲೆ ಕತೆಟ್‌ಲಾ ಎತೆ ದಿಂಜಿದಿ ಪಾಡ್ದನೊಲುಲ್ಲ. ಕಂಡನಿ, ಪಲಯೆ ಇಂಚ ವಾ ವಾ ರೂಪೊಡು ಪೊಣ್ಣುಲೆ ಮಿತ್ತ್ ಅಧಿಕಾರ ತೋಜಪಾದ್ ಅಕ್‌ಲೆನ ಜೀವನ ಹಾಳ್ ಮಲ್ಪುನಂಚಿನ ಕತೆ ಪಾಡ್ದನೊಡು ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಅವ್ವೇ ಜೈಲ ಬಂಗೆದಿನ ಪಾಡ್ದನ. ಪುರುಷ ವೇಷೊಡು ಬತ್ತ್‌ದ್ ಜೈಲ ಬಂಗೆದಿನ್ ರಟ್ಟಾವೊಂದು ಪೋಪಿನ ಕನರಾಯ ಬಂಗೆ ಸಮ್ಮಲೆನ ಪಗೆಕಾತ್ರ ಅಲೆಗ್ ಬಂಜ ಕೊರ್ಪೆ. ಬಚ್ಚಿರೆ ತಿಂದ್‌ದ್ ಆಲ್ನ ಮೇಲ್ಗ್ ಉಬ್ಬಿವೆ. ಅಲೆಗ್ ತಿನಿಯೆರೆ ತಂಞನ ಕೊರ್ಪಾವೆ. ಈ ಬಂಜದ ದಿನೊಕುಲು ಮುಗಿಯೊಂದು ಬತ್ತಿಲೆಕನೆ ಮಡ್ಡೆಲನ ಕೈ ಪತ್ಯಲ್ ಪನ್ಪಿ ಕಳುಪಾತೆರ ನಂಬ್‌ದ್ ಅಲೆನ್ ಇಲ್ಲ್‌ಡ್ದ್ ಪಿದಾಯಿ ಪಾಡ್ವೆ. ಪದ್ನಾಜಿ ಜೋಕ್ಲೆ ಅಪ್ಪೆ ನಟ್‌ದ್ ತಿನ್ಪಲ್. ಜೋಕ್ಲೆನ ತಿಂದ್‌ದ್ ಒರಿನ ಬಟ್ಟ್‌ಲ್ ನಕ್ಕುವಲ್. ಈ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಒಂತೆ ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಭಾವ ತೂವೊಲಿ. ಸೀತೆನ ಸ್ಥಾನೊಡು ನಮ್ಮ ಪೊಣ್ಣುಲೆನ್ ಉಂತಾದ್ ತೂಪಿನ ಕ್ರಮೊ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದದವು ಅತ್ತ್. ಆಂಡಲಾ ಜಾನಪದ, ಪುರಾಣ ಉಂದು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಭಾವ ಉಂಡುಮಲ್ಪುನೆನ್ ಇಜ್ಜಿ ಪನಿಯೆರೆ ಆಪುಜಿ. ಇಂಚನೆ ಪಾರ್ ಪೋಯ್ನ ಕತೆನೇ ಒಂಜಿ ಅಲೌಕಿಕ ರೀತಿಡ್ ಪನ್ಪಿನ ಪಾಡ್ದನ ಬಬ್ಬರ್ಯನವು. ಬಬ್ಬರ್ಯನ ಅಪ್ಪೆ ಜೈನೆದಿ. ಆಲೆಗ್ ಪಲಯಲ್ಲು ನಾಲ್ ಜನ. ಅರಸು ಮನೆತನದ ಆ ಪೊಣ್ಣಗ್ ಬೊಲ್ಪುಗಾಯ್ನ ಕಂಡನಿ ಬೈಯ್ಯಗಿಜ್ಜಿ. ಬೈಯ್ಯೊಗಾಯ್ನ ಕಂಡನಿ ಬೊಲ್ಪುಗಿಜ್ಜಿ. ಆಂಡಲಾ ಪಾಡ್ದನ ಆಲ್ನ ನಡತೆದ ಬಗ್ಗೆ ಸೊರ ದೆಪ್ಪುಜಿ. ಅರಮನೆಕ್ ಬೆಲ್ಲ ಮಾರೊಂದಿ ಬರ್ಪಿನ ಸುಲಿಕಲ್ಲ ಮುರುವೆ ಬ್ಯಾರಿ ಆಲೆನ್ ಲೆತೊಂದು ಪೋಪೆ. ಪುದರ್ ಪಗಪುವೆ. ಏಲ್ ಜೋಕುಲು ಪುಟ್ಟುವ.

ಶ್ರಿಟ್ ಒರಿ ಬಬ್ಬರ್ಯೆ.

ಲೆತೊಂದು ಪೋಯಿನ ಮುರುವೆ ಬ್ಯಾರಿ ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲುವೆ, ನಡುರಾತ್ರಿಡ್ ಆಲ್ನ ಮೂಂಕುಡ್ದು ಸರ್ಪ ಸುಂಯ್ತೊಂದು ಬರ್ಪುಂಡು. ಅಯ್ನ್ ಆಯೆ ಕೆರ್ಪೆಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪಾಡ್ದನ ಆಲ್ನ ಮರ್ಯಾದಿನ್ ಅಂಚನೇ ಒರಿಪಾದ್‌ಂಡ್.

ನಡುತರತ ಪೊಣ್ಣುಲೆನ ಚಿತ್ರಣಲ ಬೊಡಾಯಿನಾತ್ ತಿಕ್ಕುಂಡು ನಮ್ಮ ಪಾಡ್ದನೊಲೆಡ್. ದೇಯಿ ಬೈದ್ಯೆದಿ ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಮನಸ್ಸ್‌ದ, ಎಡ್ಡೆ ಬೆನ್ಕೆದ, ಮರ್ಯಾದಿದ ಪೊಂಜೊವು. ಬ್ರಾಣೆರೆ ಜಾತಿಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಆಲ್ ಮದಿಮೆಗ್ ದುಂಬೇ ಮದಿಮಾಲಾಪಲ್. ಅಕ್‌ಲೆ ಕ್ರಮೊತ ಪ್ರಕಾರನೆ ಆಲೆನ ಕಣ್ಣ್ ಕಟ್‌ದ್ ಕಾಡ್‌ಡ್ ಬುಡ್ಪೆರ್. ಬ್ರಾಣೆರೆಡ್ ಪೊಣ್ಣನ ಸ್ಥಾನ ತಿರ್ತ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ನೆಟ್ಟೇ ತೆರಿವೊನೊಲಿ. ಮದಿಮೆಗ್ ದುಂಬೇ ಮದ್ಮಾಲಾಯಲ್ಡ ಪೊಣ್ಣಗ್ ಊರುಡುಪ್ಪೆರೆ ನಿಲೆ ಇಜ್ಜಿ, ಜಾತಿ ಇಜ್ಜಿ, ಬಿಲೆ ಇಜ್ಜಿ. ಆಂಡ ಅವ್ವೇ ಪೊಣ್ಣ್ ಬೈದೆರ್ನಕ್‌ಲೆ ಕೂಟೊಗು ಸೇರೋನ್ವಲ್. ಬ್ರಾಣೆರೆಡುಪ್ಪುನ ಕಟ್ಟ್‌ನಿಟ್ಟ್ ಬಾಕಿದಕ್‌ಲ್ಡ ಇತ್ತ್‌ಜೀಂದೇ ಪನೊಲಿ.

ದೇಯಿನ ಸಾಂಕನದ ಅಮ್ಮೆ ಸಾಯನಬೈದ್ಯೆ ತನ್ನ ಅರುವತ್ತಗೇ ಅಲೆನ್ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪೆ. ಬಲ್ಲಾಳಗ್ ಉಸಾರಿಜ್ಜಂದೆ ಆನಗ ಎಡ್ಡೆ ವೈದ್ಯ ತೆರಿದಿತ್ತಿ ದೇಯಿಗ್ ಪಂಡ್ ಕಡಪುಡುವೆ. ದಿಂಜಿನ ಬಂಜಿನಾಲ್ ದೇಯಿ ಅರಸನ ಪಾತೆರೊಗು ಮರ್ಯಾದಿ ಕೊರ್ದು ಬೂಡುಗು ಪೋಪಲ್. ಆಂಡ ಕಡಪುಡ್ಡಿನ ಪಲ್ಲಂಕಿನ್ ಬುಡ್ದು ತಾನ್ ನಡತೊಂದು ಪೋಪಲ್. ಆಲ್ನ ಆತ್ಮಗೌರವೊನು ನೆಟ್ಟ್ ನಮ ತೂವೊಲಿ. ನನೊರ್‍ಯನ ಹಂಗ್ ಸೈಸಂದಿನ ದೇಯಿನ ಸ್ವಭಾವ ಬೊಕಲಾ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಪುಂಡು. ಬಲ್ಲಾಳನ ಬೂಡುಡು ಪೆದ್ಯೆರೆ ಮನಸ್ಸಜ್ಜಿಂದ್ ಆಲ್ ತೆರಿಪಾನಗ ಬಲ್ಲಾಳೆ ಆಲೆಗ್ ಬೇತೆ ಇಲ್ಲ್ ಕೊರ್ಪೆ. ಮರ್ಯಾದಿ, ಕೃತಜ್ಞತೆ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಇಂಚ ಪೊಣ್ಣುಲೆನ ಪೂರಾ ಎಡ್ಡೆ ಗುಣೊಕುಲೆನ ಪ್ರತೀಕ ದೇಯಿ ಬೈದ್ಯೆದಿ.

ಸಿರಿನ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಬರ್ಪಿನ ದಾರುಲಾ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಪೊಣ್ಣು. ಸಿರಿ ದೇಸಿಂಗೆರ್ಡಪ್ಪೆ ಪೋಯೆರೆ ತಯಾರಾನಗ ದಾರು ತಾನ್ ಬರ್ಪುಜಿ ಪನ್ಪಲ್. ದಾರುಗು ಸಿರಿ ರಡ್ಡನೇ ಮದ್ಮೆ ಆಪಲ್‌ಂದ್ ಗೊತ್ತಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕುಮಾರೆಲಾ ಅಂಚನೇ ಪನ್ಪೆ. ಸಿರಿ ಇರ್ವೆರೆನ್ಲಾ ಮಾಯ (?) ಮಲ್ಪುವಲ್. ಆಂಡಲ ದಾರುಗು ಜಾಲಬೈಕಡ್ತಿನ ರೂಪೊಡು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುಂಡು. ಈ ಪಾಡ್ದನೊಡು

ದಾರುನ ಚಿತ್ರಣ ಎಲ್ಯ ಆಂಡಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ಪೊಂಜೆನಕ್ಲೆನ ಚಿತ್ರಣದಲೆಕನೆ ಉಂಡು. ರಡ್ಡನೇ ಮದಿಮೆದ ಬಗ್ಗೆ ಅಲೆಗುಪ್ಪುನ ವಿರೋಧ- ಸಿರಿಡ ಉಪ್ಪುನ ಭಕ್ತಿಡ್ದ್‌ಲಾ ಮಿತ್ತ್ ಆದುಪ್ಪುನೆನ್-ಅಂಚನೇ ಆಲ್ ಆೖನ್ ಎದುರೇ ಅಸ್ಕಂದೆ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ನಮ ಗಮನಿಸಾವೊಡು.

ಪಲಯಗಾಯ್ನ ಅನ್ಯಾಯದ ಪಗೆನ್ ತಾನ್ ಬೂಟಿನ ಕತೆ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿನ. ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಒಂಜಿ ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪೊದ ದೈವ. ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡನ ಕೈಕಾರ್ ಕಡ್ತಿನ ಪಗೆನ್ ಸಂದಾಯೆರೆ ಇರ್ವೆರ್ಲಾ ಜೂವ ದೆತೊಂದು ಬೂತೊಲಾಪೆರ್. ಜೀವಂತ ಉಪ್ಪುನಗ ಅರಸುಡ ಕಾದ್ಯೆರೆ ಆವಂದಿನ ಕೈಸೋತಿನ ಜೂವೊಲು ಸೈತಿ ಬೊಕ್ಕ ಪಗೆ ಸಂದಾವ.

ಜುವೊಡುಪ್ಪುನಗ ಸಂದಾಯೆರೆ ಆವಂದಿನ ಪಗೆನ್ ಸೈತಿ ಬೊಕ್ಕ ಸಂದಾವುನ ನನೊಂಜಿ ಪೊಣ್ಣು ಮೈಂದಲೆ. ಜುಮಾದಿನ ಮೂಲಕ ಒಂಬರ್ಜ ದಿನೊತ ಬಾಲೆ ಸಮೇತ ಪೆದ್ಮೆದಿ ಮೈಂದಲೆನ್ ಮಾಯ ಮಲ್ಪಾವುನ ಒಕ್ಕೆಲಾಯನ ಮರ್ಮಲೆನ್ ಮಾಯ ಮಲ್ಪುವಲ್. ಆಯನ ವಂಶ ಮುತ್ತುದ್ ಪೋಪಿಲೆಕ ಮಲ್ಪುವಲ್.

ಕಚ್ಚಿರಮಾಲ್ದಿ ತಿರ್ತ ಜಾತಿದ ಪೊಣ್ಣು ಅಂಚನೇ ಪಾಪದಾಲ್. ಗತಿದಾಂತಿನ ಅಲೆನ್ ಎಡ್ಡೆ ಮನೆತನದ ಸಿರಿಕೊಂಡೆ ಸಾಂಕುವಲ್. ತನ್ನ ಮಗಲೆಲೆಕನೇ ಸಾಂಕ್‌ದ್ ಆಲೆನ ಜಾತಿದ ಒಂಜಿ ಆಣಗ್ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪಲ್. ಆಂಡ ಮೋಕೆಡ್ ತನ್ನ ಒಟ್ಟುಗು ಉಂತಾವಲ್. ಮಾಲ್ದಿ ಬಂಜಿನಾಲಾಪಲ್. ಜನಕುಲು ಅಲ್ನ ಪಾವಿತ್ರ್ಯೊನು ಸಂಸಯ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೊದಿಪುನ ಎಣ್ಣೆದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗ್ ಆಲ್ ಬೂರೊಡಾಪುಂಡು. ಅಂಚನೇ ಸರ್ಪ ಉಪ್ಪುನ ಕೊಡಪನೊಗು ಕೈ ಪಾಡೊಡಾಪುಂಡು. ಆೖಟ್ ಗೆಂದ್‌ದ್ ಬರ್ಪಿನ ಮಾಲ್ದಿ ಕೋಡ್ದಬ್ಬುನು ಪೆದ್ದ್‌ದ್, ಪೆದ್ಮೆದಿ ನಲ್ಪ ನೀರ್ ಮಿಂವಂದೆ ಬೂತದ ಮಾಡೊಗು ಪೋಯಿನೆಡ್ಡಾತ್ರ ಸೈಪಲ್. ಈ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪಾವಿತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಉಂದು ಪೂರ ಬೈದ್‌ಂಡ್. ಅಂಚನೇ ಕಂಡನ್ಯಡ್ದತ್ತಂದಿನ ಬಂಜಿ ಕೊರ್ಪಿನ ಬಂಜ, ಸಮಾಜದ ನಿಷ್ಠುರ ಉಂದೆನ್ ಪೂರ ತೂವೊಲಿ. ಆೖತ ಇಡೆಟೇ ಸಿರಿಕೊಂಡೆನಂಚಿನ ಪೊಂಜೊವುನ ರಕ್ಷಣೆನ್‌ಲಾ ಅವು ಪನ್ಪುಂಡು. ಆಂಡ ಬಂಜಿನಾಲ್‌ನ್ ರಕ್ಷಣೆ ಮಲ್ತಿನ ಸಿರಿಕೊಂಡೆಗೆ ಪೆದ್ಮೆದಿನ್ ಒರಿಪೆರಾಪುಜಿ. ಬಂಜಿನ ಪೊಂಜೊವುನು ಮಾಯ ಮಲ್ಪೆರಾವಂದೆ-ಪೆದ್ಮೆದಿನ್ ಮಾಯ ಮಲ್ಪುಂಡು ಪಾಡ್ದನ. ಸಿರಿಕೊಂಡೆನ ಎಡ್ಡೆ ಮನಸ್ಸ್ ನೆಟ್ಟ್ ತೋಜ್‌ದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಮಾಲ್ದಿ ಸೈತಿನೆಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಜಾತಿ, ನೀತಿ, ಕುಲ, ಕಟ್ಟ್, ಕಟ್ಟಲೆ,

ಒಂಜೆನ್‌ಲಾ ಗೆನ್ಪಂದೆ ಬಾಲೆಗ್ ತನ್ನ ಮಟ್ಟೆಲ್‌ದ ಮೋಕೆ ಕೊರ್ಪಲ್ ಸಿರಿಕೊಂಡೆ.

ಮೇರೆರೆ ಪೊಣ್ಣು ತನ್ನಿಮಾನಿಗ ಪೊರ್ಲುದ ಪೊಲಿಗೆದ ಪೊಣ್ಣು. ಆತೇ ದೈರದ ಪೊಣ್ಣು. ಅಂಚನೇ ಕರುಣೆ, ಮರ್ಯಾದಿ ಈ ಗುಣೊಕುಲು ಇತ್ತಿನ ಪೊಣ್ಣು. ಒಂಜಿ ದಿನ ಗುವೆಲ್‌ಡ್ದ್ ಏರೋ ಲೆಪ್ಪುನ ಸ್ವರ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಪೋಪಿನ ಮಾನಿಗ, ಅವುಲು ಕೋಡ್ದಬ್ಬು ಬೂರ್ದಿನೆನ್ ತೂಪಲ್. ಮಚ್ಚರೊಡು ಬಬ್ಬುನು ಏರೊ ಗುವೆಲ್‌ಗ್ ನೂಕ್‌ದ್ ಅರ್ಧ ಮುಚ್ಚಿದುಪ್ಪುವೆರ್. ಮುಚ್ಚಿದಿ ಕಲ್ಲ್‌ನ್ ಕತ್ತಿಡ್ ದರ್ತ್‌ದ್ ಮಾನಿಗ ತನ್ನ ತುತ್‌ದಿನ ಪದ್ನಾಜಿ ಮರಂಗೆದ ಕುಂಟುನು ಗುವೆಲ್‌ಗ್ ಜಪುಡಾವಲ್. ಆಲ್ನ ಮೈಟ್ ಮೂಜಿ ಮರಂಗೆ ಕುಂಟು ಮಾತ್ರ ಉಪ್ಪುನೆಡ್ದಾತ್ರ ಬಬ್ಬು ಮಿತ್ತ್ ತೂಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ಶರ್ತ ಪಾಡುವಲ್. ಅಲೆನ್ ತಂಗಡಿಲೆಕಂದ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಒತ್ತೊಂದು ಮಿತ್ತ್ ಬರ್ಪಿನ ಬಬ್ಬು ಅರ್ಧ ಬನ್ನಗ ಬಾಸೆ ಮರಪುವೆ, ಮಿತ್ತ್ ತೂಪೆ. ಮಾನಿಗ ಕೋಪೊಡು ಕೊದಿಪುವಲ್. ಪದ್ನಾಜಿ ಸರ್ತಿ ಕತ್ತಿಡ್ ಮುಂಡ ದರ್ತೊನೊಡುಂದು ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊರ್ಪಲ್. ಬಬ್ಬು ಅಂಚನೆ ಮಲ್ಪುವೆ. ತಗೆ ತಂಗಡಿಯಾದ್ ಅಕುಲು ಒರಿಪೆರ್.

ಪೊಣ್ಣುಲೆ ಮರ್ಯಾದಿಗ್ ಸಂಚಕಾರ ಬನ್ನಗ ವಾ ಸ್ಥಿತಿಕ್ ಅಕುಲು ಬೂರೊಡಾದ್ ಬರೊಂತುಂಡ್‌ಂದ್ ನಮ್ಮ ಪಾಡ್ದನೊಲೆನ್ ತೂಂಡ ತೆರಿವು. ಬ್ರಾಣೆರೆ ಮೂಕಾಮೆ ಇಂಚಿನ ಸಂದರ್ಬೊಡು ಜೂವ ದೆತೊನುವಲ್. ಆೈಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಮೂಕಾಮೆ ಗುಳಿಗ ಆಪಲ್. ಅಂಚನೆ ಕಾಜಿ ಮಾರುನ ಸುಬ್ಬಿಯಮ್ಮ ಗುಳಿಗನ ಕಣ್ ಬೂರ್ದ್ ಸೈಪಲ್.

ಮರ್ಯಾದಿಗ್ ಜೂವ ದೆತೊನುನ ಗುಣೊನು ತಿರ್ತ ಜಾತಿದ ಪೊಣ್ಣುಲೆಡಲಾ ತೂವೊಲಿ. ಪರವನ ಬೊಡೆದಿನ ಮಿತ್ತ ಆಸೆಡ್ ಬಲ್ಲಾಳೆ ಆಯೆ ಬೂತ ಕಟ್ಟ್‌ನಗನೇ ಕೆರ್ಪಾವೆ. ಆಂಡ ಪರವೆದಿ ಸೂಕ್ ಲಾಗಿದ್ ಸೈಪಲ್.

ಅತ್ಯಾಚಾರೊಗು ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ್‌ದಿಲೆಕ ಬರ್ಪಿನ ಕತೆಕ್‌ಲೆಡ್ ಪೊಣ್ಣು ಸೈಪಿನ, ಜೂವ ದೆತೊನುನ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಆಂಡ ಸಿರಿ ಮಾತ್ರ ಅಂಚಾತ್‌ಜಲ್. ಸುದೆ ದಾಂಟ್‌ದ್ ಬತ್ತಿ ಸಿರಿಗ್ ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಪೊಂಜೊವು ಆಶ್ರಯ ಕೊರ್ಪಲ್. ಆಂಡ ಆಲ್ನ ಮಗೆ ಮೆಯ್ ಮುಟ್ಯೆರೆ ಬರ್ಪೆ. ಸಿರಿ ಆಯನ್ ಪಂಜುರ್ಲಿ ಮಲ್ಪುವಲ್ (ಕೆರ್ಪಲ್). ಇಂಚ ಸಿರಿನ ಪಾಡ್ದನ ಒಂಜಿ ವಿಭಿನ್ನ ಪಾಡ್ದನ.

ಸಮಾಜದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಅಂಶೊಲೆಡ್ ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಲಾ ಒಂಜಿ. ಅವು ದುಂಬುಡ್ದಿಂಚ ಇತ್ತಿನ. ಪಾಡ್ದನೊಲೆಡ್ ಬರ್ಪಿನ ಸೂಳೆಲೆಗ್ ಒಂಜೆ ಪುದರುಪ್ಪುನೆನ್ ನಮ ತೂವೊಲಿ. ಸಿರಿ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಬರ್ಪಿನಾಲ್ನ ಪುದರ್ ಸಿದ್ದು. ಅಂಚನೇ

ದೇವು ಪೂಂಜನ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಜುಮಾದಿಗ್ ಕೊರೊಡಾಯ್ನ ನೇಮೊಗು ಕಡೆಸುಲೆಕ, ಆಯೆ ಪಗಡೆ ಗೊಬ್ಬುಲೆಕ ಮಲ್ಪುನಾಲ್ನ ಪುದರ್ ಸಿದ್ದು.

ಪೊಣ್ಣುಲು ತನ್ನ ಕುಲಕಸುಬು ಮಲ್ತೊಂದು–ಅಟಿಲ್‌ದ ಕೆಲಸೊಡೇ ಮುರ್ಕಂದೆ, ಪಿದಾಯಿ ತಿರ್ಗ್‌ದ್ ಕಲಿ ಮಾರ್ದ್ ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಚಿತ್ರಣ ಕೊರಗತನಿಯನ ಪಾಡ್ದನೊಡು ತೂವೊಲಿ. ಕೊರಗ ತನಿಯನ್ ಸಾಂಕ್‌ದಿನಾಲ್ ಮೈರಕ್ಕೆ ಬೈದ್ಯೆದಿ. ದಿನೋಲ ಮಗನ್ ಲೆತ್ತೊದು ಕಲಿ ಮಾರೊಂದು ಪೋಪಿನಲೆಗ್ ಒಂಜಿ ದಿನ ಎದುರು ತಿಕ್ಕುನ ಒರ ಬುಲಿಪುನ, ಒರ ತೆಲಿಪುನ ಕೊರಗೆರೆ ತನಿಯೆ ಜೋಕುಲುನೊಟ್ಟಿಗೇ ಒರಿ ಮಗೆ ಆಪೆ. ಪೊಣ್ಣು, ಪಾಡ್ದನೊಲೆಡ್ ಮೋಕೆದ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ, ಮರ್ಯಾದಿದ, ಚಲೊತ, ಸಂಕೇತ ಆದ್ ಉಂತ್‌ದಲ್.

ಜಾತಿದ ಕಟ್ಟ್‌ಕಟ್ಟ್‌ಲೆ ಗೆನ್ಪಂದೆ ಜೀವನ ಮಲ್ತಿನ ನಿದರ್ಶನೊಲು ಕೆಲವು ತಿಕ್ಕುಂಡು ನಮ್ಮ ಪಾಡ್ದನೊಲೆಡ್. ದೇಯಿನ್ ಸಾಂಕುನ ಸಾಯನಬೈದ್ಯೆ ಅಲೆನ್ ತನ್ನ ಅರುವತ್ತಗ್ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪೆ. ಬಬ್ಬರ್ಯನ ಅಪ್ಪೆ ಜೈನೆದಿ ಬೇತೆ ಧರ್ಮೊಗು ಸೇರ್ನಾಯನ್ ಮದ್ಮೆ ಆಪಲ್. ಕಚ್ಚೆರ ಮಾಲ್ದಿನ್ ಸಿರಿ ಕೊಂಡೆ ಸಾಂಕುವಲ್. ಆಂಡ ತನ್ನ ಜಾತಿದ ಆಣಗ್ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ಪುಜಲ್, ಆಲ್ನ ಜಾತಿದ ಆಣ್ ನಾಡುವಲ್. ಜಾತಿದ ಕಟ್ಟ್–ನಿಟ್ಟುಲು ಗಟ್ಟಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್, ಆಂಡ ಮಿತ್ತ ಜಾತಿದಕ್‌ಲೆ ಪೊಣ್ಣನ್ ಏತ್ ಸುಲಬೊಡು ಕೊಟೊಗು ಸೇರ್ಸಾಯೆರಾವೊಂತುಂಡಾ ಆತೇ ಸುಲಬೊಡು ತಿರ್ತ ಜಾತಿದ ಪೊಣ್ಣನ್ ಕೂಡಾಯೆರೆ ಆವೊಂತಿಜಿಂದ್ ತೆರಿಯೊನೊಲಿ.

ಡಾ. ಧರಣೀದೇವಿ ಮಾಲಗತ್ತಿ

ಡಾ. ಧರಣೀದೇವಿ ಮಾಲಗತ್ತಿ ಮೂಲತಃ ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕ್‌ದ ಮಂಚಿದ ಊರುದಾರ್. ಬಿ.ಬಿ.ಎಂ., ಎಂ.ಕಾಂ., ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆಯಿನ ಮೇರ್ ನಿರ್ವಹಣಾ ಶಾಸ್ತ್ರೊಡು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪಡೆತೆರ್. ಕುಡ್ಲದ ಸೈಂಟ್ ಆ್ಯಗ್ನೆಸ್ ಕಾಲೇಜ್, ಸೈಂಟ್ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜ್, ಮೈಸೂರುದ ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜ್ ಬುಕ್ಕ ಮೈಸೂರ್‌ದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ – ಈ ಸಂಸ್ಥೆಲೆಡ್ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿ ಆದ್ ಸೇವೆ ಮಲ್ತೆರ್. ೧೯೯೮ದ ಕೆ.ಪಿ.ಎಸ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆದ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ಸೇವೆಗ್ ಡಿವೈಎಸ್ಪಿಯಾದ್ ಸೇರ್ನ ಮೇರ್ ೨೦೧೫ನೆಡ್ ಐಪಿಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ್ ಭಡ್ತಿ ಪಡೆದ್ ಇತ್ತೆ ಮೈಸೂರು ಪೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆರಾದ್ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿದೆಸೆಟ್ಟೇ ಸಾಹಿತಿಯಾದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಧರಣಿದೇವಿ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುಟ್ಟು ಮಸ್ತ್ ಕೃತಿಕುಲೆನ ಕೊಡುಗೆ ಕೊರ್ತೆರ್.

'ಇಳೆಯ ಕಣ್ಣು', 'ದಟ್ಟ ಧರಣಿ', 'ದಹರಾಕಾಶ', 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದ', 'ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯತೆ', 'ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಅಸಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ' – ಲೇಖನ ಸಂಕಲನೊಲು. 'ಇಳಾಭಾರತ' ಮಹಾಕಾವ್ಯ. 'ಆಯೆರೆ ಕೊನೆಯ ಮಾವು' – ಕಥಾಸಂಕಲನೊ. 'ಪೊರ್ಲುದ ಪುರಲ್' ತುಳು ಕಾವ್ಯೊ.

ಧರಣೀದೇವಿ ಮೇರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಸಾಧನೆಗಾದ್ ಗೊರೂರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮಾತಾಶ್ರೀ ರತ್ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಗೀತಾ ದೇಸಾಯಿ ದತ್ತಿ ಬಹುಮಾನ, ಎಚ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಹಲಸಂಗಿ ಗೆಳೆಯರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನೊದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಲು ಕೈಸೇರ್ದ್‌ಂಡ್.

ಉಳತಿಲ್

ಪಾಡ್ದನೊಡು ಪೊಣ್ಣನ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಕಲ್ಪನೆ – ಈ ಪ್ರಬಂದೊಡು ನಮ್ಮ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಸಮಾಜೊಡು ತುಳುವ ಪೊಣ್ಣುಲು ವಾ ರೀತಿಡ್ ಬದ್‌ಕೊಂದಿತ್ತೆರ್, ಅಕ್ಲೆನ ಮರ್ಯಾದಿ, ಪೊರ್ಲು, ಗತ್ತ್–ನಿಟ್ಟ್, ಬೇನೆ–ಬೆನ್ಕೆ, ಕುಸೆಲ್–ಕುಸಾಲ್ ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ಲೇಖಕಿ ಅನಾವರಣ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್.

ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ ಭೂತಾರಾಧನೆದ ಸಂದರ್ಬೊಡು ಬೊಕ್ಕ ಬೆನ್ನಿ–ಬೇಸಾಯೊದ ಸಂದರ್ಬೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಪದ್ಯೊಲೆನ್ ಪಾಡ್ದನಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಪಾಡ್ದನೊಲೆಡ್ ಬೂತೊಗು ಸಂಬಂದ ಪಡೆಯಿನ ಬೊಕ್ಕ ಲೌಕಿಕ ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ಆಧಾರವಾಯಿನ ಪಾಡ್ದನೊಲೆನ್ ತೂವೊಲಿ. 'ಪಾಡ್ದನೊ' ಒಂಜಿ ಸಮುದಾಯೊದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಿತ್ತ್‌ದ್ ಈ ನಾಡ ಜನೊಕುಲೆನ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿನ್ ನೆಮ್ಮದಿಡ್ ಬಿಂಬಿಸಾವುಂಡು. ಕನ್ನಡೊದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊಲೆನ ಲೆಕ್ಕನೇ ತುಳುಟ್ಟು ಸಿರಿಸಂದಿ, ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯ ಸಂದಿ, ಕಲ್ಕುಡ–ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ, ಪಂಜುರ್ಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಲೋಕಮಾನ್ಯತೆನ್ ಪಡೆದ್‌ಂಡ್.

ಈ ಪ್ರಬಂದೊಡು ಲೇಖಕಿ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಚಿತ್ರಿತವಾಯಿನ ಪೊಣ್ಣನ ಸ್ಥಾನಮಾನೊದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಪೊಣ್ಣ ಆಳಿಕೆದ ಕಟ್ಟ್ ಉಪ್ಪುನ (ಮಾತೃಮೂಲೀಯ) ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಪೊಣ್ಣಗ್ ವಿಸೇಸ ಸ್ಥಾನಮಾನೊ ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ದೇ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಪೊಣ್ಣನ ಮಲ್ಲಾದಿಗೆ, ಐಸಿರ, ಅಂತಸ್ತ್, ಜಾತಿ ಉಂದು ಪೂರಾ ಆಲೆನ ಸ್ಥಾನೊನು ನಿರ್ಧಾರ ಮಲ್ಪುಂಡು. ಸಿರಿ, ಕಚ್ಚೂರ ಮಾಲ್ದಿ, ದೇಯಿ ಬೈದ್ಯೆದಿ, ತನ್ನಿಮಾನಿಗ, ಅಬ್ಬಗ–ದಾರಗ ಮುಕುಲೆನ ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ಪುನ ಲೇಖಕಿ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪೊಣ್ಣುಲು ಬದ್‌ಕ್‌ನ ಎದುರ್ಸಾಯಿನ ಬಗೆನ್ ವಿವರಿಪಾವೆರ್. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಇತ್ತೆದ ಕಾಲಮಾನೊಡು ಈ ಲೇಖನ ಪೊಣ್ಣುಲು ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ ಸವಾಲಾದ್

ದೆತ್ತೊಂದಿ ಗೆಂದಿನ, ಜೀವನ ಮಲ್ತಿನ ರೀತಿನ್ ಎಡ್ಡೆ ರೀತಿಡ್ ಮುಡೆತ್ತ್ ಕೊರ್ಪುಂಡು.

ಸಮಾಜೊದ ಬಗೆ ಬಗೆತ್ತ ಮೌಲ್ಯೊಲೆನ್ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಲ್ಪುನ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ದೈವತ್ವೊಗು ಏರುನ ಕ್ರಮೊ ಕುತೂಹಲೊಕಾರಿಯಾದುಂಡು.

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧. ಪಾಡ್ದನೊಡು ಚಿತ್ರಣವಾಯಿನ ಪೊಣ್ಣುನ ಸ್ಥಾನಮಾನೊದ ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ಚರ್ಚಿಸಾಲೆ.

೨. ಸಿರಿ ಪಾಡ್ದನೊಡು ಚಿತ್ರಣವಾಯಿನ ಸಿರಿನ ತಂಕೊನು ವಿವರಿಸಾಲೆ.

೩. ಪಾಡ್ದನೊಡು ಪೊಣ್ಣುನ ಸ್ಥಾನಮಾನೊದ ಕಲ್ಪನೆನ್ ಲೇಖಕಿ ಎಂಚ ಚಿತ್ರಿಸಾದೆರ್. ವಿವರಿಸಾಲೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧. ಒವ್ವಾಂಡಲಾ ಪಾಡ್ದನೊನು ಓದುದು ಅಯಿತ ಮಿತ್ತ್ ಒಂಜಿ ಬರವು ಬರೆಲೆ.

೨. ಡಾ. ಧರಣೀದೇವಿ ಮಾಲಗತ್ತಿ ಮೆರೆನ ಬೇತೆ ಬರವುಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

ತುಳು ಬಾಸೆದ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್ ಬೊಕ್ಕ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್

ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ

ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ಟ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ

೧೮೪೦ಡ್ದ್ ಪಿರವುಡೇ ತುಳು ಬಾಸೆನ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ಟ್ ಬರೆಪಿನ ರೂಢಿ ಇತ್ತ್ಂಡಲಾ ಅವು ಬೊಲ್ಪುಗು ಬತ್ತ್‌ಜಿ ದಾಯೆ ಪಂಡ ಆತ್‌ನೆಟ್ಟ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಮುದ್ರಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತ್‌ಜಿ ಅತ್ತಂದೆ ಕಾಕಜಿದ ಬಳಕೆಲಾ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಅಪಗದ ಬರವುಲು ಮಾತಾ ಪೊಯ್ಯದ ಬರವು, ಕಲ್ಲ್‌ದ ಬರವು, ತಾಳೆಗರಿ, ತಾಮ್ರಶಾಸನ ಇಂಚಿತ್ತಿನೆಟ್ಟೇ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿನಕುಲು ತುಳುನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ಟ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ಪರೆ ಸುರು ಮಲ್ತಿನೆಡ್ದ್ ತುಳು ಲಿಪಿ ಬರಿಕ್ ಸೇರ್ಂಡ್ ಪಂಡ್ದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಆಂಡ ಉಂದು ನಿರಾಧಾರವಾಯಿನ ಹೇಳಿಕೆ. ದಾಯೆಪಂಡ ಮಿಶನರಿನಕಲ್ನ ಕಾಲೊಡು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನೊಕ್ಕುಲು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿನೇ ಬಳಕೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರೇ ಅತ್ತಂದೆ ಏರ್ಲಾ ತುಳು ಲಿಪಿನ್ ಬಳಕೆ ಮಲ್ತೊಂದು ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ೧೮೮೭ಟ್ಟ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ಡ್ ಅಚ್ಚಿ ಆದ್ ಪ್ರಕಟ ಆಯಿ ಎ.ಸಿ. ಬರ್ನೆಲ್‌ನ ಲಿಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬೂಕುಡು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮಾತಾ ಬಾಸೆದ ಲಿಪಿತ್ತ ಪಟತ್ತ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತುಳು ಲಿಪಿತ್ತ ಪಟಲಾ ಪ್ರಕಟ ಆತ್ಂಡ್. ಆಂಡಲಾ ಉಂದು ಮುದ್ರಣ ಆದ್ ನೂದು ವರ್ಷ ಮುಟ್ಟಲಾ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಅವ್ವೇತೋ ಅಚ್ಚಿದ ಇಲ್ಲುಲು ಇತ್ತಂಡಲಾ ತುಳು ಲಿಪಿ ಮುದ್ರಣ ಓಲುಲಾ ಆತ್‌ಜಿ. ೧೮೪೦ ಇಸವಿಡ್ದ್ ದುಂಬೇ ತುಳು ಜಿಲ್ಲೆಲೆಡ್ ಕಾಕಜಿದ ಬಳಕೆ ಬತ್ತಿತ್ತ್ಂಡಲಾ ಓಲುಲಾ ಕಾಕಜಿಡ್ ತುಳು ಲಿಪಿಟ್ಟ್ ಬರೆತಿ ತುಳು ಬರವು ಈತ್‌ನೆಟ್ಟ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್‌ಜಿ. ಅವು ತಾಳೆಗರಿಟ್ಟೇ ಒರಿಂಡ್. ಕಾಕಜಿದ ಬರವು, ಅಚ್ಚಿ ಆಪಿನವು ಮಾತಲಾ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ಟೇ ದುಂಬರಿಂಡ್.

೧೮೩೪ಟ್ಟ್ ಸ್ವಿಜರ್ಲೆಂಡ್‌ದ ಬಾಸೆಲ್ ಪನ್ಪಿ ಊರೊಡ್ದು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ ಪ್ರಚಾರೊಗು ಕುಡ್ಲಗ್ ಬತ್ತಿ ಮಿಶನರಿನಕುಳು ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬಾಸೆನೇ ತುಳು. ಮೂಲು ವ್ಯವಹಾರ ಮಲ್ತೊಡಾಂಡ ತುಳು ಬಾಸೆ ಮುಖ್ಯದವು ಪಂಡ್ದ್ ತೆರಿವೊಂಡೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ತುಳುಬಾಸೆ, ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೆನ್

ಅಕುಳು ಕಲ್ಪೊಡಾಂಡ್.ದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸೆರೆ ಸಹಾಯೊಡ್ದು ಬೇಗನೇ ತುಳು ಬಾಸೆ ಕಲ್ತೆರ್ ಅತ್ತಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಯಾರ್ ಮಳ್ಪುನಂಚಿತ್ತಿ ಬೇಲೆಗ್‌ಲಾ ಜತ್ತೆರ್.

ಕುಡ್ಲಡ್ ಸುರುತ್ತ ಅಚ್ಚಿ ಇಲ್ಲ್ : ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ೧೮೪೧ ಮುಟ್ಟ ಮುದ್ರಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಮಿಶನರಿನಕುಳು ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರೊಗು ಬೋಡಾಯಿ ಕರಪತ್ರೊಳೆನ್ ಅತ್ತಂದೆ ತನ್ಕುಲು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಳ್ತಿ ಶಾಲೆಳೆಗ್ ಬೋಡಾಪಿ ಬೂಕುಳೆನ್ ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ದ್ ಕಲ್ಲಚ್ಚ್‌ಡ್ ಅಚ್ಚ್ ಮಳ್ತ್‌ದ್ ಕನವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ೧೮೪೧ಟ್ಟ್ ಭಾರತೊಗು ಮಿಶನರಿ ಆದ್ ಬತ್ತಿ ಜಿ.ಎಚ್ ವೈಗ್ಲೆ (G.H. Weigle) ಪನ್ಪಿನಾರ್ ಬೊಂಬಾಯಿಡ್ದ್ ಕುಡ್ಲಗ್ ಬನ್ನಗ ಕಲ್ಲಚ್ಚು (Lithography) ಮುದ್ರಣದ ಒಂಜಿ ಯಂತ್ರೊನು ಪತ್ತೊಂದು ಬತ್ತೆರ್. ಮಿಶನರಿಳೆನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹೊಡು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೇಲೆ ತರ್ಜುಮೆಡ್ದ್ ಸುರು ಆಂಡ್. ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರೊಗು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಸ್ತ್ ಅಗತ್ಯ ಇತ್ತಿನೆಡ್ದ್ ಸುರುಟ್ಟು ಕ್ರೈಸ್ತೆರೆ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ ಆಯಿ ಸತ್ಯವೇದದ ಭಾಗೊಳೆನ್ ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ತರ್ಜುಮೆ ಮಳ್ಪೆರೆ ಸುರು ಮಳ್ತೆರ್. ದೇಶಿಯೆರೊಟ್ಟುಗು ಮಿಶನರಿ ಕ್ರಿಶ್ಚನ್ ಗ್ರೇನರ್ (CHRISTIAN GREANER) ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತಿನ ಸತ್ಯವೇದದ ಪೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆದ ಒಂಜಿ ಭಾಗ ಆಯಿ 'ಮತ್ತಾಯೆ ಬರೆತಿ ಸುವಾರ್ತಮಾನ' ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ಬೂಕು ೧೮೪೧ಟ್ಟ್ ಸುರುಟ್ಟು ಕಲ್ಲ್‌ದ ಅಚ್ಚಿದ ಯಂತ್ರೊಡ್ದು ಮುದ್ರಣ ಆದ್, ತುಳು ಮುದ್ರಣ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಂಡ್. ಈ ಅಚ್ಚಿದ ಇಲ್ಲಗ್ ಸುರುಟ್ಟು ಜರ್ಮನ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ಬೊಕ್ಕ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಪಂಡ್ದ್ ಪುದರ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ೧೯೭೦ಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಈ ಪ್ರೆಸ್ ಬಲ್ಮಠ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ರೆಸ್ ಆಂಡ್. ಇತ್ತೆಲಾ ಈ ಪ್ರೆಸ್ ಬಲ್ಮಠ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ ಪನ್ಪಿ ಪುದರ್‌ಡ್ ಕುಡ್ಲದ ಬಲ್ಮಠೊಡು ನಡತೊಂದುಂಡು. ೧೮೫೪ ಮುಟ್ಟ ಕಲ್ಲಚ್ಚು ಮುದ್ರಣೊಡೇ ಮುಲ್ಪ ಅಚ್ಚಿ ಆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಜಾರ್ಜ್ ಪ್ಲೆಬ್ಸ್ (George Plebst) ಪನ್ಪಿನರೆನ ಮುತಾಲಿಕೆಡ್ ಲೆಟರ್ ಪ್ರೆಸ್‌ಡ್ ಮುದ್ರಣ ಅವೆರೆ ಸುರು ಆದ್ ರಾಜ್ಯೊಡೇ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯಿ ಅಚ್ಚಿದ ಇಲ್ಲ್ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಶಾಲೆಲೆಗ್ ಬೋಡಾಪಿನ ಬೂಕುಲು, ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರೊಗು ಬೋಡಾಯಿ ಬೂಕುಲು, ತುಳು, ಕನ್ನಡ, ಕೊಡವ, ಬಡಗ,ಮಲಯಾಲಂ ಬಾಸೆಲೆಡ್ ಮುದ್ರಣ ಆವೆರೆ ಸುರು ಆಂಡ್. ಮಿಶನರಿಲೆನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೇಲೆಗ್ ಮಾಮಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿ ಆಯಿ ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಹಾವನೂರ ಮೇರ್ "ತುಳುಬಾಸೆಗೆ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ರೂಪವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ನಿನವರದಾಗಿದೆ" ಪಂಡ್ದ್ ಪನ್ತೆರ್ ("ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ" ೧೯೭೪;ಪುಟ.೧೨೫)

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಳು ಮಲ್ತಿ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊಲು:– ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ದಕಲೆನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊನು, ಧರ್ಮ, ಸಂಗೀತ, ಬಾಸೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಂಚ ವಿಭಾಗ ಮಲ್ತೊಂದು ತೆರಿಯೊನೊಲಿ.

ಧರ್ಮ:– ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ದಕುಲು ತುಳುನಾಡ್‌ಗ್ ಬತ್ತಿನ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ ಪ್ರಚಾರ ಮಲ್ಪುನವು ಆದಿತ್ತಿನೆಡ್ದ್, ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತಾವಲಂಬಿಲೆಗ್ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೂಕುಲೆನ್ ಸುರುಟ್ಟು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ಪೆರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ೧೮೪೧ ಸುರುಟ್ಟು ಆಯಿನ ಕೃತಿ ಅವು ಸತ್ಯವೇದದ ಪೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆದ ಸುರುತ್ತ ಬೂಕು 'ಮತ್ತಾಯೆ ಬರೆತಿ ಸುವಾರ್ತಮಾನ'. ಈ ಬೂಕು ಯೇಸುನ ಶಿಷ್ಯೆರೆಡ್ ಒರಿ ಬರೆತಿನವು ಆದುಂಡು. ಮೂಲ ಗ್ರೀಕ್ ಬಾಸೆಡ್ ಇತ್ತಿ ಈ ಬೂಕು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್ದ್ ಸಿ.ಎಲ್. ಗ್ರೇನರ್ ಪನ್ಪಿನಾರ್ ತುಳುಕ್ಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ದೆರ್. ತರ್ಜುಮೆಲು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಮಿಶನರಿಳೆಡ್ದ್ ನಡತ್ತ್‌ದ್ ಸತ್ಯವೇದದ ರಡ್ಡನೇ ಭಾಗ ಆಯಿ 'ಪೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆ' ಇಡೀ ಗ್ರಂಥ ೧೮೪೭ ಕಲ್ಲಚ್ಚು ಮುದ್ರಣೊಡೇ ಅಚ್ಚಿ ಆಂಡ್. ನೆಟ್ಟ್ ೧೯೬೦ ಪುಟೊಕ್ಕುಲು ಇತ್ತ್‌ದ್ ತುಳುಟ್ಟು ಅಚ್ಚಿ ಆಯಿ ಸುರುತ್ತ ಮಲ್ಲ ಗ್ರಂಥ ಪಂಡ್ದ್ ೧೫೦ ಮುಟ್ಟಲಾ ಪುಗರ್ತೆನ್ ಪಡೆತ್ತ್‌ಂಡ್. ಉಂದುವೇ ಗ್ರಂಥ ೧೮೫೮ಡು ಲೆಟರ್ ಪ್ರೆಸ್‌ಡ್ ಮುದ್ರಣ ಆತ್ತ್‌ಂಡ್. ಸತ್ಯವೇದದ 'ಪರ ಒಡಂಬಡಿಕೆ'ದ ತರ್ಜುಮೆ ಬೇಲೆಲು ೧೮೬೩ಡ್ದ್ ೧೯೧೨ ಮುಟ್ಟ ನಡತ್ತ್‌ದ್ ಉತ್ಪತಿ, ಯೋನ, ಹೊರಡೋಣ, ದಾನಿಯೇಲ, ನೀತಿವಚನೊಲು, ಕೀರ್ತನೆ ಇಂಚಿತ್ತಿ ೬ ಬೂಕುಲು ಪ್ರಕಟ ಆತ್‌ಂಡ್. ಉಂದತ್ತಂದೆ ಸತ್ಯವೇದೊಗೇ ಸಮ್ಮಂದ ಪಡೆಯಿ ಕಥೆಕ್ಕುಲೆನ್ ಅಜತ್ತ್‌ದ್ ಪರ ಪೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆದ ಕಥೆಳು(೧೮೬೨) ದೇವೆರೆ ವಾಕ್ಯದ ಎಲ್ಯ ಕಥೆಕ್ಕುಲು(೧೮೭೯) ದೇವೆರೆ ರಾಜ್ಯದ ಮುತ್ತುಳು ಪನ್ಪಿ ಬೂಕುಲು, Piligrims Progress. By. John Buyan ಪನ್ಪಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೂಕುದ ತುಳುತ್ತ ತರ್ಜುಮೆ 'ಸ್ವರ್ಗಯಾತ್ರೆ' ಪನ್ಪಿ ಬೂಕು ಅತ್ತಂದೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮೊಗು ಸಂಬಂಧ ಪಡೆಯಿ ಕೆಲವು ಬೂಕುಲು ಪ್ರಕಟ ಆತ್‌ಂಡ್.

ಸಂಗೀತ: ಕ್ರೈಸ್ತೆರೆಗ್ ಸುರುತ್ತ ಪುಸ್ತಕ 'ಸತ್ಯವೇದ' ಆಂಡ ರಡ್ಡನೆದವು ಸಂಗೀತ ಪುಸ್ತಕ. ಜರ್ಮನ್ ಬಾಸೆಡಿತ್ತಿ ಸಂಗೀತೊಲು ಕನ್ನಡ, ತುಳು, ಬೊಕ್ಕ ಮಲಯಾಳಂ ಬಾಸೆಲೆಗ್ ತರ್ಜುಮೆ ಆದ್ ಬಳಕೆಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಇತ್ತೆಲಾ ಬಳಕೆಡ್ ಉಂಡು.ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಕೃಷಿ ಮಳ್ತಿ ಮಿಶನರಿಳು ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡುಲಾ ಮಸ್ತ್ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ರಚನೆ ಮಳ್ತ್‌ದೆರ್.ಐಟ್ ಮುಖ್ಯವಾಯಿನವು ರಿಟ್ಟರ್‌ನ 'ಜೋಕುಲೆ ಗೀತೊಳು', 'ಸೇಂಕಿ ಗೀತೊಲು', 'ತುಳು ಗೀತೊಳು', 'ನಮ ರಾಗೊಲು', 'ಎಲೀವಮ್ ಖೋರಸುಗಳು 'ಕನ್ನಡ ತುಳು ಗೀತಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ರಾಗಗಳು', ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪುಸ್ತಕೊಲು ಪ್ರಕಟ ಆತ್‌ಂಡ್. ಇತ್ತೆ ಕ್ರೈಸ್ತೆರೆಡ್ ಬಳಕೆಡ್ ಉಪ್ಪು ಗೀತೊಳೆ ಪುಸ್ತಕೊಡು ೨೫೧ ಸಂಗೀತೊಳು ಇತ್ತ್‌ದ್ ಐಟ್ ೧೬೮ ಗೀತೊಳೆನ್ ಮೆನ್ನರ್ ಬರೆತೆರ್‌ಡ ೬೭ ಸಂಗೀತೊಳೆನ್ ಅಮ್ಮನ್ನ್, ಕೆಮರರ್, ವುರ್ಟ್ಲೆ, ಬ್ರಿಗೆಲ್, ಬಾಚ್ಲೆ, ಬುನ್ಜ್ ಬರೆತೆರ್‌ಡ ೧೭ ಗೀತೊಳಲೆನ್ ೫ ದೇಶಿಯೆರ್ ಬರೆತೆರ್. ಅತ್ತಂದೆ ನಾಲ್ ಗೀತೊಳೆನ್ ಮಿಶನರಿಳು ಬೊಕ್ಕ ದೇಶಿಯೆರ್ ಸೇರ್ದ್ ಮಳ್ತ್‌ದೆರ್. (ಈ ಸಂಗೀತ ಪುಸ್ತಕ ಇತ್ತೆಲಾ ತುಳು ಕ್ರೈಸ್ತೆರ್ ಬಳಕೆ ಮಲ್ತೊಂದುದಿತ್ತ್‌ದ್ ದೇವಾರಾಧನೆದ ವಿಭಾಗೊಡು ದೇವಾರಾಧನೆದ ಕ್ರಮ, ದಿನದಿನತ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಲು ಮೆನ್ನರ್‌ನ ಕ್ರೈಸ್ತೆರ್ ಕಲಿಗಂಗಸರ ಮೂರುದು ಮಾರುನವು ಸಮಾದುಂಡಾ (೧೮೭೮) ಪ್ರಟಿಕ್ ಪನ್ಪಿ ವಿದೇಶಿಯೆ ಬರೆತಿ ಬೂಕುದ ತರ್ಜುಮೆ ಪ್ಲಟಿಕ್ ದೊರೆ ಬರೆದ್ ಕೊರಿ ಸಂಸಾರದ ಕ್ರಮೊಲು(೧೮೬೦) ಪ್ರಕಟ ಅತ್‌ಂಡ್.

ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿಘಂಟು, ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗ:– ಜಾನ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಬ್ರಿಗೆಲ್ ಬರೆತಿನ ತುಳು ವ್ಯಾಕರಣ (A Grammar of the Tulu Language.) ೧೮೭೨ಟ್ಟ್ ಪ್ರಕಟ ಆಂಡ್ ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ೧೩೯ ಪುಟೊಕ್ಕುಳೆನ್ ಹೊಂದುದುಂಡು. ಈ ಬೂಕುನು Phonology, Etymology, Syntax ಇಂಚ ಮೂಜಿ ವಿಭಾಗ ಮಳ್ತೊಂದು ಐಟ್ ಮಸ್ತ್ ವಿಭಾಗೊಳೆಡ್ ಪೊರ್ಲುಡು ಮುಡೆತೆರ್. ಅನುಬಂಧೊಡು ಬೆರೆಣೆರೆ ತುಳುತ್ತ ಮಾದರಿ, ತುಳುತ್ತ ರಡ್ಡ್ ಪದ್ಯ, ಅತ್ತಂದೆ ೫೦ ತುಳು ಗಾದೆಳೆನ್‌ಲಾ ಕೊರ್ತೆರ್. ಬ್ರಿಗೆಲ್‌ರೆನ್ ತುಳು ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಗೆಟ್ಟ್ ಮಸ್ತ್ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್‌ನಗುಲು ಆಧ್ಯಯನ ಮಳ್ತ್‌ದ್ ಪುಗರ್ದೆರ್. ಡೆಲ್ಲಿದ ಎಷ್ಯನ್ ಎಜುಕೇಶನಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಪಿರ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್ ಅತ್ತಂದೆ ಪಿಡಿಎಫ್ ಮಾದರಿಡ್ ಅಂತರ್‌ಜಾಲೊಡುಲಾ ತಿಕ್ಕುನೆಡ್ದಿ ಇತ್ತೆಲಾ ಬಳಕೆಡ್ ಉಂಡು.

ನಿಘಂಟು:- ೧೮೫೬ಡ್ದ್ ೧೮೫೮ಮುಟ್ಟ ಉಡುಪಿಡ್ ಮಿಶನರಿ ಆದಿತ್ತಿ ಜಿ.ಕೆಮರರ್ ಪನ್ಪಿನಾರ್ ತುಳು ನಿಘಂಟ್‌ಗಾದ್ ೨೦೦೦ ಶಬ್ದೊಲೆನ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ದೀದಿತ್ತೆರ್. ಅಗಸ್ಟ್ ಮೆನ್ನರ್ ಪನ್ಪಿ ಮಿಶನರಿ ಅವೆನ್ ದುಂಬರಿತ್‌ದ್ ೧೮೮೬ಟ್ಟ್ ತುಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು, ೧೮೮೮ ಡು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತುಳು ನಿಘಂಟು ತಯಾರ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತೆರ್. ನೆಟ್ಟ್ ೨೦,೦೦೦ ಶಬ್ದೊಲು ಉಂಡು. ಉಂದೆನ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪೆರೆ ದೇಶೀಯೆರಾಯಿನ ಕಾಪುದ ಮದ್ವರಾಯೆರ್, ಮೂಲ್ಕಿದ ಸೀತರಾಮೆರ್, ಕುಡ್ಲದ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಪೈ, ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ ಆರೋನ್ಸ್, ಶಿವರಾವ್ ಇಂಚಿತ್ತಿನಕಲೆನ ಸಹಾಯ ಪಡೆತೆರ್ ಪಂಡ್ದ್ ಮುನ್ನುಡಿಡ್ ಬರೆತೆರ್. ಈ ರಡ್ಡ್ ನಿಘಂಟ್‌ಲೆನ್ ಡೆಲ್ಲಿದ ಏಷ್ಯನ್ ಎಜುಕೇಶನಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಪಿರ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್ ಅತ್ತಂದೆ ಪಿಡಿಎಫ್ ಮಾದರಿಡ್ ಅಂತರ್‌ಜಾಲೊಡುಲಾ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಉಂದೆನ್ ಇತ್ತೆಲಾ ಬಳಕೆ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಈ ರಡ್ಡ್ ನಿಘಂಟುಲು ತುಳುತ್ತ ಸುರುತ್ತ ನಿಘಂಟುಲು ಪನ್ಪಿ ಪುಗರ್ತೆನ್ ಪಡೆತ್ತ್‌ಂಡ್. ೧೯೧೫ಡ್ ದೇಶೀಯೆರಾಯಿನ ಆರ್. ಟಿ. ಮಾಬೆನ್ ಪನ್ಪಿನರೆಡ್ದ್ ಕನ್ನಡ-ತುಳು-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಮಂಜರಿ ಪನ್ಪಿ ಬೂಕು ಪ್ರಕಟ ಅತ್‌ಂಡ್. ಉಂದು ಸಂಭಾಷನೆದ ರೂಪೊಡು ಇತ್ತ್‌ದ್ ತುಳು ಬಾಷೆನ್ ಇತರ ಬಾಸೆಲೆಡ್ದ್ ಕಲ್ಪುನ ಪುಸ್ತಕ ಆದುಂಡು.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ:- ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಅಪ್ಪೆಬಾಸೆ ಆಯಿ ತುಳುಟ್ಟೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊರೊಡು ಪನ್ಪಿ ನಿಲೆಟ್ಟ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ದಕುಲು ತುಳು ಪಾಠೊಲೆ ದುಂಬುದ ಪುಸ್ತಕ(೧೮೬೨) ತುಳು ಪಾಠೊಲೆ ರಡ್ಡನೆ ಪುಸ್ತಕ(೧೮೬೨) ತುಳು ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆ(೧೮೯೦) ಈ ಮೂಜಿ ಬೂಕುಲೆನ್ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತೆರ್ ಅತ್ತಂದೆ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಶಾಲೆಲೆಡ್ ತುಳು ಕಲ್ಪೆರೆಲಾ ಸುರು ಆಂಡ್. ಆಂಡ ತುಳುವೆರೇ ಎಂಕಲೆಗ್ ಆಡಳಿತ ಬಾಸೆಡ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೋಡು, ತುಳು ಕಲ್ತ್‌ಂಡ್ ಸರಕಾರಿ ಬೇಲೆಲು ತಿಕ್ಕುಜ ಪನ್ಪಿ ಸೊರೊ ಲಕ್ಕಿನೆಡ್ದ್ ಸಾಲೆಲೆಡ್ ತುಳು ಕಲ್ಪಾವು ಪ್ರಯತ್ನ ಉಂತುದು ಪೋಂಡು. ನೆಟ್ಟ್ ರಡ್ದ್ ಬೂಕು ೨೦೦೯ಡು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಉಜಿರೆಡ್ ನಡತಿ ವಿಶ್ವ ತುಳು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂದರ್ಭೊಡು ಮರು ಮುದ್ರಣ ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಉಂದೆಡ್ದ್ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಸಾಲೆದ ಬೂಕುಲು ಎಂಚ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪಂಡ್ದ್ ತೆರಿಯೊನೊಲಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ :- ಭೂತಾರಾಧನೆದ ವಿಭಾಗೊಡು ತುಳುಟ್ಟು ರಡ್ಡ್, ಕನ್ನಡೊಡು ಒಂಜಿ ಬೂಕುನು ಅಗಸ್ಟ್ ಮೆನ್ನರ್ ಬರೆತೆರ್. ಮಿಶನರಿನಕುಲು ಜಿಲ್ಲೆದ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೆನ್ ತೆರಿಯೊನ್ರೆಗಾದ್ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಲ್ತೊಂದು ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತಿ ಈ ಕೃತಿಕ್ಕುಲು ಪಿರಾಕ್‌ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ತೆರಿಯೊನ್ರೆ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಆದುಂಡು. ಕನ್ನಡೊಡು ೧೮೬೭ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ಪಿ ಈ ಬೂಕು ಸಂಭಾಷಣೆದ ರೂಪೊಡು ಉಂಡು. ಭೂತಾರಾಧನೆದ ಬಗೆಟ್ ತಿಕ್ಕುನ ಸುರುತ್ತ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಟ್ಟ್ ಭೂತ ಪಂಡ್‌ಂಡ ದಾದ, ಭೂತೊಲೆ ಉಪದ್ರ, ಭೂತೊಲೆ ಉಪದ್ರೊಗು ಪರಿಹಾರ ಇಂಚ ಮೂಜಿ ವಿಭಾಗೊಡು ಉಂಡು. ೧೮೮೬ಟ್ಟ್ ಪ್ರಕಟ ಆತಿ 'ಪಾಡ್ದನೊಲು' ಪನ್ಪಿ ಕೃತಿಟ್ಟ್ ಬೊಬ್ಬರ್ಯೆ, ಪಂಜುರ್ಲಿ, ಜುಮಾದಿ, ಮಗ್ರಂದಾಯೆ, ಕಲ್ಕುಡೆ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ, ಪೊಸ ಭೂತ, ಪೊಸ ಮಹರಾಯೆ, ಅತ್ತಾವರ ದೈಯೊಂಗುಳು, ಮುಡದೇರ್ ಕಾಳಬೈರವೆ, ತೊಡಕಿನಾರ್, ದೇಯಿ ಬೈದೆದಿ, ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯೆ, ದೂಮಾವತಿ ಇಂಚ ೨೦ ಭೂತೊಳೆ ಪಾಡ್ದೊನೊಲು ತುಳುಟ್ಟುಲಾ ಪಿಲಿಚಾಮುಂಡಿ ಭೂತದ ಪಾಡ್ದನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್‌ಲಾ ಉಂಡು ಈ ಬೂಕುನು ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮರು ಮುದ್ರಣ ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ೧೮೯೧ಟ್ಟ್ ಪ್ರಕಟ ಆತಿನವು 'ತುಳುವೆರೆಡ್ ನಡಪು ಭೂತ ಸೇವೆ'. ಈ ಕೃತಿನ್ ರಚನೆ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಮಿಶನರಿ ಅಗಸ್ಟ್ ಮೆನ್ನರ್. ಉಂದು ೨೦ ಪುಟತ್ತ ಒಂಜಿ ಎಲ್ಯ ಬೂಕು ಆಂಡಲಾ ನೆಟ್ಟ್ ಭೂತಾರಾಧನೆಗ್ ಸಂಬಂಧ ಪಡೆಯಿ ಮಸ್ತ್ ವಿಚಾರೊಲು ಉಂಡು. ಪಿಶಾಚಿ, ಬೂತ, ಪ್ರೇತ, ಕುಲೆ, ಗಣ, ರಾವು ಅಂದ್‌ಂಡ್ ದಾನೆ, ಗರಡಿ, ಭೂತಸ್ಥಾನ, ಭೂತಕೊಟ್ಯ, ಬೆರ್ಮಸ್ಥಾನ ಉಂದೆನ್ ಎಂಚ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಲ್ಪೊಡು, ಕೋಲ, ನೇಮ, ಅಗೆಲ್, ತಂಬಿಲ, ಬಂಡಿ, ಆಯನ, ಕೋಲದ ಸಮಯ, ಕೋಲ ನಡಪುನ ಜಾಗೆ, ಚಪ್ಪರ, ಕೋಲ ಕಟ್ಟುನಕುಲು ಏರ್ ಇಂಚ ಪ್ರತಿಯೊಂಜಿ ವಿಚಾರೊಲುಲಾ ವಿವರಾದ್ ಉಂಡು. ಈ ಪುಸ್ತಕ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ೨೦೦೮ನೇ ಇಸವಿಡ್ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತಿನ 'ದ ಡೆವಿಲ್ ವರ್ಷಿಪ್ ಆಫ್ ತುಳುವಾಸ್' ಪನ್ಪಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೂಕುದ ಪಿರವುಡು ಅಚ್ಚಿ ಆತ್‌ಂಡ್. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್ ಭೂತಾರಾದನೆದ ಬಗೆಟ್ 'The Devil Worship of Tuluvas' ಪನ್ಪಿ ಬೂಕು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ಡ್ ಪ್ರಕಟ ಅತ್‌ಂಡ್. ಉಂದೆನ್ ಬರೆತಿನಾರ್ ಎ.ಸಿ. ಬರ್ನೆಲ್ ಪನ್ಪಿ ವಿದೇಶಿ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿ. ಈ ಬೂಕುಡು ಎ.ಸಿ. ಬರ್ನೆಲ್‌ನ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತಿನ ಮಸ್ತ್ ಭೂತೊಲೆನ ಪಾಡ್ದನ ಐತ ವಿವರೊಲು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್ ಐತ ಭಾಷಾಂತರ ಅತ್ತಂದೆ ಪಾಡ್ದನೊಲೆನ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್ ಲಿಪ್ಯಂತರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕೊರ್ತುಂಡು. ಉಂದು ೧೮೯೪-೧೮೯೭ಟ್ಟ್ Indian

Antiquary ಪನ್ಪಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪತ್ರಿಕೆಡ್ ಪ್ರಕಟ ಆತಿ ಲೇಖನೊಲೆ ಸಂಗ್ರಹ ಆದುಂಡು. ಈ ಬೂಕುಡು ಅಗಸ್ಟ್ ಮೆನ್ನರ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತಿನ ೧೩೩ ಭೂತೊಲೆ ಪುದರ್‌ದ ಪಟ್ಟಿ, ಭೂತೊಲೆ ಪುಟ್ಟು, ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಬರವುಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್ ಪ್ರಕಟ ಆತ್ಂಡ್. ಭೂತಾರಾದನೆ ಅತ್ತಂದೆ ತುಳು ಗಾದೆಲೆ ಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಸುರುಟ್ಟು ಆಯಿನ ಬೂಕುಲು ರಡ್ಡ್ ಉಂದೆನ್ ಬರೆಯಿನಾರ್ ಅಗಸ್ಟ್ ಮೆನ್ನರ್. ೧೮೭೪ಟ್ಟ್ 'ಸಹಸ್ರಾರ್ದ ತುಳು ಗಾದೆಳು', ೧೮೯೬ಟ್ಟ್ 'ಸಾರ ತುಳು ಗಾದೆಲು' ಪನ್ಪಿ ಬೂಕುಲು ಪ್ರಕಟ ಅತ್ಂಡ್.

ಇಂಚಿಪ್ಪ ಬೊಲ್ಪುಗು ಬತ್ತಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಳೆನ ತುಳು ಬರವುಲು:- ತುಳುನಾಡ್‌ಡುಪ್ಪು ಕ್ರೈಸ್ತೆರೆ ಆರಾಧನಾ ಕೇಂದ್ರೊಳೆಡ್, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಲೆಡ್ ಇತ್ತಿ ಮಿಶನರಿ ಕಾಲದ ಕಡತೊಲೆನ್, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಕ್ಲೆನ್, ಮಿಶನರಿಲೆನ ಕೈಕಾಕಜಿದ ಬರವುಲೆನ್ ಅತ್ತಂದೆ ಪ್ರಕಟ ಆಯಿನ ಬೂಕುಲು ಕುಡ್ಲದ ಬಲ್ಮಠೊಡುಪ್ಪು ಕರ್ನಾಟಕ ತಿಯೊಲಾಜಿಕಲ್ ಕಾಲೆಜ್‌ಡ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತೊಂದೇ ಉಂಡು. ಈ ನಿಲೆಟ್ಟ್ ಸಂಗ್ರಹ ಆಯಿ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಲೆಡ್ ರಡ್ಡ್ ಬೂಕುಲು ದುರ್ಗಾ ಪ್ರವೀಣ್ ಬೊಕ್ಕ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನೆರೆಡ್ದ್ ಸಂಪಾದನೆ ಆದ್ ಪ್ರಕಟ ಆತ್ಂಡ್. ನೆಟ್ಟ್ ಒಂಜನೆದವು 'ತುಳು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ ಕಥೆ' (೨೦೧೪) ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ 'ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ತುಳು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು' (೨೦೧೫) ನೆಟ್ಟ್ ನಂಬಿಕೆ-ಆಚರಣೆ- ಆರಾಧನೆ, ಸ್ಥಳಪುರಾಣ, ಶಾಪ-ಆಣೆ-ಮಾಟ-ಮಂತ್ರ, ಕತೆಕ್ಕುಲು ಇಂಚಿತ್ತಿ ೪೫ ವಿಚಾರೊಲು ಉಂಡು. ಈ ರಡ್ದ್ ಕೃತಿಕ್ಕುಲೆನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತ್‌ದ್ಂಡ್. ಜರ್ಮನಿದ ಟ್ಯುಬಿಂಗೆನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪತ್ರಾಗಾರೊಡಿತ್ತಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಳೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಲೆಡ್ ತಿಕ್ಕಿ ಕಾಂತಣ್ಣ ಅದಿಕಾರಿ ಬೊಕ್ಕ ಮಲರಾಯ ಬೂತದ ಪಾಡ್ದೊನೊಲೆನ್ ಹೈಡ್ರೂನ್ ಬ್ರುಕ್ನರ್ ಬೊಕ್ಕ ವಿವೇಕ ರೈಕುಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್ ಲಿಪ್ಯಂತರ ಬೊಕ್ಕ ತರ್ಜುಮೆ/ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಈ ಬೂಕು ೨೦೧೫ಟ್ಟ್ The Tubingen Tulu Manuscript – Two South Indian Oral Epics collected in the 19th Century. ಪನ್ಪಿ ಪುದರ್‌ಡ್ ಜರ್ಮನಿಡ್ ಪ್ರಕಟ ಆತ್ಂಡ್.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಳು ಮಲ್ತಿ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊಲು ಮಾತಲಾ ಕುಡ್ಲದ ಬಲ್ಮಠೊಡುಪ್ಪು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ಡೇ ಪ್ರಕಟ ಆತ್ಂಡ್. ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಡೇ ಸುರುತ್ತವು ಪಂಡ್ದ್ ಪುದರ್ ಮಲ್ತಿನ

ತುಳುನಿಘಂಟ್, ವ್ಯಾಕರಣ, ಗಾದೆ, ಭೂತಾರಾಧನೆ, ಸತ್ಯವೇದ, ಸಂಗೀತ, ಆಪ್ತಸಮಾಲೋಚನೆ, ತುಳು ಪತ್ಯ, ತುಳುಕ್ಕು ಭಾಷಾಂತರ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯೊಲು ಇತ್ತೆ ಚರಿತ್ರೆ ಸೇರ್ದ್ಂಡಲಾ ೧೭೮ ವರ್ಷ ಪಿರವುಡು ಪ್ರಾರಂಭ ಅಯಿ ತುಳು ಮುದ್ರಣ ಸಾಹಿತ್ಯೊಲು ಆನಿದ ಕಾಲದ ಭಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೆನ್ ತೆರಿವೊನ್ನಂಚಿ ಅಡಿಪಾಯೊಲೆನ್ ಪಾಡ್ದ್ಂಡ್. ನೆಡ್ಡ್ ಮಸ್ತ್ ಸಂಶೋಧನೆಲು ನಡತ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್ ಅತ್ತ್‌ಂದೆ ಇನಿಕ್ಕ್‌ಲಾ ನಡತೊಂದುಂಡು.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಳೆ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆದ ಹೆಚ್ಚದ ಮಾಹಿತಿಗಾದ್ ಓದುಲೆ

೧. ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೭ ನೆಟ್ಟ್ ಲೇಖಕೆರೆಡ್ದ್ ಉಪ್ಪು ಲೇಖನ– ಮಿಶನರಿಗಳ ಕಾಲದ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ. ಬೊಕ್ಕ ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾ ಹಾವನೂರುರೆನ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಇಂಚಿತ್ತಿ ಲೇಖನೊಲೆನ್ ಗಮನಿಸಾಲೆ.

೨. ಜಾನ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಬ್ರಿಗೆಲ್, ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧

೩. ರೆವೆರೆಂಡ್ ಅಗಸ್ಟ್ ಮೆನ್ನರ್, ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೧೯೯೫

೪. ತುಳುವರಿವರು, ಪಾದೆಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ(ಸಂ) ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಉಡುಪಿ, ೧೯೯೭

೫. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕು.ಶಿ.ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟ (ಸಂ.) ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಉಡುಪಿ, ೧೯೯೭

೬. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ತುಳು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಎಂ.ಎಸ್. ದುರ್ಗಾಪ್ರವೀಣ್ ಬೊಕ್ಕ ಬೆನೆಟ್. ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕುಡ್ಲ, ೨೦೧೫

೭. ಸಿರಿ, ಶ್ರೀ ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಅಭಿನಂದನ ಸಂಪುಟ, ಡಾ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ ಮತ್ತಿತರರು (ಸಂ.) ಕಲಾಗಂಗೋತ್ರಿ, ಸೋಮೇಶ್ವರ, ೧೯೯೫

೮. ತುಳುವಿಗೆ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಕೊಡುಗೆ, ಎಬ್ನೇಜರ್ ಜತ್ತನ್ನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಥಿಯೊಲಾಜಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜ್, ಮಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩

೯. ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ ೧೯೭೪; ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ;

ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು,

೧೦.ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್, ಪೀಟರ್ ವಿಲ್ಸನ್ ಪ್ರಭಾಕರ್, ಸುಧಾನ-ಕಿಟೆಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಪುತ್ತೂರು, ೨೦೧೮.

ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ

ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆದ ಪಾಂಗಾಳಡ್ ೧೫-೦೩-೧೯೬೧ ಪಟ್ಟುದಿನಾರ್. ದಂಡತೀರ್ಥ ಶಾಲೆಡ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯೆರ್. ತುಳು ಭಾಷೆಗ್ ಮಿಶನರಿದಗಲೆನ ಕೊಡುಗೆ ದಾದ ಉಂಡು ಪನ್ಪಿನೆನ್ ದಾಖಲೆ ಮಲ್ದಿನಾರ್ ಮೇರ್. ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಪನ್ಪಿನ ಮಲ್ಲ ಬೂಕುಡು ಮಿಶನರಿ ಕಾಲದ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪನ್ಪಿನ ಲೇಖನ ಪ್ರಕಟ ಆತುಂಡು. ಅತ್ತಂದೆ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ದಿನ ಕೃತಿ 'ಮದಪರಾವಂದಿ' ತುಳುವೆರ್ ಪನ್ಪಿನವು ತುಳುನಾಡ್ದ ದಾಖಲೆದ ವಿಚಾರೊಡು ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿ ಆತ್‌ಂಡ್.

ಮೇರ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗಾದ್ ದುರ್ಗಾ ಪ್ರವೀಣ್ ಪನ್ಪಿನರೆನೊಟ್ಟು ಸೇರೊಂದು 'ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನರಿಗಳ ತುಳು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು' ಪನ್ನಿನ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿನ್ ಪ್ರಕಟಿಸಾದೆರ್. ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಾಂದೆ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರಾದ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆನ್ನಿ ಬೆನೊಂದುಲ್ಲೆರ್.

ಉಳತಿರ್ಲ್

ತುಳು ಭಾಷೆನ್ ೧೮೪೦ಂಡ್ದ್‌ಲ ಪಿರಾವುಡೇ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ ಬರೆಪಿನ ರೂಢಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಅವು ಬೊಲ್ಪುಗು ಬರಿಯೆರ್ ತಡನೇ ಆಂಡ್.ದಾಯೆ ಪಂಡ ಆತ್‌ಮುಟ್ಟ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಮುದ್ರಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಅವ್ ಅತ್ತಾಂದೆ ಕಾಕಜಿದ ಬಳಕೆಲಾ ಇತ್ತ್‌ಜಿ.ಅಪಗದ ಬರವುಲು ಮಾತಾ ಪೊಯ್ಯೊಡು, ಕಲ್ಲ್‌ಡ್, ತಾಳೆಗರಿ, ತಾಮ್ರಶಾಸನಡ್ ಬರೆಪಿನವು ಕ್ರಮ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್.

೧೮೩೪ಟ್ ಸ್ವಿಜರ್ಲೆಂಡ್‌ದ ಬಾಸೆಲ್ ಪನ್ಪಿ ಊರೂಡ್ದು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ ಪ್ರಚಾರೊಗು ಕುಡ್ಲಗ್ ಬತ್ತಿ ಮಿಶನರಿದಕುಲು ಈ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಜನ ತುಳು ಭಾಷೆನೇ ಪಾತೆರುನಿ, ಮೂಲು ವ್ಯವಹಾರ ಮಲ್ಪೊಡಾಂಡ ತುಳು ಭಾಷೆ ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಬೋಡು ಪಂಡ್ದ್ ತೆರಿಯೊಂಡೆರ್. ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಅಕುಲು ಆಸಕ್ತಿಡ್ ತುಳುಭಾಷೆ, ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ಕಲ್ಪೆರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸೆರೆ ಸಹಾಯೊಡ್ದಾವರ ಬೇಗನೇ ತುಳು ಭಾಷೆ ಕಲ್ತೆರತ್ತಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನಂಚಿತ್ತಿ ಬೇಲೆಗ್‌ಲಾ ಜತ್ತೆರ್.

೧೮೪೧ಟ್ಟ್ ಸುರುಟ್ಟು ಕಲ್ಲ್‌ದ ಅಚ್ಚಿದ ಯಂತ್ರೊಡ್ದು ಮುದ್ರಣ ಆದ್ ತುಳು ಮುದ್ರಣ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಂಡ್.ಈ ಅಚ್ಚಿದ ಇಲ್ಲಗ್ ಸುರುಟ್ಟು ಜರ್ಮನ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್, ಬೊಕ್ಕ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಪಂಡ್ದ್ ಪುದರ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ದಕಲೆನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊನು, ಧರ್ಮ, ಸಂಗೀತ, ಭಾಷೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಂಚ ವಿಭಾಗ ಮಲ್ತೊಂದು ತೆರಿಯೊನೊಲಿ.

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿದಕುಲು ಮಲ್ತಿ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊಲು ಮಾತಲಾ ಕುದ್ಲದ ಬಲ್ಮಠೊಡುಪ್ಪು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ಡೇ ಪ್ರಕಟ ಆತ್‌ಂಡ್. ತುಳು ಭಾಷೆಡ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಡೇ ಸುರುತ್ತವು ಪಂಡ್ದ್ ಪುದರ್ ಮಲ್ತಿನ ತುಳುನಿಘಂಟ್, ವ್ಯಾಕರಣ, ಗಾದೆ, ಭೂತಾರಾಧನೆ, ಸತ್ಯವೇದ, ಸಂಗೀತ, ಆಪ್ತ ಸಮಾಲೋಚನೆ, ತುಳು ಪಠ್ಯ, ತುಳುಕ್ಕು ಭಾಷಾಂತರ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯೊಲು ಇತ್ತೆ ಚರಿತ್ರೆ ಸೇರ್ದ್‌ಂಡ್.

೧೭೮ ವರ್ಷ ಪಿರವುಡು ಪ್ರಾರಂಭ ಅಯಿ ತುಳು ಮುದ್ರಣ ಸಾಹಿತ್ಯೊಲು ಆನಿದ ಕಾಲದ ಭಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೆನ್ ತೆರಿವೊನ್ನಂಚಿ ಅಡಿಪಾಯೊಲೆನ್ ಪಾಡ್ದ್‌ಂಡ್. ನೆಡ್ದ್ ಮಸ್ತ್ ಸಂಶೋಧನೆಲು ನಡತ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್ ಅತ್ತ್‌ಂದೆ ಇನಿಕ್ಕ್‌ಲಾ ನಡತೊಂದುಂಡು. ಈ ಲೇಖನ ಈ ಮಾತ ವಿಷಯೊಗ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನರಿದ ಕೊಡುಗೆಲು ದಾದ ಪನ್ಪಿನ ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ನಮಕ್ ತೆರಿಪಾದ್ ಕೊರ್ಪುಂಡು.

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧) ತುಳು ಭಾಷೆದ ಬೆಳವಣಿಗೆದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕೆರೆನ ವಿವರೊಣೆನ್ ವಿವರಿಸಾಲೆ.

೨) ತುಳು ಭಾಷೆಗ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿದ ಕೊಡುಗೆಲೆನ್ ಪಟ್ಟಿ ಮಲ್ಪುಲೆ.

೩) ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಗೀತ ಈ ವಿಚಾರೊಲೆನ್ ಎಂಚ ಬಳಸೊಂದೆರ್. ವಿವರಿಸಾಲೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧) ಕುದ್ಲದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್‌ಗ್ ಬೇಟಿ ಕೊರ್ಲೆ.

ತುಳುಟ್ಟು ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಸಬುದೊಲು

ಡಾ। ಕೆ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ

ನಿಕ್ಕೈನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಶಾಲೆಗ್ ಪೋಪಿ ಜೋಕುಳು ಉಳ್ಳೆರ್‌ಡ ಏರೆನಾಂಡಲ ಒರಿಯನ್ ಲೆತ್ತ್‌ದ್ ಕೇಣ್ಲೆ : 'ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪೆ ಅಮ್ಮೆ ಏರ್‌ಯಾ?'ನ್ದ್. ಆಯೆ ಎಂಕ್ ಅಪ್ಪೆಮ್ಮೆ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಪನ್ಪೇಂದ್ ಎಣ್ಣ್‌ಗ. ಅಪಗ ಈರೆಗ್ 'ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪೊನೇ; ಇಂಬೈ ಗತಿ ಇದ್ಯಂತಿ ಆಣ್'ನ್ದ್ ತೋಜಿದ್ ಬೇಜಾರಾಂಡಲ ಆಶ್ಚರ್ಯೊ ಇಜ್ಜಿ. ಆಂಡ 'ಏರೆನೊಟ್ಟುಗು ಈ ಉಪ್ಪುನೆ'ನ್ದ್ ಕೇಂಡರ್‌ಡ ಆಯೆ ಪಣ್ಪೆ : 'ಯಾನುಪ್ಪುನೆ ಎನ್ನ ಮಮ್ಮಿ-ಡ್ಯಾಡಿನೊಟ್ಟುಗು'ನ್ದು! ಸರಿ. 'ನಿನ್ನ ಮಮ್ಮಿನ ಮೆಗ್ಯೆ ಏರ್' ಕೇಂಡರ್‌ಡ ಆಯೆ ಮಿತ್ತ್ ತಿರ್ತ್ ತೂವೆ. ಅಪಗ ಈರ್ 'ನಿನ್ನ ಮಮ್ಮಿನ ಬ್ರದರ್ ಏರ್' ಕೇಂಡ ಅವು 'ರಾಮ ಅಂಕಲ್'ನ್ದೋ 'ಕೃಷ್ಣ ಅಂಕಲ್'ನ್ದೋ ಪಣ್ಪೆ. 'ಆಂಡ್, ನಿನ್ನಲ್ಪ ಬೇಲೆಗ್ ಬರ್ಪುನಾಯೆ ಏರ್' ಪಂಡ 'ಅವು ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಅಂಕಲ್' ಪಣ್ಪೆ. 'ನಿನ್ನ ಮಮ್ಮಿನ ಸಿಸ್ಟರ್ ಏರ್‌ಂದ್' ಕೇಂಡ, 'ವಿಜಯಾ ಆಂಟಿ' ಪಣ್ಪೆ. 'ನಿನ್ನಲ್ಪ ಪಾತ್ರೊ ದೆಕ್ಯರ ಬರ್ಪುನೇರ್' ಕೇಂಡ – 'ಅವು ಅಕ್ಕಮ್ಮ ಆಂಟಿ' ಪಣ್ಪೆ. ಈತ್ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಬುಕ್ಕೊ ಒವ್ವೇ ಸಂಬಂಧಿಕೆರೆನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂಡರ್‌ಡಲಾ ಆಯಡ ರಡ್ಡೇ ಶಬ್ದೊಳು ಉಪ್ಪುನೆ : 'ಅಂಕಲ್' ಬುಕ್ಕೊ 'ಆಂಟಿ'. ಆಣ್ಜೆನಾಕ್ಳ್ ಮಾತ ಅಂಕಲ್‌ಲು, ಪೊಣ್ಜೆನಾಕ್ಳ್ ಮಾತ ಆಂಟಿನಾಕ್ಳ್.

ತನ್ನ ಅಪ್ಪೆನ ಒಪ್ಪಪುಟ್ಟಿನ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಯಾಯಿನ ಮಾಮೆಲ ಅತ್ತ್‌ಡ ಮಾಮಣ್ಣೆಲ, ಏರೋ ಗುರ್ತಾರ್ತೊ ಇದ್ಯಾಂತಿನ ಬೇಲೆದಾಯೆಲ ಸಂಬಂದೊದ ಲೆಕ್ಕೊಡು ಒಂಜೆನಾ? ಅಂಚನೆ, ತನ್ನ ಅಪ್ಪೆನ ಒಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಿನ ಸಿದ್ಯಪ್ಪೆ ಅತ್ತಡ ಸಿದ್ದಮ್ಮೆ, ತಿದ್ದಿಲ, ಗುರ್ತಾರ್ತೊ ಇದ್ಯಾಂತಿನ ಬೇಲೆದಾಳ್‌ಲ 'ಆಂಟಿ'ಯೇ ಅಂದ್‌ಡ ನೆತ್ತೆರ್‌ದ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧೊ ಎಂಚ ಒರಿಯು?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಳೆನ್ ಒಂಜಿ ಇರ್ವತ್ತೈನ್ ವರ್ಸೊಗು ದುಂಬು ನೆರೆಕರೆತ್ತ ಜೋಕುಳೆಡ ಕೇಣ್ದುವರ್‌ಡ ಈರೆಗ್ ಮಾಮೆ, ಬಾವೆ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಅತ್ಯೆ, ನೇಲ್ಲಮ್ಮೆರ್, ನೇಲ್ಲಪ್ಪೆ, ಎಲ್ಯಮ್ಮೆರ್, ಎಲ್ಯಪ್ಪೆ, ಮೈತೆದಿ – ಇಂಚ ತುಳು ಭಾಷೆದ ಪೊರ್ಲುಪೊರ್ಲುದ ಶಬ್ದೊಳೆನ್ ಕೇಣ್ದುವರ್. ಇತ್ತೆದ ಜೋಕ್ಲೆಡ

‘ನಿಕ್ಕ್ ಆಯೆ ಮುದೆಟ್ಟ್ ದಾನೆ ಆವೊಡು’ ಕೇಂಡ ‘ಮುದೆ ಪಂಡ ಎಂಚಿನ?’ನ್ದ್ ಈರೆಗೇ ಪಿರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪಾಡುವೊ. ಪಂಡ ಕರಿನ ಸುಮಾರ್ ಪತ್ತಿರ್ವೊ ವರ್ಷೊಡು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಡ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿಡ್ ಎಂಚಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಆತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಪಣ್ಪುನವು ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು. ಈತ್ ಕಡಮೆ ವರ್ಷೊಡೇ ನಮ ನಮ ಉಳಾಯಿದ ಸಂಬಂದೊಳು, ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಶಬ್ದೊಳು ಜನೊಕ್ಲೆ ಬಾಯಿಡ್ದ್ ಬರಂದೆ ಉಳಾಯಿ ಕುಳ್ಳುಂಡ್. ನಾಣ, ಕ್ರಮೇಣೊ ಉಂದು ಮಾತ ನಮ ನೆಂಪುಡ್ದೇ ಅರಿದ್ ಪೋಪುಂಡು ಪಣ್ಪುನೆನ್ ತೂವೊಳಿ. ನಮ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತುಂಡುತುಂಡಾದ್ ಪೋವೊಂದುಪ್ಪುನವು ನೆಕ್ಕ್ ಒಂಜಿ ಕಾರಣಾಂಡ, ಇತ್ತೆ ನಮ ಇಲ್ಲಡ್ ಪಾತೆರುನ ಭಾಷೆ ತುಳುತ್ತ ಬದಲ್‌ಗ್ ಬೇತೆ ಆಯಿನವು ಬುಕ್ಕೊಂಜಿ ಕಾರಣೊ. ಇಂಚಿನ ಈ ಸಂದರ್ಭೊಡು ನಮೊ, ತುಳುವೆರ್ ಪ್ರಾಕ್‌ಡ್ದ್ ಲಾಗಾಯಿತ್ ಉಪಯೋಗೊ ಮಳ್ತೊಂದುಪ್ಪುನ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಶಬ್ದೊಳೆನ್ ನೆಂಪು ಮಳ್ಪುನವು ಅಗತ್ಯೊ ಉಂಡು. ಅಂಚಿನ ಒಂಜಿ ಎಲ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನೊನೇ ಈ ಲೇಖನೊ.

ಅಪ್ಪೆ–ಅಮ್ಮೆ

ಅಪ್ಪೆ–ಅಮ್ಮೆ/ಅಮ್ಮೆರ್ ಪಣ್ಪುನ ಶಬ್ದೊಳು ಇತ್ತೆ ಒಂಜಿ ರೀತಿಡ್ ತುಳುಭಾಷೆಡ್ದೇ ಪೋವೊಂದುಂಡು. ಅಪ್ಪೆನ್– ‘ಮಮ್ಮಿ/ಅಮ್ಮ’ನ್ದ್ ಲೆತ್ತ್‌ಂಡ ‘ಅಮ್ಮೆರೆನ್– ಡ್ಯಾಡಿ/ಅಪ್ಪ/ಪೊಪ್ಪ’ನ್ದ್ ಲೆಪ್ಪರೆ ಸುರು ಮಳ್ತಿ ಬುಕ್ಕೊ ‘ಅಮ್ಮಾ’ನ್ದ್ ಲೆಪ್ಪುನವಾವಡ್ ‘ಅಮ್ಮೆರ್’ನ್ದ್ ಪಣ್ಪುನವಾವಡ್ ಭಾಷೆಡ್ದ್ ತತ್ರೇ ಪೋತ್‌ಂಡ್. ಈ ರಡ್ಡ್ ಶಬ್ದೊಳೆಡ್ ಒಂಜಿ ವಿಶೇಷತೆ ಉಂಡು.

ತುಳುಟ್ಟು ‘ಅಪ್ಪೆ’ ಪಣ್ಪುನ ಶಬ್ದೊ ಕನ್ನಡೊಡು ‘ಅಮ್ಮ’ನ್ದ್‌ಲ ತುಳುಟ್ಟು ‘ಅಮ್ಮೆ’ ಪಣ್ಪುನ ಶಬ್ದೊಗು ಕನ್ನಡೊಡು ‘ಅಪ್ಪ’ನ್ದ್‌ಲ ಪಣ್ಪುನ ಕ್ರಮೊ. ಕನ್ನಡೊದ ಸಂಪರ್ಕೊ, ಭಾಷಾಸಂಬಂಧೊ ಹೆಚ್ಚಾವೊಂದು ಪೋಯಿಬುಕ್ಕೊ ತುಳುತ್ತ ಶಬ್ದೊಳೆ ಜಾಗೆಡ್ ಏತೋ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದೊಳೆನ್ ಉಪಯೋಗೊ ಮಳ್ತೊಂದುಳ್ಳೊ. ಅವು ಈ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಶಬ್ದೊಳೆ ಜಾಗೆಗ್‌ಲ ಬತ್ತ್ ಸೇರ್‌ಂಡ್ ಪಣ್ಪುನವು ವಿಷೇಷೊ. ಆಂಡ, ನನಲಾ ಮಸ್ತ್ ಪಿರ ಪೋಂಡ ಕನ್ನಡೊಡುಲಾ ತುಳುತ್ತಂಚನೆ ‘ಅಮ್ಮ’ ಪಂಡ ಅಮ್ಮೆರೇ. ಕನ್ನಡೊದ ಆದಿಕಾವ್ಯ ಪಣ್ಪುನ ಪಂಪಭಾರತೊಡು ಕೃಷ್ಣೆ ಕರ್ಣಡ ಪಣ್ಪೆ: ‘ನಿನಗಮ್ಮನಹರ್ಪತಿ’– ಪಂಡ ‘ನಿಕ್ಕ್ ಅಮ್ಮೆ ಸೂರ್ಯೆ’ನ್ದ್. ಅಂಚನೆ, ಎಲ್ಯ ಜೋಕ್ಲೆನಾವಡ್

ಮೋಕೆಡ್ ಏರೆನಾಂಡಲಾ ಆಣ್‌ಲೆನ್ ಪಣ್ಣಗಲಾ 'ಇಂದಮ್ಮ'ನ್ದ್ ಪಣ್ಬುನ ಕ್ರಮೊ ಉಂಡು. ಉಂದೆನ್ ಕನ್ನಡೊಡುಲಾ ತೂವೊಳಿ. 'ಭರತೇಶ ವೈಭವ' ಕಾವ್ಯೊಡು ಬಾಹುಬಲಿ ವೈರಾಗ್ಯೊಡು ದೇಶರಾಜ್ಯೊ ಪೂರ ಬುಡ್ದು ಪೋಯಿನಗ ಭರತೆ ಪಣ್ಪೆ : 'ಬೇಡಮ್ಮ ನೀನುಂ ತಪೋವನಕೆ ಸಾರ್ವುದುಮಾನಾರ್ಗೆ ಮೆರೆವೆ ಮತ್ಪ್ರಾಜ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಂ'ನ್ದ್. ಇಂಚ ಕನ್ನಡೊಡುಲಾ ತುಳುಟ್ಲಾ ಒಂಜಿ ಕಾಲೊಡು ಅಮ್ಮ ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊಗು ಒಂಜೇ ಅರ್ತೊ ಇತ್ತಿಲೆಕ್ಕೊ ತೋಜುಂಡು.

ನನ ತುಳುತ್ತ ಪ್ರಾಕ್‌ದ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊಳಾಯಿನ 'ಶ್ರೀಭಾಗವತೊ'ಟ್ಟು 'ಅಪ್ಪೆ' ಪಣ್ಪಿನ ಶಬ್ದೊನೇ ಉಂಡು. ಅಯಿಟ್- 'ಅಪ್ಪ ಕೇಳಿಲೆ ಬಂಜಿಟುಪ್ಪುಕಿ ಬಾಲೆ...'ನ್ದ್ ಇಪ್ಪುನ ಅಪ್ಪ ಪಂಡ ಅಪ್ಪೆ. ಅಂಚನೆ, ಅರುಣಾಬ್ಜ ಕವಿನ ತುಳು ಮಹಾಭಾರತೊಡುಲಾ 'ಅಪ್ಪೆ'ನ್ದೇ ಉಂಡು. 'ಅಪ್ಪಟಾ ಪಿನ್‌ಪೇರಾ ಮಗ್‌ಳೈರವುಳ್ತ್', 'ಅಪ್ಪಾ ಚೂಸ್ಟ್‌ಡೆಪಿಂದ್...' ಇಂಚ ಮಾತ ಪ್ರಯೋಗೊಳು ತೋಜುಂಡು.

ಮುಳ್ಪ ಒಂಜಿ ವಿಶೇಷತೆ ಉಂಡು : 'ಅಪ್ಪೆ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊ ಆ ಅರ್ತೊಡು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಳೆಡ್ ತುಳುಟು ಮಾತ್ರೊ ಉಪ್ಪುನೆ. ಉಂದು ತುಳುತ್ತ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯೊ. 'ಅಮ್ಮ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊನ್ ತೂಲೆ : ತಮುಳ್, ಮಲಯಾಳೊ, ಕನ್ನಡೊ ಇಂಚಿನ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಳೆಡ್ ಮಾತೆಡ್ಲ ಅಪ್ಪೆ ಪಣ್ಪಿ ಅರ್ತೊಡೇ ಉಂಡು. ಸಂಸ್ಕೃತೊಡು 'ಅಂಬಾ' ಪಂಡಲ ಉಂದುವೇ ಅರ್ತೊ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಪಣ್ಪುಂಡ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಳೆಡ್‌ಲ 'ಅಮ್ಮ' ಪಂಡ ಅಪ್ಪೆ; ಕೆಲವು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಳೆಡ್ 'ಅಪ್ಪ' ಪಂಡ ತುಳುಟ್ 'ಅಮ್ಮೆ'. ಸಂಬಂಧವಾಚಕಾದ್ 'ಅಪ್ಪೆ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊ ದೂರ ಆವೊಂದುಂಡಡಲಾ 'ಅಪ್ಪೆಬಾಸೆ', 'ತುಳುವಪ್ಪೆ', 'ಅಪ್ಪೆನಾಡ್' ಇಂಚಿನ ಶಬ್ದೊಲೆಡ್ ಅವ್ವೇ ಅರ್ತೊಡು ಉಪಯೋಗಾವೊಂದುಂಡು.

ಅಜ್ಜಿ-ಪಿಜ್ಜಿ-ಮುತ್ತಜ್ಜಿ; ಅಜ್ಜೆ-ಪಿಜ್ಜೆ-ಮುತ್ತಜ್ಜೆ

ನನ, ಅಮ್ಮೆರ್‌ನ ಅಪ್ಪೆ ಬುಕ್ಕೊ ಅಪ್ಪೆನ ಅಪ್ಪೆ-ಇರ್ವೆರ್‌ಲಾ 'ಅಜ್ಜಿ'. ಅಮ್ಮೆರ್‌ನ ಅಮ್ಮೆರ್ ಬುಕ್ಕೊ ಅಪ್ಪೆನ ಅಮ್ಮೆರ್ 'ಅಜ್ಜೆ'; ಅಂಚನೆ ಅಜ್ಜಿನ ಅಪ್ಪೆ 'ಪಿಜ್ಜಿ'. ಅಜ್ಜೆರ್‌ನ ಅಮ್ಮೆರ್ 'ಪಿಜ್ಜೆ'. ಈ 'ಪಿಜ್ಜಿ' ಬೂಕ್ಕೊ 'ಪಿಜ್ಜೆ' ಪಣ್ಪುನ ಶಬ್ದೊಳು ಎಂಚ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್? ಕೇಣ್ಲೆ : ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಳೆಡ್ 'ಪಿರಿಯ' ಪಂಡ ಮಲ್ಲವುಂದ್ ಅರ್ತೊ. ಅಜ್ಜೆರೆಡ್ದ್ ಪಿಜ್ಜೆರ್ ಮಲ್ಲೆ ಆಯಿನೆಡ್

‘ಪಿರಿಯ ಅಜ್ಜ। ಪಿರಿಯಜ್ಜ। ಪಿಜ್ಜೆ’ ಆಯೆರ್. ಅಜ್ಜಿಡ್ದ್ ಪಿಜ್ಜಿ ಮಲ್ಲ್ ಆಯಿನೆಡ್ ‘ಪಿರಿಯ। ಅಜ್ಜಿ। ಪಿರಿಯಜ್ಜಿ। ಪಿಜ್ಜಿ. ಅಪಂಡ ಪಿಜ್ಜಿನ ಬುಕ್ಕೊ ಪಿಜ್ಜನ ಅಮ್ಮೆರ್? ‘ಮುತ್ತಜ್ಜಿ’; ಪಿಜ್ಜನ ಬುಕ್ಕೊ ಪಿಜ್ಜಿನ ಅಪ್ಪೆ- ‘ಮುತ್ತಜ್ಜಿ’. ಮುತ್ತಜ್ಜೆ ಅತ್ತ್‌ಡ ಮುತ್ತಜ್ಜಿ ಎಂಚ ಬತ್ತೆರ್? ಇಂದೆಕ್ ರಡ್ಡ್ ರೀತಿಡ್ ಅರ್ತೊ ಪಣೊಳಿ. ಒಂಜನೆದಾದ್, ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಡುಪ್ಪುನ ‘ಮುದಿ’ ಸೇರ್ಸಾದ್ ‘ಮುದಿ + ಅಜ್ಜ । ಮುತ್ + ಅಜ್ಜ । ಮುತ್ತಜ್ಜ’; ‘ಮುದಿ + ಅಜ್ಜಿ । ಮುತ್ + ಅಜ್ಜಿ । ಮುತ್ತಜ್ಜಿ.’ ರಡ್ಡನೆದಾದ್, ‘ಮೂತ್ತ’ ಪಣ್ಪಿ ದ್ರಾವಿಡ ಶಬ್ದೊ ಇತ್ತೆ ಮಲಯಾಳೊಡು ಉಂಡು. ೧ ಆ ಮೂತ್ತ ಶಬ್ದೊಡ್ದು ‘ಮೂತ್ತ+ಅಜ್ಜೆ। ಮೂತ್ತಜ್ಜೆ। ಮುತ್ತಜ್ಜೆ’; ಅಂಚನೆ, ‘ಮೂತ್ತ+ಅಜ್ಜಿ। ಮೂತ್ತಜ್ಜಿ। ಮುತ್ತಜ್ಜಿ’ನ್ದ್ ಶಬ್ದೊ ಪುಟ್ಟ್‌ದಿಪ್ಪೆರೆ ಯಾವು. ಮಲಯಾಳೊಡು ಮಾತೆರೆಡ್ದ್‌ಲಾ ಮಲ್ಲಾರಾಯಿನ ದೇವೆರ್ ‘ಮೂತ್ತಪ್ಪನ್’.

ಈಡೆಗ್ ತನನ್ ಸೇರ್‌ದ್ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್ ಐನ್ ತರೆ ಆಂಡ್. ಬಹುಶಃ ಇಂದೆಡ್ದ್ ಪಿರವುದ ತರೆನ್ ತೂಪುನ ಭಾಗ್ಯೊ ತಿಕ್ಕುನ ಸಂದರ್ಭೊನೇ ಇತ್ತ್‌ಜ್ಜಿ ತೋಜುಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಮಿತ್ತ್‌ದ ತರೆನ್ ಪಣ್ಯರ ಬೋಡಾಯಿನ ಶಬ್ದೊ ಇತ್ತೆ ತುಳುಟ್ ಬಹುಶಃ ಇಜ್ಜಿ. ಇಂಚ ‘ಅಜ್ಜೆ–ಪಿಜ್ಜೆ–ಮುತ್ತಜ್ಜೆ’ರ್ ಮೂಜಿ ಜನೊ ಇತ್ತೆರ್‌ಡಲಾ ಅಕ್‌ಳೆಗ್ ‘ಪುಳ್ಳಿ’ ಮಾತ್ರೊ ಒರಿಯೆನೆ! ಅಯಿಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಶಬ್ದೊ ಇತ್ತೆ ತುಳುಟು ಇಜ್ಜಿ.

ಮಲ್ಲಪ್ಪೆ–ನೇಲ್ಯಪ್ಪೆ

ನಾನ, ಅಪ್ಪೆನ ಪಲ್ದಿ ‘ಮಲ್ಲಪ್ಪೆ’ ಇಂಬೆರೆನ್ ‘ನೇಲ್ಯಪ್ಪೆ’, ‘ಪೆರಿಯಪ್ಪೆ’ನ್ದ್‌ಲ ಪಣ್ಪುನೆ ಉಂಡು. ಪೆರಿಯಪ್ಪೆ ತರೆತರೆದ್ ‘ಪೇಪಿ’ನ್ದ್ ಪಣ್ಪಿನ ಶಬ್ದೊ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬಡಕಾಯಿ ಮೆಯಿಟ್ ಉಂಡು. ಈ ಸ್ಥಾನೊಡುಪ್ಪುನಕುಲು ಬಜೀ ಅಪ್ಪೆನ ಒಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಿನ ಪಲ್ದಿಯಡಿಕುಲು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್. ಮಲ್ಲಮ್ಮೆರೆನ ಅತ್ತ್‌ಡ ನೇಲ್ಲಮ್ಮೆರೆನ ಬುಡೆದಿ ಅಥವಾ ಆ ಸ್ಥಾನೊಡುಪ್ಪುನ ಪೊಣ್ಜೆನಾಕ್‌ಳೆಗ್‌ಲಾ ಈ ಸಂಬೋಧನೆ ಉಂಡು. ಇತ್ತೆ ಈ ಶಬ್ದೊದ ಬದ್‌ಲ್‌ಗ್ ‘ದೊಡ್ಡಮ್ಮ’ ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊ ಪ್ರಯೋಗೊಡುಂಡು. ಈ ‘ದೊಡ್ಡಮ್ಮ’ ಕನ್ನಡೊಡ್ದ್ ಬತ್ತಿನಾರ್! ಅಪ್ಪೆನ ಮೆಗ್ದಿ ‘ಎಲ್ಯಪ್ಪೆ’. ಇಂಬೆರೆಗ್ ‘ಕಿನ್ನಪ್ಪೆ, ಸಿದ್ಯಪ್ಪೆ/ತಿದ್ಯಪ್ಪೆ, ಕುಞ್ಞಪ್ಪೆ’ ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊಳುಲಾ ಉಳ್ಳ. ಆಂಡ ಈ ಶಬ್ದೊಳೆನ ಬದಲ್‌ಗ್ ಇತ್ತೆ ಕನ್ನಡೊದ ‘ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ’ನ್ಲೋ ‘ಚಿಕ್ಕಿ’ನ್ಲೋ ಲೆಪ್ಪುನವೇ ಹೆಚ್ಚ ತೋಜುಂಡು. ನೇಲ್ಯಪ್ಪೆನ

ಕಂಡನಿ ನೇಲ್ಯಮ್ಮೆರ್; ಮಲ್ಲಪ್ಪೆನ ಕಂಡನಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮೆರ್; ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಕಂಡನಿ 'ದೊಡ್ಡಪ್ಪೆರ್'.

ನೇಲ್ಯಮ್ಮೆರ್–ಮಲ್ಲಮ್ಮೆರ್

ಅಮ್ಮೆರೆನ ಪಲಯೆ 'ನೇಲ್ಯಮ್ಮೆರ್'. ಇಂಬೆರೆಗ್ 'ಮಲ್ಲಮ್ಮೆರ್'ನ್ದ್ ಬುಕ್ಕೊಂಜಿ ಶಬ್ದೊಲಾ ಉಂಡು. ಅಮ್ಮೆರೆನ ಮೆಗ್ಯೆ 'ಎಲ್ಯಮ್ಮೆರ್'. ಇಂಬೆರೆಗ್ 'ತಿದ್ಯಮ್ಮೆ', 'ಸಿದ್ಯಮ್ಮೆ'ನ್ದ್‌ಲಾ ಪಣ್ಪೆರ್. ಅಂಚನೇ ಆ ಸ್ಥಾನೊಡುಪ್ಪುನ ಬೇತೆ ಆಣ್ಜೊವುನಾಕ್‌ಲೆಗ್‌ಲಾ ಈ ಶಬ್ದೊನ್ ಪಣ್ಪೆರ್. ಇತ್ತೆ ಈ ಶಬ್ದೊಲಾ ಪೋದು 'ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊನೇ ಉಪಯೋಗಾವೊಂದುಂಡು. ಮಾತ್ರತ್ತಂದೆ, 'ಚಿಕ್ಕೆ' ಪಣ್ದ್ ತರೆಯಿ ರೂಪೊಲಾ ತೋಜುಂಡು. ಅವುಲ ಅತ್ತಂದೆ ಬೊಂಬಯಿದ ಪ್ರಭಾವೊಡು ಇತ್ತೆ 'ಕಾಕ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊಲಾ ಚಾಲ್ತಿಗ್ ಬರೊಂದುಂಡು.

ನೇಲ್ಯಮ್ಮೆರೆನ ಬುಡೆದಿ ನೇಲ್ಯಪ್ಪೆ; ಎಲ್ಯಮ್ಮೆರೆನ ಬುಡೆದಿ ಎಲ್ಯಪ್ಪೆ; ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಬುಡೆದಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ; ಚಿಕ್ಕನ ಬುಡೆದಿ ಚಿಕ್ಕಿ.

ಪರಯೆ/ಪಲಯೆ–ಅಣ್ಣೆ

ತನ್ನಡ್ದ್ ದುಂಬು ಪುಟ್ಟಿನಾಯೆ 'ಪರಯೆ/ಪಲಯೆ/ಪಳಯೆ'. ಇಂಬ್ಯಗ್ 'ಪಲೆ', 'ಪರೆ'ನ್ದ್‌ಲಾ ಶಬ್ದರೂಪೊಲು ಉಳ್ಳೊ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆದ 'ಪ' ಪಂಡ ಪರತ್ತ್ ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊಡ್ದು ಈ 'ಪಳಯೆ' ಬತ್ತಿ ಲೆಕ್ಕೊ ತೋಜುಂಡು. ಪಲಯನ್ ಲೆಪ್ಪುನ ಮಾತ್ರ 'ಅಣ್ಣೆ'ನ್ದ್. ಇಂಚ ಲೆತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಬುಕ್ಕೊರಿಯಡ ಪಣ್ಣಗ 'ಪಲಯೆ'ನ್ದ್ ಪಣ್ಪುನ ಕ್ರಮೊನೇ ಹೆಚ್ಚ. ಈ 'ಪರಯೆ/ಪಲಯೆ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊಲ ಈ ಅರ್ತೊಡು ತುಳುಟ್ಟು ಮಾತ್ರೊ ಇಪ್ಪುನವು ತೋಜುಂಡು.

'ಅಣ್ಣೆ' ಪಣ್ಪುನ ಶಬ್ದೊಗು ಕನ್ನಡೊಡು 'ಅಣ್ಣ'ನ್ದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ತಮುಳ್‌ಡ್ 'ಅಣ್ಣಾಚ್ಚಿ'ನ್ದ್ ಉಂಡು. ಉಂದು ಬಹುಶಃ ಸಂಸ್ಕೃತೊದ 'ಶ್ರೀ' ಪಣ್ಪಿ ಗೌರವಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯೊನ್ ಸೇರ್ಸಾವೊಂಡಿ ಶಬ್ದೊ. 'ಪಿತೃಶ್ರೀ'। ಪಿತಾಜಿ, ಮಾತೃಶ್ರೀ। ಮಾತಾಜಿ ಇಪ್ಪುಲೆಕ್ಕನೆ 'ಅಣ್ಣಾ+ಶ್ರೀ। ಅಣ್ಣಾಜಿ। ಅಣ್ಣಾಚ್ಚಿ' ಆದುಪ್ಪೆರೆ ಯಾರು. ಅಂಚನೇ, ಬೇತೆ ಏರೇ ಆಣ್ಜೊವುನಾಂಡಲ 'ಅಣ್ಣಾ'ನ್ದ್ ಪಣ್ಪುನವು ತುಳುಟು ಸಾಮಾನ್ಯೊ. ಇತ್ತೆದ ಜೋಕುಳು 'ಅಂಕಲ್' ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕೊ.

ಮೆಗ್ಯೆ

ತನಡ್ದ್ ಬುಕ್ಕೊ ಪುಟ್ಟಿನಾಯೆ 'ಮೆಗ್ಯೆ'. ಇಂಬ್ಯಗ್ 'ಮೆಗಿ', 'ಮೆಗ್ಗೆ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದರೂಪೊಳುಳ್ಳೊ. ಈ 'ಪಲಯೆ' ಆವಡ್ 'ಮೆಗ್ಯೆ' ಆವಡ್ ಬಜೀ ತನ್ನ ಒಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಿನಾಕ್ಳೆಗ್ ಮಾತ್ರತ್ತ್; ಆ ಸ್ಥಾನೊಡುಪ್ಪುನ ತನ್ನ ಎಲ್ಯಮ್ಮ-ಮಲ್ಲಮ್ಮೆರ್ನ ಅತ್ತ್ಂಡ ಎಲ್ಯಪ್ಪೆ-ಮಲ್ಲಪ್ಪೆರ್ನ ಜೋಕುಳೆಗ್ಲಾ ಈ ಶಬ್ದೊನು ಉಪಯೋಗೊ ಮಳ್ಪೊಲಿ.

ಈ ಶಬ್ದೊ ತುಳುಕ್ ವಿಶೇಷೊ. ಕನ್ನಡೊಡು 'ತಮ್ಮ' ಪಣ್ಪೆರ್. ಈ ಶಬ್ದೊಗು ತಮಿಳ್ಡ್ 'ತಂಬಿ' ಪಣ್ಪಿ ರೂಪೊ ಉಂಡು.

ಪಳಿ/ಪಲಿ/ಪರ್ದಿ-ಅಕ್ಕೆ

ತನ್ನಡ್ದ್ ದುಂಬು ಒಪ್ಪಪುಟ್ಟಿನಾಳ್ 'ಪಳಿ/ಪಲಿ' ಅತ್ತ್ಂಡ 'ಪರ್ದಿ'. ತನ್ನ ನೇಲ್ಯಪ್ಪೆ, ನೇಲ್ಯಮ್ಮೆರ್, ಎಲ್ಯಪ್ಪೆ, ಎಲ್ಯಮ್ಮೆರೆನ ಪೊಣ್ಜೋಕುಳು ತನಡ್ದ್ ಮಲ್ಲಾಕುಳಂದಡ ಅಕುಳುಲಾ ಪಲಿಯಡಿಕುಲೇ. ಬುಕ್ಕೊರ್ಯೆಡ ಇಂಚ ಪಂಡ್ಂಡಲ ಆಳೆನ್ ಲೆಪ್ಪುನಗ ಮಾತ್ರೊ 'ಅಕ್ಕಾ'ನ್ದೇ ಪಣ್ಪುನೆ ಬುಕ್ಕೊ ಲೆಪ್ಪುನೆ. 'ಅಕ್ಕ' ಪಣ್ಪುನ ಶಬ್ದೊ ಅವ್ವೇ ಅರ್ತೊಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಳೆಡ್ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುಂಡು. ಅತ್ತಂದೆ ಬೇತೆ ಏರೇ ಪೊಣ್ಜೆವುನಾಂಡಲ 'ಅಕ್ಕೆ'ನ್ದ್ ಪಣ್ಪುನವು ತುಳುಟು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇತ್ತೆದಕ್ಳ್ 'ಆಂಟಿ' ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕೊ.

ಮೆಗ್ದಿ/ಮೆಗಿ

ತನ್ನಡ್ದ್ ಬುಕ್ಕೊ ಒಪ್ಪಪುಟ್ಟಿನಾಳೆನ್ 'ಮೆಗ್ದಿ'ನ್ದ್ ಪಣ್ಪೆರ್. ತನ್ನ ನೇಲ್ಯಪ್ಪೆ-ನೇಲ್ಯಮ್ಮೆರ್, ಎಲ್ಯಪ್ಪೆ-ಎಲ್ಯಮ್ಮೆರೆನ ಪೊಣ್ಜೋಕುಳು ತನ್ನಡ್ದ್ ಎಲ್ಯಕುಳಂದಡ ಅಕ್ಳೆನ್ಲ 'ಮೆಗ್ದಿ'ನ್ದ್ ಪಣ್ಪೆರ್.

ತಂಗಟಿ/ತಂಗಡಿ/ಸಂಗಟಿ/ಸಂಗಡಿ

'ಮೆಗ್ದಿ' ಪಣ್ಪುನೆಕ್ ಸಮಾನವಾದುಪ್ಪುನ ಶಬ್ದೊ ಉಂದು. ಈ ಶಬ್ದೊ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚ ಉಪಯೋಗಾಪುಂಡು. ಶಿವಳ್ಳಿ ತುಳುಟ್ಟು 'ಮೆಗ್ದಿ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊನೇ ಹೆಚ್ಚಾದ್ ಉಪಯೋಗೊ ಮಲ್ತೆರ್ಡ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುಟ್ಟು 'ತಂಗಡಿ/ಸಂಗಡಿ'ನ್ದೇ ಹೆಚ್ಚ ಉಪಯೋಗಾಪುಂಡು.

'ತಂಗಡಿ' ಶಬ್ದೊ ಅವ್ವೇ ಅರ್ತೊಡು ಕನ್ನಡೊಡು 'ತಂಗಿ' ಪಣ್ಪಿ

ರೂಪೊಡಿತ್ತ್‌ಂಡ ತಮುಳ್‌ಡ್ 'ತಂಗೈ'ನ್ಡ್ದ್ ಉಂಡು. ಪರಕನ್ನಡೊಡು 'ತಂಗೆ'ನ್ಡುಂಡು.

ಅತ್ಯೆ–ಮಯ್ತೆದಿ–ಮಯ್ತಿರಿ

ಈ 'ಅತ್ಯೆ' ಪಣ್ಪುನವು ಕನ್ನಡೊದ 'ಅತ್ತಿಗೆ' ಪಣ್ಪುನೆಕ್ ಸಂವಾದಿಯಾದ್ ತುಳುಟು ಉಪಯೋಗೊ ಮಳ್ಪುನ ಶಬ್ದೊ. ಅಣ್ಣನ ಬುಡೆದಿ ಅತ್ಯೆ. ಅಂಚನೆ ಅಣ್ಣನ ಸ್ಥಾನೊಡುಪ್ಪುನ ನೇಲ್ಲಪ್ಪ–ನೇಲ್ಯಮ್ಮೆರೆನ ಆಣ್‌ಜೋಕುಳು ತನಡ್ದ್ ಮಲ್ಲೇದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಆಕ್‌ಳೆನ ಬುಡೆದ್ಯಡಿಕ್ಕುಲುಲಾ 'ಅತ್ಯೆ'ನಾಕ್‌ಲೇ. ಅಂಚನೇ ಮಾಮಿ ಅತ್ತ್‌ಡ ಮಾಮನ ಮಗಳ್ ಪ್ರಾಯೊಡು ಮಲ್ಲೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅತ್ಯೆ. ಎಲ್ಯೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ 'ಮಯ್ತೆದಿ', 'ಮೆಯ್ತಿರಿ'.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ಮೆಗ್ಯನ ಬುಡೆದಿನ್ ಮಯ್ತೆದಿ ಪಣ್ಪುನವು ಕ್ರಮೊ. ಅತ್ತಂದೆ, ಮಾಮಿ ಅತ್ತಡ ಮಾಮನ ಮಗಳ್ ಪ್ರಾಯೊಡು ಎಲ್ಯೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಆಳ್ 'ಮಯ್ತೆದಿ'. ಮಲ್ಲೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ 'ಅತ್ಯೆ'. ಅಯ್ಕೇ 'ಅತ್ಯೆ–ಮಯ್ತೆದಿ' ಪಣ್ಪುನ ಜೋಡಿ ಶಬ್ದೊ ಪ್ರಾಯೊಡು ಮಲ್ಲೆ–ಎಲ್ಯೆ ಉಪ್ಪುನ ಮಾಮಿ–ಮಾಮನ ಪೊಣ್ಣು ಜೋಕುಲೆನ್ ತೆರಿಪಾಪುಂಡು.

ಬಾವೆ–ಮಯ್ತ್‌ನೆ–ನಣ್ಕೆ

ಬುಡೆದಿಗ್ ಕಂಡನಿನ ಮೆಗ್ಯೆಪರಯೆ, ಕಂಡನಿಗ್ ಬುಡೆದಿನ ಮೆಗ್ಯೆಪರಯೆ, ಮಾಮಿ–ಮಾಮನ ಆಣ್‌ಜೋಕುಳು ತನಡ್ದ್ ಪ್ರಾಯೊಡು ಮಲ್ಲೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಬಾವೆ; ಎಲ್ಯೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಮಯ್ತ್‌ನೆ. ಈ ಶಬ್ದೊಗು ಸಂಸ್ಕೃತೊಡು 'ಭಾವುಕ' ಪಣ್ಪಿ ರೂಪೊ ಇತ್ತ್‌ಂಡ 'ಮಯ್ತ್‌ನ'ಗ್ ಕನ್ನಡೊಡು 'ಮೈದುನ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊ ಉಂಡು.

ಮುಳ್ಪ ಒಂಜಿ ಸಂಗತಿ ಉಂಡು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ಮಾಮನ ಆಣ್‌ಜೋಕುಳು ತನಡ್ದ್ ಮಲ್ಲೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ 'ಬಾವೆ', ಎಲ್ಯೆ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಪೊಣ್ಜೋಕ್ಳೆಗಾಯಿನಗ 'ಮಯ್ತ್‌ನೆ'; ಆಣ್‌ಜೋಕ್ಳೆಗಾಯಿನಗ 'ನಣ್ಕೆ.

ಮಾಮೆ–ಸಮ್ಮಲೆ/ತಮ್ಮಲೆ

ಅಪ್ಪೆನ ಮೆಗ್ಯೆ ಪರಯೆ, ಅಮ್ಮೆರ್‌ನ ಬಾವೆ–ನಣ್ಕೆ ತನ್‌ಕ್ ಮಾಮೆ. ಇಂಚ ಪಂಡ್‌ಂಡಲ ಮುಳ್ಪ ಒಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸೊ ಉಂಡು. ಅಪ್ಪೆನ

ಮೆಗ್ಯೆಪರಯಿಗ್ ಶಿವಳ್ಳಿ ತುಳುಟ್ಟು 'ಸೋದರಮಾಮೆ'ನ್ದ್‌ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುಟ್ಟು 'ಸಮ್ಮಲೆ/ತಮ್ಮಲೆ'ನ್ದ್‌ಲಾ ಪಣ್ಪೆರ್. ಆಂಡ ಲೆಪ್ಪುನಗ 'ಮಾಮಾ'ನ್ದ್ ಮಾತ್ರೊ ಪಣ್ಪುನತ್ತಂದೆ 'ಸೋದರಮಾಮಾ'ನ್ದೋ 'ತಮ್ಮಲೆ'ನ್ದೋ ಪಣ್ಪುನ ಕ್ರಮೊ ಇಜ್ಜಿ. ಅಂಚನೆ ಬುಡೆದಿನ ಅಮ್ಮೆರೆನ್ ಶಿವಳ್ಳಿ ತುಳುಟ್ಟು ಬಜೀ 'ಮಾಮೆ'ನ್ದ್ ಪಂಡಲಾ, ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುಟ್ಟು 'ಮಾಮಣ್ಣೆರ್'ನ್ದ್ ಗೌರವಸೂಚಕವಾದ್ ಪಣ್ಪೆರ್. ಲೆಪ್ಪುನಗಲ 'ಮಾಮಣ್ಣೆರೇ'ನ್ದ್ ಲೆಪ್ಪುವೆರ್. ತಮಿಳ್‌ಡ್‌ಲಾ 'ಮಾಮನಾರ್'ನ್ದ್ ಪಣ್ಪುನ ಕ್ರಮೊ ಉಂಡು.

ಮಾಮಿ

ಅಪ್ಪೆ-ಅಮ್ಮೆ ಪಣ್ಪಿಲೆಕ್ಕೊನೆ 'ಮಾಮಿ' ಪಣ್ಪಿ ಶಬ್ದೊಲಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಳೆಡ್ ಉಂಡು. ಅಮ್ಮೆರೆನ ಮೆಗ್ದಿಪರ್ದಿ, ಅಪ್ಪೆನ ಮೆಗ್ಯೆಪರಯನ ಬುಡೆದಿ ಬೂಕ್ಕೊ ಕಂಡನಿಗ್ ಬುಡೆದಿನ ಅಪ್ಪೆ ಅಂಚನೆ ಬುಡೆದಿಗ್ ಕಂಡನಿನ ಅಪ್ಪೆ- 'ಮಾಮಿ'. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ಅಮ್ಮೆರೆನ ಮೆಗ್ದಿಪರ್ದಿನ್ 'ಸೋದರಮಾಮಿ'ನ್ದ್ ಪಣ್ಪುನೆಲಾ ಉಂಡು. ಆಂಡ ಲೆಪ್ಪುನ ಮಾತ್ರ 'ಮಾಮಿ'ನ್ದೇ. ಬುಡೆದಿನ ಅಪ್ಪೆನ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುಟ್ಟು ಕೆಲವೆರ್ ಬುಕ್ಕೊ ಪಾಡ್ದನೊದಂಚಿ ತುಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಗೌರವೊಡು 'ಮಾಮಿನಾರ್'ನ್ದ್ ಪಣ್ಪುನವುಲಾ ಉಂಡು.

ಮರ್ಮಾಯೆ

ಅಣ್ಣೊಜವೆಗ್ ಮೆಗ್ದಿನ ಮಗೆ, ಪೊಣ್ಣೊಜವೆಗ್ ಮೆಗ್ಯನ ಮಗೆ ಬುಕ್ಕೊ ಮಗಳೆನ ಕಂಡನಿ ಮರ್ಮಾಯೆ. ಉಂದು ಶಿವಳ್ಳಿ ತುಳುಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಂಡ, ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುಟ್ಟು ಒಂತೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸೊ ಉಂಡು. ಅಯಿಟ್ ಮಗಳೆನ ಕಂಡನಿ ಮಾತ್ರ ಮರ್ಮಾಯೆ. ಇಜ್ಜಿಡ ಅರ್ವತ್ತೆ/ಅರ್ವದೆ.

ಅರ್ವತ್ತೆ/ಅರ್ವದೆ

ಅಣ್ಣೊಜವೆಗ್ ಮೆಗ್ದಿನ ಮಗೆ, ಪೊಣ್ಣೊಜವೆಗ್ ಮೆಗ್ಯನ ಮಗೆ ಅರ್ವದೆ.

ಮರ್ಮಾಳ್/ಮರ್ಮಾಲ್

ಅಣ್ಣೊಜವೆಗ್ ಮೆಗ್ದಿನ ಮಗಳ್, ಪೊಣ್ಣೊಜವೆಗ್ ಮೆಗ್ಯನ ಮಗಳ್ ಬುಕ್ಕೊ

ಮಗನ ಬುಡೆದಿ ಮರ್ಮಾಳ್.

ಇಂಚ ತುಳುಟ್ಟು ಸಂಬಂಧವಾಚಕೊಳು ಇತ್ತೊಡಲಾ ಮುದೆ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಲೆಪ್ಪುನಗ ಅವ್ವೇ ನಮುನೆಡ್ ಲೆಪ್ಪುನ ಕ್ರಮೊ ಇಜ್ಜಿ. ಉದಾಹರಣೆಗ್, ಪಲಯೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಮುದೆ ಪಂಡ್‌ಂಡಲ ಲೆಪ್ಪುನೆ 'ಅಣ್ಣಾ'ನ್ದೇ. ಅಂಚನೆ, 'ಮರ್ಮಾಯಾ'ನ್ದೋ 'ಅರ್ವತ್ತಾ'ನ್ದೋ ಲೆಪ್ಪಂದೆ ಪುದರ್ ಪಂಡ್‌ದೇ ಲೆಪ್ಪುನವು ಕ್ರಮೊ. ಅವ್ವೇ ರೀತಿ, 'ಪರ್ದಿ/ಪಲ್ದಿ'ನ್ 'ಅಕ್ಕಾ'ನ್ದ್ ಲೆಪ್ಪುವೆರ್. ಆಂಡ 'ಮರ್ಮಾಳೆ'ನ್ ಮೋಕೆಡ್ ಲೆಪ್ಪುನಗ 'ಮರ್ಮಾಳೇ'ನ್ದ್ ಲೆಪ್ಪುನವುಲಾ ಉಂಡು. 'ಮೆಗ್ದಿ'ನ್‌ಲ ಪುದರ್ ಪಂಡ್‌ದೇ ಲೆಪ್ಪುನವು ಕ್ರಮೊ.

ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಶಬ್ದೊಳು ಒಂಜಿ ಭಾಷೆದ ಮೂಲ ಶಬ್ದೊಳೆಡ್ ಒಂಜಿ ವಿಭಾಗೊ. ದೇಹೊದ ಅಂಗೊಳೆನ ಪುದರ್, ದಿನಾಲ ಉಪಯೋಗೊ ಮಲ್ಪುನ ತಿನಸ್‌ಲೆನ ಪುದರ್, ಕೃಷಿಕಾರ್ಯೊಗು ಸೇರ್‌ನ ಶಬ್ದೊಳೆನ ಲೆಕ್ಕೊನೆ ಸಂಬಂಧವಾಚಕಶಬ್ದೊಳು ನರಮಾನಿ ತನ್ನ ವಿಕಾಸೊದೊಟ್ಟುಗು ಪತ್ತೊಂದು ಬತ್ತಿನ ಶಬ್ದೊಳು. ನರಮಾನಿ ಗುಂಪುಡು ಬದ್ಕೊಂದಿಪ್ಪುನಗ ಒರಿಯನೊರಿಯೆ ಲೆಪ್ಯರೆ, ಪಣ್ಯರೆ ಶಬ್ದೊಳೆನ ಅಗತ್ಯ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಪಗ ಉಂಡಾಯಿನ ಶಬ್ದೊಳೇ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಶಬ್ದೊಳು.

ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಶಬ್ದೊಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿದೊಟ್ಟುಗೇ ಉಪ್ಪುನವು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಲ್ಲೆ ಆಯಿನಗ ಮಲ್ಲೆ ಆಪೊ, ಎಲ್ಯ ಆಯಿನಗ ಎಲ್ಯ ಆಪೊ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒರಿಂಡ ಒರಿಯುಂಡು; ಅರಿಂಡ ಅರಿಯುಂಡು. ಏಪೊ ನಮ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬದಲ್‌ಗ್ ಊರ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ಎದ್ಕೊಣ್ಯರೆ ಸುರು ಮಳ್ತೊನೋ ಅಯ್ತೊಟ್ಟುಗೇ ನಮ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಶಬ್ದೊಳುಲಾ ನಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿದೊಟ್ಟುಗೇ ಪಿರ ಬೂರ್‌ದ್. ಊರ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಶಬ್ದೊಳು ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯೊದ ಪಾತೆರೊಡು ಬರ್ಯರ ಸುರುವಾಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ನಮ ಮೋಕೆ ದಿಂಜಿದಿನ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಶಬ್ದೊಲಾಯಿ, ಅಪ್ಪೆ-ಅಮ್ಮೆರ್, ಮಾಮೆ-ಮಾಮಿ, ಮೆಗ್ಯೆ-ಪರಯೆ, ಮೆಗ್ದಿ-ಪರ್ದಿ, ಅತ್ಯೆ-ಮಯ್ತೆದಿ, ಮಾಮೆ-ಮರ್ಮಾಯೆ, ತಮ್ಮಲೆ-ಅರ್ವದೆ – ಮಾತ ಅರಿಯೊಂದು ಅಯ್ತ ಸ್ಥಾನೊಡು ಮಮ್ಮಿ-ಡ್ಯಾಡಿ, ಅಂಕಲ್-ಆಂಟಿ ಪಣ್ಪಿ ನಾಲೇ ಶಬ್ದೊಳು ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಶಬ್ದಾದ್ ಚಾಲ್ತಿಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ದುಂಬರಿಯರೆ ಸುರುವಾಯಿನವು ನಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಕೊರತೆ. ಉಂದು ಆವಂದಿಲೆಕ್ಕನೆ ಒರಿಪುನವು ನಮ ಮಾತೆರೆನಲಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿ.

ಡಾ| ಕೆ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ

ಮೇರ್ ಕಾಸರಗೋಡುದ ಅಡೂರು ಗ್ರಾಮಡ್ ಪುಟ್ಟುದಿನಾರ್.ಅಲ್ಪನೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆತೊಂದು ಮದರಾಸ್ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಡು ಎಂಎ ಪದವಿನ್ಲಾ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನೊಡು ಪಿಹೆಚ್ಡಿ ಪದವಿನ್ಲಾ ಪಡೆತೊಂದೆರ್.ತುಳು ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕೊಂಕಣಿ, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆದ ಅಕ್ಷರ ಸಂಯೋಜನೆದ ಕೆಲಸೊಡು ಪರಿಣತೆರಾಯಿನ ಮೇರ್ ಸಧ್ಯೊಗ್ ಅವೇನೇ ಕಾಯಕವಾದ್ ನಡಪುರೊಂದುಲ್ಲೆರ್.

ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟೊದ ಮಸ್ತ್ ಭಾಷಾ ಕಮ್ಮಟ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಟಿಲೆಡ್ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡನೆ ಮಲ್ದಿನಾರ್ ಮೇರ್. ಅತ್ತಾಂದೆ ಸ್ಥಳನಾಮ ಪರಿಶೀಲನೆ ಬೊಕ್ಕ ನಿಘಂಟುಲೆನ ಬೇಲೆಡ್ಲಾ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಾದಿನಾರ್. ಮೆರೆನ ತುಳು ಕೃತಿ 'A comparative study of TULU DIALECTS' ಪನ್ಪಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥ, 'ತುಳು ಭಾಷಾ ಪ್ರಬೇಧಗಳು', 'ಕಾವೇರಿ' ಪನ್ಪಿನ ತುಳು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಲ ಪ್ರಕಟ ಆತ್ಂಡ್. ಮೆರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಉಡುಪಿ ತುಳುಕೂಟದ ಗೌರವ ಸಮ್ಮಾನ ಸಂದುದುಂಡ್.

ಉಳತಿಲ್ಲ್

ದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸಾ ಪರಿವಾರೊಲೆಡ್ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವ ಅಂಚನೇ ಲಿಪಿನ್ ಪಡೆಯಿನ ಪಂಚದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸೆಲೆಗ್ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನೊ ಉಂಡು. ಆ ಬಾಸೆಲೆಡ್ ತುಳು ಬಾಸೆಲ ಒಂಜಿ ಪನ್ಪಿನವು ತುಳುವರಾಯಿನ ನಮಕ್ ಪೆರ್ಮೆದ ವಿಚಾರೊ. ತುಳು ಲಿಪಿಕ್ ತಿಗಳಾರಿ ಲಿಪಿನ್ ಬಳಕೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಇತ್ತೆ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯೇ ಬಳಕೆಡುಂಡು.

ಆಂಡ ಇನಿ ಅನ್ಯಬಾಸಾ ಪ್ರಭಾವೊಡ್ದಾವರ ತುಳು ಬಾಸೆಲ ತನ್ನ ಸೊಗಡ್ ಸಂಭ್ರೊಮೊನು ಕಳೆವೊನೊಂದುಂಡು. ತುಳು ಬಾಸೆದ ಒಟ್ಟುಗೇ ಬೇತೆ ಬಾಸೆದಲ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಬಳಕೆ ಮಲ್ಪುನೆಡಾವರ ಮೂಲ ತುಳು ಪದೊಕುಲು ಮಾಯ ಆವೊಂದುಲ್ಲ ಪನ್ಪಿನವು ಸತ್ಯ. ಅಂಚ ಆವೊಂದುಪ್ಪುನ ಪದೊಕುಲೆಡ್ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಪದೊಕುಲುಲ ಹೆಚ್ಚಿ ಉಲ್ಲ.

ತುಳುಟು ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಪದೊಕುಲು ತುಳು ಬಾಸೆದ ಮೂಲ ಪದೊಕುಲು ಪನ್ಪೆರ್. ನರಮಾನಿನ ವಿಕಾಸದೊಟ್ಟುಗು ಬತ್ತಿನ ಈ ಶಬ್ದೊಲು ಇತ್ತೆ ನಮಕ್ ಉಪ್ಪುನ ಬೇತೆ ಬಾಸೆದ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಮೋಕೆಡ್ದಾವರ ಮದತ್ ಪೋವೊಂದುಂಡು. ಅಪ್ಪೆ ಅಮ್ಮೆರ್ ಪನ್ಪಿನ ಬದಲು ಮಮ್ಮಿ ಡ್ಯಾಡಿ ಪನ್ಪೆರ್. ಇತ್ತೆದ ಜೋಕುಲೆಗ್ ತಿದ್ದಮ್ಮೆರ್ ಪೆರಿಯಮ್ಮೆರ್, ತಿದ್ದಪ್ಪೆ, ಪೆರಿಯಪ್ಪೆ ಪಂಡ ಏರ್ ಪಂದೇ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಮಾತೆರ್ಲ್ಲ ಅಂಕಲ್. ಮಾತೆರ್ಲಾ ಆಂಟಿನಗುಲು. ತುಳು ಬಾಸೆದ ಈ ಮೂಲ

ಪದೊಕುಲೆನ ಬಗ್ಗೆ ನಮ ತೆರಿಯೊಂದು ಅವೆನ್ ಉರಿಪಾವುನ ಮಲ್ಲ ಜವಾಬುದಾರಿಕೆ ನಮ್ಮನೇ ಆತುಂಡು. ಅಂಚ ಆವೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಆಶಯೊಡು ತುಳು ಬಾಸೆದ ಕೆಲವು ಪುದರಾಯಿನ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಈ ಲೇಖನೊಡು ಪರಿಚಯ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ತೆರ್.

ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧) ತುಳು ಭಾಷೆಡ್ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಪದೊಕುಲೆನ ಅಗತ್ಯೊನು ವಿವರಿಸಾಲೆ.
೨) ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಪದೊಕುಲೆನ ಮಹತ್ವೊನು ತೆರಿಪಾಲೆ.
೩) ಒವ್ವಾಂಡಲ ಐನ್ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಪದೊಕುಲೆನು ವಿವರಿಸಾಲೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

೧) ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಂಬಂಧವಾಚಕೊ ಪದೊಕುಲೆನ್ ತೆರಿಲೆ. ಉದಾರ್ಮೆಗ್ ತಾರೆದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಬಾಗೊಲು ಬೊಕ್ಕ ಉತ್ಪತ್ತಿಲು ಇಂಚಿನ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಪಚ್ಚೆ ಪಜಿರ್‌ಡ್, ಪ್ರಾಣಿ ಮುರ್ಗೊ‌ಲೆಡ್ ಗುರುತು ಮಲ್ಪುಲೆ.
೨) ಡಾ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ ಮೆರೆನ ಬೇತೆ ಬರವುಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ

ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ

"ತುಳುವೆರೆಡ್ದ್ ತುಳುವರೆಗಾದ್ ತುಳುವೆರೇ ನಡಪಾವುನ ಒಂಜಿ ಮುಕ್ತೊ ಬುಕ್ಕೊ ಸೊಸಂತ್ರೊ ವಿಶ್ವಕೋಸೊ ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯ".

ಅಂಚಾಂಡ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಮಾನಾದಿಗೆಗ್ ಪುಗರ್ತೆಡ್ ಬೆನ್ಪುನಕುಲು ಏರ್ ಪನ್ಪುನ ಪಾತೆರೊ ಬರ್ಪುಂಡು. ನಮೊನ ದೇಸೊಡು, ರಾಜ್ಯೊಡು, ಉಡುಪಿ–ಕುಡ್ಲ–ಕಾಸರಗೋಡುಡ್ ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಪುಗರ್ತೆದ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕೊಡಾಂಡ ತುಳುತ ಮಾಹಿತಿನ್ ಲೋಕೊದ ಜ್ಞಾನೊ ಆದ್ ಬುಲೆಪಾವೊಡು. ಅಂಚನೆ ಲೋಕೊದ ಮಾಹಿತಿನ್ ತುಳುಕು ಕೊನರೊಡು.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಪದೊ ಉದಿಪನೊ

ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ ವಿಕಿ ಬುಕ್ಕೊ ಪೀಡಿಯ ಪನ್ಪುನ ರಡ್ಡ್ ಪದೊಕ್ಲೆ ಮಿಸ್ರೊ ರೂಪೊ. ವಿಕಿ ಪದೊ ಹವಾಯಿ ಬಾಸೆಡ್ದ್ ಬತ್ತ್ಂಡ್. ಹವಾಯಿ ಬಾಸೆಡ್ 'ವಿಕಿ' ಪದೊಕ್ಕ್ ಬೇಗ, ಸೀಗ್ರೊ, ತುರ್ತು ಇಂಚಿತ್ತಿ ಅರ್ತೊ ಉಂಡು. ಇಂಗ್ಲಿಸ್‌ದ Encyclopaedia ಪದೊಕ್ಕ್ ವಿಶ್ವಕೋಸೊಂದ್ ಅರ್ತೊ. ಹವಾಯಿ ಬಾಸೆದ 'ವಿಕಿ' ಬುಕ್ಕೊ ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯೊದ 'ಪೀಡಿಯ' ಈ ರಡ್ಡ್ ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಒಟ್ಟಾದ್ ವಿಕಿಪೀಡಿಯ (wikipedia) ಪನ್ಪುನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ವಿಶ್ವಕೋಸದ ಮಾದರಿಡ್ ಅಬಿವ್ರದ್ದಿ ಮಲ್ತ್‌ನೆ. ಕನ್ನಡೊಡು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊನು 'ತ್ವರಿತ ವಿಶ್ವಕೋಶ' ಇಂಚ ಪನ್ಪೆರ್.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಪುಟ್ಟ್‌ನೆ

ಜಗತ್ತ್‌ದ ೬ನೇ ಅಂತರಜಾಲ ವಿಕಿಪೀಡಿಯ. ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗೊಲು ೧೨ ಬಿಲಿಯನ್ ಪುಟೊಲೆನ್ ತೂಪೆರ್, ಇಂದೆಕ್ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗೊಲು ೫೦ ಕೋಟಿ ಪೊಸ ವೀಕ್ಷಕೆರ್ ಉಲ್ಲೆರ್. ಅಯಿಟ್ ೩ ಕೋಟಿ ವೀಕ್ಷಕೆರ್ ಬಾರತೊಡು ಉಲ್ಲೇರ್. ಅಂಕಿ ಅಂಸೊದ ಪ್ರಕಾರೊ ೩ ಕೋಟಿ ೨೦ ಲಕ್ಸೊ ಲೇಕನೊಲು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಉಂಡು. ೧೮ ಲಕ್ಸೊ ಜಾಗತಿಕ

ಸಂಪಾದಕೆರ್ ಉಲ್ಲೆರ್. ೮,೮೮,೦೦೦ ಸಂಪಾದಕೆರ್ ಇಂಗ್ಲಿಸ್ ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಉಲ್ಲೆರ್. ೬೦,೦೦೦ ಬಾರತೀಯೆರ್ ವಿಕಿಪೀಡಿಯನ್ನೆರ್. ೯,೦೦೦ ಸಂಪಾದಕೆರ್ ಬಾರತೀಯ ಬಾಸೆಲೆ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಡ್ ಉಲ್ಲೆರ್. ೯೦೦ಡ್ದ್ ಎಚ್ಚಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಬಾರತೀಯ ಬಾಸೆಲೆ ವಿಕಿ ಸಂಪಾದಕೆರ್ ಉಲ್ಲೆರ್.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ ಪನ್ಪಿನವು ೨೦೦೧ನೆ ವರ್ಸೊಡೆ ಪುಟ್ಟ್ಂಡ್. ಪ್ರಪಂಚೊದ ೨೯೪ಡ್ದ್ ಎಚ್ಚ ಬಾಸೆಲೆಡ್ ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ ಉಂಡು. ತುಳುತ ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ ೨೦೦೭ಡ್ ಪುಟ್ಟ್ಂಡ್. ಬಾರತೊದ ಬಾಸೆಲೆಡ್ ಒಂಜಾಯಿನ ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ ೨೩ ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಆದ್ ೨೦೧೬ನೆ ಇಸವಿ ಆಗಸ್ಟ್ ೬ನೆ ತಾರೀಕ್‌ದಾನಿ ಪುಟ್ಟ್ಂಡ್. ಆಡೆಮುಟ್ಟ ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ ತೊಟ್ಟಿಲ್ (Incubator)ಡ್ ಇತ್ತ್ಂಡ್.

ಮೇ ೨೦೧೯ಗ್ ತುಳುಟು ೧೦೨೭ ಲೇಕನೊಲು ಇತ್ತ್ಂಡ್. ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಸುಮಾರ್ ೧೦೦ ಎಚ್ಚ ಸಂಪಾದಕೆರ್ ಬೆಂದೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ೧೧ ಜನೊ ಸಂಪಾದಕೆರ್ ಸಕ್ರಿಯವಾದ್ ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊನು ಗಳಸುನೆ

ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊನು ಗಳಸುನಕ್ಲೆಡ್ ರಡ್ಡ್ ವರ್ಗೊದ ಜನೊಕುಲುಲ್ಲೆರ್.

ಅ. ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊನು ತೂಪುನಕುಲು ಬುಕ್ಕೊ ಓದುನಕುಲು

೧) ಜೋಕುಲು ಬುಕ್ಕೊ ಮಾಸ್ಟೆರ್‌ನಕುಲು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊನು ತೂಪೆರ್, ಓದುವೆರ್. ಇತ್ತೆದೆ ಓದುನ ಕ್ರಮೊಟು ಪ್ರಬಂದೊ ಬರೆದ್ ಮಾರ್ಕ್ ದೆತೊನುನ ಕ್ರಮ ಉಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಜೋಕುಲು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಲೇಕನೊ ನಾಡುವೆರ್. ಅಲ್ಪ ಇತ್ತಿನೆನ್ ಅಂಚನೆ ಬರೆದ್ ಕೊರ್ಪೆರ್. ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ತಪ್ಪು ಇತ್ತ್ಂಡ ಅಯಿನ್‌ಲಾ ಅಂಚನೇ ಬರೆದ್ ಕೊನರುವೆರ್.

೨) ನಿಕ್ಲ್ ಒವ್ವೇ ಸರ್ಚ್ ಇಂಜಿನ್‌ಗ್ (ಗೂಗಲ್, ಯಾಹೂ) ಪೋಂಡ ಅಲ್ಪ ಸುರೂ ತಿಕುನೆ ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಜಾಲೊ. ಇನಿ ಮಾಹಿತಿಗಾತ್ರೊ ಜಾಲತಾನೊಡು ನಾಡುವೆರ್.

೩) ಐಎಎಸ್, ಕೆಎಎಸ್ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪಂತೊದ ಪರೀಕ್ಸೆಲೆ ತಯಾರಿಗ್‌ಲಾ ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊನು ತೂಪೆರ್. ಬಾಸೆಗ್ ಸಮ್ಮಂದೊ ಆಯಿನ ಮಸ್ತ್ ಇಚಾರೊಲು ಇನಿ ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಬುಲೆಚಿಲಾತ್ಂಡ್. ಆಂಡ ಮಲ್ತಿನ ಬೇಲೆ ಒಂತೆ. ಮಲ್ಪೊಡಾಯಿನ ಬೇಲೆ ಮಸ್ತ್ ಉಂಡು.

ಆ. ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊನು ಸಂಪೊಲಿಪುನಕುಲು

ಅಕ್ಸರಗೇನೊ ಇಪ್ಪುನ ಏರೇ ಆವಡ್ ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊನು ಸಂಪೊಲಿಪೊಲಿ. ಸಾಲೆ-ಕೋಲೇಜಿಲೆಡ್ ಓದುನಕುಲು, ಮಾಸ್ಟೆರ್‌ನಕುಲು ವಿಜ್ಞಾನಿಲು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನೊ ತೆರಿನಕುಲು, ಡಾಕ್ಟೆರ್‌ನಕುಲು ಇಂಚ ದಿನನಿಚ್ಚೆಡ್ ಲೋಕದ ಇಚಾರೊನು ತೆರಿನಕುಲು ಒವ್ವೇ ಪ್ರಾಯೊದಕುಲುಲಾ ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊನು ಸಂಪೊಲಿಪೊಲಿ.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊದ ವಿಸಿಸ್ಟೊಲು

೧) ವಿಕಿಪೀಡಿಯನ್ ಸಂಪೊಲಿಪುನೆ : ಬಾಸೆದ ಮೋಕೆಡ್, ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆದ ಪೆರ್ಮೆಡ್, ಜ್ಞಾನೊನು ಪಟೊನ್ಯರೆ, ಬಾಸೆ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ಒರಿಪೆರೆ ಇಂಚ ಸಾಕಾರೊ ಮನೋಬಾವೊಡು ಸಂಪೊಲಿಪುವೆರ್.

೨) ವಿಕಿಪೀಡಿಯಡ್ ಸಂಪಾದಕೆರಾಪುನೆ : ಸಂಪಾದಕೆರೆನ ಬರವನಿಗೆದ ಕ್ರಮೊನು ಎಡ್ಡೆ ಮಲ್ತೊನ್ಯೆರೆ, ಅಕ್ಲೆನ ಇಮರ್ಸೆ ಆಲೋಚನೆನ್ ಎಚ್ಚ ಮಲ್ತೊನ್ಯೆರ, ಅಕ್ಲೆನ ಬಾಸೆ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ಒರಿಪಾವೆರ, ಸಕಾಯೊದೊಟ್ಟುಗು ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪುನೆನ್ ಕಲ್ಪೊಲಿ. ಬರೆಪುನಕ್ಲೆಗ್ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಓದುಗೆರೆನ್ ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಕೊರ್ಪುಂಡು. ಅಂಚನೆ ಅಕ್ಲೆನ ಸಂಸೋದನೆ ಮಲ್ಪುನ ಸಾಮರ್ತ್ಯೊ ಬುಲೆಪುಂಡು.

೩) ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಗು ಲಾಬೊ : ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡ್ತಾರೊ ಬಾಸೆ, ಸಂವಹನ ಕಲೆತ ಸುದಾರ್ನೆ ಆಪುಂಡು, ಸಂಸೋದನೆದ ಬುಲೆಚಿಲ್ ಎಚ್ಚಾಪುಂಡು, ಬೇತೆಕ್ಲೆ ಸಕಾಯೊಡು ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪೊಲಿ, ಅಕ್ಲೆನ ಲೇಕನೊನು ವಿಸ್ವೊದ ಜನೊಕ್ಲೆನೊಟುಗು ಪಟ್ಪೊನೊಲಿ, ಸಮಾಜೊಗು ಅಕ್ಲೆನ ಸೇವೆ ಬುಕ್ಕೊ ಕೊಡುಗೆ ಆಪುಂಡು, ಅಕ್ಲೆನ ಸದಸ್ಯೊ ಪುಟೊಡು ಸೊಂತೊ ಮಾಹಿತಿನ್ (resume) ಬರೆವೊನೊಲಿ.

೪) ವಿಕಿಪೀಡಿಯದ ಬೇಲೆ : ೧. ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಒಂಜಿ ಸೊಸಂತ್ರೊ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ೨. ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ನಿಸ್ಪಕ್ಷಪಾತೊ ದಿಟ್ಟಿನ್ ಹೊಂದ್‌ದುಂಡ್. ೩. ವಿಕಿಪೀಡಿಯನ್ ಏರ್ ಬೋಡಾಂಡಲಾ ಗಳಸೊಲಿ. ಬರೆಯಿನ ಇಚಾರೊನು ಏಪ ಬೋಡಾಂಡಲಾ ಬದಲ್ತ್ ಬರೆವೊಲಿ. ೪. ಸಂಪಾದಕೆರ್ ಗೌರವೊಡು ಬುಕ್ಕೊ ವಿನಯೊಡು ನಡತೊನೊಲಿ. ೫. ಸಮಾಜೊಡು ನಡಪುನ ಇಚಾರೊಲೆನ್ ಸೂಸ್ಮೊಡು ತೆರಿಯೊನೊಲಿ.

೫) ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ನಿಸ್ಪಕ್ಸಪಾತ ದಿಟ್ಟಿ : ಲೇಕನೊಲು ಒವ್ವೆ ಪಕ್ಸೊ, ಸಿದ್ದಾಂತೊಲೆನ್ ಬೆಂಬಲಿಸಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಆಂಡ ರಡ್ಡ್ ಪಕ್ಸೊಲೆ ವಾದೊನುಲಾ

ಇವರಿಸವೊಡು, ಸೊಂತೊ ಅಬಿಪ್ರಾಯೊ ಇಪ್ಪೆರೆ ಬಲ್ಲಿ. ತಟಸ್ತೊ ಬಾಸೆನ್ ಗಳಸೊಡು.

೬) ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಕ್ರತಿಚೌರ್ಯ : ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಬೇತೆಕ್ಲೆ ಬೇಲೆನ್ ನಿಕ್ಲೆನವುಂದ್ ಹಕ್ಕ್ ಸಾದಿಸಯೆರೆ ಆಪುಜಿ. ಬೇತೆಕ್ಲೆನ ಬೇಲೆನ್ ಎನ್ನವುಂದು ಲೇಕನೊಡು ಗಳಸ್ಂಡ ಅಯಿನ್ ಕ್ರತಿಚೌರ್ಯೊಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಒಲ್ಪ ಸಾದ್ಯೊ ಉಂಡು ಅಲ್ಪ ಮೂಲೊ ಮಾಹಿತಿಗ್ ಮಣೆ ಪಾಡೊಡು.

೭) ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಗು ಮೂಲೊ ಉಲ್ಲೇಕೊ : ಮಾಹಿತಿಗ್ ಉಲ್ಲೇಕೊ ಕೊರ್ಲೆ. ಇದ್ಯಾಂಡ ತಪ್ಪು ಆಪುಂಡು. ನಾನೊರಿಯನ ಇಸಯೊಗು ಮೋಸ ಮಲ್ತಿನಂಚಾಪುಂಡು!!! ಕಾನೂನು ರೀತಿಡ್ ಅವು ಅಪರಾದೊ ಆಪುಂಡು. ಕೆಲವೆರೆಗ್ ಇಂಚ ಸಾಮಾನ್ಯೊ ಪ್ರಸ್ನೆಲು ಪುಟ್ಟುಂಡು. ಬೇತೊಂಜಿ ಮೂಲೊಡ್ದು ಮಾಹಿತಿನ್ ಸೇರವೊಲಿಯಾಂದ್? ಅಂಚ ಆಪುಜಿ. ಕೆಲವಾತ್ ವಾಕ್ಯೊನು ಬದಲಾದ್ ಇಸಯೊನು ಬೇತೆ ಕಡೆಟ್ ಸೇರವೊಲಿಯಾಂದ್? ಅಂಚಲಾ ಆಪುಜಿ. ಸರ್ಕಾರೊದ ದತ್ತಾಂಸೊಲೆನ್ ಸೇರಾವೊಲಿಯ? ಅಂಚ ಮಲ್ಪೊಲಿ. ಬೇತೆಗ್ಲೆ ಪಾತೆರೊನು ಸೇರಾವೊಲಿ, ಅಯಿತ ನಂಬಿಕೆಗ್ ಯೋಗ್ಯವಾಯಿನ ಉಲ್ಲೇಕೊ ಮಲ್ಪೊಡಾಯಿನ ಪತ್ರಿಕೆಲು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಲು, ಬೂಕುಲು ಅಂತರಜಾಲೊ ಪುಟೊಲು, ಸೈಕ್ಸಣಿಕ ಪ್ರಕಟಣೆಲೆನ್ ಉಲ್ಲೇಕೊಡು ಕೊರ್ಲೆ.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ವಿದ್ವಂಸಕತೆ ಉಂಡ

ಉದ್ದೇಸೊಪೂರ್ವಕವಾದ್ ಸಾಂತಿ ಬಂಗೊ ಮಲ್ಪುನ ಅತ್ತಂಡ ನಿಂದನೆ ಮಲ್ಪುನ ಸಂಪಾದನೆಲು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ವಿದ್ವಂಸಕೊ ಪಂಡ್ದ್ ಗುರ್ತೊ ಆಪುಂಡು. ಇಂಚ ಸಂಪೊಲಿಪುನವು ತಪ್ಪು. ವಿದ್ವಂಸಕತೆ ತೋಜಿದ್ ಬತ್ತ್ಂಡ ಎಂಚಿನ ಆಪುಂಡು? ಕೂಡ್ಲೆ ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊದ ಜಾಗತಿಕ ಸಮುದಾಯ ಇಂದೆನ್ ನಾಡ್ದ್ ಪತ್ತುಂಡು. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಇಸಯೊನು ಮಾಜವೊಡಾಪುಂಡು. ವಿದ್ವಂಸಕತೆನ್ ಪರಡುನ ಸಂಪಾದಕೆರೆಗ್ ಎಚ್ಚರಿಗೆ ಕೊರ್ಪುನೆ ಬುಕ್ಕೊ ಅಂಚಿತ್ತಿನಕುಲೆನ್ ಸಂಪೊದನೆ ಮಲ್ಪಂದಿ ಲೆಕೊ ತಡೆಪುನಂಚ ಆಪುಂಡು.

ವಿದ್ವಂಸಕತೆ ತಪ್ಪು, ದಾಯೆ? – ದಾಯೆ ಪಂಡ ಉಂದು ವಿಕೀಪಿಡಿಯ ಬುಕ್ಕೊ ಈರೆಗ್ ಇರ್ವೆರೆಗ್ಲಾ ಆಘಾತಕಾರಿ?! ನಿಕ್ಲೆಂಚಿನ ಸ್ವಯಂಸೇವಕೆರೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಮಯೊನು ಹಾಳ್ ಮಲ್ಪುಂಡು! ಎಡ್ಡೆ ಜನೊಕುಲು ಇಂಚಿತ್ತಿ ಬೋಡ್ಚಾಂದಿ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪುಜೆರ್!

ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಸಂಪೊಲಿಪುನೆ

೨೦೦೭ಗ್ ಸುರುವಾಯಿನ ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಇನಿ ೧೦೨೬ ಲೇಕನೊಲು ಉಂಡು. ತುಳು ಬಾಸೆ ಪಾತೆರುನಕ್ಲೆನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರೊಡು ಉಂದು ಮಸ್ತ್ ಕಮ್ಮಿಂದ್ ಪನೊಲಿ. ಅಯಿಕಾತ್ರೊ ನಿಕುಲುಲಾ ಲೇಕನೊ ಸಂಪೊಲಿಪೊಲಿ. ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಗೂಗಲ್ ಪುಟೊತ ಮಿತ್ತ ಮೆಯಿಟ್ www.tcy.wikipedia.org ಪಂಡ್‌ದ್ ಟೈಪ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಎಂಟರ್ ಬಟನ್ ಒತ್ತ್‌ನಗ ಮುಖ್ಯಪುಟೊಗು ಪೋಯೆರೆ ಆಪುಂಡು. ಅವುಲು ಪೊಸ ಕಾತೆನ್ ದೆಪ್ಪುಲೆ ಮಿತ್ತ್ ಕ್ಲಿಕ್ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ ಈರ್ ಲಾಗಿನ್ ಆಯೆರ ತಯಾರಾಪರ್. ಲಾಗಿನ್ ಆಯಿ ಬುಕ್ಕೊ ಈರೆನ ಪುದರ್ ಪುಟೊದ ಮಿತ್ತ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಈರೆನ ಪುದರ್ದ ಮಿತ್ತ್ ಕ್ಲಿಕ್ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ ಈರ್ ಈರೆನ್ ಪರಿಚಯೊ ಮಲ್ತೊನೊಲಿ. ಈರ್ ಲೇಕನೊ ಬರೆಪರ್‌ಂಡ ಬಲತ್ತ ಮೆಯಿತ ಲೇಕನೊಲೆನ್ ನಾಡ್‌ಲೆಡ್ ತೂಲೆ. ಬರೆವೊಡುಂದು ಇಪ್ಪುನ ಲೇಕನೊ ಉಂಡಾಂದ್ ನಾಡ್ಲೆ. ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಇದಾನೊಡು ನಾಡ್ಲೆ. ಈರ್ ಸುರು ಬರೆಪುನಾರ್ ಆಯಿನಡ್ದಾವರೊ ಪ್ರಯೋಗಪುಟೊಡು ಲೇಕನೊ ಬರೆಪುನೆನ್ ಅಬ್ಯಾಸೊ ಮಲ್ಪುಲೆ. ಗೊಂತಾಯಿ ಜೆಂಡ ಸಕಾಯೊ ಪುಟೊನು ತೂಲೆ. ಅಲ್ಪ ಕೊಂಡಿ ಕೊರ್ನ ಟ್ಯುಟೋರಿಯಲ್ ವೀಡಿಯೋ ಬುಕ್ಕೊ ಫೈಲ್ ತೂಲೆ. ಇಪ್ಪುನ ಲೇಕನೊನು ಸಂಪಾದಿಸಲೆ.

ಇಂಚ ನಾಡ್‌ನಗ ಲೇಕನೊ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಲೇಕನೊದ ಬಾಸೆ, ಇಸಯೊ ಸರಿ ಉಂಡಾಂದ್ ತೂವೊಲಿ. ಉಪ್ಪುನ ಲೇಕನೊಗು ಇಸಯೊನು ಸೇರಾವುನೆ/ ಎಡ್ಡೆ ಮಲ್ಪುನೆ (ವ್ಯಾಕರನೊ/ ಬಾಸೆ ಇಂಚ), ಉಲ್ಲೇಕೊಲೆನ್ ಸೇರಾವುನೆ, ಬರವುದ ಕ್ರಮೊನು ಬದಲ್ಪುನೆ (ಬೋಲ್ಡ್, ಇಟ್ಯಾಲಿಕ್ಸ್, ತರೆಬರವು ಇಂಚ), ಚಿತ್ರ ಸೇರಾವುನೆ ಮಲ್ಪುಲೆ.

ಪೊಸ ಲೇಕನೊದ ಸ್ರಿಸ್ಟಿ

ಲೇಕನೊ ಇದ್ಯಾಂಡ ಪೊಸ ಲೇಕನೊನು ಸ್ರಿಸ್ಟಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸಂಪೊಲಿಪೊಲಿ. ಪೊಸ ಲೇಕನೊ ಸೇರಾನಗ ಅವು ವಿಸ್ವಕೋಸೊದ ಕ್ರಮೊಡು ಲೋಕೊಗು ಪ್ರೇಜನೊ ಆವೊಡು. ವಿಜ್ನಾನೊ, ತಂತ್ರಜ್ನಾನೊ, ಮಾಹಿತಿ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಇಂಚ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಡ್ ಲೇಖನೊಲು ಬೋಡು.

ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಇಂಚ ಬರೆವೊಡ್ಚಿ

ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಇಂಚಿತ್ತಿ ಲೇಕನೊ ಬೋಡ್ಚಿ ದಾಯೆ ಪಂಡ ಅವು

ಈರೆನ ಬಗೆಟ್ ಈರೇ ಪ್ರಚಾರೊ ಮಲ್ತಿನಂಚ ಆಪುಂಡು. ಬ್ಲಾಗ್ ಮಾದರಿತ ಲೇಕನೊ, ಸೊಂತೊ ಅಬಿಪ್ರಾಯೊ, ಇಮರ್ಸೆ, ಕತೆ, ಕವನ, ಕಾದಂಬರಿ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟ್, ಸಂದಿ, ಪಾರ್ತನೊ, ಪುಗರ್ತೆ, ದೂರುನೆ, ನೆರ್ಪುನೆ ಈರೆನ ಬಗೆಟ್ ಈರೇ ಬರೆಪುನೆ, ಲೇಕನೊಡು ಈರೆನ ಪುದರ್ ಬರೆಪುನೆ ಇಂಚಿತ್ತಿನವು ಬೋಡ್ಚಿ.

ಮುಕ್ತಾಯ

ತುಳು ಬಾಸೆದ ಬಗೆಟ್ ಮೋಕೆ ಇತ್ತ್ಂಡ ಈರೆನ ನಿಜೊ ಅನಿಸಿಕೆನ್ ತೆರಿಪಾಲೆ. ಫೇಸ್ಬುಕ್ಡ್ ತುಳುವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ ಗುಂಪುಗು ಸೇರ್ಲೆ. [https://www.facebook.com/groups/tuluwikipedia/] ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಸಕಾಯೊ ಪುಟೊನು ತೂಲೆ. ಈರ್ ಸಂಪೊಲಿಪೆರೆ ಆಪುನ ಒಂಜಿ ಲೇಕನೊನು ನಾಡ್ದ್ ಪತೊನ್ಲೆ. ಬುಕ್ಕೊ ಅಯಿಟ್ ಈರ್ ದಾನೆ ಮಲ್ಪೊಲಿ ಪನ್ಪುನೆನ್ ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ಪುಲೆ. ನೆಂಪು ದೀಡ್ಲೆ. ಈರ್ ಬರೆಯಿನವು ಮಾಹಿತಿಯಾದಿಪ್ಪೊಡು.

ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ

ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನೆರ್ ಸಂತ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಕೋಲೇಜಿಡ್ ಕನ್ನಡ ವಿಬಾಗೊಡು ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರಾದ್ ಕರಿನ ೨೩ ವರ್ಸೊಡ್ದ್ ಇತ್ತೆ ಮುಟ್ಟ ಸೇವೆ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕುದ ಮಂಡೆಕೋಲು ಗ್ರಾಮೊಡು ಪುಟ್ಟಿಯೆರ್. ೧೯೮೮-೧೯೯೦ಡ್ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಡ್ದ್ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿನ್, ೧೯೯೦-೧೯೯೨ಡ್ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಡು 'ಗೌಡಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು - ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಆಶಯ ಸೂಚಿ' ವಿಸಯೊಗು ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿನ್, ೧೯೯೨-೧೯೯೬ಡ್ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯೊಡ್ದ್ 'ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೊದಲ ಘಟ್ಟ' (೧೮೦೦-೧೯೪೭) ವಿಸಯೊಗು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿನ್ ಪಡೆವೊಂಡೆರ್. ಇಂಬೆರ್ನ ಗೌಡ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಕತೆಗಳು(೧೯೯೪), ಗಾದೆಗಳು(೧೯೯೪), ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಬದುಕು-ಬರಹ(೧೯೯೪), ತುಳುತ ಕತಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ(೨೦೦೪) ಮತ್ತು ಅರೆಬಾಸೆನ ಅಜ್ಜಿ ಕತೆಗ(೨೦೧೬) ಇಂಚ ೫ ಬೂಕುಲು ಪ್ರಕಟ ಆತ್ಂಡ್.

ಉಳತಿಲ್ಲ್

ಸುರುಕು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಬುಕ್ಕೊ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬುಲೆಚಿಲ್ ಎಂಚ ಉಂಡುಂದು ತೆರಿಯೊನುಗೊ – ದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸೆಲೆ ಗುಂಪುಗ್ ಸೇರ್‌ನ ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಅಯಿತವೇ ಆಯಿನ ಮಲ್ಲ ಪರಪೋಕುದ ಪರಿಪು ಉಂಡು. ಬಾಯಿ ಪಾತೆರೊಡ್ದು ಬಾಸೆಯಾದ್ ಬುಲೆದ್ ಬತ್ತಿನ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಪೆರ್ಮೆದ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಬೊಕ್ಕೊ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಡೆಂಗ್‌ದುಂಡು. ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯೊಡು ಪಿರಾಕ್ದ ಮಹಾಕಾವ್ಯೊ, ಪೊಸ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಕಬಿತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಾವ್ಯೊ, ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನೊ ಬೊಕೊ ಸಿನೆಮೊಲು ದಿಂಜ ಬತ್ತೊಂದುಂಡು. ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಡ್ ಲೋಕೊಗೆ ಅಚ್ಚರಿ ಅಪುನಾತ್ ದಿಂಜ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ತುಳುಟುಂಡು. ಭೂತಾರಾಧನೆ, ನಾಗಾರಾಧನೆ, ನಲಿಕೆ, ಅಗೆಲ್, ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ, ಕಲೆ, ಆಚರಣೆ, ಕತೆ, ಕಬಿತೊ, ಸಂದಿ, ಪಾರ್ತನೊ, ಉರಲ್, ಜೋಕ್ಲೆ ಪದೊ(ಸಿಸುಗೀತೆ), ಸೋಬಾನೆ ಪದೊ, ತೊಟ್ಟಿಲ್ ಒಚ್ಚುನ ಪದೊ, ಮದ್ಮೆದ ಪದೊ, ಗಾದೆ, ಒಗಟ್ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ದಿಂಜ ಪ್ರಕಾರೊಲೆ ಮಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆನೇ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಉಂಡು.

ಇಂಚಿತ್ತಿ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಇದ್ಯಾಂತಿನವು ದಾಯ್ತ ಪನ್ಪುನ ಪಾತೆರೊ ಬರ್ಪುಂಡು. ಪೆರ್ಮೆಡ್ ಬಾಸೆಗಾತ್ರೊ ಬೇಲೆ ಬೆಂದ್‌ಂಡಲಾ ವಿಸ್ವಕೋಸೊದ ಕ್ರಮೊಟು ಮಾಹಿತಿ ಇಪ್ಪುನ ಬೂಕುಲು ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಬರೊಡಾತೆ. ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಬೂಕುಲು ಒಂತೆ ತುಳುಟ್ವೇ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬಗೆಟ್ ತುಳುಟು ಬತ್ತಿನ ಬೂಕುಲು ಕಡಮೆ. ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ, ತಿಂಗೊಳ್ದ ಪತ್ರಿಕೆ, ವಾರ್ಸಿಕೊ ಬೂಕುಲೆನ್ ಕೊನರೊಡು. ದೇಸೊ ಇದೇಸೊದ ತುಳು ಅಪ್ಪೆಬಾಸೆದ ಸಂಗೊ ಸಂಸ್ತೆಲು ತುಳುಟು ಮಾಹಿತಿ ಬರ್ಪುನಂಚ ಪುಣೆವೊಡು.

ಇಂದೆತೊಟ್ಟುಗು ಸಾಲೆ ಕೋಲೇಜಿಲೆಡ್ ತುಳು ಪಾಟೊ ಕಲ್ಪಾವುನವು ಸುರುವಾತ್‌ಂಡ್. ಜೊಕ್ಲೆಗ್ ಪೂರಕ ಪಟ್ಯೊ ಆದ್ ತುಳು ಮಾಹಿತಿ ಬೂಕುಲು ಕಡಮೆ ಉಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಆ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ತುಳುತ ಮಾಹಿತಿ ತಿಕೊಡಾಂಡ ತುಳುಟು ಬೂಕು ಬರೊಡು. ಅಯಿತೊಟ್ಟುಗು ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಡು ಮಾಹಿತಿ ಲೇಕನೊ ಬರೊಡು.

ತುಳು ಬಾಸೆನ್ ೮ನೆ ಪರಿಚ್ಚೇದೊಗು ಸೇರ್‌ಂಡ ತುಳುವೆರ್ ಐಎಎಸ್, ಕೆಎಎಸ್ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪಂತೊದ ಪರಿಕ್ಸೆಲೆನ್ ತುಳುಟು ಬರೆಪುನಂಚ ಆಪುಂಡು. ಇನಿ ಏಸ್ಯೊದ ಬಾಸೆಲೆ ಪಂತ್ಯೊಡು ತುಳುಲಾ ಸೇರೊಂದುಂಡು. ಆಂಡ ಮೊಬೈಲ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಅಂತರಜಾಲೊಡು ತುಳು ಬಾಸೆ ಗಳಸೊಡಾಂಡ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಕೇತಿಕರಣೊ ಪನ್ಪಿ ಯೂನಿಕೋಡ್ ವ್ಯವಸ್ತೆಗ್ ತುಳು ಬಾಸೆ ಸೇರೊಡು. ಒರೊ ಯೂನಿಕೋಡ್ ವ್ಯವಸ್ತೆಗ್ ಸೇರ್‌ಂಡ ತುಳುಟು ಮಾಹಿತಿ ನಾಡುನ ಸುಲಬೊ, ಕಣ್ಣ್ ತೋಜಂದಿನಕುಲು ತುಳು ಪಟ್ಯೊದ ಪದೊನು ಕೇನುನ ತಂತ್ರಾಂಸೊನು ಗಳಸೊಲಿ. ಅಯಿಕ್

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನೊ ತೆರಿನಕುಲು, ತುಳು ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ ಬುಕ್ಕೊ ಮಾಂತ ತುಳುವೆರ್ ಒಂಜಾದ್ ಕೈಜೋಡಾದ್ ಬೆನೊಡು.

ಪ್ರಬಂದೊ ರೂಪೊದ ಪ್ರಶ್ನೆಲು

೧) ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ ಲೇಕನೊ ಗಳಸುನೆ ಎಂಚ? ವಿವರವಾದ್ ಬರೆಲೆ

೨) ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಪಂಡ ಎಂಚಿನ? ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊ ಏಪೊ ಪುಟ್ಟ್‌ಂಡ್?

೩) ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಲೇಕನೊ ಸಂಪೊಲಿಪುನೆ ಎಂಚ? ವಿವರವಾದ್ ಬರೆಲೆ

೪) ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊದ ವಿಸಿಸ್ಟೊಲೆನ್ ಬರೆಲೆ

ಒಂಜಿ ಮಾರ್ಕ್‌ದ ಪ್ರಸ್ನೆಲು :

೧) ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಜಗತ್ತ್‌ದ ಏತನೆ ಅಂತರಜಾಲ? (೬ನೇ ಅಂತರಜಾಲ)

೨) ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಏಪ ಪುಟ್ಟ್‌ನೆ?(೨೦೦೧)

೩) ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯ ಏಪ ಪುಟ್ಟ್‌ನೆ (ಆಗಸ್ಟ್ ೬, ೨೦೧೬)

ಚಟುವಟಿಕೆಗಾದ್

೧) ಅಂತರಜಾಲ(Internet) ಪಂಡ ಎಂಚಿನವು? ತುಳು ಬುಕ್ಕೊ ಕನ್ನಡೊದ ಜಾಲತಾನೊ(WWW) ಒವ್ವು? ತುಳು ಬುಕ್ಕೊ ಕನ್ನಡೊದ ಬ್ಲಾಗ್‌ಲು ಒವ್ವು? ಬ್ಲಾಗ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನೆ ಎಂಚ? ಇಂಚಿತ್ತಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಬಗೆಟ್ ತೆರಿಯೊಂದು ತರಗತಿಡ್ ಪವರ್ ಪಾಯಿಂಟ್ ಪ್ರದರ್ಶನೊ ಕೊರೊಲಿ. ಇಂದೆನ್ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ರಚನೆದ ೫ ಮಾರ್ಕ್‌ಗ್ ಸೇರಾವೊಲಿ.

೨) ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನೊದ ಬಗೆಟ್ ಒಂಜಿ ದಿನೊತ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ನಡಪಾದ್ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನೊತ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಹಿತಿನ್ ದೆತೊನುನಂಚ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನೊ ಕೊರೊಲಿ. ಉದಾರ್ಮೆಗ್ : ಆನ್‌ಲೈನ್‌ಡ್ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆವೊನುನೆ, ಉದ್ಯೋಗೊಗು ಅರ್ಜಿ ಪಾಡುನೆ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಇಚಾರೊಡು ತರಗತಿ ಕೊರೊಲಿ.

೩) ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಾಸೆ, ಕವಿ ಪರಿಚಯೊ, ಬೆನ್ನಿ-ಬೇಸಾಯೊ-ಅಡ್ಪಿಲ್ಲದ ವಸ್ತು ಪರಿಚಯೊ, ಚಿತ್ರೊಲೆನ್ ದೆಪ್ಪುನೆ ಇಂಚ ತಯಾರ್ ಮಲ್ತಿನೆನ್ ತುಳು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಗು ಸೇರಾವೊಲಿ. ಅಂಚನೆ ಬೂತಾರಾದನೆ, ನಾಗಾರಾದನೆ ಬಗೆಟ್ ಮಸ್ತ್ ಲೇಕನೊ ಬರೆವೊಲಿ. ಉದಾರ್ಮೆಗ್ - ಪಂಜುರ್ಲಿ, ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಇಂಚ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬೂತೊಲೆನ ಪರಿಚಯೊದ ಲೇಕನೊನು ತಯಾರ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಗು ಪಾಡೊಲಿ.

ಸಂಯುಕ್ತ ತುಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್

ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಸದಸ್ಯೆರ್

ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆ

ಡಾ. ನಿಕೇತನ

ಪಟ್ಯಬೂಕು ಮೊಡೆಪಿ ಕೂಟ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು

ನೆಹರು ಮೆಮೋರಿಯಲ್‌ಕಾಲೇಜು, ಸುಳ್ಯ

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ ಸದಸ್ಯೆರ್

೧. **ಪ್ರೊ. ತಾರಾಕುಮಾರಿ**
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು

೨. **ಡಾ. ವರದರಾಜ ಚಂದ್ರಗಿರಿ**
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ, ಪುತ್ತೂರು

೩. **ಪ್ರೊ. ಬೇಬಿ**, ಸೇಕ್ರೆಡ್ ಹಾರ್ಟ್ ಕಾಲೇಜು, ಮಡಂತ್ಯಾರ್, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ

೪. **ಪ್ರೊ. ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಗೌಡ**, ಪೊಂಪೈ ಕಾಲೇಜು, ಐಕಳ, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ

೫. **ಪ್ರೊ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ**
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಗೋವಿಂದದಾಸ ಕಾಲೇಜು, ಸುರತ್ಕಲ್

೬. **ಡಾ. ಅರುಣ್‌ಕುಮಾರ್ ಎಸ್.ಆರ್.**
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಭಂಡಾರ್‌ಕರ್ಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಕುಂದಾಪುರ

೭. **ಡಾ. ನಾಗವೇಣಿ ಎನ್.**
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ರಥಬೀದಿ, ಮಂಗಳೂರು

೮. **ಪ್ರೊ. ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ ಎಂ.ಡಿ.**, ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಮಿಲಾಗ್ರಿಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಕಲ್ಯಾಣಪುರ

೯. **ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶಚಂದ್ರ ಶಿಶಿಲ**
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ರಥಬೀದಿ, ಮಂಗಳೂರು

೧೦. **ಡಾ. ನಿಕೇತನ**
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹಿರಿಯಡಕ, ಉಡುಪಿ

೧೧. **ಡಾ. ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ**
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು

೧೨. **ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ**
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಸಂತ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು

೧೩. **ಡಾ. ಚೇತನ್ ಸೋಮೇಶ್ವರ**
ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ

೧೪. **ಡಾ. ಪುತ್ತಿ ವಸಂತಕುಮಾರ್**
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಎಂ.ಜಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಡುಪಿ

೧೫. **ಡಾ. ದಿವಾಕರ ಕೊಕ್ಕಡ**
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ

೧೬. **ಡಾ. ದಿನಕರ ಪಚ್ಚನಾಡಿ**
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜು, ಕುದ್ರೋಳಿ, ಮಂಗಳೂರು

೧೭. **ಡಾ. ಸತೀಶ್**
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ಕಾಲೇಜು, ಕಟೀಲು, ಮಂಗಳೂರು

೧೮. **ಡಾ. ಯೋಗೀಶ್ ಕೈರೋಡಿ**
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜು, ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ

೧೯. **ಡಾ. ಪ್ರಜ್ಞಾ ಮಾರ್ಪಳ್ಳಿ**
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾ ಕಾಲೇಜು, ಉಡುಪಿ

೨೦. **ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಲೋಚನಾ ಪಚ್ಚಿನಡ್ಕ**
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರ್, ಮಹಾವೀರ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದ್ರೆ

ಸಲಹೆ-ಸಕಾಯೊ

೧. **ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ**
ಗುರ್ಕಾರ್ರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕುಡ್ಲ

೨. **ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ.**
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕುಡ್ಲ

೩. **ಪ್ರಭಾಕರ ನೀರ್‌ಮಾರ್ಗ**
ಸದಸ್ಯೆರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕುಡ್ಲ

೪. **ಜಯಶ್ರೀ ಕಾಮತ್**, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

೫. **ಎಂ. ಜಾನಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ**
ಮಾಜಿ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕುಡ್ಲ

೬. **ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ**, ನಿರ್ದೇಶಕೆರ್, ನಾರಾಯಣ ಗುರು ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

೭ **ಚಂದ್ರಕಲಾ ನಂದಾವರ**, ಮಂಗಳೂರು

೮. **ಸುಕುಮಾರ ಗೌಡ**, ಪುತ್ತೂರು

೯. **ಡಾ. ರಾಜಶ್ರೀ**, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

೧೦. **ಬೆನೆಟ್ ಅಮನ್ನ**, ಸದಸ್ಯೆರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕುಡ್ಲ

೧೧. **ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸರ್ವಸದಸ್ಯೆರ್**

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ತುಳುನು ಸಂವಿಧಾನೊದ ಎಣ್ಮನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದೊಡು ಸೇರಾವುನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತುಳುತ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಬೋಡಾದ್ ಬೇತೆ, ಬೇತೆ ಯೋಜನೆಲೆನ್, ಕಾರ್ಯೊಲೆನ್ ಮುಡೆದ್ ಅವೆನ್ ನಡಪುಗು ಕನಪಿನ ಬೇಲೆನ್ ಮಲ್ತೊಂದುಂಡು. ಪ್ರಾಥಮಿಕೊಡ್ದು ಸುರುಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಟ್ಟ ವಿದ್ಯಾಲಯೊಲೆಡ್ ತುಳು ಒಕ್ಕೆಲಾವೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಅಂಗಲ್ಪುಡು ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾದ್ ಸರಕಾರೊದೊಟ್ಟಿಗೆ, ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಲೆಡ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊಲೆಡ ಅಯಿಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಬೇಲೆಲೆನ್ ಬೆನೊಂದು ಬೈದ್‌ಂಡ್. ಪದವಿಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣೊಡುಲಾ ತುಳುನು ಕಲ್ಪಾವೊಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸರಕಾರೊದೊಟ್ಟಿಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಂತ್‌ದ್ ಕೇನೊಂದು, ನಟ್ಪೊಂದು ಉಂಡು. ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೊದ ಸೇರಿಗೆಡ್ ಬರ್ಪಿಂಚಿ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾಲೇಜಿಲೆಡ್ ತುಳುನು ಒಂಜಿ ಬಾಸೆ ಆದ್, ಐಚ್ಛಿಕ ಇಸಯೊ ಆದ್ ಸುರುಮಲ್ಪುಲೆಕಲಾ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಪಠ್ಯೊಕ್ರಮೊನು ಕಟ್ಟ್‌ದ್, ಪಠ್ಯೊಬೂಕುನು ಮುಡೆಪುನ ಸಭೆಕುಲೆನ್, ಕಜ್ಜೊಲೆನ್ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತಿದಿನಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕಲ್ಪಾಟಿಕೆದ ಜೋಕುಲೆಗ್ ಪಟ್ಪುನ ಬೇಲೆನ್ಲಾ ಬಾರಿ ಮೋಕೆಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಡ್ ಮಲ್ತೊಂದುಂಡು.

ಡಾ. ಪಿ.ಎಸ್. ಯಡಪಡಿತ್ತಾಯ
ಕುಲಪತಿಲು, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕುಡ್ಲ – 575 006

ಬಿಲೆ : ರೂ. 100